

**Die Frank Pietersen Musieksentrum – Historiese
agtergrond en ontwikkelingsbydrae tot die
gemeenskap.**

deur

PETRUS JACOBUS COETZEE

Studentenommer 14375826

Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van

Magister in Musiek

in die

Fakulteit van Lettere en Sosiale Wetenskappe

aan die

Universiteit van Stellenbosch

Studieleier: Prof. Izak Grové

U '201

Verklaring

Deur hierdie tesis elektronies in te lewer, verklaar ek dat die geheel van die werk hierin vervat, my eie, oorspronklike werk is, dat ek die alleenouteer daarvan is (behalwe in die mate uitdruklik anders aangedui), dat reproduksie en publikasie daarvan deur die Universiteit van Stellenbosch nie derdepartyregte sal skend nie en dat ek dit nie vantevore, in die geheel of gedeeltelik, ter verkryging van enige kwalifikasie aangebied het nie.

Petrus Coetzee

Handtekening:

Datum: 1 September 2012

Opsomming

Musiekgemeenskapsprojekte is deesdae 'n algemene verskynsel in Suid-Afrika. Hierdie projekte begin gewoonlik met groot ambisie met die doel om minderbevoorregte gemeenskappe deur middel van musiekonderrig op te hef, maar as gevolg van verskeie redes gaan baie daarvan net so vinnig weer tot niet. Die Paarlse *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS) wat onlangs sy veertigste bestaansjaar gevier het, het tydens sy bestaan deur diep waters gegaan, maar terselfdertyd ook vooruitgegaan. Tans is die FPMS 'n gerekende instelling en die enigste van sy aard in die Drakensteindistrik.

Die sentrum het tydens die vroeë *Apartheidsjare* in die Paarlse Bruin gemeenskap ontstaan, as gevolg van 'n tekort aan musiekfasiliteite vir hierdie bevolkingsgroep. Aangesien musiek in daardie tyd een van die min aktiwiteite was waarin hierdie bevolkingsgroep hulself kon uitdruk, het daar verskeie musikale aktiwiteite ontstaan en het die behoefte aan formele musiekonderrig vir die Paarlse Bruin gemeenskap al hoe groter geraak. Mnr. Frank Pietersen het hierdie behoefte raakgesien en het in 1970 die *Paarl Skole-Musieksentrum* (PSMS) gestig.

Hierdie musieksentrum het sterk ontwikkeling getoon, maar as gevolg van verskeie redes het dit in die laat tagtiger jare agteruitgegaan en het uiteindelik in 1988 'n periode van reses beleef. Na mnr. Pietersen se dood in 1989, het sy seun, mnr. Vaughan Pietersen besluit om die PSMS te laat herleef. Die PSMS het in Oktober 1991 sy 21ste bestaansjaar gevier en is by hierdie geleentheid vernoem na sy stigter en staan sedertdien bekend as die *Frank Pietersen Musieksentrum*. Sedertdien het die sentrum vele mylpale bereik en sy voortbestaan is verseker deur die oorname daarvan deur die Wes-Kaapse Onderwysdepartement in 1994.

Tans bied die FPMS musiekonderrig aan skoliere en volwassenes, binne en buite die grense van die Drakensteingebed. Onderrig word aangebied in byna al die instrumente van die Klassieke simfonie-orke, asook Afrika-instrumente en Jazz-instrumente. Daar bestaan verskeie instrumentale ensembles en kore en die FPMS is veral bekend vir sy Jeugorkes. Die sentrum sien ook om na die behoeftes van die omliggende minderbevoorregte gemeenskappe deur

middel van uitreikprogramme wat teen billike tariewe aangebied word. Die nuutste toevoeging tot die sentrum se onderrig is die aanbieding van die volwaardige Vakmusiekprogram vir skoliere, wat ook deel vorm van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement se program vir Verdere Onderrig en Opleiding.

Met hierdie tesis is gepoog om die unieke geskiedenis van die FPMS so deeglik as moontlik na te vors en op skrif te stel, asook om die huidige funksionering van die sentrum te belig sodat dit as riglyn en aanmoediging kan dien vir ander musieksentra of -projekte van 'n soortgelyke aard.

Summary

Nowadays Music Community Projects are a common phenomenon in South Africa. These projects start with great ambition to uplift underprivileged communities through music education, but due to various reasons many of these projects unfortunately do not last very long. The Frank Pietersen Music Centre (FPMC) in Paarl, which recently celebrated its fortieth year, suffered many drawbacks during its existence, but also showed unbelievable progress during the same time. At the moment the FPMC is a noticeable institution and the only one of its nature in the Drakenstein district.

The centre was established in the Paarl Coloured community during the early years of Apartheid as a result of a shortage of music facilities for this population group. As music was one of the few activities in which this population group could express themselves during this time, various music activities resulted and the need for formal music education for the Paarl Coloured community became more prominent. Mr Frank Pietersen took notice of this need and in 1970 he established the Paarl Schools Music Centre (PSMC).

This music centre showed immense progress, but as a result of various reasons it started declining during the late eighties and finally in 1988 it experienced a period of recess. After Mr Pietersen's death in 1989, his son, Mr Vaughan Pietersen, decided to let the PSMC relive. In October 1991 the PSMC celebrated its 21st year and at this occasion it was renamed after its founder and was known thereafter as the Frank Pietersen Music Centre. Since, the centre has reached many milestones and its existence was ensured when it was taken over by the Western Cape Education Department in 1994.

At the moment the FPMC provides music education to children and adults, in and outside the borders of the Drakenstein area. Education is provided in nearly all the instruments of the Classical Symphony Orchestra, as well as African instruments and Jazz instruments. It has various instrumental ensembles and choirs and the FPMC is especially well known for its Youth Orchestra. The centre also provides for the needs of the surrounding underprivileged

communities by means of outreach programmes that are presented at reasonable fees. The latest addition to the centre's education is the presentation of the full Subject Music programme for scholars and it forms part of the Western Cape Education Department's programme for Further Education and Training.

This thesis attempts to research and document the unique history of the FPMC, as well as studying the current functioning of the centre in order to serve as a guide and motivation for other music centres or -projects of a similar nature.

Erkennings

Aan my studieleier, Prof. Izak Grové, wil ek graag my opregte dank uitspreek vir sy raad, leiding en aanmoediging tydens hierdie navorsingsproses. Baie dankie ook aan Prof. Caroline van Niekerk vir haar bydrae in die beginstadium van my navorsing.

Ek wil graag mnr. Vaughan Pietersen, skoolhoof van die FPMS en die Beheerliggaam van hierdie sentrum bedank dat hulle toestemming aan my gegee het om navorsing oor die FPMS te doen. Opregte dank aan mnr. Pietersen vir sy beskikbaarheid vir onderhoude en gesprekke tydens die navorsingsproses en vir die verskaffing van ander inligting, data en dokumente van die FPMS. Sonder hom sou hierdie taak nie vir my moontlik wees nie.

Hartlike dank aan al die stigterslede en familielede van stigterslede van die PSMS vir die onderhoude wat hulle aan my toegestaan het oor hul betrokkenheid by die PSMS. Ek wil spesiaal dankie sê aan mnr. Ivan le Kay wat inligting oor die ontstaansgeskiedenis van die PSMS verskaf het, asook aan wyle mnr. John Martin, mnr. Ronnie Samaai en mnr. David Samaai. Besondere dank ook aan mev. Petronella Pietersen met wie ek 'n onderhoud gevoer het oor die lewensgeskiedenis van haar eggenoot, wyle mnr. Frank Pietersen.

Aan die huidige personeel van die FPMS wil ek dank oordra vir hul beskikbaarheid vir onderhoude en ook hul groot bydrae met die verspreiding en insameling van vraelyste onder leerlinge. Ek wil hier graag mev. Inge Wittenberg en mnr. Hadley Duminy uitsonder en bedank vir hul groot bydrae om inligting te verskaf oor die FPMS se uitreikprogramme.

Baie dankie aan die oud-leerlinge van die FPMS vir die onderhoude wat hulle aan my toegestaan het en vraelyste wat hulle ingevul het.

Ek is opreg dankbaar teenoor elkeen wat op een of ander wyse behulpsaam was sodat ek hierdie navorsingstaak kon voltooi.

Spesiaal baie dankie aan my gesinslede vir hul ongelooflike ondersteuning, aanmoediging en hulp tydens hierdie navorsing en spesifiek aan my ma vir haar raad en motivering. Sonder hulle sou ek nie die deursettingsvermoë kon hê om hierdie navorsing te voltooi nie.

Inhoud

Verklaring		i
Opsomming		ii
<i>Summary</i>		iv
Erkennings		vi
Hoofstuk 1.	Inleiding en Metode van Navorsing	1
1.1.	Inleiding: Agtergrond tot die Wes-Kaapse Bruin gemeenskap	1
1.2.	Motivering vir die studie	2
1.3.	Doel van die studie	4
1.4.	Teoretiese raamwerk	5
1.5.	Metodologie	6
1.5.1.	Afbakening van die studiegebied	6
1.5.1.1.	Geografiese afbakening	6
1.5.1.2.	Afbakening van studiegroepe	7
1.5.1.2.1.	Groep 1: Stigterslede van die PSMS	7
1.5.1.2.2.	Groep 2: Huidige Personeellede van die FPMS	7
1.5.1.2.3.	Groep 3: Huidige leerlinge van die FPMS	8
1.5.1.2.4.	Groep 4: Oud-leerlinge van die FPMS	8
1.5.2.	Metode van data-insameling en navorsingsinstrumente	8
1.5.2.1.	Onderhoudvoering	8
1.5.2.2.	Vraelyste	9
1.5.2.3.	Dokumentêre analise	9
1.5.2.4.	Navorsingsontwerp	9

Hoofstuk 2.	Ekstrakurrikulêre musiekopleidingsgeriewe vir die Paarlse Bruin gemeenskap: 1970-1988	10
2.1.	Agtergrond oor die sosiale en politieke omstandighede wat in die sestiger- en sewentiger jare 'n invloed gehad het op musiekbeoefening en musiekonderrig in die Paarlse Bruin gemeenskap.	11
2.2.	Die ontstaan en ontwikkeling van die PSMS	13
2.2.1.	Musikale aktiwiteite in die Paarlse Bruin gemeenskap voor die stigting van die PSMS	13
2.2.2.	Mnr. Frank Pietersen: 'n Kort biografie	19
2.2.3.	Frank Pietersen se "verwesening van 'n jarelange droom"	22
2.2.4.	Die eerste personeel van die PSMS	28
2.3.	Verdere ontwikkelinge van die PSMS sedert sy stigting	34
2.4.	Die stagnering en reuses van die PSMS	36
Hoofstuk 3.	Ekstrakurrikulêre musiekopleidingsgeriewe vir die Drakenstein-gemeenskap: 1989-2011	39
3.1.	Die hervatting en opbouing van die PSMS	39
3.2.	Die mondigwording en naamsverandering van die PSMS en nuwe hoogtepunte in die ontwikkeling van die sentrum	43
3.3.	Die FPMS se behoefte om onder die vleuel van die DOK te funksioneer en die soektog na nuwe, permanente huisvesting	47
3.4.	'n Geleidelike ommekeer in die ontwikkeling van die FPMS	56
3.5.	Uiteindelijke oornamen deur die DOK en die gevolglike florerings van die FPMS	62
3.6.	Die volhouding van sukses en verdere ontwikkeling van die FPMS oor die afgelope twaalf jaar	71
Hoofstuk 4.	Die huidige struktuur en funksionering van die FPMS: 'n ekstrakurrikulêre sowel as kurrikulêre musiekonderrig-instansie	78

4.1.	Onderrig	78
4.1.1.	Praktiese onderrig	79
4.1.2.	Teorieonderrig	82
4.1.3.	Musiekonderrig buite sentrum-ure: <i>Program '98</i>	83
4.2.	Die FPMS se bydrae tot gemeenskapsontwikkeling	83
4.3.	Die funksionering van die FPMS se uitreikprogramme	85
4.4.	Die posteverdeling van die FPMS	89
4.5.	Die personeel van die FPMS	91
4.6.	Leerlinge van die FPMS	92
4.7.	Bemaking van die FPMS	100
4.8.	Die finansiële werking van die FPMS	101
4.9.	Instrumente van die FPMS	105
4.10.	Huisvesting van die FPMS	106
Hoofstuk 5.	Samevatting en slot	108
5.1.	Die waarde van musiekonderrig in die Paarlse Gemeenskap	108
5.2.	Terugvoering vanaf oud-leerlinge van die FPMS	112
5.3.	Gevolgtrekkings en aanbevelings	114
5.4.	’n Toekomsblik	116
Bronnelys:	A. Bibliografie	117
	B. Internetbronne	118
	C. Persoonlike mededeling	118
	D. Argief	120
	E. Koerantartikels	124
Addendum A:	Dokumente tans in gebruik by die FPMS	126
	1. Registrasievorm	127
	2. Oudisievorm	129

3.	Vorm vir die inkennisstelling van die uitslag van 'n oudisie	131
4.	Aanspreeklikheidsvorm	132
5.	Inligtingstuk vir ouers	134
6.	<i>Fees & Tariffs 2012</i>	135
7.	Vrywaringsvorm	136
8.	<i>Music Development Fund</i>	137
9.	Aansoekvorm vir die vrystelling van die betaling van skoolgeld	138
10.	<i>2012 Parent Meetings and FPMS Governing Body Meetings</i>	143
11.	Vorderingsverslag	144
12.	Praktiese Eksamenverslag	145
13.	<i>2012 Concerts and Events</i>	146
14.	Weekrooster 2012	148
15.	<i>Year Planner 2012</i>	149
16.	<i>2012 Arts and Music Centre Profile</i>	150
Addendum B:	Vraelyste	154
	Groep 1: Stigterslede van die PSMS	155
	Groep 2: Huidige personeellede van die FPMS	157
	Groep 3: Leerlinge van die FPMS	161
Addendum C:	Resultate van Vraelyste	165
	Resultate van Vraelyste wat voltooi is deur personeellede wat tydens 2011 by die FPMS werksaam was.	166
	Histogramme vir die resultate van vraelyste wat voltooi is deur leerlinge (Groep 3) wat tydens 2011 praktiese musieklesse by die FPMS ontvang het.	180

Hoofstuk 1

Inleiding en Metode van Navorsing

Hierdie hoofstuk dien as agtergrond en inleiding tot die tesis. Die navorser verskaf inligting oor die motivering vir, en doel van die onderwerpkeuse. Verder word die onderliggende faktore waaruit die tesis opgebou is uitgelig en kortliks bespreek. Dit sluit die teoretiese raamwerk en metodologie in.

1.1 Inleiding: Agtergrond tot die Wes-Kaapse Bruin gemeenskap

Die bepaling van die Wes-Kaapse Bruin gemeenskap se identiteit het al oneindige debatte uitgelok. Dit is 'n kwessie wat reeds in die vroeë twintigste eeu begin aandag trek het met die bevraagtekening deur die rassegroep na hul waarde, rol en posisie in die Suid-Afrikaanse samelewing. Heelwat Bruinmense het getoon dat hulle beperk voel in die post-Apartheid bedeling en is veral gegrief oor die sogenaamde "*preferential allocation of resources to Africans*" in die Wes-Kaap terwyl hulle behoeftes net so groot is (Hendricks, 2005).

In 'n artikel, "*Debating Coloured Identity in the Western Cape*" (2005) deur Cheryl Hendricks, hoof van die Suid-Afrikaanse *Human Security Programme* by die Instituut vir Sekuriteitstudies in Pretoria, lig sy 'n paar punte uit oor die herkoms van die Bruin rassegroep. Volgens hierdie artikel, kan Bruinmense dikwels geïdentifiseer word as Suid-Afrikaners van gemengde rasse, maar dat hulle egter meer spesifiek afstammeling is van seksuele verhoudings tussen kolonialiste, slawe en die inheemse Khoisan. Dit is 'n komplekse, histories gebaseerde identiteit wat in die tyd van slawerny, volksmoord, verkragting en bewustelike rassevermenging ontstaan het. Die identiteitskonstruksie is bedek met skande van buite-egtelikheid oor die rassegrens en 'n gebrek aan self-geloofwaardigheid wat die draers van die identiteit tot 'n groot mate sielkundig afgebreek het. 'n Groot deel van die geskiedenis van hierdie gemeenskap wat

aanleiding gegee het tot onderdrukking en 'n worstelling vir bevryding, is vernietig of stilgemaak deur opeenvolgende owerhede en ook deur die groepslede self. 'n Ontbloting en herdefiniëring van hierdie geskiedenis sal die Bruin gemeenskap heel moontlik identifiseer as 'n sub-groep binne 'n groter Afrika-identiteit. So-iets sal die gevoel van "*non-belonging*", wat vandag na al die jare nog steeds sterk na vore kom in die identiteit van hierdie rassegroep, hopelik teenwerk (Hendricks, 2005).

Laasgenoemde politieke situasie van benadeling en onderdrukking het uiteraard meegebring dat bevolkingsgroepe soos die Bruin gemeenskap nie hulle potensiaal ten volle kon verwesenlik nie. Dit het gelei tot die behoefte aan verskeie noodsaaklikhede, soos onderrig, en het die ontstaan van die sogenaamde *Teachers' League of South Africa* (TLSA) tot gevolg gehad. Die TLSA is op 23 Junie 1913 in Kaapstad ingehuldig as 'n professionele vereniging uitsluitlik vir Bruin onderwysers om aan die onderrigsbehoefte vir Bruinmense te voldoen (Adhikari, 1993:12). Onderrig van Swartmense in die verlede was hoofsaaklik in die hande van Christelike sendelingsverenigings.

Aangesien musiek- en kunsbeoefening van die min middele was waardeur die Bruinmense hul kultuur en menswees kon uitleef sonder om met die heersende *Apartheidswette* in konflik te tree, het daar by hulle ook 'n groot behoefte aan musiekonderrig ontstaan.

Met verloop van tyd het dié rassegroep gegroei en 'n groter rol in die politiek van Suid-Afrika vertolk. Volgens Hendricks (2005) was dit veral na die eerste demokratiese verkiesing van 1994 dat die Bruinmens-identiteit baie aandag getrek het toe hulle stem die verskil gemaak het en die Nasionale Party aan die Wes-Kaapse Provinsiale regering terugbesorg het.

1.2 Motivering vir die studie

Daar bestaan tans 'n groot hoeveelheid musiekgemeenskapsprojekte in Suid-Afrika. 'n Musiekgemeenskapsprojek kan gedefinieer word as 'n program wat streef na die opheffing en ontwikkeling van 'n agtergeblewe of 'n minderbevoorregte gemeenskap deur middel van musiekonderrig met die oog op 'n beter toekoms en loopbaanmoontlikhede. Sulke projekte

word meestal gefinansier deur borge en word dikwels bedryf deur vrywilligers. Voorbeelde van geslaagde programme is die van die *Buskaid*-projek en die *Mangaung String Programme*. Eersgenoemde is in 1992 in Soweto gestig deur die Britse violis, Rosemary Nalden, in 'n reaksie op 'n BBC radio-onderhoud waarin die struwelinge van 'n groep jong strykers van Diepkloof, Soweto, beklemtoon is. Tans het die leerdertal met meer as viervoudig gegroei vanaf die stigting. Die *Buskaid Ensemble* wat binne die eerste twaalf jaar vanaf die bestaan van die projek ontwikkel het, het al verskeie hoogtepunte behaal en 16 internasionale toere meegemaak. Die *Mangaung String Programme* is 'n ontwikkelingsprogram wat in Junie 1998 deur die Vrystaatse *Musikon* gestig is onder leiding van Peter Guy. Hierdie program verskaf musiekonderrig aan agtergeblewe kinders van die Bloemfontein-omgewing, spesifiek die gedeelte bekend as Mangaung. Tans ontvang meer as 430 *township*-kinders weekliks musiekonderrig by hierdie program (*Mangaung String Programme*, 2013).

Daar is egter ook heelwat nuwe projekte, soos die *Hout Bay Music Project* wat in Mei 2003 in die Kaap gestig is, *The Valley Music Project* wat in 2002 in Franschhoek gestig is, asook die *Jamestown Sounds*-musiekprojek, buite Stellenbosch, wat die afgelope agt jaar aan die gang is. Nie alle projekte soos hierdie is van meet af suksesvol nie. Heelwat skop af met groot entoesiasme en dryfkrag, maar na afloop van 'n paar jaar gaan dit dikwels agteruit en loop uiteindelik dood. Die *STTEP*¹-projek (Pretoria) wat in 1995 gestig is, het byvoorbeeld in 2009 skynbaar sy deure toegemaak as gevolg van finansiële komplikasies wat die voortbestaan van die projek belemmer het.

Die *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS) in die Paarl, wat in 2010 sy 40ste bestaansjaar gevier het, is 'n voorbeeld van 'n musiekprojek wat vir baie jare ten spyte van terugslae voort bestaan, gegroei en ontwikkel het. Die FPMS het sy oorsprong in Maart 1970 gehad met die stigting van die *Paarl Skole-Musieksentrum* (PSMS) deur mnr. Frank Pietersen (1929-1989), wat op daardie stadium musiekinspekteur was by die destydse Onderwysdepartement van

¹ Hierdie akroniem staan vir die Suid-Afrikaanse Trust vir Musiekonderrig (S), die Tshwane distrik (T), waaronder Pretoria val, en die voorheen Transvaal Filharmoniese Orkes (T) wat tans nie meer bestaan nie, gevolg deur die *Education Project* (EP). Die projek is in 2009 beëindig, aldus prof. C. van Niekerk (persoonlike mededeling, 2009).

Kleurlingsake. Hy het die visie van 'n Jeugorkes vir die Paarlse gemeenskap gehad. Die PSMS het in 1972 selfs 'n konserttoer na die Suid-Kaap onderneem. As gevolg van verskeie redes, soos die gebrek aan fondse en 'n vaste huisvesting, is die PSMS in 1988 gedwing om sy deure tydelik te sluit. Gelukkig kon die PSMS danksy die inisiatief van mnr. Vaughan Pietersen, seun van wyle mnr. Frank Pietersen, reeds in die volgende jaar weer sy werksaamhede hervat. In 1991, met die mondigwording van die PSMS, is hierdie sentrum se naam amptelik verander toe dit vernoem is na sy stigter, mnr. Frank Pietersen.

Vandag vorm die *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS) deel van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) en word onderrig in Musiek aan leerlinge binne én buite die grense van die Drakensteingemeenskap gebied. Kinders uit voorheen-benadeelde gemeenskappe wat normaalweg glad nie met musiekonderrig en alles wat daarmee gepaard gaan in aanraking sou kom nie, kan tans teen 'n minimale fooi by die FPMS onderrig ontvang en instrumente huur. Hulle word blootgestel aan verskeie fasette van musiek en musiekonderrig en 'n nuwe wêreld gaan vir hulle oop.

Die verhaal van die FPMS is die suksesverhaal van 'n opvoedingsinstansie wat ten spyte van die politieke atmosfeer van die sewentigerjare tot stand gekom en ontwikkel het tot 'n volwaardige musiekskool en 'n simbool van die Paarlse gemeenskap se musikale natuur. Die sukses wat die FPMS behaal het ten spyte van terugslae, is 'n groot bron van inspirasie vir bestaande asook toekomstige projekte van hierdie aard. Deur die funksionering van hierdie projek te ondersoek, kan algemene kenmerke uitgelig word om sodoende riglyne vir soortgelyke onderneming te bied.

1.3 Doel van die studie

Die oorkoepelende doel van die studie is om die historiese agtergrond van die *Frank Pietersen Musieksentrum* na te vors, om ontwikkelingsaspekte en suksesse van die sentrum te ondersoek, asook om die huidige funksionering van die sentrum en die huidige stand van onderrig en programme wat tans daar aangebied word te bestudeer. As een van die mees suksesvolle

projekte van dié aard, sou hierdie navorsing kan dien as voorbeeld en aanmoediging vir ander musiekprojekte. Verder sal daar gekyk word na die unieke opheffings- en ontwikkelingsrol wat die FPMS in sy omliggende gemeenskap vervul.

Ten einde die doel te bereik, is die volgende sub-doelwitte, wat spruit uit die bogenoemde oorkoepelende doelstelling, vir die studie geformuleer:

- 'n Algemene agtergrond oor die omstandighede van die Paarlse Bruin gemeenskap in die sewentiger jare, spesifiek wat die kunste betref.
- Die behoefte aan musiekonderrig en die redes en motivering vir die stigting van die PSMS.
- Insaie in die struikelblokke en teenkantiing wat tydens die ontstaan en ontwikkeling van die sentrum ervaar is.
- Hoogtepunte en suksesse wat die sentrum tot op hede behaal het.
- Insaie in die onderrig en ander aktiwiteite wat die FPMS tans aan sy leerlinge en gemeenskap bied.
- Insaie in die huidige funksionering van die FPMS (finansies, huisvesting, ens.).
- Insaie in die sentrum se betrokkenheid in die ontwikkeling van sy omliggende gemeenskap.

1.4 Teoretiese raamwerk

Die teoretiese basis vir die navorsing oor die FPMS se historiese agtergrond en ontwikkelingsbydrae tot die gemeenskap, berus op 'n aspek van die Veranderingsteorie, naamlik die Sosiale Kognitiewe Teorie, vroeër bekend as die Sosiale Leerteorie (Robbins, 2003). Volgens Robbins (2003) veronderstel hierdie teorie dat die verandering van 'n gedrag bepaal word deur drie dinge nl. 1) invloede vanuit die omgewing, 2) persoonlike faktore en 3) die kenmerkende eienskappe van die gedrag self. Soos hierdie teorie kan die ontstaan van die FPMS gesien word as 'n verandering wat plaasgevind het in teenreaksie op bestaande omstandighede of 'n bestaande gedrag. Die stigting van die FPMS kan gesien word as 'n

teenreaksie op 'n sekere status quo wat in die sewentiger jare in die Paarlse Bruin gemeenskap geheers het. Hierdie status quo kan moontlik gedefinieer word as die Bruinmense se behoefte aan 'n gelyke menswaardigheid as die res van die Suid-Afrikaanse samelewing. So ook kan die vóórtbestaan van die FPMS op soortgelyke redes gegrond word. In hierdie verhandeling sal daar ondersoek ingestel word na die destydse status quo wat bygedra het tot die stigting en suksesvolle bestaan en ontwikkeling van die FPMS tot vandag.

1.5 Metodologie

1.5.1 Afbakening van die studiegebied

1.5.1.1 Geografiese afbakening

Die FPMS is gevestig in die Bolandse dorp, Paarl. Die FPMS voorsien nie net musiekonderrig aan leerlinge in die Paarl nie, maar ook tot buite die grense van die Drakensteingemeenskap. Hierdie projek het veral 'n groot invloed gehad op die ontwikkeling van die nabye gemeenskap.

Die area wat deur die projek bedek word kan dus soos volg opgesom word: Die Drakenstein Munisipaliteit beslaan 'n area van 1,538 km² en het 'n bevolking van ongeveer 200 000 met 'n jaarlikse groei van ongeveer 4200. Die Paarl en Wellington is die mees digbevolkte areas met onderskeidelik 130 000 en 62 000 inwoners. Die Drakenstein Munisipaliteit bevat vier hoof etniese groepe naamlik, Bruinmense, Afrikane, Indiërs en Blankes. Volgens statistieke van die Nasionale Sensus van 2001 was 64% van die bevolking Bruinmense, 21% Afrikane en 15% Blank (Drakenstein Munisipaliteit, 2009).

'n Groot hoeveelheid mense in die Munisipale omgewing word geraak deur werkloosheid en armoede. Ongeveer 23% van die inwoners is werkloos (Drakenstein Munisipaliteit, 2009).

1.5.1.2 Afbakening van studiegroepe

Inleidende onderhoude is gevoer met sommige van die hoof stigterslede van die FPMS asook ander figure wat 'n belangrike rol gespeel het in die musikale bedrywighede van die Paarlse Bruin gemeenskap in die *Apartheidsjare*. Vier persone wat in hierdie verband uitgelig kan word, is wyle mnr. John Martin, mnr. Ivan le Kay, mnr. Ronnie Samaai asook mev. Petronella Pietersen (eggenoot van wyle mnr. Frank Pietersen). Die doel van hierdie onderhoude was om aan die navorser 'n breë agtergrond te gee oor die omstandighede en aktiwiteite wat bygedra het tot die stigting, ontwikkeling en bestaan van hierdie musieksentrum en die groot brein daar agter, naamlik wyle mnr. Frank Pietersen. Gereelde onderhoude is ook gevoer met die huidige skoolhoof van die FPMS, mnr. Vaughan Pietersen. Bogenoemde onderhoude het op 'n semi-gestruktureerde basis gefunksioneer en het dikwels tot twee ure lank geduur.

Om egter die doel van die studie te bereik is die volgende hoofstudiegroepe geïdentifiseer:

1.5.1.2.1. Groep 1: Stigterslede van die PSMS

Inligting oor die ontstaan en ontwikkeling van die PSMS is bekom deur middel van semi-gestruktureerde onderhoude wat gevoer is met, of vraelyste wat versprei is onder stigterslede van die sentrum of hulle naasbestandes (vir vraelyste sien Addendum B). Hierdie onderhoude en vraelyste het onder andere gefokus op die visie waarmee die sentrum gestig is en teenkating wat tydens die stigting en aanvangsjare ervaar is. Verder het dit ook gefokus op inligting oor die stigterslede self, waar hulle vandaan kom, waar hulle hul onderrig ontvang het en hul betrokkenheid by die musieksentrum.

1.5.1.2.2. Groep 2: Huidige Personeellede van die FPMS

'n Vraelys (sien Addendum B) is versprei onder huidige personeellede van die FPMS. Hierdie vraelys bestaan uit twee afdelings. Die eerste afdeling het gefokus op persoonlike inligting van die personeellede, byvoorbeeld waar hulle vandaan kom, waar hulle hul skoolonderrig en musiekonderrig ontvang het, hoe hulle betrokke geraak het by die FPMS en die onderrig wat hulle tans by die sentrum aanbied. Die tweede afdeling van hierdie vraelys het gefokus op die huidige omstandighede by die FPMS en die personeel se mening oor die huidige lesgee situasie.

1.5.1.2.3. Groep 3: Huidige leerlinge van die FPMS

Vraelyste is in Augustus en September 2011 versprei onder leerlinge wat in daardie tyd by die FPMS musiekonderrig ontvang het. Hierdie vraelyste het gefokus op die onderrig wat die leerlinge by die FPMS ontvang en die rol wat die musieksentrum in hul lewens speel. Om die invulproses so eenvoudig as moontlik te maak is vraelyste so opgestel dat dit hoofsaaklik bestaan het uit "Ja/Nee"-antwoorde of veelkeuse-antwoorde met blokkies wat afgemerk moes word. Van die 250 vraelyste wat onder leerlinge versprei is, is 'n totaal van 70 voltooide vraelyste terugontvang.

1.5.1.2.4. Groep 4: Oud-leerlinge van die FPMS

Semi-gestruktureerde onderhoude is gevoer met oud-leerlinge van die FPMS. Hierdie onderhoude het gefokus op die oud-leerlinge se ervaring van die musieksentrum en die invloed wat die musiekonderrig wat hulle daar ontvang het op hulle lewens en toekomsmoontlikhede gehad het.

1.5.2 Metode van data-insameling en navorsingsinstrumente

Ten einde die doel van die studie te bereik is navorsing uit 'n kwalitatiewe hoekpunt benader. Volgens Babbie en Mouton (2001: 53) poog die kwalitatiewe benadering altyd om die menslike aksie vanuit 'n ingeligte perspektief te bestudeer. Die fokus is dus op metodes van observasie (soos byvoorbeeld ongestruktureerde onderhoude, observasie van die onderwerp en die gebruik van persoonlike dokumente) en op analise met die klem op gegronde teorie.

1.5.2.1 Onderhoudvoering

Volgens Babbie en Mouton (2001: 289) is die individuele onderhoud een van die mees gebruikte metodes vir data-insameling in die kwalitatiewe benadering. Dit is 'n oop onderhoud waar die studie-objek toegelaat word om vir hom-/haarself te praat. Daarom is daar besluit om hierdie metode as hoofmetode van data-insameling te gebruik vir die hoof studiegroepe, naamlik die stigterslede en die huidige skoolhoof en personeel. Meer gestruktureerde

onderhoude met basiese vraelyste as riglyn, is gebruik vir studiegroepe soos die personeellede en oud-leerlinge van die musieksentrum. Aanhalings uit onderhoude verskyn onveranderd in hierdie navorsingstuk.

1.5.2.2 Vraelyste

Die gebruik van vraelyste as navorsingsinstrument is 'n algemene verskynsel by die insameling van data vanaf groot groepe mense. Vir hierdie studie is vraelyste hoofsaaklik gebruik vir die insameling van inligting vanaf personeellede en leerlinge van die FPMS. Die navorser het self die response van vraelyste wat deur personeellede voltooi is in tabelvorm gerangskik (sien Addendum C). Data wat vanaf leerlinge deur middel van vraelyste ingesamel is, is statisties verwerk deur prof. Martin Kidd van die Departement van Statistiese en Aktuariële Wetenskappe, Universiteit Stellenbosch, en in grafiekvorm voorgelê (sien Addendum C).

1.5.2.3 Dokumentêre analise

Dokumente uit die argief van die FPMS is bestudeer om die agtergrond van die musieksentrum sedert sy ontstaan, saam te stel. Verskeie hoogtepunte en laagtepunte is bestudeer asook kwessies wat bygedra het tot die ontwikkeling van die sentrum. Dokumentêre analise is ook gebruik om die huidige stand van die sentrum te bestudeer wat befondsing, leerlinggetalle, instrumente en aktiwiteite en programme wat aangebied word, insluit. Laasgenoemde dokumente is beskikbaar in Addendum A.

1.5.2.4 Navorsingsontwerp

Babbie en Mouton (2001: 310) verwys na drie hooftipes navorsingsontwerpe wat voorkom in kwalitatiewe studies naamlik: 1) *etnografiese studies* wat ten doel is om verskillende kulture en gemeenskappe te beskryf en te verstaan, 2) *gevallestudies* – 'n intensiewe ondersoek van 'n spesifieke eenheid, wat kan varieer ten opsigte van individue, families, gemeenskappe, sosiale groepe, organisasies, institute, geleenthede en lande, en laastens 3) *lewensgeskiedenis* – in diepte verslag van 'n persoon se lewe in sy of haar eie woorde. Die gevallestudie is gekies as die mees gepaste navorsingsontwerp vir die doel van die studie.

Hoofstuk 2

Ekstrakurrikulêre musiekopleidingsgeriewe vir die Paarlse Bruin gemeenskap: 1970-1988

Inligting vir Hoofstuk 2 is grotendeels versamel deur middel van onderhoudvoering. Semi-gestruktureerde onderhoude is gevoer met sommige van die stigterslede van die PSMS, asook met ander musiek-ikone in die Paarlse Bruin gemeenskap wat tydens die *Apartheidsjare* betrokke was by musikale bedrywighede in die Paarl, Wes-Kaap, Suid-Afrika. Inligting uit hierdie onderhoude word in die eerste afdeling van die hoofstuk, nl. Afdeling 2.1, gebruik om vas te stel watter invloed *Apartheid* en die beperkings daarvan op die musieksamelewing van die Paarlse Bruin gemeenskap gehad het.

'n Biografie van mnr. Frank Pietersen is hoofsaaklik saamgestel uit inligting wat bekom is deur middel van 'n onderhoud met sy vrou, mev. Petronella Pietersen. Verdere onderhoude met elke moontlike stigterslid, of naasbestaendes van stigterslede, is gebruik om inligting te versamel oor die stigting van die PSMS, asook vir die samestelling van kort biografiese gedeeltes oor elke stigterslid en hulle betrokkenheid by die PSMS.

Inligting oor die ontwikkeling van die PSMS vanaf die stigting in 1970 tot sy agteruitgang in 1988 is versamel deur middel van onderhoude met sommige van die stigterslede en ander betrokke onderwysers, maar ook deur middel van die analisering van dokumente uit die argief van die FPMS, soos feesblaaië, briewe, konsertprogramme, koerantuitknipsels ens.

2.1 Agtergrond oor die sosiale en politieke omstandighede wat in die sestiger- en sewentiger jare 'n invloed gehad het op musiekbeoefening en musiekonderrig in die Paarlse Bruin gemeenskap.

Verskeie sosiale en politieke faktore het 'n rol gespeel in die Bruin gemeenskap van Suid-Afrika se beoefening en onderrig van musiek. Net soos vir enige ander openbare aktiwiteit was daar sekere beperkings betreffende die gebruik van fasiliteite en middele wat nodig was vir die beoefening en onderrig van musiek deur 'n Bruin gemeenskap. Dit het tot gevolg gehad dat daar by Bruinmense juis 'n groot behoefte en dringendheid aan die beoefening en onderrig van musiek ontstaan het.

Die invloed van *Apartheid* het vanselfsprekend 'n groot rol gespeel in die lewens van die Bruinmense. In die onderstaande onderhoude word laasgenoemde aspek, die uitwerking daarvan op die Bruin gemeenskap sowel as die invloed op musiekonderrig, weerspieël.

Mnr. John Martin, 'n stigterslid van die PSMS noem sommige van die probleme wat hulle beleef het as gevolg van die heersende politieke omstandighede.

Polities. Dit was vir ons, veral toe die *Apartheidswette* begin inkom het . . . jy mag nie meer die stadsaal gebruik nie. Nou as jy 'n luisterryke musiekfees of 'n sangfees wil hou, waar beter as die stadsaal? [...] en daar is nie 'n ander saal nie. Dan het ons [die Bruinmense] ons musiek in ons hoekie gaan maak. Net soos met die sport – die wit mense in hulle hoekie en die swart mense in hulle hoekie, *and never will any of the three meet again*.

Dan was daar altyd geld beskikbaar vir die inisiatiewe deur enige soort, soos blankes, die opbou van orkeste, die daarstelling van goed soos die FPMS vandag. Jy [as Bruinmens] sou gedroom het om 'n musieksentrum te hê [in daardie tyd]. Jy sou gaan *beg, borrow, and you name it whatever you have to do to get something like that. And that is exactly what we had to do*.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Mev. Petronella Pietersen, eggenote van wyle mnr. Frank Pietersen, lig 'n paar punte uit oor die effek wat *Apartheid* gehad het op die ontwikkeling van 'n mens se talent:

Kyk, *Apartheid* het nou natuurlik die rol gespeel dat jy nie . . . dis amper net soos ons ouers altyd gesê het, "ai as jy 'n blanke was dan was jy al baie ver my kind, jy sou nie nog hier gesit het nie". Maar jy was nie baie bekommerd nie, want jy het net geweet jy het wat jy het . . . en aan die ander kant, *Apartheid* of te not, al het jy miskien gesukkel om geld in die hande te kry, dan was dit omdat jy daai *gift* het dat dit jou nie baie gesteur nie. Jy het maar net vooruit gewerk.

(Persoonlike mededeling deur mev. P. Pietersen, 22 September 2010)

Die feit dat individue binne 'n bevolkingsgroep oor kwaliteite of talente beskik het wat ontwikkel sou kon word, het nie deel gevorm van die *Aparheidsisteem* nie.

Mnr. Ronnie Samaai, 'n oud-personeellid van die PSMS en bekende viool pedagoog in Suid-Afrika, gee in die volgende aanhaling sy mening oor die politieke omstandighede in die sewentiger jare in die Paarl.

Ja, dit was nie aangenaam nie [...] en die politiek het alles oorheers. [...] Die sewentiger jare was moeilike tye. *Apartheid* was op sy ergste met al sy naambordjies. En as jy wil gaan verder studeer moet jy 'n permit kry. Dit is iets wat selfs nou nog 'n bietjie krapperig is. En ongelukkig was ons baie sensitiewe mense . . . en dit was 'n sensitiewe aktiwiteit waarin jy deelneem.

Dit was my grootste droom om in 'n kwartet te speel of in 'n orkes, maar daar was wette, soos byvoorbeeld die Groepsgebiede-Wet waar jy net mag woon in 'n sekere area. [...] Dan was daar die Ontug-Wet waar jy nie oor die kleurgrens met iemand mag kommunikeer nie. [...] En die *Job Reservation* – sekere werke was net vir sommige mense bedoel en een van daai werke was om in 'n orkes te speel. [...] En as jy wil gaan studeer, moet jy motiveer waarom jy Stellenbosch toe of UCT toe wil gaan, want dit was toe blanke inrigtings. Ons het onderwysers geword omdat jou kanaal waarin jy kon beweeg [wat loopbaan moontlikhede betref] baie nou was. [...] Jy het nie wye keuses gehad nie . . . jy mag net onder jou eie mense werk.

(Persoonlike mededeling deur mnr. R. Samaai, 22 Julie 2010)

Mnr. John Martin brei verder uit oor die gevolge van *Apartheid* in die Bruin samelewing:

Apartheid was vir ons 'n meulsteen om ons nekke. Ons kon nie ons kultuur uitleef soos wat ons graag wou nie omdat ons verhoed is om dit te doen . . . dis die een ding – daar was restriksies gewees.

Die tweede ding wat ek dink baie belangriker is, is die feit dat as gevolg van die *Apartheidswette* kon die bedeling waar verskillende groepe iets kry van die regering om iets te doen nie tot sy reg kom nie, want die wit mense het alles gekry. [...] As jy nou byvoorbeeld vat . . . ek het nou onlangs geluister na die Maleier-kore op die radio. As ek na daai program luister, dan wil ek tjank! Om te dink . . . en dan wil ek regtig tjank . . . om te dink die resultate wat daai mense bereik het. *Under the most debilitating circumstances* het hulle nog steeds bereik en die witmense nie. En as jy kyk hoe die Kaapse regering vir hulle al minder en minder gegee het en redes gesoek het om nie vir hulle te befonds nie, en die feit dat die regering ons nie befonds het nie of nie erkenning gegee het aan wat ons doen nie, dan sal ek die regering nooit vergeef nie.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Tesame met die onderdrukking wat *Apartheid* teweeggebring het, is die smagting na formele musiekonderrig verder versterk deur verskeie musikale aktiwiteite in die Paarlse Bruin gemeenskap. In die volgende afdeling word sommige van hierdie aktiwiteite uitgelig en daar word gekyk na die rol wat dit gespeel het in die totstandkoming van 'n musiekonderrigfasiliteit vir die Paarlse Bruin gemeenskap.

2.2 Die ontstaan en ontwikkeling van die PSMS

2.2.1. Musikale aktiwiteite in die Paarlse Bruin gemeenskap voor die stigting van die PSMS

Volgens mnr. Ivan le Kay (persoonlike mededeling, 3 Augustus 2010), 'n stigterslid van die PSMS, het die Paarl al die jare 'n redelike sterk musiektoeslag gekry. Daar was heelwat goeie

musikante wat in die Paarl grootgeword het en hulself daar gevestig het. 'n Goeie voorbeeld is mnr. Ronnie Samaai, een van die eerste violonderwysers aan die PSMS en tans 'n bekende violopedagoog in Suid-Afrikaanse musiekkringe. Mnr. Samaai wat al in sy 70's is woon tans nog steeds in die Paarl waar hy grootgeword het en dien onder andere op die rade van die Kaapse Filharmoniese orkes en die Klein Karoo Nasionale Kunstefees. Hy is tans die hoof van die *Redefine* Musiekprojek in Kuilsrivier, waar hy ook self onderrig gee en die orkes dirigeer.

Volgens mnr. John Martin (persoonlike mededeling, 1 Junie 2010) was Musiek die een aktiwiteit in die gemeenskap waar hulle (die Bruinmense) nie in die moeilikheid sou beland as gevolg van die *Apartheidswette* nie. Mnr. Ivan le Kay (persoonlike mededeling, 3 Augustus 2010) sê dat hulle (die Bruinmense) as gevolg van die restriksies, selfs sekere beroepe nie kon volg nie, maar in Musiek kon hulle verder beweeg en het hulle meer vryheid gehad alhoewel daar tog steeds perke was. Hy sê die groot hartseer was "dat jy nie kon musiseer oor die kleurgrens nie, want oor die kleurgrens was daar uitmuntende musici aan die ander kant van die rivier" by wie hulle natuurlik baie sou kon leer.

Verder is mnr. Le Kay van mening dat die rede vir die sterk behoefte aan musiekonderrig in die Paarlse Bruin gemeenskap gespruit het uit 'n verlange na beter standaarde in die gemeenskap. Hierdie behoefte het juis ontstaan omdat daar eerstens nie luukshede soos musiekonderrig vir die Bruin gemeenskap beskikbaar was nie, óf dit was tweedens doodgewoon totaal onbekostigbaar vir hulle. Daarom, sê hy, het hulle destyds met blokfluitonderrig begin omdat dit die goedkoopste instrument was.

Volgens mnr. Martin (persoonlike mededeling, 1 Junie 2010) kan die basis van die Paarlse musiekstroom toegeskryf word aan die kerke en meer spesifiek die kerkkore. In die vroeë sestigerjare was daar verskeie kerke in die Bruin gemeenskap wat elkeen sy eie kerkkoor gehad het wat gewoonlik afgerig is deur die betrokke kerkkorrelis. Mnr. Martin wat vir 58 jaar orrelis was by die *Parish of St. Stephen* in die Paarl vertel in 'n onderhoud van sy ervaring van kerkkore in die gemeenskap waarin hy groot geword het:

Musiek was vir ons gemeenskap [die Bruin gemeenskap] inherent in ons samelewing, want daar was niks anders om te doen nie. Jy het gesing of jy het gespeel. Ek was byvoorbeeld 18 toe raak ek koorleier by ons kerk en ek het 'n koor opgebou van omtrent 'n honderd mense – dit is omtrent 10% van die gemeente wat deel was van die koor. En op 'n Donderdagaand het ons oefening gehou en ek het onder in Skoolstraat gewoon, dan begin ek stap daarvandaan en teen die tyd wat ek bo by Skoolstraat sal kom, dan is dit 'n hele troep. Dan stap ons kerk toe en dan oefen ons. En dit [was so] in verskillende gebiede in die Paarl. [...] So, musiek was een van die min dinge wat ons mense kon gedoen het sonder om hulle in die moeilikheid te bring. Die ander ding was suiwer politiek en voor jy weet is jy binne in die moeilikheid.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Volgens mnr. Ivan Arendse, 'n Paarlse historikus en rubriekskrywer van die *Paarl Post*, is daar met die totstandkoming van die destydse Prinsipale-vereniging gereelde sangkompetisies in die Paarlse Stadsaal aangebied (Arendse in *Paarl Post*, 3 September 1998). Hy sê dat as gevolg van die gebrek aan musiekonderwysers by skole, elke prinsipaal self sy skoolkoor moes afrig. Diegene wat hulle later in Musiek aan die destydse *Battswood Opleidingskool* in Wynberg gekwalifiseer het, moes Musiek in die algemeen bevorder. So het mense soos John Balie die *Bethelkoor* afgerig, J. Sause die *Zionskoor*, Tommy Siebrits die *St. Stephens-koor*, William (Mickey) Cupido die *Holy Trinity-koor*, Thomas James die *Immanuel-koor*, David Samaai die *Paarlstasiekoor* en Ben Martin die *Gedenksaalkoor*.

Bogenoemde sangkompetisies is aangebied deur PISCO, die *Paarl Interschools Cultural Organization*, met Ernest Meyer as die sekretaris (Arendse in *Paarl Post*, 3 September 1998). Aanvanklik is die Paarlse stadsaal vir hierdie doeleindes gebruik, maar later nadat dit nie meer vir anderskleuriges beskikbaar gestel is nie, is die saal van *Hoërskool Noorder-Paarl* gebruik.

Mnr. Martin vertel van die verskeie kore en sangensembles wat in die gemeenskap ontstaan het en vertel ook van die kompetisies wat gehou is:

Gevolglik was daar verskillende soorte van geleenthede waar jy vir jouself kon uitleef in musiek. Daar was in Noorder-Paarl waar ek gewoon het, *bands* wat kompetisies gehou het. Jy het

byvoorbeeld 'n solosanger wat sing da-da-da en dan het jy die ander ouens wat sing tjoe-wap, tjoe-wap. Daai was die een soort ding.

Dan [...] op al die plase was daar plaaskore en dan was daar skoolkore en kerkkore. En aan die end van elke jaar was daar 'n kompetisie. En die oumanne, die Balie's en die Ben-Martin's en daai, hulle het die ding *gerun*. En die kore [...] was vir hulle die belangrikste . . . *it was the most important event in the life of that school . . . 1) to take part in the singing competition and 2) to win it if you can*. Dit was die soort opset . . . almal is êrens besig met musiek en jy moet net vir jou 'n *niche* kry waar jy kan uiting gee in wat jy wil. Dus, sosiaal [...] was musiek inherent van die opvoeding, die mense en dinge.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Uiteindelik het die tydperk van kompetisies tot 'n einde gekom toe die mense van die gemeenskap besef het dat die kompetisies meer mense ongelukkig laat as wat dit gemeenskapsbou aanmoedig. Mnr. Martin (persoonlike mededeling, 1 Junie 2010) en sy goeie vriend, mnr. Samaai, wat saam met hom gewerk het, was van mening dat die tyd vir musiekkompetisies en sangkompetisies uitgedien is en dat hulle daarvandaan moet wegbeweeg. Hulle het geredeneer: "*we must move to where we use music to bring people together in stead of dividing them.*"

Mnre. Martin en Samaai het toe met mnr. Frank Pietersen, wat op daardie stadium (vanaf 1964 tot 1986) 'n musiekinspekteur was by die destydse Departement van Kleurlingsake, vergader en vir hom gevra of daar nie wegbeweeg kan word vanaf die sangkompetisies nie (persoonlike mededeling deur J. Martin, 1 Junie 2010). Uiteindelik het PISCO ontbind en die *Paarl Skole-Sangfeestekomitee* het ontstaan, wat gefokus het op sangfeeste in plaas van sangkompetisies, met mnr. Dougie Theunissen (hoof van *Nederburg Primêr*) as die voorsitter, mnr. John Martin as sekretaris en mnr. Zacharias Cupido as die kassier (Arendse in *Paarl Post*, 3 September 1998).

Die eerste sangfees is in 1968 in die skoolsaal van *Noorder-Paarl Sekondêr* aangebied. Dit het later verder ontwikkel en het ook items soos volksdanse, instrumentale musiek, voordrag, solo-sang, en slaginstrumente ingesluit. Hieruit is die *Paarl Skole-Kultuurvereniging* gebore waarvan die voorsitter, mnr. David Samaai, met mnr. Martin en mnr. Le Kay as sekretarisse beduidende

bydraes gelewer het. Mnr. John Arendse was die amptelike begeleier. Grand Finales het oor twee aande gestrek (Arendse in *Paarl Post*, 3 September 1998).

Mnr. Martin vertel meer oor die sangkompetisies en sangfeeste:

Nou moet jy weet né, by daai tyd was Frank nou 'n bietjie van 'n godjie vir ons, want dis die eerste kleurling inspekteur en *on top of that*, 'n musiekinspekteur en dis 'n ou wat jy ken! Jy ken jou musiekinspekteur by naam! Jy gaan na sy huis toe wanneer jy wil, jy sê vir hom hallo in die straat wanneer jy wil. Ek meen, jy kan jou verbeel wat dit vir ons jong onderwysers beteken het. En toe begin ons en vir twee jaar neem ons nie deel aan sangkompetisies nie. En toe het ons vir die eerste keer 'n sangfees onder die vaandels van die *Paarl Skole-Musiekfeeskomitee* en dit was die eerste keer dat ons begin dink het aan 'n groter droom, dan net 'n "kop" wen.

En dit was 'n belewenis want jy kon feitlik doen wat jy wil. Jy word nie vasgemaak aan 'n klomp reëls nie. Ons het drie afdelings gehad: 'n kleuterafdeling wat die laities, sub-A tot st.1 nou *songs* kon gedoen het wat hulle mimiek by en klere aantrek. Een van my stukkies was "*In China people plant the rice*". Nou onmiddellik trek jy jou kindertuin onderwyser ook en hulle begin ook nou moeite doen met die musiek, *because they've also got a niche now and they've also got something to present*. Dan het jy gehad wat ons genoem het die juniorafdeling waar hulle daai tyd enige *song* [tweestemmig] gedoen het en jy het gehad die senior afdeling [wat een eenstemmige, een twee stemmige en een driestemmige lied moes voordra]. En toe kom Frank by en sê, kom ons sit instrumente by. Toe begin ons met *percussion* en ons sit *percussion* instrumente by.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Volgens mnr. Le Kay (persoonlike mededeling, 3 Augustus 2010) was "die persoon wat die vuurhoutjie getrek het", wyle mnr. Frank Pietersen. Toe hy in 1964 in die betrekking kom as inspekteur van "Kleurlingskole" onder die destydse Departement van Kleurlingsake, het hy toegang gehad tot al die skole in die omgewing en by hulle 'n hernude bewusmaking laat posvat ten opsigte van musiek en koorsang. Mnr. Le Kay sê dat heelwat van die musiekonderwysers wat in daardie tyd in die Paarl musiekonderrig gegee het, nie formele musiekopleiding gehad nie. Die meeste van hulle het dit net gedoen vir die liefde van die saak en dan gewag vir leiding

deur mnr. Frank Pietersen. Mnr. Pietersen wat die sangfeeste aangemoedig het en aanvanklik verantwoordelik was as koördineerder het ook 'n sterk bydrae gelewer met die kore se voorbereiding daarvoor. Deurdadig hy betrokke was by elkeen van die kore se voorbereiding vir die sangfees, kon hy sy raad gee en seker maak dat daar 'n goeie standaard nagestreef word. Mnr. Le Kay vertel meer oor mnr. Frank Pietersen se betrokkenheid by kore in die gemeenskap en sy bydrae tot die ontwikkeling daarvan:

Mnr. Pietersen het by die skole omgegaan en leiding gegee en so paar van ons wat die HP-Kursus gedoen het, het darem so bietjie opleiding gehad om ook die wa te help trek. Wat toe gebeur het, is dat hy die skole laat optree het in drie groepe. [...] en as ons die liedkeuses gemaak het, dan het mnr. Pietersen omgekom en byvoorbeeld gesê maar hy dink nie dit is 'n goeie keuse nie, kom ons kies iets anders. [...] en dan val jy weg om te oefen en dan kom hy weer om by die skole en kom luister weer daarna en gee vir hulle advies. Die eindproduk het nie gegaan oor medaljes of enige toekennings nie . . . net iets voorberei en dan gaan sing ons 'n sangfees. Al die bruin skole in die Paarl is betrokke gemaak daarby. Die eerste optredes was toe by *Noorder-Paarl Sekondêr* se skoolsaal en later het ons die stadsaal gebruik. En dan het hulle gehad wat ons genoem het die Grand Finale . . . mnr. Pietersen het die beste items gekies uit die verskillende skole en dan het hy dit saamgevat in een aand of twee aande. Dan het hy ook seniorkore gevat en hy het 'n lied voorgeskryf en dan moes al die seniorkore daai lied instudeer. En dan het hy dirigente gekies om die aand daardie massakoor te dirigeer.

(Persoonlike mededeling deur mnr. I. le Kay, 3 Augustus 2010)

Uiteindelik het hierdie sangfeeste later begin uitbrei en ander bene bygekry soos ballet, drama, spreekkoor en solovoordrag en dit het ontwikkel in 'n kulturfes eerder as net 'n sangfees.

Mnr. Frank Pietersen het uiteindelik die besluit geneem om 'n musiekskool, wat toeganklik is vir die hele gemeenskap, te stig. Sonder sy kennis wat opgedoen is deur jare se ondervinding asook sy vasbeslotenheid om musiek vir alle rasse toeganklik te maak sou die musieksentrum, wat uiteindelik na hom vernoem is, nooit tot stand gekom het nie. In die volgende afdeling volg 'n biografie van mnr. Pietersen. Die oorsprong van sy passie vir musiek, wat regdeur sy lewe 'n groot dryfkrag was vir die musikale opvoeding van die Paarlse Bruin gemeenskap, word hierdeur weerspieël. Inligting vir die biografie spruit hoofsaaklik uit 'n persoonlike onderhoud

met mev. Petronella Pietersen (née Green), eggenoot van wyle mnr. Frank Pietersen, op 22 September 2010.

2.2.2. Mnr. Frank Pietersen: 'n Kort biografie

(Argief: Foto van mnr. Frank Charles Pietersen)

Mnr. Frank Charles Pietersen is op 9 Februarie 1929 in die Paarl gebore. Sy vader, Arthur Pietersen, was die skoolhoof van die *Bethel Congregational Kerk* se skool in Templierstraat in die Paarl. Mnr. Arthur Pietersen en sy vrou, Constance het in Templierstraat in die kerkhuis wat aan die skoolhoof gegee is, gewoon. In hierdie huis is Frank, sy broer, Adolf, en suster, Rosamund, gebore. Frank se ouers was baie lief vir musiek. Hulle het albei in kore gesing en sy moeder het ook soms as solosanger items by konserte gelewer. Frank het op tienjarige ouderdom met klavierlesse begin by mev. Hanna Africa, voorheen Arendse, 'n onderwyseres van die *St. Stephens Laerskool* in Skoolstraat.

Frank, sy broer en suster het tot standerd 5 skoolgegaan by die *Bethel Congregational Skool*, waar hulle ook in die skoolkoor gesing het. Daarna is hulle na *Noorder-Paarl Sekondêre Skool* in Sandriftstraat, wat destyds bekend gestaan het as die *Athlone Instituut*. Die naam is verander na *Noorder-Paarl Sekondêr* toe die nuwe *Athlone Kollegegebou*, waar die FPMS vandag gehuisves word, daar langsaan opgerig is.

Later het Frank ook les geneem by mev. Ivy Parkin. Mev. Parkin, 'n klavieronderwyseres en haar suster, 'n sangonderwyseres, was twee Britse dames wat hulself in Vishoek in Suid-Afrika kom vestig het. Sy ouers het hom elke Saterdag daarheen vir klavierlesse geneem. Hierdie twee susters het die jong Frank Pietersen se talent raakgesien en dit is as gevolg van hulle invloed, raad en leiding dat hy uiteindelik later in sy lewe in Londen gaan studeer het.

In daardie tyd het *Noorder-Paarl Sekondêr* slegs onderrig gegee vir leerlinge tussen standerd 6 en standerd 8. Volgens mev. Petronella Pietersen kon die meeste kleurlingskole in die Paarl nie standerd 9 en 10 aanbied nie. Na standerd 8 het die meeste leerlinge 'n onderwyskursus geloop by die *Athlone Opleidingskollege*. Hierdie kursus het bekend gestaan as die Laer-Primêr kursus (LP) wat oor twee jaar gestrek het. Daarna het veral die seuns die Hoër-Primêr kursus (HP) gevolg wat in Kaapstad aangebied is. Mev. Pietersen noem dat baie van hulle reeds getroud was toe hulle uiteindelik hul Matriek deur Unisa voltooi het. In teenstelling hiermee het die meeste van die blanke skole in die Paarl Matriek aangebied.

Pietersen het in 1945 met sy LP-kursus by die *Athlone Opleidingskollege* begin. Tydens sy studies het hy in die kerkkoor gesing en later jare was hy nie net kerkkorrelis nie, maar hy het ook die kerkkoor afgerig. Nadat hy die LP-Kursus in 1947 voltooi het, het hy verder gaan studeer aan die *Battswood Kollege* in Wynberg, Kaapstad, waar hy vir 'n jaar lank die Hoër-Primêre kursus (HP) in Musiek gevolg het. Volgens mev. Pietersen kon onderwysers in daardie tyd nie onmiddellik by 'n Hoër Primêre skool onderrig aanbied nie, alhoewel die persoon reeds daarvoor studeer het. Alle onderwysers moes eers met Laer Primêre onderwys begin. Daarom het mnr. Pietersen in 1948 sy onderwysloopbaan by die *Bethanie Laerskool* begin. Daar moes hy die gewone laerskoolvakke soos Wiskunde en tale, ens. aanbied, maar hy het altyd ook die

vername rol as musiekonderwyser gespeel. Daarna het hy 'n pos by die *Athlone Opleidingskollege* aanvaar.

In 1953 het mnr. Frank Pietersen verloof geraak aan mej. Petronella Green en dieselfde jaar vertrek hy na Engeland waar hy 'n jaar lank aan die *Royal Academy of Music*, in Londen, onder John Pauer studeer. In sy studies hier fokus hy hoofsaaklik op klavier en behaal die L.R.A.M (*Licentiate of the Royal Academy of Music*). Hy ontvang ook 'n beurs om die volgende jaar met sy Doktorsgraad by hierdie Akademie te begin. Hy het egter besluit om eerder in 1954 terug te keer na sy verloofde en familie in Suid-Afrika, met die idee om Engeland weer eendag later in sy lewe te besoek. Die *Athlone Opleidingskollege* het sy pos vir hom gehou terwyl hy in Engeland was, en met sy terugkeer na Suid-Afrika in 1954, kon hy weer sy pos hervat. Op 21 Desember 1955 tree hy in die huwelik met mej. Petronella Green.

Mnr. Frank Pietersen behaal in 1959 'n hoogtepunt in sy loopbaan as pianis: hy tree as solis op met die uitvoering van Beethoven se *Klavierkonsert nr. 3*, saam met die Durbanse Stadsorkes, onder leiding van die bekende dirigent, Fritz Schuurman. As verdere erkenning deur sy Britse Alma Mater ontvang hy ook die A.R.C.M. (*Associate of the Royal College of Music*).

In 1960 verower mnr. Pietersen die *Maurice Bothner Memorial Scholarship for Music Teachers* (Whiteman, 1960). Dit het hom in staat gestel om in die volgende jaar vir ses maande lank deur Brittanje, Holland, Switserland en Oostenryk te toer. Hier ontvang hy verdere opleiding in skoolmusiek, koordirigeerkuns, musiekonderrig vir volwassenes en klavieronderrig.

Na 'n paar jaar by die *Athlone Opleidingskollege*, het mnr. Pietersen aansoek gedoen vir die pos as musiekinspekteur. Voorheen kon Bruinmense nie aansoek doen vir inspekteursposte nie, maar in daardie jaar (1964) is dit vir die eerste keer toegelaat, met Musiek as een van die eerste vakrigtings. Mev. Pietersen vertel dat dr. Terreblanche, wat in daardie tyd aan die hoof van die inspekteurs gestaan het, die volgende aan mnr. Pietersen gesê het toe hy aansoek gedoen het vir hierdie pos: "mnr. Pietersen, jy weet self, as u en Leuvennink [’n blanke persoon] nou moet aansoek doen, dan gaan hy dit bo jou kry." Volgens haar het sulke dinge die Bruinmense vreeslik kwaad gemaak en frustreer, want daar was nooit 'n geldige rede daarvoor nie.

Uiteindelik het mnr. Leuvennink nooit vir die pos aansoek gedoen nie en in 1964 word mnr. Frank Pietersen aangestel as musiekinspekteur by die destydse Departement van Kleurlingsake (Cloete, 1996: 3). As musiekinspekteur was hy verantwoordelik vir skole en kolleges in die Wes-Kaap, in dorpe soos Paarl, Wellington, Gouda, Saron en Ceres en selfs ook so ver as Oudtshoorn en Mosselbaai.

Tydens sy termyn as musiekinspekteur het mnr. Frank Pietersen begin om sy droom om 'n musiekskool in die Paarl te stig, te verwesenlik. As musiekinspekteur het hy kontak gehad met 'n groot aantal skole, skoolhoofde en musiekonderwysers in die Paarl-Wellington omgewing. As gevolg hiervan kon hy musiekonderwysers en leerlinge vir sy musiekskool werf en in 1970 stig hy die *Paarl Skole-Musieksentrum* (PSMS).

In 1986 word hy benoem tot Eerste Vakadviseur en staan hy aan die hoof van al die verskillende vakadviseurs. Dit het dus behels dat hy skole en kolleges regoor die land, tot in Johannesburg, moes besoek. Mnr. Pietersen het hierdie pos bekleed tot met sy heengaan op 12 Februarie 1989.

Met die kennis en kontakte wat hy eerstehands opgebou het deur sy pos as Eerste Vakadviseur, kon hy die basis lê in die vervulling van die behoeftes van sy gemeenskap. In die volgende afdeling word spesifiek gekyk na wat hierdie behoeftes was.

2.2.3. Frank Pietersen se “verwesenliking van ’n jare lange droom”

Mnr. Frank Pietersen het destyds die musikale behoeftes in die Paarlse Bruin gemeenskap raakgesien. Caureen Cloete (née Engel) identifiseer in haar Honneurs Skripsie van 1996 vyf leemtes in die Paarlse gemeenskap wat gelei het tot hierdie musikale behoeftes.

Eerstens noem sy dat daar ’n tekort was aan opgeleide musiekonderwysers in die skole van die Paarlse Bruin gemeenskap. Dit het veroorsaak dat musiekopvoeding by skole nie effektief kon geskied nie. Tweedens was musiekinstrumente onbekostigbaar en dus moeilik bekombaar. Die enigste wyse waarop leerlinge hul musiektalent kon ontwikkel, was deur sangbeoefening, wat

kore, ensembles of solosang insluit. Derdens wou die mense leer om balknotasie en musiek te verstaan en dit te beoefen. Vierdens was daar 'n behoefte om in groepsverband musiek te kon maak. Sonder die voldoende musikale opleiding sou die estetiese waarde van die musiek nooit tot sy volle reg kom nie. Vyfdens moes die algemene musikale standaard van die gemeenskap verhoog word en die enigste uitweg was om die gemeenskap bloot te stel aan soveel musikale aktiwiteite as moontlik.

Nadat mnr. Pietersen in 1954 teruggekeer het vanaf Engeland waar hy 'n paar maande studeer het, het hy hom weer in die Paarl gevestig en onmiddellik weer sy musiekpos by die *Athlone Opleidingskollege* hervat. In 1964 is hy aangestel as musiekinspekteur by die destydse Departement van Kleurlingsake en in hierdie posisie kon hy begin werk aan die verwesenlikking van sy jarelange droom van 'n Jeugorkes vir die Paarlse gemeenskap.

Die eerste stap wat hy geneem het om hierdie langtermynontwikkelingsplan vir sy droom aan die gang te sit, was om van elke moontlik denkbare geleentheid gebruik te maak om koorsang en musiekbeoefening in die gemeenskap te bevorder en te verfyn (Arendse in *Paarl Post*, 3 September 1998). Hiermee het hy reeds jare gelede begin deur die ontwikkeling van koorsang by kerke, skole en ander instansies in die gemeenskap en sy bydrae met die verandering van sangkompetisies na sangfeeste.

Uiteindelik aan die einde van 1969 na afloop van die sangfeeste, het mnr. Pietersen belangstellende musiekonderwysers by sy huis bymekaar geroep en die idee van 'n ekstrakurrikulêre musiekonderrigfasiliteit vir die gemeenskap, waar daar ook instrumentale onderrig aangebied sou word, aan hulle bekend gemaak. By hierdie vergadering teenwoordig was: mnr. Frank Pietersen; mnr. Ivan le Kay en mev. Saulse (voorheen Kannemeyer) van *Amstelhof Primêr*; mev. Willemse (later Le Kay) en mev. Benjamin (voorheen Joorst) van *Ebenezer Primêr*; mej. Norman van *New Orleans Primêr*; mej. Africa (later Solomons) van *William Lloyd Primêr*; mev. Jephtah, mej. Taljaard (later Martin) en mej. Bastiaan (later Smith) van *St. Stephens Primêr*. Tydens die vergadering is daar 'n besluit geneem om die daaropvolgende jaar vyf leerlinge uit elke skool te nooi vir blokfluitonderrig wat by die *Athlone Opleidingskollege* sou plaasvind. Mnr. Pietersen sou die leiding neem. Leerkragte moes by hul

onderskeie skole die vyf leerlinge aanwys. Ander onderwysers wat in die eerste jaar aangesluit het, was mnr. John Martin van *Paulus Joubert*, asook mnr. Engel van *Ebenezer Primêr*.

In April 1970 het die PSMS, wat in die geboue van die *Athlone Opleidingskollege* in Sandriftstraat gehuisves is, sy deure oopgemaak. Die sentrum is gestig om musiekonderrig wat deur hoër- en laerskole aangebied is, aan te vul deur middel van spesiale klasse wat na skool deur onderwysers behartig is (Argief: Le Kay in Feesblad, 1975). Hierdie onderwysers het soggens in hul onderskeie skole onderwys gegee en smiddae sonder vergoeding by die PSMS klasgegee. Vyf leerlinge is deur hul musiekonderwysers uit elk van nege omliggende skole van die Bruin gemeenskap gekies, alhoewel die stigterspersoneel van die musieksentrum besluit het dat geen leerling van 'n ander kultuurgroep ooit weggewys mag word nie. Aangesien nie al 45 van die leerlinge wat gekies is opgedaag het nie, het die sentrum met 'n leerlingtal van 34 afgeskop. Die eerste klasse in musiekteorie, slaginstrumentspel en musiekwaardering is aangebied deur mnr. Frank Pietersen en later het van die leerkragte wat weekliks daar besoek afgelê het, by hom aangesluit. Gou het elke leerling 'n diskantblokfluit bekom en onderrig daarin ontvang. Volgens mnr. Martin (persoonlike mededeling, 1 Junie 2010) het die personeel, waarvan baie skaars self blokfluit kon speel, oor naweke by mnr. Pietersen of by ander personeellede blokfluit leer speel sodat hulle "dareem altyd so 'n kortkop voor die kinders was met die lesse".

Mnr. Martin, 'n stigterslid van die sentrum, vertel oor sy ervaring van die musiekonderrig in die begin stadium van die PSMS:

En nou leer jy blokfluit. Jy ken net ses note, want jy het nie blokfluit gehad of blokfluit gespeel nie en jy bly so vyf of ses lesse voor jou kinders. En om jou te help, begin jy op 'n Saterdagoggend die ander onderwysers ook leer om blokfluit te speel sodat hulle die ander leerlinge kan help. En so begin die hele Paarl in sy verskillende fasette deel word van 'n Musiek-aksie wat êrens gekanaliseer sal moet word.

(Persoonlike mededeling deur mnr. J. Martin, 1 Junie 2010)

Alhoewel die PSMS goeie vordering in die eerste paar jaar getoon het, het die gebrek aan fondse die vooruitgang van die begin af taamlik gestrem. Die *Paarlse Musiekfeeskomitee* het die sentrum gelukkig bygestaan deur fondse beskikbaar te stel en 'n aantal melodiese slaginstrumente kon daarmee aangeskaf word. Ook die diskantblokfluit is aangevul met alt-, tenoor- en basfluite.

In Maart/April 1971 is die eerste vakansiekursus vir leerlinge van die PSMS gehou. Volgens mnr. Le Kay (Argief: Feesblad, 1975) is daar "as gevolg van die weeklikse lesuur wat heeltetal onvoldoende geword het" 'n besluit geneem om die leerlinge gedurende die Maart/April-skoolvakansie in die hostel van die plaaslike *Athlone Opleidingskollege*, waarvan mnr. Martin vanaf 1969 die koshuisvader was, te huisves "sodat daar vir 'n paar dae meer intensief gewerk kon word". Daarna het dit 'n jaarlikse instelling geword. Om die leerlinge bloot te stel aan ander instrumente, is rolprente vertoon en kunstenaars genooi om die leerlinge toe te spreek en uitvoerings te gee.

Mnr. Martin wat op daardie stadium ook verbonde was aan *Paulus Joubert Primêr* het die skool se Orff-Instrumente aan die PSMS beskikbaar gestel en hy was ook verantwoordelik vir die onderrig daarvan.

Die leerlinge was verdeel in vorderingsgroepe ten opsigte van hul blokfluitspel. Mnr. Pietersen, mnr. Le Kay en mej. Africa was verantwoordelik vir die seniorgroep, wat bekend gestaan het as die rooi-groep. Mej. Willemsen en mev. Benjamin was verantwoordelik vir die blou-groep en die laaste groep, die geel-groep, was onder leiding van mnr. Engel en juf. Norman. Die ander onderwysers het hulle ondersteun.

In 1972 is daar 'n uniforme kleredrag vir die PSMS aangeskaf en die eerste plaaslike uitvoering word gegee. Daarna is verskeie toere aangepak na dorpe soos Worcester, Montagu, Oudtshoorn, Mosselbaai, Bredasdorp en Caledon.

In 1973 is daar vir die eerste keer begin met violonderrig, wat deur mnr. Paul Martens wat op daardie stadium 'n violdosent aan die Universiteit van Stellenbosch was, aangebied is (Argief: Le Kay in Feesblad, 1975). Mnr. Martens het van sy studente, soos Mitzi Jooste, Ronnie Samaai,

Denise Sutton en Suzie Kirsten saamgeneem om hom te ondersteun in die onderrig (Cloete, 1996: 7). Daar was selfs ook 'n paar ouers wat saam met hulle kinders in die groepsklasse vioolles geneem het. Mnr. Ivan le Kay, wat op daardie stadium sekretaris van die sentrum was, skryf die volgende in die sentrum se Feesblad van 1975:

Mnr. Paul Martens van die Universiteit van Stellenbosch het die sentrum kom help [met vioolonderrig]. Dié klas groei steeds. Tans bestaan die ledetal uit veertig van 2 tot 16 jaar oud en hulle kom van omliggende dorpe soos Franschoek, Moorreesburg en Malmesbury.

(Argief: Le Kay in Feesblad, 1975)

Mnr. Ronnie Samaai vertel ook dat hulle later toe die sentrum meer uitgebrei het ook vioolonderrig aan blinde kinders vanaf Worcester gegee het:

Dit is een van die ondervindinge wat ek nooit ooit sal vergeet nie, waar ons blinde kinders geleer het om viool te speel. Hulle het gekom met 'n klein bussie, omtrent so 12. Toe het Paul Martens vir elke onderwyser so 'n groepie gegee . . . met Suzuki metode. Op die ou-end kon ek en Hansie, wat totaal en al blind was, die Bach Dubbel-Concerto speel. En "op" of "af" beteken mos niks vir hulle nie . . . nou moet jy jou strykstok hierdie rigting op die persoon se kop stryk met 'n potlood . . . *this is down bow*. Jy speel letterlik op sy kop ja. "*Tiekie-tiekie ta-ta, ta-ta ta-ta, ta-ta taaa . . .*" Dan sê hy, "oo ek sien!" [...] En dit is 'n ondervinding wat ek nooit ooit sal vergeet nie, want ons was in die bevoorregte posisie om hulle te kan onderrig.

(Persoonlike mededeling deur mnr. R. Samaai, 22 Julie 2010)

Later, in 1973 of vroeg in 1974 (datum onseker) verhuis die PSMS na *William Lloyd Primêr*, waar die skoolhoof, mnr. David Samaai (ook die voorsitter van die *Paarl Skole-Musiekfeeskomitee*), 'n groot bydrae gelewer het in die ontwikkeling van die sentrum. Die PSMS het hoofsaaklik hierheen geskuif as gevolg van die groot gemeenskapsverskuiwings wat plaas gevind het toe die nuwe *Apartheidswette* op daardie stadium in werking getree het. Aangesien meeste van die leerlinge in Paarl-Oos gewoon het, is daar besluit om na *William Lloyd Primêr* ter verhuis.

In 1974 het die ouers van die leerlinge self 'n poging aangewend om 'n bydrae te lewer ten opsigte van fondsinsamelings vir die oprigting van 'n eie gebou vir die sentrum.

Mnr. Frank Pietersen skryf die volgende in 'n feesblad wat saamgestel is met die vyf-jarige feesviering van die PSMS in 1975:

Toe die 45 leerlinge uit die Paarlse Laerskole in 1970 as die sentrum se eerste leerlinge opgeneem is, is daar beswaarlik verwag dat hulle enduit sou hou. Wel, na vyf jaar bly daar nog sestien getroues oor. Hulle is reeds in standerds 8, 9 en 10. 'n Mooi prestasie vir hulle, in tye waar baie instansies selfs doodgebore word. Ons sien uit na die dag wanneer hulle die leisels sal kan oorneem. Vir my persoonlik is die sentrum die verwesenliking van 'n jarelange droom. Derhalwe sal ek vir solank as wat ek kan, daarmee gemoeid en direk betrokke wees. Ek wil graag toesien dat ons jeug tot die musiek ingelig en aangepas word.

Die aanvanklike program van koorsang, blokfluitspel, melodiese en nie-melodiese slagorkes-spel en notasieonderrig, wat later tot vioolonderrig uitgebrei het, en vanjaar nog ook lesse vir houtblasers en koperblasers sal insluit, dui alles op groei.

(Argief: Pietersen in Feesblad, 1975)

Die projek het uithouvermoë getoon en teen alle verwagtinge steeds bly voortbestaan. Daar was 'n besliste vasbeslotenheid om musiekonderrig aan te bied nie slegs ter wille van musiek nie, maar met die oog op die verryking van die gemeenskap. In die bogenoemde feesblad van 1975 maak mnr. Frank Pietersen die volgende opmerking oor die doel van die PSMS:

Die *Paarl Skole-Musieksentrum* het in April 1970 met sy stigting dit ten doel gestel om aan 'n groot behoefte van sy gemeenskap se jeug te voorsien. Daar word tog baie keer verwys na ons kinders se besondere musiektalent. Musiek word van die ander kunste onderskei deur die feit dat die kind gebore word met 'n instrument waarmee hy die musiekkuns pragtig kan beoefen. Vandaar sy groot liefde vir sang. Hy hou ook selfs daarvan om met ander instrumente te musiseer. Hy voel van sy vroegste jare af heeltemal tuis met die musiek. Die sentrum stel dit hom dus ten doel om sy leerlinge langs 'n musikale weg te ontwikkel. Alle musiekinansies in die gemeenskap sou uiteindelik grootliks daarby baat.

Musiek verskaf aan die leerlinge onmiddellike genot. Dit groei aan hom en word as't ware deel van hom. Dit het die krag om te verfyn en te veredel. Dit help dus om karakter te bou. Selfbeoefening van die kuns kan dus die kind geestelik versterk en hom tot voller mens laat ontwikkel. Derhalwe moet dit dus kan help om 'n gesonde gemeenskap te bou.

Bovermelde paar aanmerkings jeens die musiek tesame met vele ander wat genoem kan word, is dus ruim regverdiging vir die ontstaan en bestaan van die sentrum. Dit is met beskeie trots dat sulke aanmerkings ten tyde van die sentrum se vyfde verjaardagviering geskryf word.

(Argief: Pietersen in Feesblad, 1975)

In die volgende afdeling word die personeel wat hierdie doelstellings 'n realiteit gemaak het, bespreek.

2.2.4. Die eerste personeel van die PSMS

Volgens mnr. Vaughan Pietersen het sy vader, mnr. Frank Pietersen, leerkragte van omliggende skole gewerf as personeel vir die PSMS. Tydens sy jare in die pos van musiekinspekteur het hy gereeld die skole in die Paarl besoek en so die verskeie musiekonderwysers in die omgewing leer ken. Die meeste van hierdie persone was verantwoordelik vir die onderrig van Klasmusiek en die afrigting van die skoolkoor by hul onderskeie skole en het sy oog gevang. Die eerste persoon wat by mnr. F. Pietersen aangesluit het, was mnr. Ivan le Kay. Daarna het ook ander persone gevolg.

Die eerste personeel, ook bekend as die stigterslede, van die PSMS het bestaan uit die volgende persone: mnr. F. Pietersen (voorsitter), mnr. I. le Kay (sekretaris), mnr. J. Martin, mnr. J. Engel, mev. A. Solomons, mev. M. Kannemeyer, mev. A. Benjamin, mej. N. Norman, mev. M. Smith, mev. E. Jephtah, mev. F. le Kay en mev. C. Martin. Hierdie personeellede het almal sonder vergoeding onderrig gegee by die PSMS.

Ander persone wat later in die verloop van die sentrum 'n ondersteunende rol gespeel het tydens byvoorbeeld vakansiekampe, was mnr. J. Goliath (vakansiekampe), mej. L. De Kock, mej.

Tohowin, mev. A. Kearns (koshuismoeder), asook mnr. G. Groeneveld (kassier van die sentrum, 1975 tot 1980) en mnr. K. Mannel.

In die volgende gedeelte verskyn kort biografiese inligting oor elkeen van die stigterslede van die PSMS. Dit is in alfabetiese volgorde volgens van gerangskik. Hierdie inligting is verkry deur middel van persoonlike onderhoude met stigterslede of hul naasbestaandes, of vanuit vraelyste (sien Addendum B) wat deur die stigterslede of hul naasbestaandes voltooi is.

Mev. Augustha Benjamin (née Joorst) is op 9 Augustus 1925 op Pella in die Mamré-Distrik gebore. Op driejarige ouderdom verhuis sy en haar ouers na Port Elizabeth waar sy haar Laerskoolloopbaan begin by die *Morawiese Kerkskool* en later is sy 'n leerling van *Hoërskool Patterson*. Haar vader was 'n predikant van die Morawiese Kerk in Port Elizabeth. Haar ouers het baie belanggestel in musiek en die beoefening daarvan by hul kinders aangemoedig. As kind het haar broer klavier en orrel gespeel en sy het trompet en "*Upright Horn*" in die *Moravian Brassband* gespeel. Sy neem ook klavier- en vioolles. Na skool studeer sy Laerskoolonderwys aan die *Athlone Opleidingskollege* in die Paarl en beklee later 'n pos as musiekonderwyser by *Noorder-Paarl Hoërskool*. Op uitnodiging van mnr. F. Pietersen het sy in 1970 betrokke geraak by die stigting van die PSMS waar sy blokfluitonderrig gegee het.

Mnr. Joseph Engel is op 26 Julie 1940 gebore op die Morawiese Sendingstasie, Elim, waar hy grootgeword het en tot Graad 8 skoolgegaan het. Daarna het hy tot gr. 10 skoolgegaan by *Albert Myburgh Sekondêre Skool* op Bredasdorp en hy voltooi sy hoërskoolloopbaan by *Emil Weder Sekondêre Skool* op Genadendal. Mnr. Engel het sedert sy laerskooljare klavierles geneem en het ook gesing in die verskeie skoolkore. Na skool studeer hy Onderwys aan die Opleidingskollege op Oudtshoorn, met Klasmusiek as een van sy finalejaarsvakke. Daarna het hy ook aan die *Hewat Onderwyskollege* in Kaapstad studeer. Hy woon steeds op Elim en is 'n ywerige kerkkoorlid. Tydens sy onderwysloopbaan was hy verantwoordelik vir Klasmusiek in die Seniorprimêre fases en hy het ook die geleentheid gehad om die skoolkore af te rig by die skole waar hy betrokke was. Met hierdie kore het hy jaarliks aan musiekfeeste in die Paarl deelgeneem en het so kennis gemaak met mnr. F. Pietersen wat hom uiteindelik gevra het om aan te sluit by die *Paarl Skole-Musieksentrum* wat in 1970 gestig is.

Mev. Catherine Irene Jephtha (née Solomons) is op 9 Oktober 1928 in die Paarl gebore. Sy het ook daar grootgeword en skoolgegaan. Haar moeder, 'n enkelouer, was baie lief vir musiek en het graag koor gesing. Sy het haar dogter laat klavierles neem by 'n mev. Goetham. Mev. Jephtha het na skool twee jaar lank 'n Laer Primêre Onderwyskursus gevolg. Hier het sy kennisgemaak met mnr. Frank Pietersen, wat saam met haar die kursus voltooi het. Sy ontvang haar eerste onderwyspos by die *St. Stephens Laerskool*, in die Paarl. 'n Paar jaar later volg sy 'n derde jaar van die onderwyskursus by *Zonnebloem Kollege*, in Kaapstad, met musiek as haar hoofvak. Daarna beklee sy 'n pos by *Paulus Joubert Primêre Skool* en later by *Klein Nederburg Primêre Skool* waar sy werksaam was tot haar aftrede. By albei die skole het sy Sang en Klasmusiek gegee en sy het ook die skoolkore afgerig. Na 'n jaar by *Klein Nederburg Primêre Skool* neem sy verlof om 'n onderwyskursus in Musiek te volg by *Bellville Onderwyskollege*.

Mev. Jephtha het op uitnodiging van mnr. F. Pietersen in 1970 by die PSMS betrokke geraak waar sy verantwoordelik was vir blokfluitonderrig. Na haar aftrede was sy die koorleidster van die *St. Stephens Kerk*, nadat mnr. John Martin haar gevra het om die koor by hom oor te neem. Mev. Jephtha is oorlede op 21 Oktober 2000.

Mev. Maureen Hendriena Wilhelmiëna Kannemeyer (née Saulse) is op 5 September, 1941 in die Paarl gebore. Haar ouers het baie belanggestel in musiek en haar vader kon klavier, viool en blokfluit speel. Sy het tuis geleer om klavier te speel. Sy het skoolgegaan in die Simondium-omgewing en het haar Hoërskoolloopbaan aan *Noorder-Paarl Sekondêre Skool* voltooi. Mev. Kannemeyer ontvang haar laerskoolonderwysopleiding by die *Athlone Opleidingskollege* in die Paarl. Daarna beklee sy 'n onderwyspos by *Laerskool Amstelhof*. Sy gee ook later vir 'n jaar lank klas by die *Athlone Opleidingskollege*, maar keer daarna terug na *Laerskool Amstelhof*. In 1970 raak sy betrokke by die stigting van die PSMS en speel 'n groot ondersteuningsrol hoewel sy nooit daar musiekonderrig gegee het nie.

Mev. Francina le Kay (née Willemse) is op 6 Januarie 1949 in die Paarl gebore waar sy grootgeword en skoolgegaan het. Sy ontvang 'n Primêre Onderwysdiploma aan die *Hewat Opleidingskollege* met Musiek as hoofvak. Mev. Le Kay raak in 1970 betrokke by die PSMS waar sy verantwoordelik was vir blokfluit- en sangonderrig.

Mnr. Ivan U.D. le Kay is op 22 Augustus 1946 in Oudtshoorn gebore waar hy grootgeword en skoolgegaan het. Na skool begin hy met sy onderwysstudies aan die *Oudtshoorn Opleidingskollege*. Teen die middel van die sestigerjare verwerf hy die Hoër Primêre kursus in Musiek aan die *Battswood Opleidingskool* in Wynberg, Kaapstad. Daarna behaal hy 'n PhD-graad aan die Universiteit van Suid-Afrika (UNISA), asook 'n B.Ed-graad aan die Universiteit van Stellenbosch met Onderwysadministrasie, Skooladministrasie en Onderwysbestuur as sy hoofvakke. Mnr. Le Kay raak in 1970 betrokke by die stigting van die PSMS. Hy was die sekretaris van die sentrum en het ook blokfluitonderrig gegee. Hy was ook die koorleier van die *Paarl-Wellington Strekkoor* wat ontstaan het as gevolg van 'n program wat mnr. Frank Pietersen tydens sy betrokkenheid by die Departement van Onderwys en Kultuur (DOK) in die eerste helfte van die tagtigerjare geloods het om koorsang te ontwikkel.

Mev. Catherine Martin (née Taljaard) is op 17 Mei 1942 in Namibië gebore. Sy word egter groot in die Paarl en gaan skool by die *Emmanuel Kerkskool* waar sy in die skoolkoor sing. Sy ontvang haar hoërskoolopleiding by *Noorder Paarl Sekondêre Skool*. Daarna volg sy onderwyskursus by die *Athlone Opleidingskollege* en verwerf ook 'n Hoër Onderwysdiploma aan die *Bellville Onderwyskollege*. Sy beklee haar eerste onderwyspos by *Stellenzicht Sekondêre Skool* in Jamestown, Stellenbosch. As gevolg van haar ouers se groot belangstelling in klassieke musiek en veral orkesmusiek is sy as kind gereeld hieraan blootgestel en hulle het dikwels geluister na grammofoonplate. Sy het as kind geen formele musiekonderrig ontvang nie, maar as onderwyser was sy verantwoordelik vir musiekonderrig en die afrig van die skoolkoor. As gevolg daarvan het sy baie lief geraak vir musiek en sy het besluit om haar verder te bekwaam in Musiek. Sy het betrokke geraak by die PSMS en met die blokfluitlesse wat sy by mnr. F. Pietersen geneem het, kon sy later self blokfluitonderrig gegee het.

Mnr. John Stephen Martin is op 26 Junie 1936 in die Paarl gebore en het ook hier grootgeword en sy lewe lank hier gewoon. Mnr. Martin het skoolgegaan by die *St. Stephens Anglikaanse Kerkskool* in Skoolstraat en het sy hoërskoolopleiding ontvang by *Noorder-Paarl Sekondêre Skool*. Hulle het 'n klavier in hul huis gehad en as jong seun het hy baie daarin belang gestel. Sy ouers het hom toe laat klavierles neem by 'n mev. Van Wyk op Wellington. Hulle het hom baie

ondersteun en hom dikwels aangemoedig om tuis vir kuiergaste klavier te speel. Soos hy ouer geword het, het hy ook by hulle kerk, die *St. Stephens* Anglikaanse kerk, begin kennis maak met die pyporrel en hy moes gou ook tydens kerkdienste die gesange begelei. Op agtienjarige ouderdom is hy amptelik aangestel as orrelis en koorleier van die *St. Stephens* kerk en het toe ook vir die eerste keer met amptelike orrellesse begin, onderleiding van mnr. Keith Joule van die *St. George's Katedraal* in Kaapstad.

Mnr. Martin studeer en verwerf die Laer Primêre Onderwysertifikaat (LPOS) aan die *Athlone Opleidingskollege* in die Paarl, waar mnr. Frank Pietersen op daardie stadium sy musiekdosent was. Hierna studeer hy verder aan die destydse *Battswood Onderwyskollege* in Wynberg waar hy spesialiseer in Musiek en behaal in 1957 'n Hoër Primêre Onderwysertifikaat (HPOS). Die volgende jaar beklee hy sy eerste onderwyspos by *Steenberg Primêre Skool*. Daarna word hy as musiekonderwyser by *Paulus Joubert Sekondêre Skool* aangestel. Mnr. F. Pietersen, met wie hy kennis gemaak het tydens sy studies by die *Athlone Opleidingskollege* en wat ook intussen 'n goeie vriend van hom geword het, het hom genooi om by hom aan te sluit toe die PSMS in 1970 gestig is. Hy het smiddae blokfluitonderrig gegee. 'n Paar jaar later het mnr. Martin besluit om verder te studeer en hy behaal 'n Hoër Onderwysdiploma, met Musiek as hoofvak, aan die destydse *Bellville Kollege*. Hierna keer hy weer terug na die onderwys en word aangestel as musiekdosent by die *Athlone Opleidingskollege*. As gevolg van sy uitstekende werk word hy aangestel as skoolhoof van *St. Stephens Primêre Skool* en later ook van *Nieuwe Drift Primêre Skool*, waar hy tot sy aftrede werksaam was.

Mnr. Martin was 58 jaar lank orrelis en koorleier van die *Parish of St. Stephen* (St. Stephens Anglikaanse kerk) in die Paarl. Hy was die vise-president van finansies van die *Cape Teachers' Professional Association*, en was lid van die senaat van die *Boland Kollege*. In 1999 het die Provinsiale Sinode van die Anglikaanse Kerk hom vereer met hul hoogste toekenning, die Orde van Simon van Sirene, vir sy diens aan die kerk en gemeenskap. Mnr. Martin het ook 'n Burgemeesterstoekenning ontvang vir gemeenskapsdiens, asook toekennings van die *Lions-Klub* en *Rotariërklub* in die Paarl. Mnr. Martin sterf op 25 Julie 2010 na 'n lang siekbed aan kanker. In Mei 2010, tydens 'n geleentheid waar hy die *Athlone Instituut Trust* se 2010-

toekenning vir Volhoubaarheid ontvang het, sê hy: “*I don’t know how much life I’ve got left, but the little I have left, I will give to better the community.*” (Paarl Post, 2010)

Mej. Norma Veronica Norman is gebore op 17 Februarie 1953 op Wellington. Sy was die oudste van vyf kinders. Haar vader was ’n onderwyser en haar moeder was ’n huisvrou. Tydens haar kinderjare het haar ouers verskeie kere verhuis. Sy het skoolgegaan by *Helpmekaar Laerskool* op Tulbagh, daarna by *Simonsvlei Laerskool* in die Paarl en later ook by *Pauw Gedenk Primêr* op Wellington. Uiteindelik het haar ouers hulle gevestig in die Paarl waar sy haar hoërskoolonderrig ontvang het tot st.8 by *Noorder Paarl Sekondêr*. Sy het op hoërskool besluit om met klavierlesse te begin. Na st.8 het sy die Laer Primêr Onderwysertifikaat voltooi by die *Athlone Opleidingskollege* en sy begin reeds in 1971, op agtienjarige ouderdom, met haar eerste pos by *Noorder Paarl Primêr* en ’n paar jaar later ontvang sy haar tweede pos by *New Orleans Sekondêr* waar sy vir die res van haar lewe skool gegee het. Later in haar lewe studeer sy verder en ontvang die Nasionale Professionele Diploma in Onderwys in 2005 asook ’n Multigraad kursus in 2007 by die *Hugenote Kollege* op Wellington. Mej. Norman het in 1970 betrokke geraak by die stigting van die PSMS op uitnodiging van mnr. F. Pietersen nadat sy met hom kennis gemaak het tydens haar studiejare by die *Athlone Opleidingskollege*. Sy was verantwoordelik vir blokfluitonderrig. Haar werksaamhede by die sentrum is beëindig toe sy in 1986 aangestel is as die sekretaresse van die *Paarl-Wellington Streekkoor*. Mev. Norman is oorlede op 18 Mei 2010 aan ’n beroerte. Sy was die stigterslid wat die langste by die sentrum gewerk het en was bekend vir haar harde werk en toegewydheid teenoor die sentrum.

Mev. Angeline Mary Solomons (née Africa) is gebore op 8 November 1946 in die Paarl waar sy ook grootgeword en skoolgegaan het. Na skool het sy haar onderwyskwalifikasies behaal by die *Athlone Opleidingskollege* en het daarna ook verder gaan studeer by die *Battswood Opleidingskollege* in Wynberg waar sy haar Hoër Primêre Onderwysertifikaat behaal het met Musiek as hoofvak. Op uitnodiging van mnr. F. Pietersen het sy in 1970 betrokke geraak by die stigting van die PSMS. Daar was sy verantwoordelik vir blokfluitonderrig en het sy ook gehelp met sangonderrig. Tans woon mev. Solomons in Ceres.

Mev. Muriel Joyce Smith (née Bastiaan) is op 14 Julie 1936 in die Paarl gebore. Sy het skoolgegaan by die *Immanuel Kerkskool* en ontvang haar hoërskoolonderrig by *Noorder-Paarl Sekondêre Skool*. Haar ouers het die beoefening van musiek by hul kinders aangemoedig en hulle het die voorreg gehad om 'n klein orreltjie in hulle huis te hê. Haar broer het kitaar gespeel en sy het mondfluitjie gespeel en sy het ook 'n bietjie klavierles geneem. Na skool het sy Onderwys studeer by die *Athlone Opleidingskollege* en nadat sy reeds vyf jaar onderwys gegee het, het sy besluit om verder musiekles te neem by mnr. John Martin. Mnr. F. Pietersen het haar gevra om betrokke te raak by die stigting van die PSMS in 1970, waar sy gehelp het met blokfluitonderrig. Mev. Smith woon tans nog in die Paarl.

Namate die musieksentrum homself gevestig het onder leiding van hierdie personeel, is daar verdere veranderinge en verbeteringe aangebring. In die volgende afdeling word hierdie ontwikkelinge kortliks bespreek.

2.3 Verdere ontwikkelinge van die PSMS sedert sy stigting

Volgens mnr. I. le Kay, wat op daardie stadium die voorsitter van die *Paarl Skole-Musiekfeeskomitee* was, het wyle mnr. Pietersen 'n program geloods, ongeveer in die eerste helfte van die tagtiger jare, met die stukrag van die destydse Departement van Onderwys en Kultuur (DOK), om koorsang in die omgewing te ontwikkel. Hy het drie areas in die Wes-Kaap geïdentifiseer waarvan die eerste in die Kaap was en lede afkomstig van gebiede soos Elsiesrivier, Ravensmead, Uitsig en Bishop Lavis. Hulle het bekend gestaan as die *ERUB-koor* en is afgerig deur Rosamunde Pietersen, mnr. Frank Pietersen se suster. Die tweede area was die Paarl-Wellington omgewing, en die derde was die gebied bekend as Metropool-Suid, nader aan die Kaapse Universiteit. Ongelukkig het hierdie koor nooit tot sy reg gekom nie en is uiteindelik ontbind.

Mnr. Pietersen het die musiekonderwysers van elke skool genader om leerlinge tussen die ouderdomme van 10 en 14 jaar te toets met die oog op moontlike werwing van lede vir 'n gesamentlike jeugkoor in elk van hierdie areas. Ongeveer twintig leerlinge is by elke skool

geïdentifiseer en na 'n tweede oudisieronde het mnr. Pietersen self die finale koorlede gekies. Volgens mnr. Le Kay (persoonlike mededeling, 3 Augustus 2010) was die enigste slaagvereiste dat leerlinge 'n goeie sangstem moes hê en musiektalent moes toon. Om musieknotasie te kon lees was nie 'n voorvereiste nie en weinig van hulle het hierdie vaardigheid gehad.

Die koor in die Paarl-Wellington omgewing het uiteindelik bekend gestaan as die *Paarl-Wellington Streekkoor* en is afgerig deur mnr. Le Kay. Hulle het weekliks by die *Athlone Opleidingskollege* in die Paarl 'n kooroefening gehad.

Die *Paarl-Wellington Streekkoor* is amptelik in 1986 gestig en sy sukses word weerspieël deur die verskeie hoogtepunte in sy *curriculum vitae* wat deur mnr. Le Kay opgestel is. Die koor se sukses het begin met sy eerste groot toekenning, 'n goue diploma by die *Roodepoort Internasionale Eisteddfod*. Die koor het daarna verskeie kere as gaskoor opgetree tydens die *Tygerbergse* en *Paarlse Eisteddfods*, asook by die *Wellingtonse Koorfees*. Mnr. Le Kay het gevoel dat dit nodig is om die kinders verdere blootstelling te gee en na baie harde werk het hulle in 1994 hul eerste oorsese toer na Nederland, België, Duitsland en Frankryk aangepak. Daar het die koor goeie kontakte opgebou en het daarna nog twee keer oorsee getoer. Die tweede keer was in 1996 na Nederland, België en Frankryk en die derde keer in 1999 na België, Nederland, Duitsland en Denemarke. In Suid-Afrika het hulle ook voor belangrike persone opgetree, soos byvoorbeeld mnr. Nelson Mandela en Koning Gustav van Swede, tydens sy besoek aan Suid-Afrika. Na die vrystelling van hul CD in Europa ontvang die koor gelukwense van mense soos Koningin Marguerite van Denemarke, Koningin Beatrix van Nederland, asook van die Pous.

Alhoewel die *Paarl-Wellington Streekkoor* vanaf 1986 van krag tot krag gegaan het en eers in die laat negentiger jare begin ontbind het, het die musieksentrum 'n groot terugslag gehad met sy reses in 1988. In die volgende afdeling word die faktore wat aanleiding hiertoe gegee het ondersoek en bespreek.

2.4 Die stagnering en reses van die PSMS

Daar is verskeie faktore wat gelei het tot die stagnering en uiteindelijke reses in 1988 van die PSMS. Mnr. Ivan Arendse noem die volgende in 'n rubriek in die *Paarl Post* (3 September 1998): "Gedurende 1985 het die werksaamhede van die sentrum gedeeltelik tot stilstand gekom, weens 'n gebrek aan fondse en in 1988 is dit gestaak."

Die PSMS is vanaf stigting bedryf deur musiekleerkragte wat sonder vergoeding musiekonderrig aangebied het. Hulle wou graag die liefde vir musiek en musiekbeoefening by die gemeenskap tuisbring en musiekonderrig beskikbaar stel aan die Bruin gemeenskap en daarom is geen lesfooie verwag nie. Fondsinsamelings is op verskeie maniere aangepak, soos straatverkope en sokkombuise wat op Saterdagoggende gehou is.

Die volgende inligting oor die agtergrond van die sentrum het gereeld in konsertprogramme verskyn:

Daar was ook tye toe die sentrum nie ten volle fungeer het soos in die vooruitsig gestel is deur wyle mnr. Pietersen, die destydse personeel en ouers nie. Hierdie droogte tydperk in die geskiedenis van die sentrum kan bloot toegeskryf word aan die gebrek aan finansies en permanente huisvesting. Verder was daar ook probleme ten opsigte van 'n permanente personeel.

(Argief: Konsertprogramme, ±1994)

Nadat die PSMS in ongeveer 1973/1974 na *William Lloyd Primêr* in Paarl-Oos verhuis het, is die sentrum vir 'n hele paar jaar van daar bedryf. As gevolg van ander buitemuurse aktiwiteite, soos ballet wat later by die skool aangebied is, het daar probleme ontstaan ten opsigte van akkommodasie. Daar was nie plek om al die aktiwiteite by die een skool te akkommodeer nie. Volgens mnr. Vaughan Pietersen (informele gesprek, 2010) is daar dikwels probleme ondervind ten opsigte van lokale sleutels wat nie opgespoor kon word wanneer lesse aangebied moes word nie; skoolbanke wat eers rondgeskuif moes word om plek te maak vir die musiek-aktiwiteite asook die stoor van instrumente.

Uiteindelik is daar 'n besluit geneem dat die PSMS verskuif moet word na 'n ander gebou wat meer toeganklik sou wees. As tydelike oplossing is daar besluit om aan die begin van 1986 weer terug te verhuis na die gebou van *Ebenezer Primêre Skool*. In die volgende paar jaar het mnr. F. Pietersen en mnr. I. Le Kay gereeld ontmoet en die toekoms van die PSMS en die huisvesting daarvan bespreek. In daardie tyd is die oprigting van 'n nuwe skool, *Charleston Hill Primêr*, deur die staat beplan waarin die *Bethanieskool* en die skool van die *Bethel Congregational Kerk* sou amalgameer. Uiteindelik sou al die onderwysers van die *Bethanieskool* met die opening van *Charleston Hill Primêr* in 1988 daarheen oorgeplaas word en die geboue van die *Bethanieskool* sou aanvanklik leeggestaan het. Saam met mnr. Ivan Ontong, wat op daardie stadium die kunsadviseur was, het mnr. Pietersen en Le Kay die *Bethanieskool* gaan besoek as 'n moontlike tuiste vir die PSMS vanaf 1988. Ten einde meer steun daaraan te verleen het mnr. Pietersen vir mnr. Ontong genader om die moontlikheid vir die ontwikkeling van 'n meerdoelige sentrum, waarby ook ander kunste as musiek ingesluit sou word, in die *Bethanieskoolgebou* te oorweeg. Die idee was dat die staat die gebou by die *Bethel Kerk* moes koop of huur. Ongelukkig is hierdie idee afgekeer as gevolg van 'n gebrek aan finansies.

Aangesien daar geen ander opsie vir huisvesting beskikbaar was nie is die sentrum se onderrig volgehou in die geboue van *Ebenezer Primêre Skool*, alhoewel dit steeds nie aan die noodsaaklike vereistes van 'n eie permanente huisvesting voldoen het nie.

Tesame met die probleem van 'n permanente tuiste vir die sentrum was daar ook probleme ten opsigte van 'n permanente personeel. Mnr. Vaughan Pietersen, wat in 1984 as musiekonderwyser by die PSMS aangesluit het, vertel dat daar in daardie tyd gedurige wisselinge in die personeel was (persoonlike mededeling, 28 September 2010). Sy pa, mnr. Frank Pietersen, kon as gevolg van sy toenemende pligte as vakadviseur nie meer so betrokke wees by die PSMS nie. Sy standplaas het verskuif vanaf die Paarl na Kaapstad. Hy was kantoorgebonde en kon meestal eers na vyfuur in die middag by die sentrum aansluit. Verder het mnr. Le Kay se beskikbaarheid al moeiliker geraak weens sy pligte teenoor die *Paarl-Wellington Streekkoor* wat in 1986 gestig is. Daarmee saam het 'n aantal onderwysers verder studeer en kon as gevolg daarvan nie meer so betrokke wees by die PSMS nie. Nuwe, jonger

onderwysers, wat pas klaar studeer het, het by die sentrum aangesluit, naamlik mnr. Vaughan Pietersen, mej. Cecile Meyer, mej. Tanya Jacobs en mej. Josephine Engel. Ten spyte van die ongelooflike bydrae wat hierdie jong onderwysers in die sentrum se bestaan gemaak het, was die PSMS se mannekrag nog nie sterk genoeg om die wa deur die drif te trek nie. Die probleem het ook meer en meer dikwels ontstaan dat leerlinge nie vir hul lesse opdaag nie en daarmee saam het die sentrum ook al hoe minder ondersteuning van leerlinge se ouers af ontvang.

Volgens mnr. Vaughan Pietersen (persoonlike mededeling, 28 September 2010) het al hierdie dinge, naamlik die gebrek aan geskikte huisvesting, wissellende personeel, afwesigheid van leerlinge en die gebrek aan finansies, bygedra tot 'n algehele verswakking in die sentrum se selfbeeld en dit het uiteindelik gelei tot 'n laagtepunt in 1987, waar die gedagtes begin ontstaan het om die sentrum in 'n resestydperk te laat gaan.

. . . in daardie periode wat ons jonger span betrokke was by die sentrum, was '87 die laagtepunt, in die sin dat ons [...] vir my pa- en vir mnr. Le Kay-hulle gesê het dat ons dink die sentrum in 'n reses moet gaan. Die sentrum moet nou eers stop en indien hy weer moet opstaan sal hy opstaan. [...] En in '88 was daar geen sentrum nie.

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Hoofstuk 3

Ekstrakurrikulêre musiekopleidingsgeriewe vir die Drakenstein-gemeenskap: 1989-2011

3.1 Die hervatting en opbouing van die PSMS

Mnr. Vaughan Pietersen vertel dat hy tydens die reses-periode van 1988 gedurig geworstel het met die gedagte om die sentrum te laat herleef:

[...] in daardie resesjaar van '88 het ek vir myself gesê, maar jong, is daar dan nie iemand wat net weer die sentrum aan die gang kan kry nie. [...] ek het gehoop dat een van die ouer mense, voor wie ons groot geword het en wat vir ons les gegee het, gaan êrens net sê: jong, maar ons vat die sentrum weer. En daar het niks gebeur nie. [...]

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Hy verwys terug na die dae toe hy by *Ebenezer Primêre Skool* musiekonderrig gegee het toe daar 'n groepie leerlinge was wat op pad hoërskool toe was en wie hom uiteindelik geïnspireer het om weer die musieksentrum te hervat:

Ek het gedink aan al daardie kinders, hoe 'n sterk groep was hulle. Dit was 'n regte ensemble soos die sentrum in daardie jare geken het, waar jy jou volledige ensemble van sopraan-, sopranino- tot basblokfluit gehad het en ons het Bach, "*Jesu, joy of man's desiring*", gedoen in vyf stemme. [...] En daardie outjies het gedurig in '88 na my toe teruggekom en gesê: "mnr. kan ons nie nog blokfluitensemble by mnr. kom doen nie?" Ek het nie die tyd op daardie stadium gehad nie, maar [...] dit het gespook by my, daardie kinders wat nog wou speel en miskien nie die geleentheid gehad het daar waar hulle nou was nie.

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Na die heengaan van sy vader op 12 Februarie 1989, het mnr. V. Pietersen die inisiatief geneem om sy vader se droom van 'n jeugorkes vir die Paarlse Bruin gemeenskap verder na te streef. Hy het besluit om die aanvanklike groep leerlinge – die reeds gevestigde blokfluitensemble – as basis te gebruik om die sentrum weer op die been te bring. Hierdie ensemble het bestaan uit agt leerlinge, tussen die ouderdomme van 12 en 16 jaar, vir wie hy lesgegee het in sy voorkamer in Murraystraat 14, in die Paarl (Cloete, 1996: 12). Tydens 'n persoonlike onderhoud met mnr. V. Pietersen (22 September 2010) lewer hy die volgende kommentaar oor sy destydse "nuwe begin" met hierdie blokfluitensemble: "Dit was fantasties gewees. Ek kon elke dag wat ons geoefen het die bevestiging kry dat dit die regte besluit was. En daardie wegspring was goed!"

Mnr. V. Pietersen het die ou personeel tydens 'n vergadering in sy sitkamer byeengebring en vir hulle verduidelik wat sy visie met die hervatting van die sentrum was. Hy het hulle belowe dat hy in die volgende jaar, 1990, 'n orkes op die been sou bring as hy hulle ondersteuning kon kry. "Hoe ek dit sou regkry, het ek nie geweet nie, maar ek wou 'n orkes hê! Of dit nou bloot net Orff sou wees . . . dit sou nog nie 'n simfonie-orkes kon wees nie. En dit was deel van my langtermynvisie." (Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Die oud-personeellede wie nog tekenregte gehad het, het fondse beskikbaar gemaak vanuit die sentrum se bankrekening, wat deur die reseyd behoue gebly het (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010). Die R4000 wat in die bankrekening oorgebly het, kon mnr. Pietersen gebruik om die nuwe sentrum in 1989 op die been te bring. Dit het hom in staat gestel om nuwe instrumente, onder andere twee bas- en twee tenoorblokfluite aan te koop, waarmee hy die omvang van die ensemble kon uitbrei. Die agt leerlinge het reeds hul eie sopraan- en altblokfluite gehad.

Om sy vader se droom verder te verwesenlik, het mnr. V. Pietersen nog 'n paar onderwysers benodig wat hom kon bystaan met die musiekonderrig. Hy het nog 'n vergadering, hierdie keer met musiekonderwysers van die Paarlse omgewing, by *Ebenezer Primêr* gehou en sy visie aan hulle bekend gemaak en hulle uitgenooi om by hom aan te sluit. Hierna het vier persone ingewillig om hom te help. Onderrig in blokfluit, Orff-instrumente en klavier is smiddae na

skool aangebied. Mnr. V. Pietersen en sy vier medewerkers het in hierdie tyd elk ook 'n voltydse onderwys-betrekking beklee by skole in die omgewing (Van Blerk, 1993: 17).

Om nog leerlinge te werf, het mnr. V. Pietersen omliggende skole besoek, op soek na leerlinge wat reeds beskik oor musiekleesvaardighede. Deur sulke leerlinge te werf, eerder as leerlinge wat van voor af moes leer note lees, is die taak om 'n orkes binne een jaar op die been te bring, aansienlik vergemaklik. Verder het hy ook van geleenthede, soos die jaarlikse Eisteddfod wat deur die *Paarl Skole-Kultuurvereniging* georganiseer is, gebruik gemaak om talentvolle leerlinge te identifiseer en hulle uit te nooi om by die sentrum aan te sluit. Aan die einde van 1989 het die leerlingtal reeds op 39 gestaan (Cloete, 1996: 12).

In die jaar 1990 is heelwat vordering getoon in die ontwikkeling van die sentrum. As gevolg van die vinniggroeiende groep leerlinge en 'n gevolglike tekort aan genoegsame onderrigruimte, is daar besluit om die sentrum aan die begin van daardie jaar te verskuif na die geboue van *Ebenezer Primêre Skool*, geleë in Hugenote in die Paarl (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010). Mnr. V. Pietersen het aanvanklik Orff-instrumente geleen by skole in die omgewing om vir sy onderrig te gebruik. Aangesien die meeste van die geleende instrumente baie lank in onbruik was, moes heelwat herstelwerk daaraan gedoen word. Mnr. V. Pietersen het self herstelwerk aan hierdie instrumente gedoen, sodat dit weer vir musiekonderrig gebruik kon word.

Met al die verskeie aspekte in plek, naamlik die gebruik van die geboue van *Ebenezer Primêre Skool*, 'n entoesiastiese en bevoegde personeel, genoeg leerlinge, instrumente en ondersteuning van die gemeenskap, is daar uiteindelik teen die einde van 1990 'n Orff-orkes op die been gebring.

Ons het vir die klavierleerlinge die melodiese slaginstrumente laat speel, en die blokfluit leerlinge speel die blokfluit partituur, en van die leerlinge moes natuurlik die ritmiese slaginstrumente speel en so het ons die orkes saamgestel. Ek dink die uniekheid van daardie besluit was om nie terug te gaan en met 'n musikaal-ongeletterde groep leerlinge te begin nie, maar om te kyk watter bronne het ons reeds in die Paarl, want dié outjies kon bladlees. Hulle was musiekgeletterd. Ons

kon elke dag as ons wou 'n nuwe musiekstuk aanleer. En ek dink die ander belangrike aspek is die sterk fundamente wat deur ons stigterslede voor die reses-tydperk gelê is.

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Verder is daar nuwe doelwitte vir die sentrum gestel, wat saamgevat is in 'n dokument, genaamd "Die Konstitusie van die *Paarl Skole-Musieksentrum*". Hierdie dokument is opgestel in ongeveer 1990 (presiese datum onseker), deur mnr. Stanley Gabrielse wat op daardie stadium die skoolhoof van *Ebenezer Primêr* was. Dit bevat die volgende doelwitte vir die sentrum:

- Om deur middel van musiek morele waardes, asook 'n sin vir die estetiese en kulturele te bevorder.
- Om aan musiek liefhebbers 'n spesiale geleentheid te bied om musiekopleiding te ontvang.
- Om die geleentheid te bied om op musikale vlak met ander musici te verkeer.
- Om individuele musiektalent te ontdek en om gespesialiseerde opleiding en afrigting te verskaf.
- Om die geleentheid te bied om in groepsverband musiek te maak.
- Om instrumentale spel te bevorder.
- Om die geleentheid te bied vir individuele musisering, asook ensemblewerk.

(Argief: ±1990)

Op 26 Oktober 1990 het die FPMS 'n brief geskryf aan mnr. I. Kulsen, Uitvoerende Direkteur van die DOK, om finansiële steun te vra. Die volgende gedeelte word daaruit aangehaal.

Die sentrum het sy ontstaan gehad deur leerlinge ná skool byeen te bring vir onderrig in instrumentale spel. Onderrig is waargeneem deur bereidwillige leerkrigte wat op vrywillige basis dienste gelewer het.

Finansiering het oor die jare heen geskied deur privaat inisiatiewe van die onderrigleiers en die ouers. Met die ontwikkeling van die leerlinge se musikale potensiaal, kan hul nou aanspraak

maak op tradisionele orkesinstrumente, waarvoor die fondse ongelukkig nie beskikbaar is nie, derhalwe is die musieksentrum genoodsaak om finansiële steun te verkry.

Die musieksentrum bied onderrig aan en lewer dienste aan die breë musikale publiek.

(Argief: 26 Oktober 1990)

3.2 Die mondigwording en naamsverandering van die PSMS en nuwe hoogtepunte in die ontwikkeling van die sentrum

In 1991 vier die PSMS 'n groot hoogtepunt, naamlik sy een-en-twintigste bestaansjaar. Vir hierdie groot mylpaal in die geskiedenis van die sentrum se bestaan is daar reeds van die begin van die jaar af planne gemaak om die geleentheid te vier. Tesame met die 21-jarige feesvieringe, is daar ook beplan dat die sentrum se Jeugorkes in September daardie jaar aan die *Roodepoortse Internasionale Eisteddfod* sou gaan deelneem. Nadat die Jeugorkes uitstekende resultate getoon het tydens die plaaslike Eisteddfod, het mnr. Leonard Mommen vir mnr. V. Pietersen aanbeveel om aan 'n groter kompetisie deel te neem en het die *Roodepoort Internasionale Eisteddfod* aan hulle voorgestel (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 22 September 2010).

Kort voor die toer na die *Roodepoortse Eisteddfod*, verskyn daar 'n koerantberig in die *Paarl Post*, met die opskrif "Jeugorkes gaan toer" (*Paarl Post*, 12 September 1991). Daarin word berig dat die Jeugorkes reeds lank besig is om voor te berei vir hierdie geleentheid met repetisies op Maandae en Woensdae, asook 'n ekstra vyf-uur-lange oefening op Saterdag. Die Jeugorkes het in hierdie tyd gereeld opgetree tydens eredienste by kerke en veral die blokfluit-ensemble was bekend vir sy prestasies tydens die *Paarl Skole-Kultuurvereniging* se kunsfees waar hulle dikwels hul kategorie gewen het. Die jeugorkes het bestaan uit 38 leerlinge met blokfluite, ritmiese en melodiese slaginstrumente. Hierdie groep leerlinge het saam met agt leerkragte van die sentrum na Roodepoort vertrek vir deelname aan die Eisteddfod wat plaasgevind het vanaf 27 September tot 5 Oktober 1991. Op pad daarheen het hulle ook opgetree in Kimberley, Johannesburg en Pretoria.

Bogenoemde berig noem ook dat die toer moontlik gemaak is deur 'n skenking van R10 000 vanaf die DOK. Hierdie R10 000 het deel gevorm van 'n aanvanklike bedrag van R50 000 wat vroeër die jaar deur die Departement aan die musieksentrum geskenk is (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 16 Januarie 2012). Die ander R40 000 is in die eerste helfte van 1992 gebruik vir die aankoop van melodiese slaginstrumente. Hierdie instrumente is aan die einde van 1991 vanaf Duitsland bestel deur *W. Heuer Musiekwinkel*, in Stellenbosch, en dit sou vroeg die volgende jaar arriveer (sien bl. 49 vir meer inligting hieroor).

Tydens die *Roodepoortse Internasionale Eisteddfod* het die Jeugorkes pragtig uitblink en uit dertien lande een van vier goue toekennings verwerf in die afdeling vir Instrumentale Ensemble (persoonlike mededeling deur V. Pietersen, 28 September 2010). Die deelname aan hierdie Eisteddfod was 'n besondere ondervinding vir alle betrokke lede van die FPMS en het nuwe stukrag verleen aan die verdere ontwikkeling van die sentrum. Die sentrum het hierdeur bewys dat hulle met die nodige geriewe en finansiële ondersteuning goeie resultate kon behaal. Wat hierdie oorwinning so spesiaal gemaak het, is die feit dat daar van geleende instrumente gebruik gemaak is om die bestaansreg van die sentrum te bevestig.

Terug in die Kaap was dit nie meer lank voor die aanvang van die PSMS se 21-jarige feesvieringe nie. Die Feeskonsert het op Saterdag, 19 Oktober 1991, in die *New Orleans Sekondêre Skoolsaal* plaasgevind. Die konsertprogram vir hierdie geleentheid (Argief, 19 Oktober 1991) toon verskeie items: Verwelkoming is gedoen deur mnr. V. Pietersen, voorsitter van die PSMS. Mnr. J. Arendse, Hoofdirekteur van Dienste van die DOK, was die gasspreker. Die grootste deel van die program het bestaan uit uitvoerings deur die Jeugorkes. Die Jeugorkes is afgewissel met solo-uitvoerings deur sommige van die sentrum se personeellede, asook uitvoerings deur twee kore, naamlik die *Paarl-Wellington Strekkoor*, onder leiding van mnr. Ivan le Kay, en die *Elsiesrivier-Ravensmead-Uitsig-Bishop Lavis Strekkoor* (ERUB), onder leiding van Rosamunde van Zitters (née Pietersen), suster van mnr. Frank Pietersen. Albei hierdie kore het ontstaan as gevolg van 'n program wat mnr. Frank Pietersen tydens sy betrokkenheid by die DOK, in die eerste helfte van die tagtiger jare geloods het om koorsang te ontwikkel. Aan die einde van die konsert vind nog 'n groot hoogtepunt in die geskiedenis van die sentrum plaas, naamlik die

naamsverandering. Dit is aangekondig deur mnr. E. Manas, die Voorsitter van die *Paarl Skole-Kultuurvereniging*. Die sentrum is vernoem na sy stigter, wyle mnr. Frank Pietersen, en staan van toe af bekend as die *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS). Die konsert is afgesluit met 'n gesamentlike item deur die Jeugorkes en die *Paarl-Wellington Streekkoor*.

Gedagtes en beplanning rondom die verandering van die naam van die sentrum het egter alreeds in 1990 of selfs vroeër begin. Volgens mnr. V. Pietersen (persoonlike mededeling, 28 September 2010) het die sentrum probleme begin ervaar wanneer hulle aansoek gedoen het vir fondse vanaf die DOK. Hierdie Departement het uit twee sub-departemente bestaan, naamlik Onderwys en Kultuur. Die Departement van Onderwys kon slegs fondse beskikbaar stel aan skole wat aan die staat behoort en die Departement van Kultuur kon slegs fondse beskikbaar stel aan klubs, sentrums en ander organisasies van 'n kulturele aard. Die PSMS was 'n privaat-inisiatief en kon dus nie aansoek doen vir fondse vanaf die Onderwysdepartement nie, maar omdat die woord "Skole" in die naam van die sentrum verskyn het, kon dit tegnies ook nie as 'n kulturele organisasie beskou word nie. Een moontlikheid sou wees om die naam te verander na die *Paarl Musieksentrum*, maar tydens 'n ouervergadering in 1990 by *Ebenezer Primêr* is die voorstel deur 'n ouer, wyle mnr. Ronnie Hendriks, gemaak om die stigter van die PSMS te vereer deur die sentrum na hom te vernoem. Hierdie voorstel is deur die ouers by die vergadering ondersteun. Mev. Tania Jacobs het hierop 'n verdere voorstel gemaak dat die naam nie onmiddellik verander moet word nie, maar dat daar eerder gewag moet word tot die volgende jaar, 1991, sodat die sentrum eers mondig kon word en dan die naamsverandering tydens hierdie feesvieringe aan te kondig. Nadat hierdie voorstel by die vergadering deur die ouers goedgekeur is, het mnr. V. Pietersen namens die sentrum aan sy moeder gevra of hierdie besluit haar goedkeuring sou dra en sy het skriftelik aan die sentrum teruggeantwoord dat dit 'n groot eer sou wees (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010).

Ter viering van die 21ste bestaansjaar is 'n Feesblad gepubliseer en vrygestel tydens die Feeskonsert op 19 Oktober 1991. Hierin is verskeie hoogtepunte en ander inligting oor die voorafgaande 21 jaar saamgevat (Argief: Feesblad, 1991). Verskeie organisasies is vroeër daardie jaar genader vir finansiële steun om hierdie Feesblad te kan publiseer. In die argief van

die sentrum verskyn daar onder andere 'n brief aan *W. Heuer Musiekwinkel* in Stellenbosch, waarin mnr. V. Pietersen aan hulle 'n borgskap vra vir hierdie doel (Argief, 26 Maart 1991). Reeds hier toon die musieksentrum tekens van sy jarelange verbintenis met hierdie musiekwinkel wat die sentrum vandag nog steeds bystaan met dinge, soos die aanskaf van bladmusiek, instrumente en herstelwerk aan hul klaviere, ens.

Die volgende boodskap van mnr. V. Pietersen verskyn in die eerste paar bladsye van die Feesblad:

Die groot leemte aan gespesialiseerde musiekleerkragte in skole is vandag tot 'n groot mate gevul en daar kan tereg gesê word dat die sentrum beslis sy rol hierin gespeel het, aangesien 'n groot persentasie oud-Sentrumleerlinge 'n musiekloopbaan gekies het en betrokke is met buitekurrikulêre of Vakmusiekonderrig in ons skole. As gevolg van die 14 buitekurrikulêre- en 5 Vakmusiekposte in die Paarl werk die sentrum vandag hoofsaaklik met leerlinge wat 'n sterk musikale agtergrond het. Hierdie poste dien dus as hoofvoedingsbron van die sentrum. Ons glo dat die jarelange droom van 'n jeugorkes binne ons bereik is. Te oordeel aan die musikale agtergrond en talent van die leerlinge is hierdie droom glad nie te vergesog nie. Behalwe 'n jeugorkes is 'n ander ideaal ook 'n eie gebou wat tot op hede deur gebrek aan fondse nog nie bekom kon word nie.

Die sentrum bestaan tans uit 38 leerlinge en 8 leerkragte. Ses van die agt leerkragte is oud-sentrum leerlinge. Dit word in die vooruitsig gestel om in die nabye toekoms na 'n kleuter- en juniorgroep uit te brei.

(Argief: Pietersen in Feesblad, 1991: 2)

Die volgende artikels verskyn ook in die Feesblad: 'n boodskap van mnr. L. Mommen, die Vakadviseur in Musiek; "Musieksentrum: 'n Blik in die verlede", deur mnr. I. le Kay, voormalige leerkrag en sekretaris van die PSMS; "*Tribute to the Music Centre*" deur mev. M. Smith, 'n voormalige leerkrag, asook stigterslid; "Huldeblyk aan wyle Frank Charles Pietersen", deur mnr. Britz van Wyk, voormalige student van mnr. F. Pietersen; 'n boodskap vanaf die *Paarl Skole-Kultuurvereniging*, deur mnr. E.J. Manas, beskermheer van die sentrum, asook voorsitter van

die kultuurvereniging. Verder is die Feesblad gevul met verskeie foto's van die sentrum se ensembles, leerlinge, onderwysers, kore, naweekkampe, ens. en ook verskeie advertensies van borge van die projek. Daar verskyn onder andere 'n foto van die *Paarl Skole-Kultuurvereniging*, wat bestaan het uit mnr. E. Manas (voorsitter), mnr. V. Pietersen (onder-voorsitter), mnr. Q. Theron (tesourier), mev. F Adams (sekretaresse) en mnr. C.J. Koopman (hulp-sekretaris). Hierdie vereniging het jaarliks aan die sentrum 'n bedrag geld geskenk wat uitsluitlik gebruik kon word vir die aankoop van nuwe instrumente. Die musieksentrum was aanvanklik 'n uitvloeisel van die *Paarl Skole-Kultuurvereniging* en daarom het die verenigging destyds as die sentrum se beskermheer opgetree. Daar verskyn ook 'n foto van die destydse bestuur van die musieksentrum van 1991 wat bestaan het uit agt leerkragte, naamlik mnr. V. Pietersen (voorsitter), mnr. S. Haas (sekretaris), mev. T. Jacobs (hulp-sekretaris), mev. C. Meyer (tesourier), mej. J. Engel, mej. Y. Theunissen, mej. A. Engel, en mnr. D. Liebenberg. Die volgende gedeelte wat handel oor die bestuur van die sentrum verskyn in die Feesblad:

Hierdie agt leerkragte het weer nuwe gees geblaas in die sentrum. Die administratiewe werk word self deur die personeel behartig, sowel as die afrigting van leerlinge. Dit plaas 'n geweldige werklas op die skouers van hierdie paar vrywillige leerkragte. Hulle staan ook voltyds in die onderwysberoep en doen die werk by die sentrum op vrywillige basis. Die Paarl is ryk aan bekwame musikante. Die ontginning van nuwe talent is hoofsaak. Die uitbreiding van vaardighede in musiek lê vir hulle na aan die hart.

(Argief: Feesblad, 1991: 20)

3.3 Die FPMS se behoefte om onder die vleuel van die DOK te funksioneer en die soektog na nuwe, permanente huisvesting

Op pad terug vanaf Roodepoort het mnr. V. Pietersen op Bloemfontein kennis gemaak met mnr. L. Hartshorne, hoof van die *Hugo Lambrechts Musieksentrum* (HLMS) in Parow in die Wes-Kaap, Suid-Afrika, wat ook met sy orkes aan die Eisteddfod deelgeneem het (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010). Mnr. Hartshorne het mnr. Pietersen

kortliks ingelig oor die funksionering en werksaamhede van die HLMS en hom uitgenooi om hierdie musieksentrum te kom besoek. Mnr. Pietersen het saam met mnr. S. Haas, sekretaris van die FPMS, die HLMS op 4 Desember 1991 besoek. Deeglike handgeskrewe notas is tydens hierdie geleentheid deur mnr. Haas gemaak en verskyn tans in die argief van die FPMS. Die notas weerspieël 'n gesprek waarin verskeie fasette van 'n musiekskool bespreek is, met heelwat wenke deur mnr. Hartshorne. Dinge wat bespreek is, is byvoorbeeld die saamstel en opbou van 'n orkes; die toets van leerlinge se gehoorvaardighede; die inskrywing van leerlinge vir eksterne musieksamens; die aanbied van musiekteorie; asook programme wat aangebied kan word by die musieksentrum. Selfs dinge soos beroepsvoorligting om kinders wat beoog om Musiek as beroep te volg daarvoor voor te berei, is by hierdie geleentheid bespreek. Die volgende sake is ook bespreek: bemarking, finansiering, lesfooie, die aanskaf en onderhoud van instrumente asook die onderhoud van geboue. Nog 'n baie belangrike besprekingspunt was die inskakeling by die DOK. Dit kon 'n groot bydrae lewer ten opsigte van finansiering en dit kon gevolglik die voortbestaan van die FPMS verseker. Mnr. Hartshorne het hulle op 'n toer deur HLMS se geboue geneem sodat hulle 'n idee kon kry van die tipe lokale en geriewe wat benodig word vir 'n musiekskool – iets wat baie belangrik sou wees met die keuse van nuwe akkommodasie.

Na mnr. Pietersen en Haas se besoek aan die HLMS, het hulle besef dat die voortbestaan van die FPMS slegs verseker sou word indien dit onder die vleuel van die staat kon funksioneer. Met nuwe inspirasie en die HLMS as rolmodel in gedagte, het hulle hul droom vir die beplanning van 'n musieksentrum vir die Paarlse gemeenskap aan die DOK voorgelê, in die hoop om hul ondersteuning te wen, sodat die Departement die FPMS uiteindelik as 'n voltydse inrigting sou oorneem (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010). Mnr. Pietersen het onmiddellik 'n skrywe gerig aan mnr. A.M. Muller, Hoof Uitvoerende Direkteur van die DOK. Mnr. Muller het die saak verwys na die Kultuurafdeling aan wie dit tydens 'n ontmoeting mondelings voorgelê is deur mnr. Pietersen en 'n groep ouers. Ongelukkig het hierdie samesprekings egter 'n onsekere rigting ingeslaan, weens 'n gebrek aan akkommodasie en finansiële steun (Cloete, 1996: 13).

Aan die einde van 1991 (Argief: Oktober/November 1991, presiese datum onbekend) het die FPMS terugvoering ontvang vanaf die DOK in verband met 'n aansoek om finansiële steun, wat die sentrum op 17 Oktober 1991 (Argief) aan hulle gerig het. Die sentrum se aansoek het gemeld dat hulle die steun nodig het vir die aankoop van verskeie orkesinstrumente (naamlik 10 viole, 3 altviole, 3 tjello's, 1 kontrabas, 12 klarinette, 4 hobo's, 10 dwarsfluite, 4 trompette en 1 harp) ter waarde van R 147 960, asook vir die dekking van onderrigfooie vir een jaar, die huur van 'n lokaal vir een jaar, versekering vir een jaar, die aankoop van 'n sleepwa vir vervoer van instrumente, finansiering vir 'n toer na die Suid-Kaap, asook fondse vir die aankoop van bladmusiek. Die totale bedrag van hierdie begroting was R 235 560,00. Die Departement se terugvoering het gemeld dat hulle slegs 'n gedeelte van hierdie begroting sou kon voorsien. Hulle het egter fondse aan die sentrum belowe wat in die volgende jaar aan hulle beskikbaar gestel sou word (Argief: Oktober/November 1991).

Die jaar 1992 skop egter af met 'n groot teleurstelling. Op daardie stadium is die FPMS nog gehuisves in *Ebenezer Primêre Skool*. In Januarie 1992, tydens die einde van die skoolvakansie, was daar 'n inbraak by *Ebenezer Primêr* en 'n klomp van die slaginstrumente en blokfluite is gesteel. Gelukkig het mnr. Pietersen reeds die vorige jaar 'n groot hoeveelheid van die geleende instrumente teruggegee. Met die nuwe melodiese slaginstrumente, die sogenaamde "eerste besending", wat op pad was vanaf Duitsland, in gedagte, het hulle besluit dat dit nie meer veilig sou wees om by *Ebenezer Primêr* aan te bly nie, aangesien hulle geen beheer gehad het oor die sekuriteit van die gebou nie. Omdat hierdie besending instrumente binnekort sou aankom, en die musieksentrum stiptelik saam met die skoolkalender moes begin, is daar besluit om die musieksentrum na die motorhuis van mev. P. Pietersen, te Murraystraat 14, te verskuif. Mnr. V. Pietersen het reeds op daardie stadium met sy gesin hier gewoon en daarom was dit 'n baie gerieflike, tydelike oplossing vir die beveiliging van die instrumente. Mnr. S. Haas, wat op daardie stadium die musieksentrum se sekretaris was, het 'n paar weke later skriftelik namens die musieksentrum aan mev. P. Pietersen amptelike toestemming gevra vir die gebruik van haar motorhuis vir die musieksentrum. Sy het met die volgende brief daarop geantwoord:

24 Februarie 1992

Geagte Meneer Haas

Dankie vir die skrywe wat ek ontvang het i.v.m. die gebruik van lokaal te Murraystraat 14, vir die doel van u musieksentrum.

Dit is vir my aangenaam om aan u toestemming te verleen, indien die lokale enigins van hulp aan u kan wees.

Dankie vir die eer wat u ouers en leerkragte die stigter van die musieksentrum, naamlik wyle Frank Pietersen, aangedoen het om die sentrum na hom te vernoem. Dit is my wens dat die droom en visie wat hy vir jare gekoester het, deur u as jong leerkragte verwesenlik sal word.

Ek dank al u leerkragte vir wie die sentrum ook na aan die hart lê vir u ywer en onbaatsugtige diens. 'n Diens wat nie sodanig vra vir vergoeding nie, behalwe getrouheid en waardering wat getoon word deur u leerlinge.

Ons as ouers dank die Vader vir u as leerkragte se talente wat u wil deel met andere. Baie seën en sterkte op die pad vorentoe.

Die uwe

(Mev.) Nellie Pietersen

(Argief: mev. P. Pietersen, 24 Februarie 1992)

Die instrumente wat aan die einde van 1991 deur *W. Heuer Musiekwinkel* vir die FPMS vanaf Duitsland bestel is, het in twee besendings, een in Februarie en een in April 1992, aangekom. 'n Faktuur vanaf die musiekwinkel, gedateer 6 Februarie 1992 (Argief), toon die sentrum se ontvangs van vyf instrumente: 1 konsert glockenspiel, 1 bas/sopraan xilofoon, 1 alt/sopraan xilofoon, 1 konsert-metallofoon en 1 konsert xilofoon. Nog 'n faktuur, gedateer 15 April 1992 (Argief), toon die ontvangs van nog twee instrumente, 'n vibrafoon en 'n marimba. In totaal is daar sewe instrumente aangeskaf. Waarom daar besluit is om spesifiek hierdie kombinasie van instrumente aan te koop kan toegeskryf word aan twee hoofredes: eerstens het die leerlinge, danksy hul Orff-onderrig, tydens die 1991 *Roodepoort Eisteddfod* reeds bewys dat hulle hierdie tipe instrumente tot op 'n sekere vlak kon bespeel. Dit sou dus nie verkeerd wees om hulle

verder in hierdie rigting aan te moedig nie. Tweedens, weens die FPMS se visie om 'n volwaardige simfonieorkes te vorm, sou dit baie nuttig wees om sy eie slaginstrumente vir hierdie doeleinde aan te skaf.

Intussen is daar met groot ywer begin soek na 'n geskikte, permanente tuiste vir die FPMS. 'n Historiese plaasopstal, die *Ou Orleans Opstal* in Hugenate, is op hierdie stadium beskou en ondersoek as 'n moontlike opsie.

Op 29 Januarie 1992 (Argief) het mnr. Pietersen 'n brief² aan die DOK geskryf oor die Departement se betrokkenheid by die FPMS, met die oog daarop dat die Departement die FPMS onder sy vlerk sal neem en sodoende die voortbestaan daarvan sal verseker. Mnr. V. Pietersen noem die volgende in hierdie brief:

Met ons besoek aan die *Hugo Lambrechts Musieksentrum* het ons tot die besef gekom dat ons 'n voltydse personeel, of ten minste 1 of 2 persone moet hê wat die organisering van die sentrum voltyds aan die gang kan hou. [...] aangesien geld 'n groot struikelblok is, het die gedagte by my opgekom dat die Departement moontlik 1 of meer van ons huidige personeellede in so 'n voltydse pos kon plaas [...] vir 'n proeftyd van ± 2 jaar. [...] Die voltydse funksionering van die sentrum sal geleentheid bied aan vele musiektalent in ons dorp. [...] ek glo dat die hoofgedagte van 'n voltydse persoon of personeel op hierdie stadium aandag moet geniet. Vir verdere wisseling van gedagtes wil ek graag vir 'n afspraak so spoedig moontlik vra.

(Argief: mnr. V. Pietersen, 29 Januarie 1992)

Uiteindelik het die DOK 'n onderhoud tussen 'n afvaardiging van die FPMS en amptenare van die Departement geskeduleer vir Donderdag, 27 Februarie 1992, waartydens mnr. J. Arendse, Hoofdirekteur van Dienste, opgetree het as voorsitter (Argief: 24 Februarie 1992). Die afvaardiging van die musieksentrum het bestaan uit vier persone, naamlik mnr. V. Pietersen (voorsitter), S. Haas (sekretaris), S.R. Hendricks (ouer) en F.A. Lewis (ouer). Die volgende ses

² Hierdie is egter slegs 'n handgeskrewe, voorlopige brief, aangesien die amptelike, getikte weergawe skynbaar eers op 3 Februarie gedateer en gestuur is, maar nie in die argief beskikbaar is nie.

hoof besprekingspunte kan geïdentifiseer word uit notas wat opgestel is deur mnr. V. Pietersen vir sy voorlegging tydens hierdie geleentheid (Argief: 27 Februarie 1992):

- 1) die behoefte aan 'n musieksentrum vir die Boland en omliggende gebiede;
- 2) wat hierdie musieksentrum vir die gemeenskap gaan bied;
- 3) voorsiening vir 'n personeel wat bestaan uit 'n hoof, 'n sekretaresse en vier voltydse persone wat in beheer sal staan van die vier departemente, naamlik Strykers, Houtblaas, Koperblaas en Perkussie;
- 4) nuwe permanente huisvesting vir die musieksentrum – drie moontlikhede word voorgestel, naamlik die *Bethanie*-gebou, die *Ou Orleans Plaasopstal* en tydelike huisvesting by *Ebenezer Primêre Skool*;
- 5) die huidige funksionering van die sentrum; en
- 6) beplanning vir 1992.

Op 6 Mei 1992 verskyn daar egter 'n dankskrif vanaf die sentrum aan die DOK vir finansiële steun ter waarde van R63 000 wat op 7 April 1992 aan die sentrum oorhandig is (Argief: 6 Mei 1992). Omdat die bedrag heelwat minder was as waarvoor die musieksentrum op 17 Oktober 1991 aansoek gedoen het, moes hulle hul keuse van instrumente hierby aanpas. Daar is uiteindelik besluit om 16 blaasinstrumente aan te koop, bekend as die "tweede besending". Dit het bestaan uit 5 klarinette, 5 fluite, 5 trompette, 1 horing, 1 eufonium en 1 hobo (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 16 Januarie 2012). Hierdie besending instrumente is aan die sentrum gelewer deur *National Musical Instruments*.

Om strykinstrumente te bekom, het die musieksentrum 'n koerantberig geplaas wat aan die gemeenskap vra om enige ongebruikte viole aan die FPMS te skenk. Hierdeur het die sentrum heelwat tweedehandse viole bekom, waaraan herstelwerk gedoen is deur 'n mnr. Chris Badenhorst. Op 'n later stadium het die sentrum nog R6000 vanaf die Departement ontvang

waarmee daar vyf tweedehandse driekwartgrootte tjello's vanaf mnr. Badenhorst aangekoop is (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 16 Januarie 2012).

Op 8 Junie 1992 (Argief) het mnr. S. Haas (hulpsekretaris) namens die bestuur van die FPMS 'n voorlegging aan mnr. J. Arendse, Minister van die DOK, gestuur om weereens hul erns ten opsigte van die oornam van die musieksentrum deur die Departement te beklemtoon. In hierdie voorlegging word 'n breedvoerige uiteensetting gegee van die werksaamhede en toekomstige beplanning van die musieksentrum. Daarin word onder andere gemeld dat daar op daardie stadium ses-en-sestig leerlinge van verskillende skole in die Paarl by die musieksentrum instrumentale musiekonderrig ontvang het. Ook die akkommodasie-kwessie is weereens in die kollig geplaas – die huidige omstandighede, sowel as die beoogde permanente huisvesting, met verwysing na die samesprekinge op 27 Februarie 1992, en die moontlikheid om die *Orleans Opstal* te restoureer, word weereens uitgelig. Daar word ook melding gemaak van verskeie ander instansies wat intussen hulle steun aan die restourasieprojek gegee het. Tesame met die *Paarl 300 Stigting*, het ook firmas soos *Anglo American, S.A. Brouery*, die *Rembrandtgroep*, asook Dr. Anton Rupert in persoon hul steun belowe. Die *Paarl 300 Stigting* het reeds sowat R 4000 bewillig vir die ontwerp van voorlopige sketsplanne vir die restourasie van bogenoemde plaasopstal.

Aan die einde van hierdie voorlegging skryf mnr. S. Haas ook die volgende aan mnr. J. Arendse:

Meneer, dit is vir die sentrum van kardinale belang dat die Departement in die lig van voorafgaande inligting en vir die voortsetting en uitbouing van orkestrale musiek in ons gemeenskap ons moet bystaan om die ideaal te bereik waarna die afgelope 22 jaar met deursettingsvermoë gestrewe is. Die totstandkoming van 'n musieksentrum vereis dat hierdie kunsvorm alleenlik kan groei en tot sy reg kan kom as dit heeltemal apart staan van ander bedrywighede en werksaamhede soos wat dit by 'n gewone dagskool plaasvind. Ons wil op hierdie stadium graag weer vir u verwys na die *Hugo Lambrechts* en *Beau Soleil Musieksentra* wat totaal op hul eie fungeer en op musikale gebied die funksies van 'n ware musieksentrum vervul.

Langs hierdie weg wil die *Frank Pietersen Musieksentrum* formeel aansoek doen dat die DOK, Administrasie Raad van Verteenwoordigers, die sentrum amptelik onder haar vleuels neem met

ingang van 1 Januarie 1993 of vroeër. Indien die Departement positief op dié versoek reageer, sal dit ook die eerste musieksentrum in die Republiek van Suid-Afrika wees wat direk onder ons Departement ressorteer.

(Argief: mnr. S. Haas, 8 Junie 1992)

Op 4 Julie 1992 verskyn daar 'n berig in *Die Burger* met die opskrif: "Musieksentrum vra staatshulp." Dit handel oor die FPMS se pogings om deur die Departement oorgeneem te word en verwys spesifiek ook na bogenoemde voorlegging wat deur die sentrum aan die Departement gestuur is:

Luidens die memorandum wat deur die bestuur van die sentrum saamgestel is, is dit noodsaaklik dat die sentrum onder staatsbeheer geplaas word omdat dit geweldige groeipotensiaal het. 'n Belangrike oogmerk van die sentrum, benewens om musiek te bevorder, is om gemeenskappe elders aan te moedig om soortgelyke Sentrums op te rig en om leerlinge vroeg reeds voor te berei vir musiek as 'n beroep.

(*Die Burger*, 4 Julie 1992: 12)

Verder meld hierdie berig weereens die FPMS se dringende behoefte aan permanente huisvesting wat na 22 jaar, 'n kritieke punt bereik het, en die omstandighede soos dit in die bogenoemde voorlegging verskyn, word geskets.

Op 24 September 1992 verskyn daar 'n berig in die *Paarl Post*, getiteld "Historiese opstal huisves dalk sentrum". Hierdie berig lewer verslag oor die vordering van restourasieplanne vir die historiese plaasopstal, wat dateer uit minstens 1788 en wat vroeër in 1992 as 'n moontlike opsie vir die huisvesting van die FPMS voorgestel is. Die berig meld dat daar op terugvoering van die Munisipaliteit gewag word vir die goedkeuring van die restourasieplanne vir die opstal. Dit meld ook dat hierdie restourasieprojek gedoen word in samewerking met die *Paarl 300 Stigting* wat voorlopig reeds sowat R4000 vir die opknappingsprojek bewillig het en dat daar ook heelwat steun van ander instansies belowe is. Aangesien hierdie opsie reeds deur verskeie

partye ondersteun word, lyk dit na 'n belowende oplossing vir die FPMS se akkommodasie-probleem. Verder vermeld die berig ook dat die FPMS besig is "om met die DOK te onderhandel om die sentrum onder hul vleuel te laat funksioneer, sodat die leerkrigte op 'n formele basis vergoed kan word" (*Paarl Post*, 24 September 1992).

Op hierdie stadium het die FPMS bestaan uit sewe-en-sestig leerlinge en vyf leerkrigte, wat steeds sonder vergoeding smiddae na skool tyd ingeruim het om musiekonderrig aan hierdie begaafde leerlinge te gee (*Paarl Post*, 24 September 1992). Met die instrumente wat vroeër die jaar aangekoop is met behulp van finansiële steun vanaf die Departement, kon die musieksentrum sy omvang van instrumentonderrig uitbrei. Onderrig is aangebied in die volgende instrumente: klarinet, dwarsfluit, hobo, tromboon, tuba, viool, altviool, saxofoon (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001). Blokfluit- en Orff-onderrig is stelselmatig uitgefaseer sodat daar meer aandag geskenk kon word aan die onderrig van orkesinstrumente.

Uiteindelik het die Administratiewe Sekretaris van die DOK in 'n brief (Argief: 7 Oktober 1992) geantwoord op 'n skrywe van die FPMS van 16 September 1992, waarin die sentrum skynbaar hul samesprekings met mnr. J. Arendse opgevolg het en navrae gedoen het oor die uitkoms van hul voorlegging. Die DOK noem in hulle brief dat die aangeleentheid wel aandag geniet.

Die FPMS ontvang ook terugvoering vanaf die Stadsektaris van die Paarl Munisipaliteit, gedateer 16 Oktober 1992, in verband met die aankoop van die ou plaasopstal, die sogenaamde erf 10310:

Ek verwys na u skrywe gedateer 14 September 1992 en deel u graag mee dat die Raad in beginsel goedkeuring verleen het vir die verkoop van 'n gedeelte van erf 10310, grootte ± 8600 m², aan die *Frank Pietersen Musieksentrum* teen 'n nominale koopprys van R5,00.

(Argief: 16 Oktober 1992)

Op 19 November 1992 het mnr. A Williams, Minister van die DOK, die skrywe van 7 Oktober 1992 van sy Administratiewe Sekretaris aan die musieksentrum opgevolg (Argief: 19 November

1992). Hy noem dat die FPMS se versoek om deur die DOK oorgeneem te word, reeds aandag geniet en dat die DOK binne afsienbare tyd hul besluit direk aan die sentrum sal oordra.

3.4 'n Geleidelike ommekeer in die ontwikkeling van die FPMS

In 1993 het die FPMS reeds 77 leerlinge gehad, waarvan 16 onderrig ontvang het in orkesinstrumente (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001). Op 16 Maart 1993 is die FPMS se eerste oueronderwyserversgadering van die jaar by *Ebenezer Primêre Skool* gehou, waarvan die notule in die Argief van die musieksentrum verskyn. Op hierdie stadium is die sentrum nog steeds bedryf vanuit die lokale by die woning van mev. P. Pietersen, te Murraystraat 14.

In punt drie van die notule noem mnr. Hartog, 'n ouer van die sentrum, dat daar weer navraag gedoen moet word in verband met die oornome van die FPMS deur die Departement – die sentrum het intussen nog geen terugvoering vanaf die Departement ontvang nie. By punt vier noem mnr. Hartog ook dat die musieksentrum weer vir mev. P. Pietersen moet bedank vir die beskikbaarstelling van haar lokale – daar is intussen nog geen vordering gemaak met die restourering van die *Orleans Plaasopstal* nie en die sentrum word nog steeds vanuit mev. Pietersen se lokale bedryf.

Tydens punt vyf van die notule is die "Verslag ten opsigte van werksaamhede vir 1992" gelees deur mnr. V. Pietersen. Hierdie verslag verskyn tans nog in die Argief van die FPMS en toon die volgende temas:

- Tydens 1992 is daar heelwat aandag geskenk aan die voltydse funksionering van die FPMS, akkommodasie, asook orkestrale onderrig.
- Onderhandelinge met die DOK om die FPMS onder haar vleuels te neem, is gedoen. Alhoewel die Departement getoon het dat hulle hierdie gedagte steun, is daar nog geen terugvoering van hulle ontvang nie.
- Verder noem mnr. Pietersen die FPMS se planne om die ou plaasopstal te restoureer en om dit in die volgende jaar te voltooi.

- In Oktober 1992 is begin met onderrig van orkestrale instrumente, naamlik hobo, klarinet, dwarsfluit en tjello, en binnekort sou daar ook met viool, Franse horing en trompet begin word.

Mnr. Pietersen sluit by hierdie verslag ook die beplanning vir 1993 in, wat bestaan uit die volgende hoofdoele.

- 1) Die restourering van die plaashuis,
- 2) deelname aan die *Roodepoortse Eisteddfod*, en
- 3) die uitbreiding van onderrig van orkestrale instrumente, waarvoor fondsinsamelings deur middel van borge benodig sal word.

Aan die einde van hierdie verslag skryf mnr. Pietersen die volgende gedeelte:

Die sentrum ondervind talle probleme met byvoorbeeld akkommodasie en befondsing en die jammerte is dat ons eie gemeenskap nie altyd die visie wat ons het, met ons deel nie. Ongeag die negatiewe houding van sommige mense, hoop ons dat ALMAL eendag in die verwesenliking van hierdie droom sal kan deel, en sal kan sien watter onmisbare rol die sentrum in die gemeenskap speel.

(Argief: mnr. V. Pietersen in Verslag, 1992)

Ten spyte van die FPMS se moeilike omstandighede, wat betref hul finansies en akkommodasie, het hulle hul nie hierdeur laat stuit nie. Onderrig is volstoom aan die gang gehou en daar is reeds van vroeg af deeglik voorberei vir die FPMS se tweede deelname aan die *Roodepoortse Internasionale Eisteddfod* wat in Augustus 1993 sou plaasvind.

'n Brief, gedateer 10 Mei 1993 (Argief), aan ouers van leerlinge van die FPMS, in verband met die huur van musiekinstrumente, toon dat onderrig in orkesinstrumente op hierdie stadium reeds volstoom aan die gang is. Die volgende instrumente word aangebied: klarinet, dwarsfluit,

hobo, viool, tjello, konsert-xilofoon, marimba en glockenspiël. Onderrig in trompet, Franse horing en tromboon is ook in wording. Die brief moedig ook ouers van leerlinge, wat instrumente by die FPMS huur, aan om binne die eerste jaar van onderrig hul kind se eie instrument aan te skaf, aangesien die FPMS se instrumente in die volgende jaar weer aan nuwe leerlinge verhuur moet word. Sodoende probeer die FPMS verseker dat die groeiende leerlingstal nie deur beskikbaarheid van die sentrum se instrumente beperk sal word nie.

In nog 'n brief, gedateer 26 Junie 1993 (Argief), word daar aan ouers van leerlinge gevra om lesfooie aan die begin van elke maand te betaal. Dit gee ook kennis dat lesfooie vanaf die derde kwartaal van daardie jaar R100 per maand sou beloop. Hierdie fooi sluit individuele onderrig, ensemblespel en ook musiekbeluistering in. Die huur van 'n instrument beloop op hierdie stadium R30 per kwartaal. Aangesien heelwat leerlinge ver van die musieksentrum af woon, is die opsie van sentrumvervoer aan hulle beskikbaar gestel om 'n groter area van leerlinge te akkommodeer. Die kostes hiervoor beloop R7.50 per leerling per rit.

'n "Resumé" van die FPMS, gedateer 28 Junie 1993 (Argief), meld dat die aankoop van instrumente moontlik gemaak word deur die DOK wat jaarliks 'n finansiële bydrae aan die sentrum maak. 'n Paar dae later ontvang die FPMS weereens 'n brief vanaf die DOK, ook gedateer 28 Junie 1993 (Argief), wat terugvoering verskaf oor die FPMS se aansoek om finansiële hulp, gedateer 13 Februarie 1992³. Daarin belowe die Hoof Uitvoerende Direkteur: Onderwys en Kultuur dat 'n bedrag van R45 000 aan die musieksentrum geskenk sal word. Die bedrag is op 2 Julie aan hulle beskikbaar gestel en volgens die Departement moes dit aangewend word vir die aankoop van 2 viole, 'n altviool, 'n tjello, 'n kontrabas, 2 klarinette, 1 hobo, 5 dwarsfluite, 2 trompette, asook vir onderrigfooie, die toer na Roodepoort en vir die aankoop van bladmusiek.

³ Hierdie datum is moontlik vals weergegee in die brief vanaf die DOK. Wanneer dokumente uit die argief van die FPMS bestudeer word om die verloop van aktiwiteite in die geskiedenis van die FPMS chronologies te organiseer, maak dit egter meer sin dat die FPMS se aansoek om finansiële hulp, waarna die DOK hier verwys, eerder gedateer sou wees as 13 Februarie 1993.

’n Voorsittersverslag deur mnr. V. Pietersen, verskyn op 21 September 1993 in die argief van die FPMS. Die eerste punt op die verslag handel oor orkestrale onderrig. Mnr. Pietersen noem dat dit verblydend is om te kan sê dat die onderrig in orkestrale instrumente goed op dreef is en dat daar ’n toenemende belangstelling is. Hy voeg hierby die bestaande leerlingtalle per instrument en onderwysergetalle, ens. Die getalle lyk soos volg:

Instrument	Leerlinge	Leerkragte	Leerlinge op waglys
Viool	16	2	1
Altviool			1
Tjello	5	1	
Klarinet	11	2	1
Dwarsfluit	8	1	3
Hobo	2		
Trompet	3	Slegs 1 leerkrag vir alle koperblaasinstrumente.	
Tromboon	1		
Eufonium	1		
Tuba	1		
Saxofoon (alt)	1	1	
Perkussie	6	1	2
Totaal	55	10	8

(Argief: 21 September 1993)

Mnr. Pietersen spog in bogenoemde dokument met vyf leerlinge wat die UNISA gr.1-musieksamen afgelê het. Vier van hierdie leerlinge het die eksamen met eervolle vermelding geslaag en een met lof. Hy meld dat die wens is om die agt leerlinge wat op die waglys is, so gou as moontlik te akkommodeer. Ouers word herinner aan die lesfooie wat aan die begin van elke maand betaal moet word.

By die tweede punt op die verslag noem mnr. Pietersen dat die bestaande onderriglokale voldoende is vir individuele onderrig, maar dat dit wel ’n probleem is wanneer daar byvoorbeeld dwarsfluit en slagwerk op dieselfde tyd in verskillende lokale onderrig word, aangesien die lokale baie na aan mekaar is. Groter lokale word steeds benodig vir ensemblespel. In die derde punt, "Befondsing", meld hy dat die FPMS besig is met ’n behoeftebepaling vir onderrig in

orkestrale instrumente en dat 'n begroting dienooreenkomstig opgestel sal word. Hierdie begroting sal dan saam met die sentrum se aansoek vir finansiële hulp ingedien word.

In September 1993 neem die FPMS vir 'n tweede keer deel aan die *Roodepoortse Internasionale Eisteddfod*. Hierdie keer is daar besluit om 'n kleiner groep in te skryf. Ses van die mees gevorderde melodiese slaginstrument leerlinge is gekies om deel te neem en hulle is deur mnr. Anton Pietersen in die motorhuis van mev. P. Pietersen afgerig. Hulle neem deel in die afdeling "Instrumentale Ensemble" en word bekroon as die weners daarvan (Cloete, 1996: 13).

Ons het die eerste keer gegaan met 39 kinders en ons het 'n fantastiese ondervinding opgedoen. Hierdie ondervinding het vir ons geleer dat as jy weer Roodepoort toe gaan, moet jy die room vat. Jy moet die sterkste outjies vat om 'n goeie vertoning te kan lewer, juis nou met hierdie nuwe instrumente. En ons is toe terug Roodepoort toe en ons het tussen nege lande [...] ons afdeling gewen.

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Kommentaar van die beoordelaars oor die FPMS se vertoning by die *Roodepoortse Internasionale Eisteddfod* verskyn in 'n samevatting van die gebeure by die Eisteddfod en verskyn in die Argief van die FPMS. Dit lui as volg:

Die *Frank Pietersen Musieksentrum* het gesorg vir 'n aanbieding met 'n vars nuwe klank. Dit is teweeggebring deur 'n eiesoortige kombinasie van spesiale slaginstrumente. Hul program het bestaan uit 'n verskeidenheid werke wat verteenwoordigend was van Bach tot die 20ste eeu. Die vaardigheid van die musikante was van 'n hoë standaard en die uitvoerings afgerond.

Die *Frank Pietersen Musieksentrum* is in 1970 deur wyle Frank Pietersen gestig om die leemte aan gekwalifiseerde musiekonderwysers in die Paarl aan te vul. Die hele Musieksentrum bestaan tans uit 65 leerlinge en 9 onderwysers. Instrumente wat onderrig word, is onder andere tjello, viool, klarinet, fluit, hobo en slagwerk. Leerlinge se ouderdomme wissel tussen 6 en 19 jaar. Die musieksentrum funksioneer in 'n dubbelmotorhuis en een ekstra kamer. Hulle oefen dus onder moeilike omstandighede en word beperk deur 'n gebrek aan voldoende fondse. 'n Borgskap wat

hulle tydens Eisteddfod '91 verwerf het, het hulle intussen gehelp om op hulle standaard te verbeter. Hulle hoop dat hul prestasie in '93 ook nuwe deure sal open. Hulle behaal 'n persentasie van 79%.

(Argief: 27 September 1993)

Die volgende gedeelte verskyn in 'n koerantberig, met die opskrif "Paarlse musiekgroep skitter":

Die orkes van die *Frank Pietersen Musieksentrum* in die Paarl het behoorlik uitblink by die *Roodepoortse Eisteddfod* toe hulle met hul uitstekende samespel 'n goue medalje by dié fees verower het. [...] Die melodiese slagwerkensemble het 'n persentasiepunt van 79 behaal en daarmee sewe groepe, insluitend dié van Réunion en Nederland, in hul afdeling uitgestof. [...] As gevolg van hul sukses het hulle ook by die pryswenerskonsert van die *Roodepoortse Eisteddfod*, waar 3000 mense teenwoordig was, opgetree en is met luide applous toegejuig. [...] Die groep van ses musiekleerlinge het werke van Bach en ook eietydse musiek op marimbass, xilofone, metallofone en die glockenspiël uitgevoer. [...] Die groep het so 'n indruk op die gehoor gemaak dat hulle na afloop van die pryswenerskonsert onder andere na Egipte, Johannesburg en Durban uitgenooi is vir uitvoerings.

(*Paarl Post*, 7 Oktober 1993)

Kort voordat die tweede toer na Roodepoort in September 1993 onderneem is, het die sentrum weer die los punte van uitreiking na die Onderwysdepartement, wat betref die FPMS se oorname deur die Departement, aangeknoop (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010). Daar het byna twee jaar verloop waartydens die FPMS geen terugvoering vanaf die Onderwysdepartement ontvang het nie. In daardie tyd het mnr. Pietersen klarinetlesse by mnr. Hartshorne geneem en hulle het gereeld geleentheid gehad om te gesels oor die toekoms van die FPMS en die behoefte om deur die DOK oorgeneem te word. Tydens hul ontmoetings het mnr. Hartshorne op 'n stadium aan mnr. Pietersen voorgestel om liever met sy plaaslike DOK-kantoor te onderhandel, eerder as met die Hoofkantoor. "Want", het mnr. Hartshorne gesê, "as die plaaslike kantoor sê dat hulle die musieksentrum in hulle streek

wil hê, dan sal die Hoofkantoor beter reageer" (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

Mnr. Pietersen het toe hierdie raad gevolg en die plaaslike kantoor geraadpleeg. Die Direkteur van hierdie kantoor op daardie stadium was mnr. Nevile Arendse, 'n Paarliet en voormalige skoolhoof van *Noorder-Paarl Sekondêr*. Mnr. Arendse het die agtergrond en omstandighede van die FPMS geken en het begrip daarvoor gehad. Hy het toe begin om met die Hoofkantoor te onderhandel. Om verdere ondersteuning aan te moedig het mnr. Pietersen verskeie afvaardigings van onder andere lede van die DOK en lede van die *Athlone Instituut Trust* (voorheen *Athlone Raad*) na die *Hugo Lambrechts Musieksentrum* geneem om aan hierdie persone te wys waarna die FPMS strewe.

Ek het soveel delegasies na die *Hugo Lambrechts Musieksentrum* toe geneem op aparte geleenthede en Leon Hartshorne het elke keer vir ons ontvang. Dan loop ons deur die hele sentrum en hy verduidelik vir ons. Die mense kon toe 'n nuwe konsep van 'n musieksentrum ontwikkel, want normaalweg dink almal mos "dit kan maar in daardie hoekie ingedruk word", of "in hierdie gang kan ons vir hulle plaas". Dit het hulle laat besef dat dit nie net 'n gang is nie, want by die HLMS is ál die gange bedoel vir musiek. [...] Elke groep wat ek na die HLMS geneem het, het gesê, "sjoe, maar dit was 'n ervaring gewees om te sien wat daar gebeur". Ek bedoel, waar het jy gesien dat elke klaskamer 'n telefoon het. Dit was totaal iets nuuts wat jy nie in 'n dagskool opset kry nie. Dit was wonderlik om die rustige manier te sien waarop hulle die HLMS bedryf en dat hulle hul eie gebou het en hulle kan dit inrig na hulle sin. Dit is nie nodig om elke middag eers banke ronde te skuif, soos wat ons by Ebenezer moes maak nie. En vanaand moet dit weer teruggeskuif word, want môre is daar weer skool. Ons moet alles netjies los, want ons wil nie probleme hê nie, want ons leen maar net die plek, ons huur dit nie eers nie, ons plak eintlik reg.

(Persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 28 September 2010)

3.5 Uiteindelijke oorname deur die DOK en die gevolglike florerings van die FPMS

Op 18 November 1993 (Argief) het die FPMS 'n dokument aan die *Athlone Raad* gestuur waarmee hulle aansoek doen vir die benutting van die koshuis en musieklokale van die *Athlone*

Onderwys Kollege. Dit was in hierdie einste geboue van die *Athlone Onderwys Kollege* waar die FPMS in 1970 sy ontstaan gehad het as die PSMS. In die brief word genoem dat die FPMS reeds 'n geruime tyd in gesprek was met die DOK oor die sentrum se behoefte aan akkommodasie en die oorname deur die Departement. Die FPMS is reeds sedert 3 Februarie 1992 besig met onderhandelinge om deur die DOK oorgeneem te word, maar weens die gebrek aan geskikte akkommodasie kon die DOK nog nie hierdie proses finaliseer nie. In die brief word genoem dat *Charleston Hill Primêr* oorweeg is vir akkommodasie, maar dat dit om verskeie redes nie 'n logiese oplossing was nie. Die *Ou-Orleans Opstal* is ook beskou as 'n oplossing, maar die restourering van hierdie gebou en die voltooiing van die projek sou uiteindelik astronomiese onkoste beloop wat totaal en al buite die FPMS se bereik was. Nietemin sou hierdie gebou, selfs as dit deur privaat instansies gerestoureer sou word, nie voldoende ruimte bied vir die FPMS se werksaamhede nie.

Verder verwys hierdie brief ook na die twee musieksentra wat baie jonger as die FPMS was, maar heelwat verder gevorderd was as gevolg van hul funksionering onder die vleuel van die Kaaplandse Onderwys Departement:

Die Kaapse Skiereiland het twee musieksentra wat ressorteer onder die Kaaplandse Onderwys Departement. Hulle kan nie voorbly met die talle aansoeke van leerlinge nie. Die Beau Soleil Musieksentrum is in Claremont en is maar 10 jaar oud. Die Hugo Lambrecht in Parow is maar 7 jaar oud en tog het hierdie twee skole merkwaardige ontwikkeling beleef, grotendeels te danke aan die ondersteuning van die Departement (K.O.D.) en deels te danke aan die gees van bereidwilligheid, samewerking en toewyding van hul gemeenskap.

Om die visie van die sentrum meer konkreet aan u voor te stel, kan 'n besoek na die Hugo Lambrecht Musieksentrum gereël word. Laasgenoemde sentrum fungeer in 'n ou skoolgebou met 'n skoolsaal en beskik oor 'n leerlingstal van 350 leerlinge.

Die *Frank Pietersen Musieksentrum* se leerkrigte werk moeilike ure. Hulle is van agt tot twee in hul voltydse poste, en van 14:30 sluit hulle aan by die sentrum. Dit hou dan tot 18:00 saans aan. Administratiewe werk word tot laat nag gedoen.

’n Voltydse sentrum met geskikte akkommodasie sal die probleem uitskakel. Die sentrum se voorsitter en bestuurslede wil graag die saak aan u as raad verduidelik, en vra dus of ’n ontmoeting so gou as moontlik kan geskied.

Laastens wil ons graag aan u meedeel dat ons besig is om met die swart gemeenskap kontak te maak. Ook is die hoë koste van die musiekinstrumente en die aankoop van toepaslike bladmusiek feitlik ons hele begroting, en laat dit derhalwe baie min speling toe vir die huur van lokale. Ons vestig dus ons hoop op die benutting van die koshuisgebou en die musieklokale. Hierdie twee persele verleen hulself perfek tot die huisvesting van ’n musiekskool. Daar is byvoorbeeld vier vleuels vir die onderskeie afdelings van die orkes, die eetsaal vir gesamentlike groot werke en die woonkwartiere vir kleiner ensembles; die huis vir administratiewe kantore, biblioteek, musiekbeluisteringsaktiwiteite, die groot lokaal vir intieme kamerkonserterte, asook eisteddfods. Die kompleks kan selfs die sentrale punt wees vir UNISA eksamens (prakties). Ons dink byvoorbeeld aan die enorme taak om ons swart gemeenskap op te hef, en saam met ons te neem om deel te wees van ons ervaring en belewenis in musiek. Hiervoor het ons baie meer ruimte nodig as wat die huidige akkommodasie ons kan bied. Die koshuis en die huis bied die ideaalste omstandighede vir die vestiging en ontwikkeling van ’n Musieksentrum. Nog nooit het die sentrum en Departement sulke ideale omstandighede gehad wat die oorname deur die Departement regverdig nie.

(Argief: 18 November 1993)

Alhoewel die planne vir die restourering van die ou plaasopstal amper voltooi is, is hierdie projek gestaak toe die FPMS aan die einde van 1993 goeie nuus vanaf die DOK ontvang het. Op 18 Januarie 1994 (Argief) het mnr. Pietersen deur middel van ’n brief die ouers en leerlinge van die FPMS in kennis gestel dat die sentrum reeds vanaf 1 Januarie 1994 amptelik deur die DOK oorgeneem is. Die akkommodasieprobleem is tydelike opgelos omdat die Departement op daardie oomblik nog die geboue van die voormalige *Athlone Onderwyskollege* gehuur het en dit solank vir die FPMS se gebruik beskikbaar gestel het. Die kompleks was op daardie stadium nog die eiendom van die *Athlone Raad*, wat uit lede van verskeie kerke in die omgewing bestaan het. Die *Athlone Raad* het dit gerade geag om die hoofgebou van die kompleks, bestaande uit die administratiewe gedeelte en saal, as die geskikste akkommodasie vir die musieksentrum aan te beveel. Die FPMS het vanaf Maandag, 24 Januarie 1994, die gebou amptelik in gebruik

geneem. Dit is ironies om te beseef dat dit juis in hierdie gebou was waar die musieksentrum 24 jaar gelede, in 1970, sy oorsprong gehad het voordat die Groepsgebiedewet toegepas is en veroorsaak het dat hulle uit hierdie gebou moes wegbeweeg.

Die FPMS het egter eers op 1 April 1994 'n amptelike Staatsinrigting geword (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001). Vier poste is aan die musieksentrum toegestaan, naamlik 'n skoolhoofpos, 'n voltydse violonderrigpos en twee deeltydse poste vir die orkestrale instrumente, asook drie nie-onderriggewende poste. Leerlinggetalle het gegroei tot vyf-en-vyftig leerlinge.

Met die oorname deur die Departement is vele probleme opgelos. Die FPMS het hierdeur heelwat meer erkenning, publisiteit en bemarking gekry en die tekort aan genoegsame finansies is ook grootliks opgelos aangesien die Departement van toe af daarvoor verantwoordelik was. In 'n koerantberig, met die opskrif "Musieksentrum kry eie tuiste" (*Paarl Post*, 19 Mei 1994: 7), meld mnr. Pietersen dat heelwat meer leerling-inskrywings aan die FPMS verwag kan word. Hy sê: "Voorheen was baie ouers wat hulle kinders wou inskryf, nie finansiëel daartoe in staat nie – nou kan almal inskryf." Hy noem dat die FPMS van toe af 'n baie groter gebied as net die Paarl sou bedien en dat leerlinge van so ver as Ceres en Worcester verwag is. Riglyne moes opgestel word vir die keuring van studente. Met die fokus wat tot dusver hoofsaaklik op praktiese musiekonderrig geval het, is daar ook besluit om meer aandag aan die onderrig van musiekteorie te wy. Onderrig is op hierdie stadium aangebied in viool, tjello, klarinet, dwarsfluit, hobo, saksofoon, trompet, Franse horing, eufonium, tuba, tromboon en perkussie en die FPMS se orkes het bestaan uit sowat dertig leerlinge. Die FPMS se leerlingtal staan op 70 en die personeel bestaan uit twee voltydse onderwysers, naamlik mnr. V. Pietersen en mej. M. Smith (violonderrig), asook sewe deeltydse onderwysers wat namiddae musiekonderrig aanbied. In bogenoemde berig meld mnr. Pietersen dat hulle beoog om kort daarna violonderrig vir kinders van sub-B (gr. 2) en ouer aan te bied, en later informele musiekonderrig aan kinders van vier jaar en ouer. Ook die behoefte aan volwasse musiekonderrig is op hierdie stadium deur die FPMS raakgesien en die onderrigprogram is uitgebrei om hulle ook te akkommodeer.

Met die toevloei van nuwe leerlinge en die beskikbaarheid van finansies is daar beoog om nog instrumente aan te skaf. 'n Dokument uit die FPMS se Argief, getiteld "Begroting vir 1994", toon 'n lys van verskeie orkesinstrumente wat beoog is om deur die jaar aangekoop te word: instrumente van die volledige stryker-, houtblaas- en koperblaasseksie, asook 'n harp, bastrom, snaartrom, sytrom, pouke en simfoniese klokke. Dit het 'n astronomiese bedrag beloop wat die begroting totaal onrealisties en onbereikbaar laat lyk het.

Die FPMS se Jaarbepanning vir 1994 (Argief) toon dat orkesoefeninge vir die jaar elke Maandag om 17:30 tot 19:00 sou plaasvind en dat die volgende konserte vir die jaar beplan is: 'n Onderwyserskonsert in April, 'n Ensemblekonsert in Mei, 'n Feeskonsert in September en 'n Prysennerskonsert in Oktober. Dit meld dat UNISA-musiekeksamens jaarliks deur leerlinge van die FPMS afgelê sal word. 'n Lys van beoogde projekte vir 1995/96 word ook hierby ingesluit:

- 1) Informele musiekmaak in die publiek.
- 2) Musiekmaraton: 24 uur aaneen musiekmaak. (Borgskappe word benodig)
- 3) Latyns-Amerikaanse musiekaand.
- 4) Barokkonsert, Romantiese konsert, *Jazz Festival*
- 5) Vlooiemark vir fondse
- 6) Suid-Kaaptoer, Roodepoorttoer, konserte in omliggende dorpe in samewerking met musiekwinkels, of kerke, skole, verenigings.
- 7) *Flute in Concert / Clarinet in Concert / Marimba in Concert etc.:* met Sentrumleerlinge, asook gaskunstenaars; stukke verteenwoordigend van alle tipe style; selfs Sentrumonderwysers op hul stukke.

(Argief: Jaarbepanning 1994)

Die amptelike opening van die FPMS in sy nuwe tuiste is gehou in Oktober 1994. Tydens die loop van die jaar is 'n bemerkingsveltog geloods om die missie van die FPMS bekend te stel en om leerlinge te werf. Opedae is gehou waartydens instrumentdemonstrasies plaasgevind het

gevolg deur oudisies. 'n Waglys, bestaande uit 950 leerlinge, is saamgestel en het die nood vir die voortbestaan van die FPMS beklemtoon (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

Op 6 Junie 1994 het mnr. Pietersen 'n brief geskryf aan die Sekretaris van die *Athlone Raad* waarin hy hulle bedank vir die geleentheid wat hulle aan die FPMS gegee het om hulle gebou te benut. Mnr. Pietersen noem dat dit "die sentrum se ideaal is om die hele kompleks in 'n model te omskep". 'n Lys van dinge wat volgens hom dringende aandag benodig word in die brief saamgevat: 1) die tuin moet opgegradeer word en in 'n lushof omskep word; 2) hekke se skuiwers moet herstel word en van slotte voorsien word; 3) omheining moet agter die gebou aangebring word; 4) diefwering moet geïnstalleer word om die hele gebou te beveilig; 5) gordyne word benodig vir vensters om die temperatuur in lokale te beheer en om 'n aangename atmosfeer te skep en sal ook bydrae tot beter akoestiese moontlikhede; 6) alle onderriglokaal- en gangvloere moet met matte uitgelê word om 'n aangename atmosfeer te skep en beter akoestiek aan te help. Verder word verskeie ander punte genoem, soos byvoorbeeld die aanbring van uitstalkaste in die portaal, die skuur van die saal se vloer, die verdeling van onderriglokale, wat heelwat bouwerk sal behels, en die verf van die hele gebou. Aangesien al hierdie projekte heelwat geld sou kos, kon baie daarvan tot vandag toe nog nie uitgevoer word nie. Die Athlone Raad het wel gesorg vir kleinskaalse herstelwerk aan die gebou.

In 1995 neem die leerlingstal toe tot 105 leerlinge. As gevolg van 'n tekort aan fondse is daar verskeie fondsinsamelingspogings aangewend, soos byvoorbeeld die hou van konserte. Dit het gelei tot 'n toename in die hoeveelheid konserte wat deur die jaar aangebied is. Leerlinge het dus verskeie optreegeleenthede gekry wat gevolglik bygedra het tot 'n merkwaardigende verbetering in leerlinge se vordering. Interne sowel as eksterne eksamens is deur leerlinge afgelê. Die FPMS se inskrywing vir UNISA-musiekeksamens en die leerlinge se suksesvolle deelname aan hierdie eksamensisteen het 'n positiewe beeld van die FPMS geskep en het uiteindelik heelwat aandag op die sentrum gevestig. Die uniekheid van die FPMS se ontwikkeling is dat hulle vir minderbevoorregte leerlinge nuwe geleenthede moontlik gemaak het waartoe hulle nie voorheen toegang sou hê nie (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

Die volgende inligting oor die FPMS se werksure en lesfooie verskyn op 26 Augustus 1995 in 'n konsertprogram van die sentrum se 25-jarige Feeskonsert:

Sentrumwerksure: Maandae tot Vrydae vanaf 10:00 tot 18:00

Praktiese instrumentale onderrigfooie:

Leerlinge (individueel): R60,00 per skoolkwartaal

Volwassenes: R120 per skoolkwartaal

Orkes-/ensemblefooie vir leerlinge wat nie by die sentrum instrumentale onderrig ontvang nie: R30,00 per skoolkwartaal.

Teorieonderrig vir leerlinge wat nie by die sentrum instrumentale onderrig ontvang nie:

Individueel: Leerlinge R60,00 en **Volwassenes** R120,00 per skoolkwartaal

Groeponderrig: Leerlinge R30,00 en **Volwassenes** R60,00 per skoolkwartaal

Huur van instrumente: R30,00 per skoolkwartaal (indien beskikbaar)

Oefenfooie (perkussie, kontrabas, klavier): R15,00 per skoolkwartaal

Keuring van leerlinge: Sal by wyse van oudisies geskied

(Argief: Konsertprogram, 26 Augustus 1995)

In 1996 het die FPMS geen fondse vir die aankoop van instrumente vanaf die Departement ontvang nie. Volgens 'n dokument (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001) het die afwesigheid van hierdie fondse 'n negatiewe impak op die ontwikkeling van die sentrum gehad, moontlik aangesien hulle nie genoeg instrumente aan die groeiende getal leerlinge kon toeken nie. Ten spyte van die tekort aan instrumente, het die FPMS heelwat ontwikkeling op ander terreine getoon. Die FPMS se leerlingstal het gestyg tot 250. Pre-Primêre musiekonderrig is aangebied vir drie groepe van tien leerlinge elk. Vervoer wat deur die Departement beskikbaar gestel is, is gebruik om hierdie leerlinge na en van die FPMS te karwei. Die toevoeging van Afrika-perkussie tot die bestaande Westerse musiekonderrigstyl het gesorg vir 'n hoogtepunt in 1996. Dit was die resultaat van 'n leerlingwerwingsveldtog waartydens die Paarlse Swart gemeenskap, naamlik Mbekweni, aangemoedig is om aan die FPMS se bedrywighede teel te neem. Hierdeur het die FPMS, wat weens die politieke stelsel van tyd oorspronklik beoog het om musikale behoeftes

van die Bruin gemeenskap te bevredig, dit reggekry om verskillende gemeenskappe en kulture – die Westerse- en Afrika-kulture – deur middel van musiek te verenig (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

Vanaf 1996 is musiekteorieonderrig ook deur die FPMS aangebied. Die orkeste en ensembles het uitgebrei tot sewe verskillende groepe, naamlik die Junior Strykensemble, Senior Strykensemble, Houtblaasensemble, Koperblaasensemble, Blaasorkes, Simfonie-orkes, en Afrika-perkussie-ensemble. Ten spyte van die tekort aan fondse vir instrumente het die FPMS in 1996 twee-en-veertig viole ontvang en dit het 'n stimulerende effek op die ontwikkeling van die sentrum gehad (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

In 'n kwartaalverslag vir die tydperk 10 April tot 20 Junie 1996 skryf mnr. V. Pietersen dat die FPMS 'n maksimum bereik het ten opsigte van die aantal leerlinge wat onderrig word. Die onderwysers het nie meer plek vir nuwe leerlinge gehad nie en daar moes dringend gekyk word na die skep van nuwe poste. Ten spyte daarvan is oudisie van nuwe leerlinge steeds gedoen sodat die getalle op die FPMS se waglys as motivering sou kon dien vir die sentrum se aansoek aan die Departement vir die skep van nuwe poste (Argief: Kwartaalverslag, Junie 1996).

Die kwartaalverslag toon ook dat die FPMS nog 'n besending instrumente ontvang het wat bestaan het uit 3 viole, 2 altviole, 1 kontrabas, 3 trompette, 1 tromboon, 1 Franse Horing, 1 fagot en 3 hobo's. Daar word nog op slaginstrumente gewag. 'n Paneelwa as staatsvoertuig, is op 16 Mei 1996 ontvang en sou onder andere benut word vir die vervoer van musiekinstrumente na konserte. Daar is ook beplan om dit moontlik te omskep in 'n 16-sitplek bussie (Argief: Kwartaalverslag, Junie 1996).

Pre-primêre musiekonderrig het in 1996 by die FPMS 'n aanvang geneem. Op daardie stadium is daar 17 leerlinge van *Lollipop Kleuterskool* na die sentrum gebring vir pre-primêre musiekonderrig. *Our Little People Kleuterskool* sou ook vanaf die derde kwartaal van 1996 hierby aansluit. Kontak is ook gemaak met kleuterskole in die Swart woongebied, Mbekweni, want daar is beoog om daardie kleuters by hierdie projek in te sluit (Argief: Kwartaalverslag, Junie 1996).

Verder het die FPMS in 1996 sy omvang van instrumentale onderrig uitgebrei. Die onderrig van Afrika-perkussie is by die onderrigprogram ingeskakel. Samesprekings is in hierdie verband gevoer met die Universiteite van Stellenbosch en Kaapstad. Die Marimba-groep van Mbekweni het op hierdie stadium reeds by die FPMS aangesluit (Argief: Kwartaalverslag, Junie 1996).

Aan die einde van 1996 het die DOK vier nuwe personeelposte aan die FPMS toegeken, wat vanaf die volgende jaar gevul sou word. Hierdie vier poste het in 1997 die FPMS toegelaat om nog eenhonderd en veertig leerlinge te akkommodeer. Ongelukkig het die tekort aan genoegsame fondse weereens die voorsiening van instrumente aan hierdie leerlinge beperk. Gevolglik kon onderrig ook nie na behore plaasvind nie. Nietemin het die FPMS steeds instrumentdemonstrasies by skole gehou en so baie leerlinge aan die doen en late van die sentrum blootgestel. Oudisies is gehou by primêre skole in Mbekweni en teen die tweede kwartaal is drie vioolgroepe, bestaande uit leerlinge van hierdie gemeenskap, gestig as deel van die FPMS se uitreikprogramme (vir uitreikprogramme, sien Afdelings 4.2 en 4.3). Ter ondersteuning hiervan het die *Suid-Afrikaanse Musiekonderrig-Trust* nege viole as deel van die sogenaamde "*Violins for Africa*"-projek, aan die FPMS beskikbaar gestel. Groepsonderrig in blokfluit neem 'n aanvang om musikale geletterdheid op grootskaal te bevorder. Die pre-primêre Musiekonderrigprogram het uitgebrei tot 291 leerlinge en het die FPMS se leerlingtal verhoog tot 505 leerlinge. Op hierdie stadium het die FPMS voltydse, sowel as deeltydse onderwysers gehad. 'n Orkesfees, wat orkeste van verskeie skole in die Wes-Kaap betrek het, is vir die eerste keer gehou en daar is besluit om dit jaarliks aan te bied (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

Volgens 'n artikel deur mnr. Milton Oersen (*Die Suid-Afrikaanse Musiekonderwyser*, Januarie 1998: 40) is daar aan die begin van 1998 nog twee voltydse poste aan die FPMS toegeken en van toe af was daar 'n spesialis aan die spits van elke instrumentale afdeling, met deeltydse onderwysers wat onderrig in die afdelings aanvul. Plaaslike hoërskole wat nie Musiek as 'n kurrikulêre vak aangebied het nie, het ook van die sentrum se dienste begin gebruik maak.

'n Getal van 398 leerlinge is in 1998 aan die FPMS ingeskryf. Die FPMS het 100 blokfluite vanaf die Wes-Kaapse Onderwys Departement (WKOD, voorheen bekend as die Departement van

Onderwys en Kultuur) ontvang as aanmoediging vir die sentrum se Uitreikprogramme. Op 14 Maart 1998 het die bogenoemde jaarlikse Orkesfees weereens plaasgevind en die fees eindig hierdie keer met 'n uitvoering deur 'n professionele orkes. Later in hierdie jaar lewer die FPMS ook 'n uitvoering by die Nico Malan Teater, waartydens sestien instrumente deur die Kaapse Filharmoniese Orkes aan die FPMS oorhandig is (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

Die leerlingtal groei in 1999 tot 410 leerlinge. Behalwe vir die Junior en Senior Strykensembles, is daar nog twee musiekensembles gestig, naamlik die Beginner- en Intermediêre Strykensembles. 'n Musiekgeletterdheidsprogram is bekendgestel en is moontlik gemaak deur 'n borgskap vanaf die *Paarlse Rotariërsklub*. Hiervoor is leerlinge van vyf verskillende skole in Paarl-Oos en Mbekweni een keer per week na en vanaf die FPMS vervoer. Koorsang neem in hierdie jaar vir die eerste keer 'n aanvang, sedert die hervestiging van die sentrum in 1989. Die huurkontrak vir die huur van die *Athlone*-gebou deur die Onderwysdepartement is verleng tot Desember 2002 (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

In die jaar 2000 het die leerlingtal gegroei tot 562. Demonstrasies is gehou by skole op Wellington. Onderrig in solosang word vir die eerste keer aangebied. In hierdie jaar het die Pre-Primêre en Jazz-afdelings aansienlike groei getoon. Ook die instelling van die FPMS se semi-private onderrig, naamlik "*Program '98*" (sien Afdeling 4.1 vir meer inligting oor hierdie onderrig), wat hoofsaaklik fokus op musiekonderrig vir volwassenes, het heelwat sukses getoon (Argief: FPMS Voorlegging, ±2001).

3.6 Die volhouding van sukses en verdere ontwikkeling van die FPMS oor die afgelope twaalf jaar

Oor die afgelope 12 jaar verskyn daar min inligting in die Argief van die FPMS. Die FPMS se grootste hindernisse is oorkom en die sentrum kon nou jaar na jaar ontwikkel en na nuwe hoogtes strewe.

In 2002 is die FPMS Trust gevestig. Die hoofdoel van hierdie Trust was om fondse te bekom vir kapitale ontwikkeling (soos om eienaarskap te bekom vir die perseel waarin die FPMS tans gevestig is), vir die opgradering van fasiliteite en vir die aankoop van instrumente.

In 2005 het die FPMS sy vyf-en-dertigste bestaansjaar gevier. Twee Feeskonserterte ter viering van hierdie groot mylpaal is op 19 en 20 Augustus in die Paarlse Stadsaal gehou. Die Feeskonserterte is aangebied in samewerking met die *Tygerbergse Rotariërsklub*.

'n Feesblad (Argief: Feesblad, 2005) wat tydens die geleentheid uitgegee is, toon die program vir hierdie konserte: die eerste helfte van die program het bestaan uit verwelkoming deur die skoolhoof, mnr. V. Pietersen; verskeie items deur die Junior Simfonie-orke; die Volwasse Koor en Jeugkoor; die Afrika-perkussie-ensemble, asook 'n toespraak deur mnr. John Martin oor die Geskiedenis van die FPMS. Die tweede helfte het bestaan uit verskeie items wat gelewer is deur die FPMS Simfonie-orke, onder leiding van Prof. Dr. Alun Francis en mnr. Milton Pietersen. Bedankings is gedoen deur mnr. Alan Burgess, voorsitter van die FPMS se Beheerliggaam.

Die FPMS Simfonie-orke se optrede het bestaan uit verwerkings van bekende orkeswerke, soos Beethoven se vyfde Simfonie, Tsjaikofski se "Slawiese Mars", uittreksels uit Gershwin se opera, "*Porgy and Bess*", asook verwerkings van meer kontemporêre werke, soos die temamusiek uit die rolprent *Mission Impossible*. Die program is afgesluit met 'n hoogtepunt, naamlik die wêreldpremière van "*A Song for Mandela*". Hierdie werk is spesifiek vir die FPMS Simfonie-orke gekomponeer deur Prof. Dr. Alun Francis en is opgedra aan oud-president Nelson Mandela. Dit is gekomponeer vir Klassieke-orke, Afrika-perkussie, Jazz-instrumente, koor en soliste. Die FPMS se jeugkoor is aangevul met kore van drie Paarlse primêre skole, naamlik *Charleston Hill Primêr*, *Ebenezer Primêr* en *Courtrai Primêr*. Mnr. Nelson Mandela het 'n boodskap vanaf Marokko aan die FPMS gestuur, waarin hy sy verskoning vir sy afwesigheid van hierdie konsert aanbied (*Paarl Post*, 25 Augustus 2005: 17).

Prof. Dr. Alun Francis, 'n bekende Duitse dirigent van Walliese oorsprong, het al meer as 200 orkeste en opera-ensembles in 30 verskillende lande gedirigeer. Sommige van sy beste opnames is gedoen met die Londense Simfonie-orke, die *Royal Philharmonic Orchestra*, die

London Mozart Players, en die Engelse Kamerorkes. Prof. Dr. Francis het in 1999 vir die eerste keer kennis gemaak met die FPMS. Vir die 35-jarige Feesvieringe het Francis en sy vrou en seun op eie onkoste vanaf Europa gereis en hy het vir drie weke lank met die FPMS Jeug Simfonieorkes gewerk om hulle voor te berei vir die Feeskonsert.

Die geleentheid is ook bygewoon deur mnr. Cameron Dugmore, die Wes-Kaapse Minister van Onderwys. Tydens sy spreekbeurt het hy aangekondig dat 'n borgskap vanaf die Inbelsentrum-industrie tien onderwysposte in die Wes-Kaap sal befonds, waarvan drie aan die FPMS toegeken sal word (*Paarl Post*, 25 Augustus 2005: 17). Mnr. Dugmore het ook genoem dat die FPMS voor die einde van November 2005 'n Gala-fondsinsamelingskonsert sal hou, tesame met die Onderwysdepartement, die burgemeester van die Kaap Wynland Distrik Munisipaliteit en die Paarlse Burgemeester, om die sentrum se besigheidsplanne in die Paarl-omgewing ten toon te stel. Wat betref die tekort aan 'n permanente tuiste, het hy gesê: "*The time has arrived that you, with our help, purchase the building you are now leasing so that you can expand and grow. We will be part of this purchasing plan.*"

Ook mnr. Herman Bailey, Burgemeester van die Drakenstein Distrik, het tydens sy spreekbeurt gesê dat vyf leerlinge van die FPMS in Desember van daardie jaar die geleentheid sal kry om na Hamburg, Duitsland, te reis om deel te neem aan 'n konsert saam met Johnny Clegg en die toneelgeselskap van *The Lion King*, ten bate van die *Nelson Mandela-Kinderfonds*. Leerlinge van die sentrum is ook uitgenooi om deel te neem aan 'n Jeugmusiekfees in Hamburg in 2007 (*Paarl Post*, 25 Augustus 2005: 17).

Die Feeskonsert het geëindig met die verering van persone wat 'n uitmuntende rol gespeel het in die ontwikkeling van die sentrum.

Die volgende gedeelte, waarin die visie en missie van die FPMS saamgevat word, verskyn ook in die bogenoemde Feesblad:

The VISION of the Frank Pietersen Music Centre is to create a nucleus where the music tuition of the Western Cape Education Department can reach all learners in the Boland. By bringing the

enjoyment and creativity of music to all the Centre strives to contribute to the cultural enrichment of all people and the restoration of the moral fabric and human dignity of our society.

The MISSION of the Frank Pietersen Music Centre is to create an institution where learners will develop their love of music and master the performance of music through high quality tuition in a secure and stable environment. This mission strives for the musical development of all learners and to extend this service to post-matrices and adults; to make music education affordable and accessible to all, especially to the deprived sections of our community; to complement the musical activities taking place in the surrounding day schools and the broader community; to search for new talent and potential and to equip learners to use their acquired skills and knowledge to develop careers in music.

(Argief: Feesblad, 2005)

In 'n koerantberig (*Kaapse Rapport*, 21 Augustus 2005) waarin mnr. V. Pietersen aangehaal word, noem hy dat die FPMS op daardie stadium die hele Boland bedien en dat daar beplan word om 'n satellietkampus op Moorreesburg te ontwikkel. Die berig noem dat die FPMS het op hierdie stadium reeds 7 voltydse onderrigposte, asook 3 deeltydse poste wat onderverdeel is en deur 13 onderwysers benut word. Ongeveer 600 leerlinge, waarvan sommige selfs van so ver as Malmesbury en Robertson kom, ontvang op hierdie stadium musiekonderrig by die FPMS. Uitreikprogramme vir die Mbekweni-township het ook in hierdie jaar 'n aanvang geneem.

Mnr. Harman Bailey, wat op daardie stadium Burgemeester van die Drakenstein Munisipaliteit was, het in 2004 as lid van die Duitse-Afrika Stigting, Duitsland besoek. Mnr. Bailey is tans nog steeds 'n voltydse verteenwoordiger van hierdie Stigting. Daar het hy die dorpie *Furstenwalde* besoek, waar hy kennis gemaak het met die *Kreismusikschule "Gebrüder Graun"*, geleë in die Elbe-Elster Distrik in Duitsland. Hierdie musiekskool wat in 2007 sy vyftigste bestaansjaar gevier het, het baie ooreenkomste met die FPMS getoon. Mnr. Bailey het toe vriendskapsbande tussen hierdie twee musiekskole aangemoedig en uiteindelik het 'n afvaardiging van die Duitse skool die FPMS in 2005 besoek (persoonlike mededeling deur mnr. H. Bailey, 5 September 2011).

In 2005 het die FPMS, met hulp van mnr. Bailey, begin planne maak om 'n toer na hierdie musiekskool in Duitsland te onderneem. Na verskeie e-pos korrespondensie met mnr. Siegfried Fritsche, skoolhoof van die *Kreismusikschule*, het die FPMS op 22 Maart 2006 'n amptelike uitnodiging van hom af ontvang. Hierin nooi hy die FPMS uit om hulle vanaf 5 Julie tot 15 Julie 2007 in die Elbe-Elster Distrik in Duitsland te gaan besoek. Gratis verblyf is vir die groep van die FPMS in Duitsland georganiseer en 'n fondsinsamelingsprojek is geloods deur die *Kreismusikschule* om vlugonkoste vir die FPMS sover as moontlik te probeer dek (Argief: 22 Maart 2006).

Aangesien daar slegs plek vir tien leerlinge op die toer was, is daar besluit om 'n musiekkompetisie te hou waaraan leerlinge moes deelneem om 'n plek vir die toer te wen. Slegs skoolgaande leerlinge van die FPMS is toegelaat om aan die kompetisies deel te neem teen 'n inskrywingsfooie van R5.00. Die kompetisie het bestaan uit twee rondes. Tydens die eerste ronde, wat plaasgevind het op 29 Mei 2006, moes elke leerling twee kontrasterende werke voordra (Argief: Kompetisie-inskrywingsvorm, 2006). Twintig finaliste is uit hierdie ronde gekies om deel te neem aan die tweede ronde. Tydens die tweede ronde, wat plaasgevind het op 9 Oktober 2006, moes elke finalis drie kontrasterende werke voordra. 'n Groep van 9 leerlinge is uit die tweede kompetisieronde gekies om aan die toer deel te neem. Die 9 finaliste het bestaan uit hout- en koperblasers en strykers, asook 3 marimbaspelers. Vier onderwysers het die leerlinge op die toer vergesel (Argief: Toerverslag, 2007).

'n Bedrag van R 225 000 is benodig om die toer vir die leerlinge moontlik te maak. Verskeie maatskappye is genader vir finansiële steun. Die FPMS het onder andere geleentheid gekry om by twee takke van die *Spur* Restaurant in die Paarl musiekuitvoerings te gee waartydens leerlinge wat beoog het om aan die kompetisie deel te neem opgetree het. Deur middel van hierdie uitvoerings is fondse vir die toer ingesamel en dit het ook gedien as 'n geleentheid om leerlinge voor te berei vir die kompetisie. Verskeie anonieme persoonlike borge is ook ontvang.

'n Lys van moontlike doelwitte vir die toer verskyn in 'n brief gedateer 13 April 2006 (Argief), opgestel deur mev. I. Wittenberg. Die FPMS het die volgende dinge ten doel gestel vir die toer:

- 1) om sterker bande met die Duitse "*partner school*" te bou wat mag lei tot borgskappe vir

leerlinge; 2) om kulturele uitruiling aan te moedig deur die bekendstelling van Afrika-musiek; 3) om die FPMS se unieke omstandighede waar leerlinge van verskeie kulturele agtergronde saam musiekmaak ten toon te stel; 4) om moontlike borgskappe vanaf belangstellende befonders in Duitsland te trek; 5) om aan die leerlinge van die FPMS 'n unieke ondervinding te gee; 6) om as ambassadeurs vir die Drakensteinse en Bolandse Munisipaliteite op te tree.

In 2010 het die FPMS sy veertigste bestaansjaar gevier met 'n Reunie-naweek vanaf 20 tot 22 Augustus. Soveel as moontlik oud-leerlinge en oud-personeellede is uitgenooi om aan die aktiwiteite vir die naweek deel te neem. Op Vrydag, 20 Augustus, is 'n piekniekdans gehou in die Paarlse Stadsaal. Op Saterdag, 21 Augustus, is 'n bring-en-braai by die musieksentrum gehou. Die naweek is op Sondag, 22 Augustus, afgesluit met 'n Veertigjarige Herdenkingskonsert in die Paarlse Stadsaal waar alle oud-leerlinge by die sentrum se Jeugorkes en drie kore aangesluit het vir 'n massa-uitvoering (*Paarl Post*, 5 Augustus 2010).

In September 2010 is die FPMS gekies as die amptelike begunstigde van die Paarlse 2010 *Cultivaria* Kunstefees. Die FPMS het ook 'n integrale deel uitgemaak van die Kunstefees-program wat gestrek het vanaf 23 tot 26 September. Die FPMS Jeug Simfonie-orke het 'n uitvoering gegee by die sogenaamde *Bovril Black-Tie Gala Dinner* op 23 September. Volgens mnr. Gerhard Meyer, direkteur van die *Cultivaria*-fees, het die FPMS 'n groot impak gemaak op leerlinge in die Paarl en hy sê dat die sentrum 'n enorme hoeveelheid talent huisves. Fondse wat tydens die *Bovril Black-Tie Dinner* ingesamel is, sou gebruik word om nuwe musiekinstrumente vir die FPMS aan te skaf (*Paarl Post*, 16 September 2010).

Die periode vanaf 2005 was vir die FPMS finansiële 'n moeilik tydperk. In 2010 is daar daadwerklike stappe geneem om die swak skuld van 'n aantal jare aan te spreek. Nadat die finansiële komitee 'n deeglike analise van die FPMS se finansies gedoen het, was dit hieruit duidelik dat indien die sentrum wil oorleef en groei, daar beskermingsmaatreëls getref moes word. Die skoolbeheerliggaamsposte is die ergste geraak aangesien dit die grootste uitgawe was wat die inrigting weens oninbare skulde nie meer kon bekostig nie. Volgens mnr. R. Morris, voorsitter van die skoolbeheerliggaamsposte, moes daar sekere besluite geneem word om die gesonder funksionering van die sentrum se finansies te verseker. Die besnoeiing van die FPMS

se poste is as 'n noodsaaklikheid vir oorlewing van die inrigting beskou (persoonlike mededeling deur mnr. V. Pietersen, 20 Augustus 2012).

Hoofstuk 4

Die huidige struktuur en funksionering van die FPMS: 'n ekstrakurrikulêre sowel as kurrikulêre musiekonderrig-instansie

Die versameling van inligting vir Hoofstuk 4 het hoofsaaklik gepaard gegaan met die analisering van dokumente wat deur die FPMS se administratiewe personeel verskaf is. Voorbeelde hiervan verskyn in Addendum A, wat bestaan uit 'n versameling van dokumente, soos registrasie- en oudisievorms, vorms vir die inkennisstelling van ouer- en personeelvergaderings, vorderings- en eksamenverslae, die FPMS se Weekrooster en Jaarbepanning vir 2012, asook die FPMS se *2012 Arts and Music Centre Profile*, ens.. Deur hierdie dokumente te bestudeer, kon 'n deeglike geheelbeeld van die huidige struktuur en funksionering van die FPMS gevorm word.

Verdere versameling van inligting vir hierdie hoofstuk het grotendeels bestaan uit onderhoude wat gevoer is met die huidige skoolhoof van die FPMS, mnr. V. Pietersen en die personeellid "tweede in bevel", mev. Inge Wittenberg. Deur middel van hierdie onderhoude kon kwessies soos die FPMS se bydrae tot gemeenskapsontwikkeling, uitreikprogramme van die FPMS, finansies, posteversdelings, bemarking, instrumente en huisvesting van die sentrum meer omslagtig bestudeer word.

4.1. Onderrig

Die FPMS se aktiwiteite bestaan tans uit 'n uitgebreide verskeidenheid van instrumentale onderrig, asook onderrig in musiekteorie, sang, orkes- en ensemblespel, jazz en koorsang. Individuele onderrig word aangebied in byna al die instrumente van die klassieke simfonie-orkes asook Afrika-perkussie. Onderrig vind Maandae tot Vrydae na skoolure, tussen ongeveer 14:00 en 18:00, plaas. Aangesien onderwysers 'n minimum aantal ure moet onderrig gee en nie

alles in die namiddag kan inpas nie, word onderrig ook in die oggende by skole in die gemeenskap deur onderwysers van die FPMS aangebied. Hierdie onderrig manifesteer gewoonlik in die vorm van uitreikprogramme (sien Afdelings 4.2 en 4.3), of gewone een-tot-een musiekonderrig in 'n spesifieke instrument wat nie deur die betrokke skool self aangebied word nie. Lesse duur 30 minute vir beginners tot gr.2-vlak, 45 min vir gr.3- tot gr.5-vlak en 1 uur vir gr.6-vlak leerlinge en ouer, asook vir alle vakleerlinge. Individuele onderrigkoste vir beginners tot gr.2-vlak beloop R1400 per jaar, R1800 vir leerlinge van gr.3 tot gr.5 en R2360 vir gr.6- tot gr.8-vlak leerlinge (sien "*Fees & Tariffs 2012*", Addendum A, punt 6). Die FPMS maak ook voorsiening vir leerlinge wat finansiëel nie in staat is om onderriggelde te betaal nie. Aan sulke leerlinge bied die sentrum die moontlikheid om vrygestel te word van skoolgelde deur die invul van 'n spesiale aansoekvorm wat deur 'n streng keuringsproses gaan (sien "Aansoek om vrystelling van die betaling van skoolgeld", Addendum A, punt 8).

Evaluering van leerlinge vind twee maal per jaar plaas. Die eerste evaluering vind plaas ongeveer teen die einde van Mei en die tweede sessie vind plaas teen die einde van Oktober. Tot ongeveer gr.3-vlak vind hierdie evaluering in die vorm van 'n praktiese toetsgeleentheid plaas waar die leerlinge slegs deur sy eie onderwyser bepunt word. Na afloop van die toets ontvang leerlinge 'n "Vorderingsverslag" (sien Addendum A, punt 11) waarop daar onder andere kommentaar gelewer word op hul algemene vordering en daar word ook punte gegee vir die toets wat afgelê is. Vir meer gevorderde leerlinge vanaf gr.4-vlak en hoër vind die evaluering plaas in die vorm van 'n meer formele interne eksamen waar leerlinge deur 'n paneel van twee of meer onderwyser geëksamineer word. Na afloop van die eksamengeleentheid ontvang leerlinge 'n "Praktiese Eksamenverslag" (sien Addendum A, punt 12) waarin daar onder andere verslag gegee word van vordering en die punte wat verwerf is.

4.1.1. Praktiese onderrig

Praktiese musiekonderrig van die FPMS fungeer onder sewe departemente, naamlik die stryk-, houtblaas-, koperblaas-, orkesperkussie-, sang-, Afrika-perkussie-, en Jazz-departemente. Elkeen van hierdie departemente word bedryf deur 'n nie-amptelike departementshoof of

vakkoördineerder wat verantwoordelik is vir die koördinering van onderrig en aktiwiteite in die departement.

Die Strykdepartement bestaan tans uit vyf onderwysers waarvan drie viool- en altvioolonderrig aanbied en die ander twee beide verantwoordelik is vir tjello-onderrig. Tans word daar geen kontrabas-onderrig by die FPMS aangebied nie, hoofsaaklik as gevolg van 'n gebrek aan 'n onderwyser vir hierdie instrument. Die Strykdepartement het tans 64 ingeskrewe leerlinge wat individuele onderrig ontvang. Vyftig van hierdie leerlinge ontvang onderrig in viool, drie in altviool en elf in tjello. Die Strykdepartement bevat ook ensembles, naamlik die Junior, Intermediêre en Senior Strykensembles wat onderskeidelik bestaan uit twintig, tien en vyftien leerlinge. Die Junior Strykensemble bestaan hoofsaaklik uit beginnerleerlinge, terwyl die Senior Strykensemble hoofsaaklik uit hoërskoolleerlinge, of meer gevorderde leerlinge, bestaan.

Die Houtblaasdepartement bestaan uit vier onderwysers wat onderrig aanbied in klarinet en saxofoon, dwarsfluit, dwarspyp (*Fife*) en hobo. Drie-en-veertig leerlinge ontvang tans individuele onderrig by die Houtblaasdepartement. Neëntien van hierdie leerlinge ontvang onderrig in klarinet of saxofoon, twee in fagot, sewe in hobo en vyftien in dwarsfluit. Onder hierdie departement ressorteer ook twee ensembles, naamlik die Junior en Senior Blaasorkeste wat onderskeidelik uit vyftien en twaalf leerlinge bestaan. Die Senior Blaasorkeste bestaan hoofsaaklik uit hoërskoolleerlinge.

Individuele blokfluitonderrig word aangebied vir slegs vier leerlinge. Blokfluit word ook aangebied in groepsonderrig, hoofsaaklik as aanvangsinstrument of voorbereidende onderrig vir ander instrumente en speel ook 'n groot rol in die sentrum se uitreikprogramme (sien Afdeling 4.2). Groepsonderrig in blokfluit word nie noodwendig slegs deur die Houtblaasdepartement aangebied nie, maar sommige van die ander onderwysers is ook daarby betrokke.

Die Koperblaasdepartement bestaan slegs uit een onderwyser en 'n totaal van nege-en-twintig leerlinge. Onderrig word aangebied in trompet, horing, tromboon, tuba en eufonium. Hierdie departement beskik ook oor 'n Junior en Senior Koperblaasensemble, wat onderskeidelik uit ses en sewe leerlinge bestaan.

Die Sangdepartement bestaan slegs uit een onderwyser wat individuele sangonderrig aan vyf-en-twintig leerlinge bied. Onder hierdie departement fungeer ook die FPMS se verskeie kore en sangensembles. Vier kore of ensembles word hier gelys, naamlik die FPMS Sangensemble, bestaande uit twaalf leerlinge; die Kinderkoor, bestaande uit agt-en-twintig laerskoolleerlinge (hierdie koor het sedert die begin van 2012 heelwat uitgebrei en bestaan tans uit ongeveer 48 lede – persoonlike mededeling deur mev. I. Wittenberg, 29 Augustus 2012); die Jeugkoor, bestaande uit vyf-en-dertig hoërskoolleerlinge; asook die Volwasse Koor, bestaande uit sewe-en-veertig volwassenes. Elkeen van hierdie kore het 'n eie dirigent wat deur 'n begeleier bygestaan word.

Die Orkesperkussie-departement bestaan slegs uit een onderwyser en 'n totaal van sewe-en-twintig leerlinge. Onderrig word aangebied in byna alle Westerse slaginstrumente, soos pouke, xilofoon, marimba, tromme, ens. Daar bestaan ook twee ensembles in hierdie departement, naamlik die Junior en Senior Perkussie-ensembles wat onderskeidelik uit vier en drie leerlinge bestaan.

Die Afrika-perkussiedepartement bestaan tans uit twee onderwysers en 'n totaal van eenhonderd en sestig leerlinge (persoonlike mededeling deur mev. I. Wittenberg, 29 Augustus 2012). Instrumente waarin onderrig aangebied word, is marimba, uhadi, djembe, koedoehoring, tradisionele perkussie en sang. Onderrig in hierdie instrumente word nie individueel aangebied nie, maar vind plaas in die vorm van groepsklasse. Elke middag van die week ontvang 'n ander groep leerlinge van verskillende skole in die gemeenskap intensiewe onderrig in al die aspekte van Afrika-musiek. Daar bestaan ook twee ensembles, naamlik die Junior en Senior Afrika-perkussie-ensembles wat onderskeidelik uit vyftien en agtien leerlinge bestaan. Hierdie groepe is uiters afgerond en tree dikwels by funksies in die gemeenskap op. Tot en met 2010 het die FPMS ook onderrig in staaltrom (*steelpan*) aangebied as deel van die sentrum se uitreikprogramme (sien Afdeling 4.2).

Die Jazz-departement is verantwoordelik vir die koördinerings van beide kitaar- en klavieronderrig, hetsy in die Jazz of Klassieke styl. Hierdie departement bestaan uit vier onderwysers en agt-en-veertig leerlinge. Nege-en-dertig van hierdie leerlinge ontvang

klavieronderrig en nege kitaaronderrig. Daar bestaan twee ensembles in hierdie departement, naamlik die *Big Band* en die *Jazz Combo* wat onderskeidelik uit twintig en ses hoërskoolleerlinge bestaan.

Behalwe vir al die kleiner ensembles wat deur die verskillende departemente bedryf word, is die FPMS veral bekend vir sy Simfonie-orke, naamlik die FPMS Jeugorkes. Hierdie orkes bestaan tans uit dertig leerlinge en word afgerig deur een onderwyser wat bygestaan word deur drie ander onderwysers. Die orkes tree gereeld op tydens feesgeleenthede van die FPMS en word ook soms deur instansies genooi om uitvoerings by funksies te lewer.

4.1.2. Teorieonderrig

Behalwe vir praktiese musiekonderrig, bied die FPMS reeds 'n paar jaar lank ook formele musiekteorieonderrig in groepsklasse aan. Daar is tans twee onderwysers verantwoordelik vir die onderrig van musiekteorie by die sentrum en daar is agt-en-vyftig ingeskrewe musiekteorie leerlinge. Teorieonderrig op beginner-vlak word ook in die oggende as deel van die sentrum se uitreikprogramme aangebied deur die betrokke onderwysers.

Wat die FPMS tans so spesiaal maak, is dat hulle onlangs begin het met die aanbieding van die volwaardige Vakmusiekkursus vir gr.10 tot gr.12 leerlinge. Dit word aangebied deur drie onderwysers, elkeen verantwoordelik vir een graad. Daar is tans een-en-twintig ingeskrewe Vakmusiekleerlinge. Om toestemming vanaf die Wes-Kaapse Onderwys-departement (WKOD) te kon kry om hierdie onderrig te kan aanbied, moes die FPMS aan sekere voorgeskrewe vereistes voldoen. Die kursus vorm deel van die WKOD se Verdere Onderrig- en Opleidingprogram (VOO). Leerlinge van skole waar daar geen Vakmusiekonderrig aangebied word nie, het nou die geleentheid om hierdie kursus smiddae by die FPMS te volg, en dit vorm dan deel van hulle skoolprogram. Die sentrum bied ook 'n oorbruggingskursus aan vir persone wat reeds matriek voltooi het, maar geen musiekonderrig op skool ontvang het nie om die leerling voor te berei vir tersiêre studies in Musiek aan byvoorbeeld 'n universiteit.

4.1.3. Musiekonderrig buite sentrum-ure: *Program '98*

Die WKOD maak slegs voorsiening vir 'n sekere aantal onderrigure en vereis dat die FPMS dit slegs vir onderrig aan skoliere mag gebruik. Die FPMS het nietemin 'n weg gevind om buite hierdie grense te ontwikkel met hulle sogenaamde "*Program '98*". Dit is 'n semi-private onderrigprogram wat dit vir die FPMS moontlik maak om musiekonderrig aan te bied vir volwassenes, sowel as vir skoliere waarvoor daar nie genoeg plek binne die FPMS se toegekende departementele ure is nie. Dit stel nie net die FPMS in staat om sy leerlingtal uit te brei nie, maar ook sy personeel. Enigiemand kan met toestemming van die FPMS daar musiekonderrig aanbied, as deel van *Program '98*. Dit funksioneer dus op 'n semi-private basis, aangesien die onderwyser nie 'n formele pos by die musieksentrum beklee nie, maar wel van hulle administratiewe dienste en fasiliteite gebruik maak en onderrig aanbied onder die FPMS se naam. Die leerlinge word dus as FPMS-leerlinge geregistreer en kan gebruik maak van die sentrum se musiekteorieonderrig en word ook toegelaat tot die verskillende ensembles en orkeste.

Onderrigkoste vir *Program '98* is R3000 vir 35 min. lesse en R3520 vir 50 min lesse, per jaar (vir meer inligting oor onderrigkoste sien "*Fees & Tariffs 2012*", Addendum A, punt 6). Hierdie onderrigfooi is heelwat duurder as die FPMS se normale onderrigkoste aangesien 'n gedeelte van 16% van *Program '98*-leerlinge se onderrigfooi aan die FPMS betaal word om administratiewe- en fasiliteitsgebruikskoste te dek, terwyl die ander 84% die betrokke onderwyser se betaling vorm.

Amptelike personele van die FPMS kan ook *Program '98*-leerlinge inneem solank die betrokke leerlinge se lestye buite die onderwyser se toegekende departementele onderrig-ure geskeduleer word.

4.2. Die FPMS se bydrae tot gemeenskapsontwikkeling

Behalwe vir die normale onderrigprogram en aktiwiteite, bied die FPMS ook uitreikprogramme aan vir leerlinge van minderbevoorregte skole of gemeenskappe. Hierdie onderrig word in

groepsverband aangebied. Leerlinge betaal elk 'n aangepaste groepsonderrigfooi. Elke departementskoördineer bedryf sy eie uitreikprogramme by die verskillende skole en die meeste programme het slegs een verantwoordelike onderwyser. Onderrig word meestal in die oggend in 'n lokaal by die verskillende skole of gemeenskappe aangebied, terwyl sommige ander groepe smiddae na die FPMS vervoer word. Uitreikprogramme word tans aangebied by sewe verskillende skole of gemeenskappe, naamlik *Amstelhof Primêr*, *Paarlzicht Primêr*, *Ebenezer Primêr*, *Klein Nederburg Sekondêr*, *Noorder Paarl Sekondêr*, *Mbekweni* (bestaande uit leerlinge van vyf skole in *Mbekweni*, naamlik *Mbekweni Hoër Primêr*, *Langabuya Primêr*, *Imboniselo Primêr*, *Ihlumelo Junior Sekondêr* en *Desmond Tutu Sekondêr*) en *Lelienfontein Plaas* op Wellington (sien "2012 Arts and Music Centre Profile", Addendum A, punt 16).

Die FPMS Strykdepartement bied tans uitreikonderrig aan vier verskillende groepe: viool-onderrig aan 'n totaal van vier-en-vyftig leerlinge van *Amstelhof*- en *Paarlzicht Primêre Skole* en *Lelienfontein Plaas*, asook tjello-onderrig aan vyftien leerlinge van *Paarlzicht Primêr*. Leerlinge van *Amstelhof*- en *Paarlzicht Primêr* ontvang weekliks musiekonderrig in skooltyd by hulle skole. Slegs die groep kinders van *Lelienfontein Plaas* word een middag per week, na die FPMS vervoer.

Die Houtblaasdepartement verskaf blokfluitonderrig aan ongeveer twee-en-dertig leerlinge van *Amstelhof* en *Mbekweni Primêre Skole*, asook dwarspyponderrig aan ongeveer twee-en-twintig leerlinge van *Ebenezer Primêre Skool*.

Die Koperblaasdepartement bied koperblaasonderrig aan drie-en-twintig leerlinge bestaande uit drie groepe, naamlik *Amstelhof Primêr*, *Paarlzicht Primêr*, asook 'n groep van hoërskoolleerlinge vanaf Worcester en Wellington wat smiddae by die sentrum onderrig ontvang.

Onderrig in perkussie word aangebied vir twaalf leerlinge van *Amstelhof Primêre Skool* en onderrig in Afrika-perkussie word aangebied vir eenhonderd en dertig laer- en hoërskoolleerlinge van die skole *Langabuya*, *Imboniselo*, *Ihlumelo* en *Desmond Tutu* in die Mbekweni-gemeenskap. Die Jazz-departement bied klawerbordonderrig aan vir vyf-en-veertig leerlinge van *Mbekweni*-, *Noorder-Paarl*- en *Klein Nederburg Sekondêr*.

Die FPMS het vir ongeveer vyf jaar lank ook staaltromonderrig aangebied as deel van die uitreikprogramme. Hierdie projek was op 'n stadium baie suksesvol en die FPMS "*Steelband*" is dikwels genooi om by funksies in die gemeenskap op te tree. Die onderrig is aangebied in groepsverband, hoofsaaklik aan kinders van *Lelienfontein Plaas* op Wellington. Volgens mev. Inge Wittenberg (persoonlike mededeling, 15 Maart 2012), "tweede in bevel" van die FPMS, was staaltromonderrig vir die omstandighede van die *Lelienfontein-gemeenskap* baie meer geskik as byvoorbeeld violonderrig. Ongelukkig moes hierdie projek in 2010 gestaak word, hoofsaaklik as gevolg van 'n tekort aan 'n geskikte onderwyser.

4.3. Die funksionering van die FPMS se uitreikprogramme

In hierdie afdeling word die FPMS se viool-uitreikprogram as voorbeeld gebruik om 'n idee te gee van die funksionering van die sentrum se uitreikprogramme. Inligting is hoofsaaklik bekom uit 'n onderhoud met mev. I. Wittenberg op 15 Maart 2012.

Die FPMS Strykdepartement is verantwoordelik vir drie verskillende violuitreikprogramme. Leerlinge van *Amstelhof Primêr* en *Paarlzicht Primêr* ontvang een keer per week violonderrig in skooltyd, terwyl kinders van *Lelienfontein Plaas* op die plaas se onkoste, smiddae na die FPMS vervoer word vir violonderrig. *Lelienfontein Plaas* neem ook self die verantwoordelikheid vir die betaling van die plaaskinders se onderrigfooie.

Mev. Wittenberg sê dat sy aan die einde van 2010 begin het met die aanbidding van hierdie spesifieke violuitreikprogram by *Amstelhof Primêr*. Die gr.4a-klasonderwyseres was baie entoesiasies oor die musiekonderrig en het gevra dat haar hele klas getoets moet word. Mev. Wittenberg het bevind dat byna die hele klas musikaal was en heelwat potensiaal getoon het. Uiteindelik het sy begin onderrig gee aan vier-en-twintig kinders wat sy verdeel het in twee groepe van twaalf elk, wat elk 45 minute tot 'n uur per week onderrig ontvang het.

Die projek het begin met 6 viole van die FPMS wat by die skool in 'n veilige plek toegesluit word. By *Amstelhof Primêr* wou die skool nie verantwoordelikheid vir die viole aanvaar soos by *Paarlzicht Primêr* nie. Daarom het die gr.4a-klasonderwyseres besluit om self die

aanspreeklikheidsvorms (sien Addendum A, punt 4) vir die instrumente te voltooi. Hierdie instrumente mag nie deur die leerlinge huis toe geneem word nie. Dit bly vir veiligheidsredes by die skool en leerlinge kry slegs kans om tydens pouses of na skool by die skool daarmee te oefen. Aangesien daar dubbeld soveel leerlinge as viole is binne een onderrigssessie, maak leerlinge twee-twee beurte om met 'n instrumente te speel. Binne een periode van 45 min. is daar dus twaalf leerlinge wat onderrig ontvang op ses instrumente.

Omdat daar nie genoeg instrumente vir almal was nie [...] het ek ronde houtstokkies gebruik in plaas van strykstokke sodat die wat nie strykstokke het nie solank daarmee kon oefen [...] totdat hulle weer omruil. Dan het ek toiletrolletjies gebruik wat met die linkerhand op die skouer gehou is waardeur die leerling dan met die stokkies dieselfde strykbewegings maak. Die een oefen so op die viool en die ander doen dieselfde bewegings met die houtstokkies en die toiletrolle en dan ruil hulle weer om.

(Persoonlike mededeling deur mev. I. Wittenberg, 15 Maart 2012)

Tot aan die einde van 2010 was daar ongeveer tien leerlinge per groep, maar aan die begin van 2011 het 'n paar weggeval. Sommige het heeltemal opgehou, maar ander is oorgeplaas na die slagwerkprojek, wat ook by die skool aangebied word, omdat hulle minder violistiese eienskappe getoon het, maar ritmies sterker was. Aangesien die groepe dus heelwat kleiner geword het en daar nog twee instrumente aangeskaf is, was daar genoeg instrumente vir elke leerling en hulle het nie nodig gehad om gedurig beurte te neem nie. 'n Verdere nuwe groep het bestaan uit ongeveer twintig kinders, wat dieselfde ruilproses deurmaak met die instrumente, soms tot drie leerlinge per instrument. Intussen moes die kinders se skoolprogram ook in ag geneem word, sodat hulle nie elke week dieselfde periodes misloop as gevolg van musiekonderrig nie.

Die vordering van hierdie leerlinge is besonder stadig as gevolg van verskeie redes, maar mev. Wittenberg probeer om in elke klas die idee van gesamentlike musiekmaak te bevorder, deur byvoorbeeld slegs op oop snare te speel. Mev. Wittenberg noem verder dat die leerlinge se

vordering dikwels ook sterk beïnvloed word deur slegte huislike omstandighede en onvoldoende ondersteuning vanaf hul ouers.

Die finansiële administrasie vir die sentrum se violuitreikprogramme by *Amstelhof Primêr* funksioneer soos volg: Daar bestaan drie partye in die ooreenkoms, naamlik die leerlinge, die skool en die musieksentrum. Die skool word verantwoordelik gehou vir die betaling van die FPMS vir hulle diens en beskikbaarstelling van instrumente, maar neem ook self verantwoordelikheid vir die invordering van leerlinge se onderrigfooie. Die totale koste van die diens wat die musieksentrum aan die skool verskaf, wat 4 groepslesse asook die verhuring van 7 viole insluit, word tans soos volg bereken:

	Per kwartaal:	Hoeveelheid:	
Onderrigkoste:	R 100 per groep	4 groepe	R 400
Instrument huurkoste:	R 300 per viool	7 viole	R 2100
Totale koste per kwartaal:			R 2500

Die totale koste word verdeel onder die hoeveelheid leerlinge wat aan die projek deelneem. Aangesien die getal leerlinge dikwels wissel, is daar besluit op 'n vasgestelde bedrag van R80 per leerling per kwartaal.

In 2012 het die FPMS 'n ooreenkoms aangegaan met 'n musiekwinkel om viole teen 'n baie billike prys van R800 per viool, aan die sentrum te verskaf. Hierdeur het heelwat van die leerlinge wat voorheen instrumente by die sentrum gehuur het, die kans gekry om hulle eie instrumente aan te skaf, aangesien dit 'n heelwat goedkoper opsie is. Die huur van 'n viool beloop byvoorbeeld R300 per kwartaal, terwyl 'n instrument teen R800 aangekoop kan word. Sommige van die leerlinge by *Amstelhof* wat dit kon bekostig, het in 2011 hul eie viole aangeskaf en kan nou by die huis oefen en vinniger vorder. Aangesien hulle in 2011 reeds die instrument aangeskaf het en van toe af nie meer huurgeld moes betaal nie, het sommige van hulle besluit om in 2012 met individuele violonderrig te begin. Volgens mev. Wittenberg begin die ouers van hierdie leerlinge ook besef dat daar waarde is in die musiekonderrig wat hul kinders ontvang en hulle

begin meer ernstig daarvoor dink, want deur hierdie onderrig word daar vir hulle kinders nuwe toekomsmoontlikhede geopen.

Alhoewel sommige van die FPMS se uitreikprogramme alreeds 'n paar jaar lank aan die gang is, is die ontwikkeling daarvan moeilik sigbaar. Volgens mev. Wittenberg is die probleem om 'n opset te kry wat goed funksioneer. Sy noem byvoorbeeld die projek in Mbekweni wat aanvanklik goed begin het en goed ondersteun is deur die ouers en personeel van die betrokke skole, maar alhoewel die onderrigfooi minimaal was, het sommige van die ouers begin sleg voel omdat hulle dit nie kon bekostig nie en hulle het uiteindelik hul kinders se deelname aan die projek gekanselleer. Heelwat kinders het so uit die projek verdwyn en op die oomblik bestaan hierdie projek nie meer nie. Die omstandighede waarin hierdie leerlinge grootword, het natuurlik ook 'n groot invloed op hulle vordering.

Daar is egter ook heelwat goeie resultate uit hierdie projekte sigbaar, met leerlinge wat ver bo hulle omstandighede uitgestyg het, nie noodwendig slegs op musikale vlak nie, maar ook akademies. Heelwat van die uitreikprogramleerlinge wat vroeër met musiekonderrig by die FPMS begin het, het later prefekte by hulle skole geword. Mev. Wittenberg glo dat musiekonderrig vir die kinders leer om verantwoordelik en gedissiplineerd te wees en dat dit gevolglik ook 'n positiewe uitwerking het op hulle skoolwerk. Daar was ook al van die FPMS se uitreikleerlinge wat Dux-leerlinge by hulle skole geword het. Sy sê dat hierdie leerlinge tog bang is vir die hoeveelheid skoolwerk wat hulle mis omdat hulle baie tyd aan hulle musiek moet bestee en dat sommige leerlinge juis as gevolg van hierdie rede die musiekonderrig staak. Ander leerlinge druk weer deur en pluk uiteindelik die vrugte van hulle harde werk – sommige van die FPMS se uitreikleerlinge het soveel vordering getoon dat hulle uiteindelik beurse ontvang het om hul skoolloopbaan by privaatskole in die Kaap te voltooi. Ongelukkig besef nie al die leerlinge watter waarde dit vir hulle inhou om tog met musiekonderrig vol te hou en om tyd te maak vir die agterstallige skoolwerk nie. Dikwels is dit ook die leerlinge se gebrek aan goeie ondersteunende huislike omstandighede wat as 'n rede beskou kan word waarom baie van hulle nie so 'n veeleisende program kan volhou nie.

Met die aanbieding van hierdie uitreikprogramme is daar heelwat realiteite wat in ag geneem moet word, sê mnr. H. Duminy (persoonlike mededeling, 16 Maart 2012). Een so 'n realiteit is dat ongeveer 80% van die uitreikleerlinge nie die onderrig kan bekostig nie, selfs al is die kostes minimaal. Daarom is dit belangrik dat ekstra fondse hiervoor ingesamel moet word, byvoorbeeld deur middel van befondsing vanaf besighede. Omdat musiekonderrig nie meer by skole aangebied word nie, moet daar alternatiewe gevind word, want musiekonderrig kan vir die gemeenskap en veral die kinders se toekoms baie beteken. Volgens mnr. Duminy kan die FPMS nie meer sy hoop op die WKOD plaas om die probleem op te los nie, maar saam met die breë gemeenskap moet die sentrum self 'n oplossing vind om die voortsetting en ontwikkeling van byvoorbeeld die uitreikonderrig te handhaaf, want "ons het 'n verantwoordelikheid om daardie kinders se talent te ontwikkel".

4.4. Die posteverdeling van die FPMS

Volgens die FPMS se personeellys, soos op 27 Maart 2012 (Argief), bestaan die totale personeel van hierdie sentrum uit agt-en-twintig lede. Daar is nege voltydse personeellede, twaalf deeltydse personeellede en sewe ondersteuningspersoneellede waarvan drie verantwoordelik is vir administrasie en die ander vier is skoonmakers, werfpersoneel en bussiebestuurders. Die volledige personeel van die sentrum vergader een keer per kwartaal. Verder vind daar ook ander weeklikse personeelvergaderings plaas vir kleiner personeelgroepe, soos byvoorbeeld departementele vakvergaderings, ondersteuningspersoneel-vergadering, VOO- en Teorie-vakvergadering, ens. (sien "2012 Weekrooster", Addendum A, punt 14).

Die FPMS se "*2012 Arts and Music Centre Profile*" van 7 Maart 2012 (sien Addendum A, punt 16), 'n dokument wat jaarliks opgestel moet word soos deur die WKOD vereis, toon egter meer uitgebreide inligting oor die verskeie poste van die FPMS. Aangesien hierdie data, soos dit in die bogemelde dokument van die spesifieke datum verskyn, intussen reeds verander het, is opgedateerde inligting verkry van die skoolhoof van die sentrum om die dus data so ver as moontlik op datum te bring tot en met die inhandiging van hierdie tesis.

Volgens mnr. V. Pietersen (persoonlike mededeling, 29 Augustus 2012) kan die FPMS se personeel onderskei word in terme van opvoeders en ondersteuningspersoneel. Die opvoedersposte bestaan uit vyf voltydse poste wat elk 35 onderrigure per week behels, asook 'n aantal deeltydse poste met 'n gesamentlike totaal van 210 onderrigure per week. Hierdie 210 "deeltydse ure" word soos volg verdeel:

35 ure elk aan 3 opvoeders	= 105 ure
30 ure elk aan 2 opvoeders	= 60 ure
45 ure verdeel tussen 8 opvoeders	= 45 ure
Totaal	210 ure

Die ondersteuningsposte van die FPMS bestaan tans uit ses lede, naamlik drie administratiewe klerke en drie skoonmakers.

Al die bogenoemde poste word deur die WKOD voorsien. Benewens hierdie poste het die FPMS tans ook twee beheerliggaamsposte, bestaande uit een opvoederspos met 20 onderrigure per week, asook een pos vir 'n persoon wat verantwoordelik is vir vervoer met die sentrum se bussie. Finansiering vir hierdie twee poste word deur die FPMS se beheerliggaam voorsien. Verder bestaan daar ook een semi-private pos. Hierdie pos is deur die sentrum self geskep om voorsiening te maak vir klavier- en klawerbordonderrig in die sentrum se onderrigprogram. Dit funksioneer as deel van die sentrum se *Program '98* (sien Afdeling 4.1.3). Bogenoemde dokument, "*2012 Arts and Music Centre Profile 2012*", maak ook melding van kontrakposte (sien Addendum A, punt 16). Die FPMS het tans geen kontrakposte nie. Kontrakposte verwys na poste waar persone in 'n voltydse posisie aangestel word op 'n kontrakbasis – dus, nie-permanent.

4.5. Die personeel van die FPMS⁴

Vraelyste (sien Addendum B) is voltooi deur personeellede wat gedurende 2011 by die FPMS musiekonderrig aangebied het. Vrae het gefokus op die algemene lewensagtergrond van personeellede en hulle betrokkenheid by die FPMS. Tien voltooide vraelyste, deur meestal voltydse personeellede, is terugontvang en toestemming is verkry om inligting wat hierdeur bekom is in hierdie navorsing te gebruik (sien Addendum C vir vraelys resultate).

Die meerderheid van die personeel het grootgeword en skoolgegaan in die Wes-Kaap, in dorpe soos Paarl, Stellenbosch, Wellington, Bellville, Genadendal, Elsievrievier en Robertson. Die ouderdom van personeellede wissel ongeveer tussen 30 en 55 jaar. Die meeste van die personeellede is vanaf 'n vroeë ouderdom aan musiek blootgestel deur hulle ouers, asook deur kerke in die gemeenskap en hulle ontvang ook musiekonderrig of sing in kore by hulle skole en kerke. Ongeveer vier van die huidige personeellede se ouers was stigterslede van die destydse PSMS. Sommige van die personeel het ook as kinders by die destydse PSMS of later by die FPMS musiekonderrig ontvang. Die meeste van die personeel het na skool verdere studies in Musiek aan tersiêre inrigtings, soos die Universiteit van Stellenbosch, Universiteit van Kaapstad, Universiteit van Wes-Kaapland en UNISA, gevolg. Elkeen van die voltydse personeellede het minstens 'n B.Mus-graad aan een van hierdie inrigtings behaal.

In die FPMS se "*2012 Arts and Music Centre Profile*" (sien Addendum A, punt 16) word gemeld dat alle personeellede, behalwe die skoolhoof, in posvlak 1-poste aangestel is. By gewone dagskole, asook by ander musieksentra, word posvlak 1-poste normaalweg toegeken aan gewone klasonderwysers, of voltydse musiekonderwysers en posvlak 2-poste word toegeken aan departementshoofde. Posvlak 3-poste word toegeken aan adjunkhoofde en posvlak 4-poste aan skoolhoofde. 'n Opvoeder met 'n hoër posvlak ontvang 'n groter salaris en hul onderrigure is minder, maar omdat hulle meer administratiewe verantwoordelikhede het, is hul administratiewe tyd vanselfsprekend meer. By die FPMS bestaan daar geen amptelike departementshoofde of adjunkhoofde nie, aangesien die WKOD in die geval van die FPMS nie

⁴ In ooreenstemming met die wense van die Beheerliggaam word geen name van personeellede hier verstrekk nie.

daarvoor voorsiening maak nie. Benewens musiekonderrig het die meeste van die voltydse personeellede heelwat administratiewe werk en ander pligte. Hulle is verantwoordelik vir dieselfde werkslading en verpligtinge as amptelike departementshoofde hoewel hulle nie amptelik in daardie hoedanigheid aangestel is nie. Ten spyte van hul veeleisende werksomstandighede kry hierdie personeellede geen vergoeding vir hulle ekstra werk nie. Die skoolhoof van die FPMS het tot onlangs 'n posvlak 2-pos beklee voordat hy, soos ander skoolhoofde, tot 'n posvlak 4-pos benoem is.

Volgens mnr. V. Pietersen (persoonlike mededeling, 19 Maart 2012) word daar dringend nog poste benodig om byvoorbeeld die staaltromonderrig wat doodgeloop het, weer op die been te bring. Op die oomblik is die meeste van die onderwysers verantwoordelik vir die onderrig van twee, drie of selfs meer instrumente wat hulle nie noodwendig as hoofinstrument beoefen het nie. Hierdie ongunstige omstandighede maak dit vir onderwysers moeilik om op hoë gehalte onderrig van die individuele instrumente te fokus. Mnr. Pietersen noem dat dit ideaal sou wees dat elke onderwyser slegs verantwoordelik sou wees om onderrig in een instrument te gee. Die sentrum benodig ook dringend posvlak 2-poste sodat daar amptelike departementshoofde aangestel kan word.

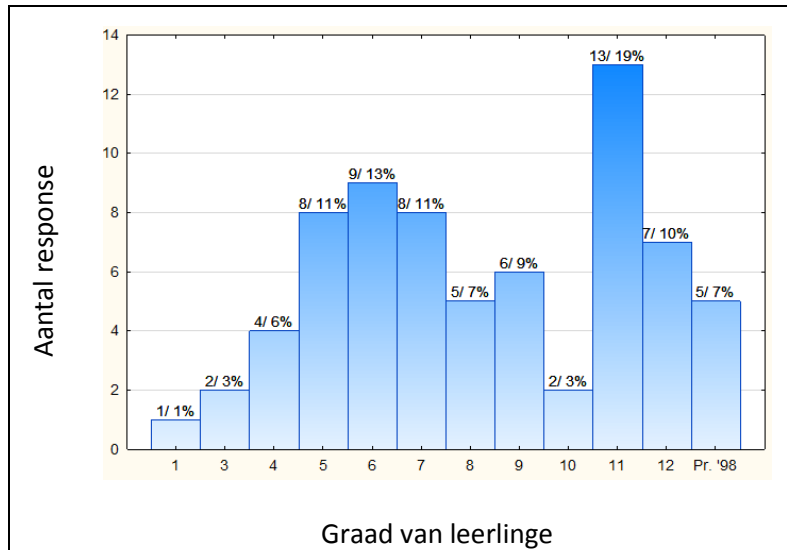
4.6. Leerlinge van die FPMS

Volgens die FPMS se "*2012 Arts and Music Centre Profile*" (sien Addendum A, punt 16) bied die sentrum tans individuele praktiese musiekonderrig aan 'n totaal van tweehonderd en veertig leerlinge. Leerlinge wat musiekonderrig by die FPMS wil neem, word gekeur deur middel van 'n oudisie-proses waar leerlinge se gehoor en ritmiese vaardighede getoets word. Hiervoor moet leerlinge se ouers 'n oudisievorm voltooi (sien Addendum A, punt 2). Indien die kandidaat die oudisie suksesvol geslaag het, ontvang hy/sy toestemming om, deur middel van 'n registrasievorm, vir musiekonderrig aan die FPMS te registreer (sien Addendum A, punt 1). Tydens registrasie ontvang leerlinge se ouers ook 'n blaadje, getiteld "Inligtingstuk vir Ouers" (sien Addendum A, punt 5), waarop daar duidelik uitgespel word wat van leerlinge in die onderrigproses verwag word. Dit meld byvoorbeeld dat 'n leerling 'n huiswerkboek moet

saambring na die musiekles toe; boeke moet netjies oorgetrek en bladmusiek ingeplak word; van leerlinge word verwag om elke dag te oefen – beginners 20 min. en gevorderde leerlinge 'n minimum van 30 tot 45 min. per dag; slegs geldige verskonings word aanvaar vir afwesighede en leerlinge moet vroegtydig (voor 12:00 vm) verskoning maak; indien onderrig gestaak word, moet ouers een kwartaal vooraf skriftelik kennis gee. Ouervergaderings word aan die begin van elke kwartaal gehou (sien "2012 Parent Meetings and FPMS Governing Body Meetings", Addendum A, punt 10).

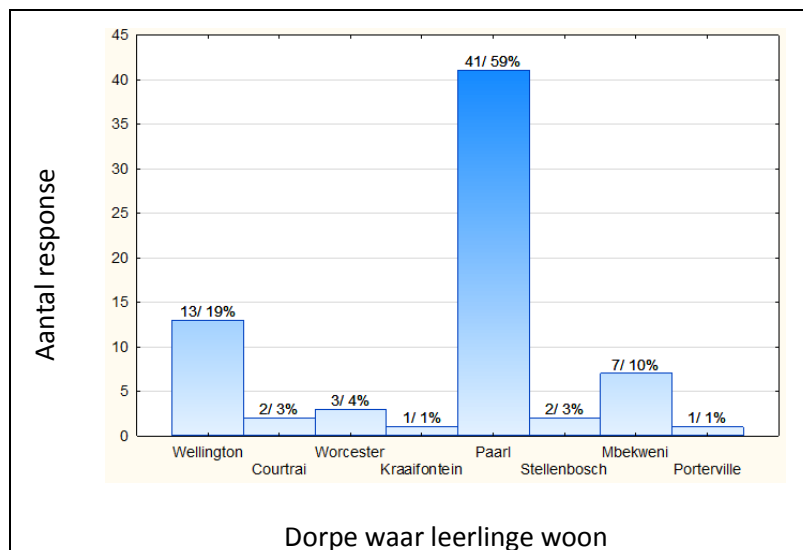
Vraelyste (sien Addendum B) is in 2011 onder Leerlinge van die FPMS (Groep 3) versprei met vroeë wat gefokus het op die algemene agtergrond van leerlinge en hul ervaring van musiekonderrig aan die FPMS. Om die invulproses so eenvoudig en toeganklik as moontlik te maak vir die leerlinge, is daar gebruik gemaak van vroeë met veelkeuse-antwoorde waar leerlinge slegs hul antwoordkeuse kon afmerk. Van die 250 vraelyste wat onder leerlinge versprei is, is 'n totaal van 70 voltooide vraelyste terugontvang. Data wat ingesamel is uit die response van hierdie vraelyste is statisties verwerk deur prof. Martin Kidd van die Departement van Statistiese en Aktuariële Wetenskappe, Universiteit Stellenbosch, en in grafiekvorm voorgelê (sien Addendum C). Aangesien slegs 'n gedeelte van die FPMS se leerlinge hierdie vraelyste voltooi het, kan die resultate nie 'n definitiewe indruk van die sentrum se leerlinge gee nie, maar eerder slegs 'n benaderde idee. In die volgende paragraaf word 'n opsomming gegee van die data wat uit die vraelyste ontrek is. Die opsomming word aangevul met sommige van die histogramme wat uit die vraelysresultate opgestel is (sien Addendum C).

- Die FPMS verskaf musiekonderrig aan leerlinge vanaf gr.1 tot gr.12 asook aan volwassenes met behulp van *Program '98*. Die grootste persentasie van die leerlinge wat aan die opname deelgeneem het, was in gr.11 (19%). Daarna volg die gr.6-groep (13%), die gr.5- en gr.7- groepe (beide 11%), ens. (resultate vir Vraag 1).

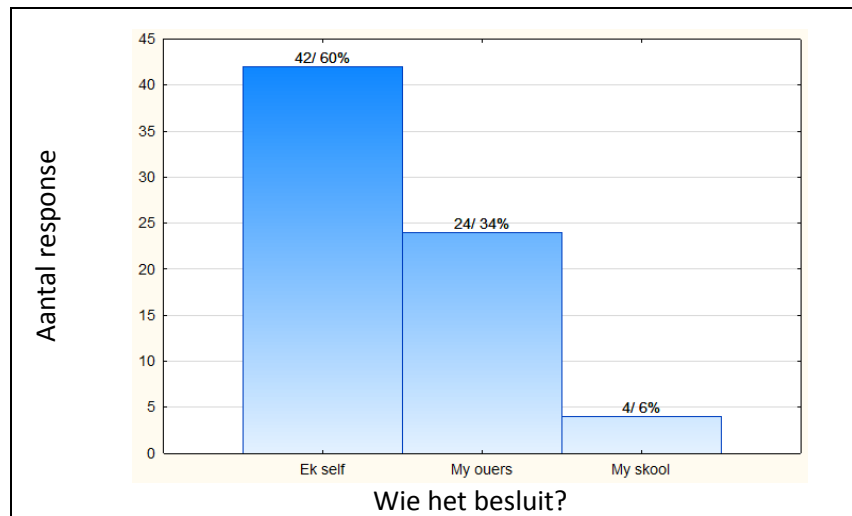
(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 1)

- Aangesien die FPMS in die Paarl gebaseer is, is die grootste persentasie leerlinge Paarlite (59%) met die meeste uit skole soos *New Orleans Sekondêr* en *Klein Nederburg Sekondêr*. Dit word opgevolg deur leerlinge van Wellington (19%), Mbekweni (10%), Worcester (4%), Courtrai (3%), Stellenbosch (3%), Kraaifontein (1%) en Porterville (1%). Ook leerlinge van dorpe so ver soos Malmesbury, Ceres en Robertson ontvang musiekonderrig by die FPMS.

(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 2.1)

- Persentasies vir die hoeveelheid leerlinge wat individuele onderrig per instrument ontvang, word meer korrek bereken uit die FPMS se "2012 Music and Arts Centre Profile" (sien Addendum A, punt 16) aangesien die opnames wat gedoen is d.m.v. die vraelyste slegs 'n gedeelte van die sentrum se leerlinge betrek het. Violonderrig is die gewildste met 'n persentasie leerlinge van 21%, gevolg deur Klavier-/Klawerbordonderrig (16%), Koperblaas (12%), Orkestrale Perkussie (11%), Sang (10%), Klarinet/Saxofoon (8%), Dwarsfluit (6%), Tjello (5%), Kitaar (4%), Hobo (3%), Blokfluit (2%), Fagot (1%) en Altviool (1%).
- In Vraag 5 van die vraelyste het 60% van die leerlinge geantwoord dat hulle self besluit het om musiekonderrig te begin neem terwyl 34% se ouers daarop besluit het. 6% van die leerlinge het geantwoord dat hulle deur hulle skole aangeraai is om musiekonderrig te neem.

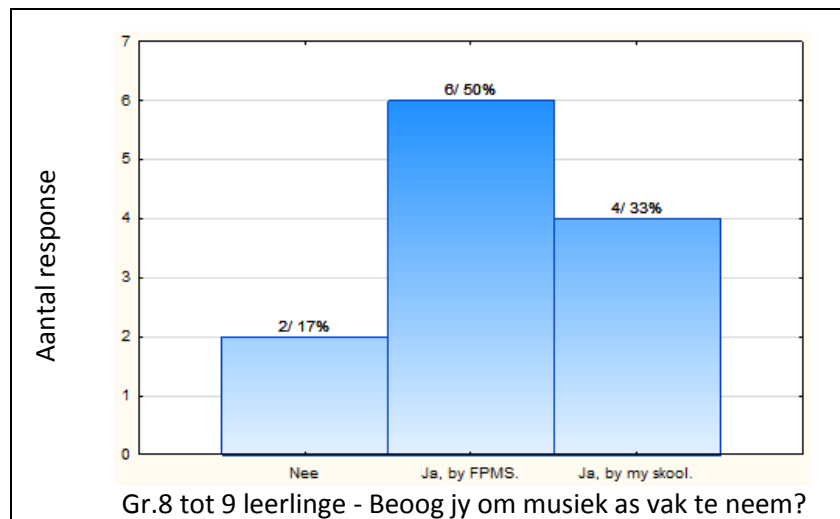

(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 5)

- 27% van die leerlinge het in 2011 met musiekonderrig begin, 21% het in 2010 begin, 11% in 2009, 3% in 2008, 6% in 2007, 13% in 2006, 4% in 2005, 1% in 2004, 6% in 2003, 1% in 2002 (resultate vir Vraag 6). Uit hierdie persentasies kan afgelei word dat die hoeveelheid leerlinge per jaargroep al hoe minder word soos die leerlinge ouer word. Dit kan moontlik

toegeskryf word aan 'n afname in die leerlinge se belangstelling in musiekonderrig of deursettingsvermoë soos wat hulle ouer word.

- Ongeveer 50% van die leerlinge het vir die eerste keer met musiekonderrig by die FPMS begin; 34% het reeds voorheen by hulle skole musiekonderrig geneem; 11% het by 'n privaat onderwyser; en 3% het by hulle kerke (resultate vir Vraag 7). 21% van die leerlinge ontvang tans groepsonderrig (resultate vir Vraag 8); en 19% is deel van ontwikkelingsgroepe (resultate vir Vraag 9).
- Die FPMS bied ook tans die volwaardige Vakmusiekprogram aan vir gr.10 tot 12 leerlinge, soos reeds in Afdeling 4.1.2 bespreek is. In Vraag 10.1 van die vraelyste is aan gr.8 tot 9 leerlinge gevra of hulle beoog om vanaf gr.10 musiek as vak te neem en waar hulle dit wil doen. 50% het geantwoord "Ja, by die FPMS", 33% het geantwoord "Ja, by my skool" en 17% het "Nee" geantwoord. Hierdie resultate toon dat daar reeds groot belangstelling is in die FPMS se Vakmusiekprogram wat redelik onlangs eers by die sentrum begin het.

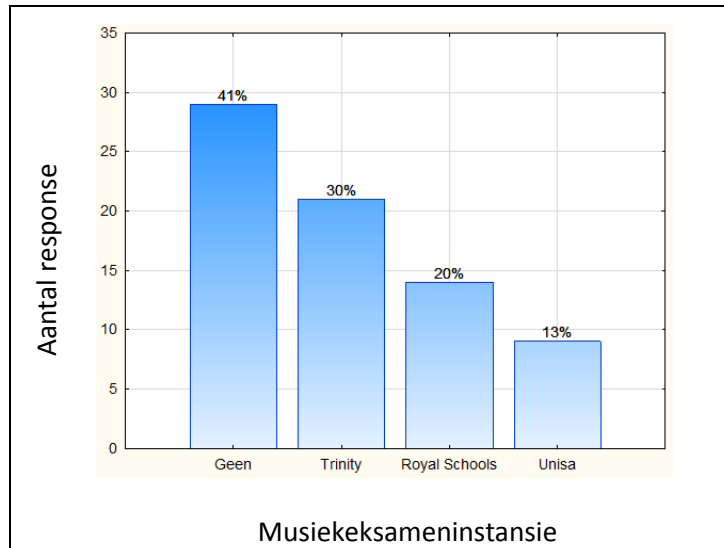

(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 10.1)

Ook aan die gr.10 tot 12 leerlinge is daar in Vraag 10.2 gevra wie van hulle tans Vakmusiekonderrig ontvang en waar. 48% ontvang Vakmusiekonderrig by die FPMS, 24%

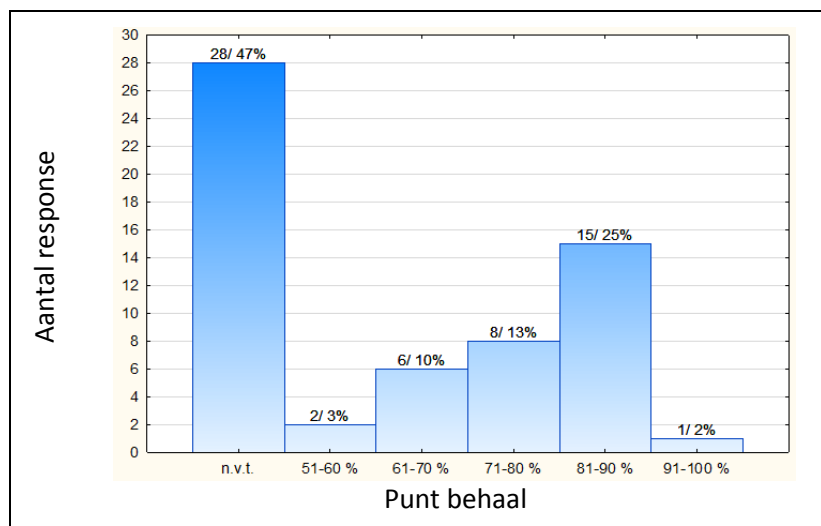
by hulle skole en 19% ontvang geen Vakmusiekonderrig. Daar is dus reeds 'n groot hoeveelheid leerlinge wat die Vakmusiekkursus by die FPMS loop.

- 57% van die leerlinge ontvang musiekteorieonderrig by die FPMS, 12% by hulle skole en 31% ontvang geen musiekteorieonderrig nie (resultate vir Vraag 11).
- In Vraag 12 het 49% van die leerlinge het geantwoord dat hulle voorheen aan die *Paarl Vallei Eisteddfod* deelgeneem het, 3% het oudisieer vir die *Hugo Lambrechts Concertofees* en 1% het aan die *Wes-Boland Eisteddfod* deelgeneem. Hierdie resultate toon dat leerlinge van die FPMS ywerig deelneem aan die plaaslike *Paarl Vallei Eisteddfod*, maar deelname aan ander kunswedstryde en kompetisies is minder gewild.
- Behalwe vir die FPMS se interne musiekeksamens neem leerlinge van die sentrum ook deel aan drie verskillende eksterne musiekeksamens wat aangebied word deur die *Trinity College of Music*, die *Royal Schools of Music* asook UNISA. Die FPMS se leerlingdeelname en sukses in hierdie eksamenprogramme bewys dat die FPMS se gehalte van musiekonderrig opweeg met nasionale sowel as internasionale standarde. Deelname aan musiekeksamens van die *Trinity College of Music* is die gewildste met 30% van die leerlinge wat reeds eksamens daarvoor afgelê het; 20% het reeds musiekeksamens aan die *Royal Schools of Music* afgelê en 13% aan UNISA (resultate vir Vraag 13). 15% het reeds 'n gr.5 musiekeksamen aan een van hierdie instansies geslaag en daar is ook leerlinge wat reeds 'n gr.8 musiekeksamen geslaag het (resultate vir Vraag 14).

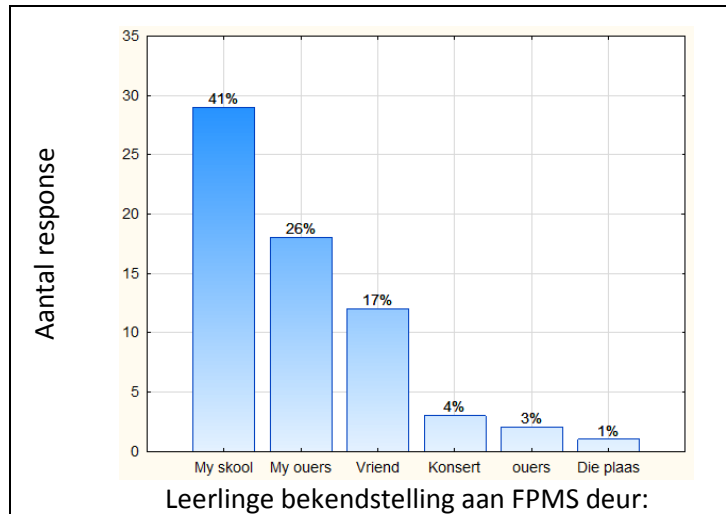
(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 13)

Die groter meerderheid van die FPMS leerlinge toon goeie uitslae aan hierdie eksterne musieksamens. 25% van die leerlinge wat reeds eksterne musieksamens afgelê het, het 'n gemiddeld tussen 81 en 90 persent behaal; 13% het 'n gemiddeld tussen 71 en 80 persent behaal; 10% het 'n gemiddeld tussen 61 en 70 persent behaal en 3% het 'n gemiddeld tussen 51 en 60 persent behaal; daar is ook enkele wat 'n gemiddeld tussen 91 en 100 persent behaal het (resultate vir Vraag 15).

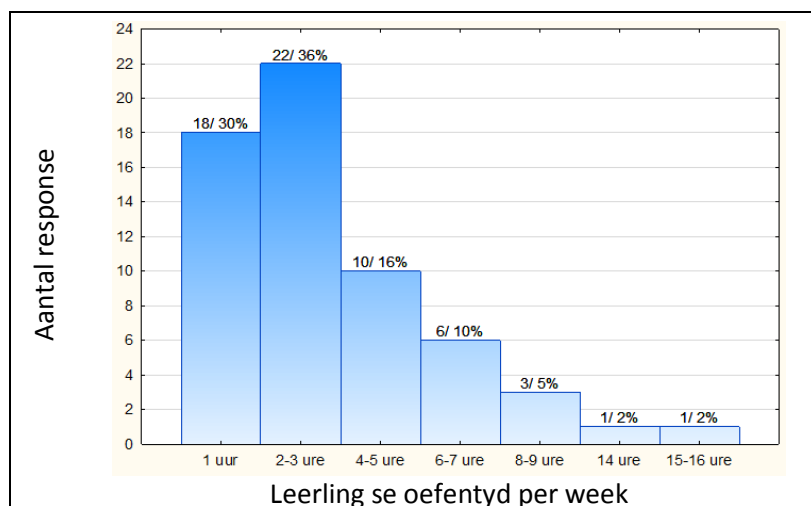
(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 15)

- Uit resultate vir Vraag 16 kan afgelei word dat die FPMS se hoofkanaal vir bemerking die skole is waarvandaan sy leerlinge kom. Die meeste van die leerlinge het geantwoord dat hulle vir die eerste keer van die FPMS by hulle skole gehoor het. Ander leerlinge is aan die FPMS bekendgestel deur hulle ouers of vriende.

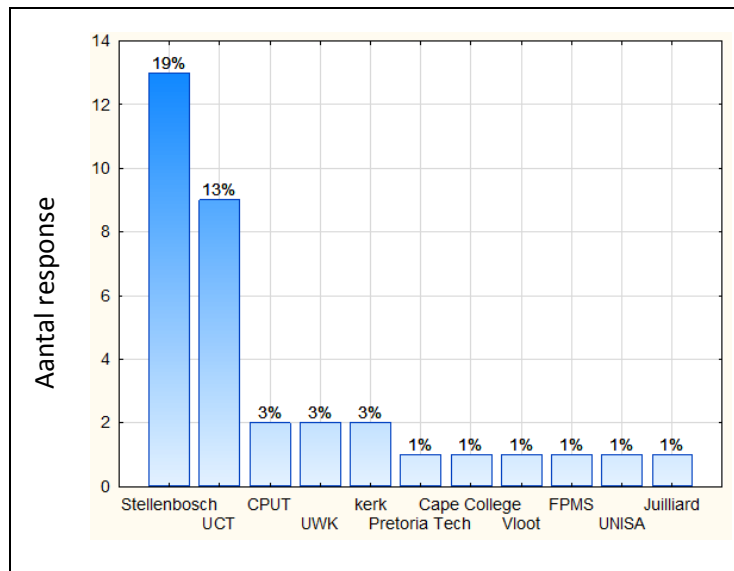
(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 16)

- 87% van die leerlinge het in Vraag 18 geantwoord dat dit vir hulle lekker is om 'n musiekinstrument te kan speel, maar tuisvoorbereiding vir musieklasse is maar skaars. Die meeste van die leerlinge oefen 'n totaal van slegs 1 tot 2 ure per week. Daar is min wat meer as een uur per dag oefen.

(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 18)

- 72% van die leerlinge het in Vraag 19 geantwoord dat hulle na skool verder Musiek wil studeer aan 'n tersiêre inrigting. 19% wil dit aan die Universiteit van Stellenbosch studeer en 13% aan die Universiteit van Kaapstad (resultate vir Vraag 19.1). 71% wil eendag 'n loopbaan in Musiek volg (Resultate vir Vraag 20).

(Addendum C, Histogramme vir Groep 3 Vraelysresultate: Vraag 19.1)

4.7. Bemaking van die FPMS

Die bemaking van die FPMS se konserte en feesgeleenthede word gedoen met behulp van koerant- en radio-advertensies, asook plakkate op byvoorbeeld lamppale of by biblioteke. Daar bestaan op die oomblik ongelukkig geen aaneenlopende program vir die FPMS se algehele bemaking nie. Volgens mnr. Pietersen (persoonlike mededeling, 19 Maart 2012) is die FPMS se belangrikste medium vir bemaking op die oomblik sy Jeugorkes, asook ander ensembles van die sentrum, wanneer hulle tydens funksies en konserte in die publiek optree. Die FPMS Junior Strykensemble het byvoorbeeld aan die begin van hierdie jaar 'n uitvoering gegee by die opening van die nuwe Paarlse Dorpsbiblioteek.

Die opgradering van die FPMS se webtuiste, www.fpmusiccentre.org.za, is op die oomblik een van die sentrum se hoofprioriteite vir bemakingsdoeleindes (persoonlike mededeling deur

mnr. V. Pietersen, 19 Maart 2012). Hierdie webtuiste is die laaste keer opgedateer in 2007 en bestaan slegs uit een blad met 'n paar foto's van die toergroep van die FPMS, wat in daardie jaar na Duitsland getoer het. Verder is daar geen inligting nie, selfs nie eers kontakbesonderhede van die sentrum nie. Mnr. Pietersen noem dat hulle dit ten doel stel om die webtuiste in 'n lewendige instrument te omskep wat die FPMS se kommunikasie met die gemeenskap kan verbeter en ook grootliks kan bydrae tot sy bemerking. Hy sê: "My doelstelling vir die jaar, behalwe dat die sentrum finansiëel moet floreer, is om die algehele bemerking van die sentrum op te skerp, sodat oral waar jy kom die mense moet weet van die FPMS. Ons moet terug beweeg na die dae toe ons kleiner groepies van leerlinge gehad het wat by 'n *Mall* sou gaan speel op 'n Saterdagoggend."

4.8. Die finansiële werking van die FPMS

Inligting vir hierdie afdeling is grotendeels verkry uit 'n onderhoud met mnr. V. Pietersen op 19 Maart 2012.

Die FPMS se hoofbron vir befondsing is die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD). Die WKOD is verantwoordelik vir die betaling van alle salarisse vir die FPMS-personeel sedert Januarie 1994. Volgens mnr. Pietersen sou die FPMS se sukses nie kon volhou sonder die finansiële ondersteuning van die WKOD nie. Hy noem dat hulle dikwels finansiëel gesukkel het in die tyd voordat die sentrum onder die vleuel van die WKOD fungeer het, toe daar geen konstante befondsing vir hulle was nie. Selfs sedert die betrokkenheid met die Onderwysdepartement was daar ook projekte wat gefaal het as gevolg van 'n tekort aan finansies, maar in sulke moeilike tye het die WKOD steeds deurlopend gesorg dat die personeel ten minste betaal word vir hulle diens om die voortbestaan en uitbreiding van die FPMS te verseker.

Tans probeer die FPMS ook uitbrei buite die grense waarvoor die Onderwysdepartement voorsiening maak met projekte soos *Program '98*, maar mnr. Pietersen noem dat selfs die "semi-privaat"-onderrigfooi vir hierdie projek nie genoeg is om die betrokke onderwysers

voldoende te vergoed nie, aangesien daar op die ou-end nie veel oorbly nadat belasting, asook die sentrum se 16% diens- en fasiliteitsfooi afgetrek word nie. Jaarliks ontvang die FPMS ook 'n Departementele toekenning vanaf die WKOD wat gebruik word vir dinge soos die aankoop van musiekinstrumente, die betaling van Munisipale kostes, plaaslike aankope (byvoorbeeld skryfbehoeftes) en fotokopiëring.

Behalwe vir die WKOD wat die FPMS se finansiële ruggraat vorm, ontvang die sentrum ook sedert 2000 'n jaarlikse befondsing vanaf die *Rupert Trust*. Volgens mnr. Pietersen het die *Rupert Trust* destyds die FPMS geïdentifiseer as 'n verdienstelike inrigting en besluit om hierdie skenking aan hulle te maak. Sedert 2012 het die *Rupert Trust* besluit dat die FPMS jaarliks skriftelik moet aansoek doen vir die fonds in plaas daarvan dat dit soos voorheen bloot aan hulle geskenk word. Die fonds is hoofsaaklik gebruik vir die aankoop van musiekinstrumente, bladmusiek, ens., maar sedert 2012 is dit veral gebruik vir die finansiering van lesfooie van ontwikkelingsgroepe, veral die Afrika-perkussieleerlinge.

Nog 'n jaarlikse skenking word sedert 2011 deur *Cultivaria*, 'n kultuurorganisasie in die Paarl, aan die FPMS oorhandig. Hierdie organisasie vereis dat die FPMS spesifiek moet aandui waaraan daar 'n behoefte is by die sentrum en ook kwotasies moet verskaf van leweransiers vir byvoorbeeld musiekinstrumente of waaraan daar ook al 'n behoefte is. *Cultivaria* betaal dan die leweransiers direk, nadat die produk deur die sentrum ontvang is. Dit is dus nie 'n finansiële skenking nie.

Vir ongeveer die afgelope vier jaar ontvang die FPMS finansiële ondersteuning vanaf SAMRO (*Suid-Afrikaanse Musiekregte-organisasie*). Alhoewel SAMRO slegs nie-regeringsorganisasies ondersteun, het die FPMS aan hulle bewys dat daar uitreikprojekte bestaan binne die infrastruktuur van die sentrum en dat leerlinge van die uitreikprogramme se ouers nie in staat is om byvoorbeeld musiekeksamenfooie te bekostig nie. Die befondsing word dus slegs binne die uitreikprogramme vir hierdie doel aangewend.

Die FPMS bekom ook fondse deur middel van die sogenaamde *Music Development Fund*. Dit funksioneer met behulp van 'n blaadjie (sien "*Music Development Fund*", Addendum A, punt 8) wat tydens konserte of ander funksies van die FPMS aan gaste uitgedeel word. Deur die

blaadje in te vul en aan die FPMS terug te besorg word 'n ooreenkoms met die sentrum gesluit om 'n maandelikse, kwartaallikse, jaarlikse of eenmalige bydrae aan hulle te skenk. Afgesien van die *Music Development Fund* ontvang die FPMS ook klein donasies of bydraes van individue – dikwels mense in die gemeenskap wat byvoorbeeld besluit om 'n paar leerlinge se onderrigfooie te borg, of wat 'n instrument wil skenk.

Mnr. Pietersen maak ook melding van die belangrike rol wat die *Lelienfontein Plaas* op Wellington speel in die sentrum se finansies. Die plaas bring een maal per week die kinders van sy plaaswerkers na die FPMS vir musiekonderrig as een van die sentrum se uitreikgroepe, maar die plaas betaal self aan die begin van elke jaar 'n eenmalige onderrigfooie vir al hierdie kinders. Volgens mnr. Pietersen het dit 'n versterkende uitwerking op die FPMS se bankrekening, teenoor ander gevalle waar kinders se ouers sukkel om die fooie te betaal of glad nie betaal nie.

Mnr. Pietersen noem ook die belangrike rol van die *Tygerberg Rotariërsklub* wat die FPMS vir drie jaar vanaf 2005 tot 2007 finansiëel ondersteun het. Hierdie klub het in 2005 'n groot rol gespeel met die bemaking en organisering van die FPMS se 35-jaar Feesvieringe. Ook die *Paarl Rotariërsklub* het R5000 aan die FPMS geskenk nadat die sentrum se Jeugorkes in 1999 by die Paarl-fees opgetree het. Mnr. Pietersen sê dat hy hierdie geld kon gebruik om 25 ritte by 'n vervoermaatskappy te koop waarmee 60 leerlinge elke Vrydagmiddag vir 'n hele kwartaal na die FPMS vervoer is vir musiekonderrig. Die doel hiermee was om 'n ontwikkelingsgroep te begin met leerlinge van laerskole in Mbekweni en Paarl-Oos vir musiekwaarderingsklasse en blokfluitonderrig. Uit hierdie groep kon die FPMS leerlinge met potensiaal identifiseer vir verdere individuele musiekonderrig.

Alhoewel die FPMS hoofsaaklik befonds word deur die WKOD en ander instansies, is die voortbestaan en uitbreiding van die sentrum net so afhanklik van sy leerlinge se onderrigfooie. Aangesien die meerderheid van die FPMS se leerlinge aan 'n minderbevoorregte gemeenskapsgroep behoort, is finansiële kwessies altyd 'n teer punt en dit is moeilik om onderrig te weier vir iemand wat dit nie kan bekostig nie. Tot onlangs het die FPMS geweldig gesukkel met die invordering van onderrigfooie wat aanleiding gegee het dat daar in November 2010 poste ingekort moes word. Mnr. Pietersen noem dat daar sedertdien heelwat verbetering

sigbaar is wanneer daar na statistieke van onderrigfooie gekyk word, maar dat daar nog hard gewerk sal moet word aan ouers se betaling van onderrigfooie. Hy sê dat die sentrum bloot te veel uitreikprojekte ingeneem het in vergelyking met dit waarvoor die ouers in staat is om te betaal en dit boonop nog sonder enige steun van borge.

In 2007 het die beheerliggaam van die FPMS reeds besluit dat die sentrum geen verdere uitreikprojekte mag onderneem sonder borge nie. Volgens mnr. Pietersen het hierdie besluit die sentrum se uitreiking heelwat laat afneem, maar die finansiële situasie meer stabiel gemaak. Hy sê: "Jy moet 'n borg hê om te kan uitreik. Jy kan oudisies gaan doen vir leerlinge en dan na 'n borg toe gaan en sê maar hier het ons 'n klomp belowende outjies. Kan julle vir ons help?" Op die oomblik is die getal uitreikleerlinge weer besig om toe te neem.

Tog het nie al die projekte tans borge nie. By *Paarlzicht Primêr* neem die skool self die verantwoordelikheid om die ouers aan te moedig om hul kinders se fooie vir die uitreikprojek, wat deur die FPMS daar aangebied word, aan die skool te betaal en die skool betaal dan kwartaalliks die gesamentlike bedrag aan die FPMS uit. Voordat hierdie projek begin is, is die ouers deeglik ingelig oor die doel en funksionering van die projek om sodoende die ouers se ondersteuning te kry. Volgens mnr. Pietersen het daardie projek goed gefunksioneer, aangesien die skool meer beheer oor hulle ouers en ook natuurlik meer direkte kontak met die ouers het: "hulle sien die ouers vyf dae 'n week, ons sien hulle slegs een keer 'n week." Mnr. Pietersen het hierdie model by ander skole in die omgewing probeer aanvuur, maar ongelukkig was daar weinig belangstelling. Verder het die FPMS ongelukkig ook nie genoeg van sy eie personeel om musiekprojekte vir soveel verskillende skole aan te bied nie en om onderwysers buite die sentrumpersoneel aan te stel sou die kostes vir so 'n projek baie duur maak en die skole sou nie in staat wees om dit te betaal nie.

Volgens mnr. Pietersen kan die FPMS nooit genoeg borge kry nie en hy noem dat hulle meer aggressief sal moet word wat bemerking en befondsing betref, want deur die jare het die sentrum elke keer maar gehoop dat die geld vanself sal kom. Hy noem dat hulle op verskeie maniere, deur middel van die sentrum se webtuiste, asook baniere en uitreikingswerk, die FPMS meer sigbaar sal moet maak vir die publiek en sodoende nog borge werf.

4.9. Instrumente van die FPMS

Onderrig in byna al die instrumente van die Klassieke simfonie-orke, asook Jazz-instrumente en Afrika-perkussie word deur die FPMS aangebied. Aangesien hierdie instrumente meestal onbekostigbaar is vir die sentrum se leerlinge, neem die FPMS die verantwoordelikheid om instrumente aan te skaf en dit aan leerlinge beskikbaar te stel deur die verhuring daarvan. Die FPMS ontvang jaarliks 'n departementele toekenning vanaf die WKOD waarvan 'n gedeelte gebruik word vir die aankoop van musiekinstrumente. Verder ontvang die FPMS ook fondse van instansies, soos die *Rupert Trust* en die *Cultivaria Fees*, wat gebruik word vir hierdie doeleindes (sien Afdeling 4.9 vir meer inligting oor befondsing).

Volgens mnr. Pietersen (persoonlike mededeling, 19 Maart 2012) besit die FPMS op die oomblik 'n redelike goeie basis van al die Simfonie-orkeinstrumente, maar wat die Jazz en Orkes-Perkussie betref, is daar nog 'n hele paar instrumente wat kortkom, soos byvoorbeeld 'n konsert-marimba, 'n ghong, buisklokke, 'n ekstra stel pouke, asook 'n basklarinet, fagotte, ens. – meestal instrumente van die basregister.

In Afdeling C van 'n inligtingstuk van die FPMS, genaamd "*Fees & Tariffs 2012*" (sien Addendum A, punt 6), word genoem dat alle leerlinge tot gr.12 skoolvlak instrumente by die FPMS kan huur teen 'n koste van R300 per kwartaal. Huurfooie moet betaal word voor die instrument aan die leerlinge toegeken kan word. Instrumente moet aan die einde van die eerste semester aan die sentrum terugbesorg word, tensy die leerlinge reeds die huurfooie vir die volgende semester vooruitbetaal het. Alle instrumente moet aan die einde van elke jaar aan die sentrum terugbesorg word. Leerlinge wat van instrumente gebruik maak wat nie uit die sentrum verwyder kan word nie, soos byvoorbeeld klaviere en slaginstrumente, vir oefeningsdoeleindes, moet ook volgens bogenoemde inligtingstuk 'n oefen- en instandhoudingsfooie van R300 per kwartaal betaal vir die gebruik van hierdie instrumente.

Ouers word verantwoordelik gehou vir die instandhouding en volle diens van 'n instrument voordat dit aan 'n volgende leerling toegeken word. Voordat 'n instrument aan 'n leerling uitgereik kan word, moet die betrokke leerling se ouers 'n aanspreeklikheidsvorm voltooi (sien Addendum A, punt 4). Deur hierdie vorm te onderteken neem die ouer volle

verantwoordelikheid vir die instrument vir die huurtydperk. Dit behels die herstel van 'n instrument op eie onkoste deur 'n goedgekeurde instansie in geval van beskadiging en die vervanging van dinge soos snare by strykinstrumente, of riete by houtblaasinstrumente, asook die vervanging van die instrument in die geval van diefstal of verlies. Sodoende word verseker dat die instrument in dieselfde toestand terugbesorg word as waarin dit ontvang is.

4.10. Huisvesting van die FPMS

Die FPMS word sedert die begin van 1994 gehuisves in die gebou van die ou *Athlone Opleidingskollege*. Die gebou is geleë in Sandriftstraat in die Paarl. Dit is ook in dieselfde gebou waar die PSMS in 1970 sy fundamente gelê het, waarna hulle 'n paar jaar later weer moes uittrek as gevolg van die Groepsgebiedewet⁵ wat in daardie tyd van toepassing was. Hierdie gebou behoort tans nog aan die *Athlone Raad*. Die WKOD wat in 1994 die FPMS oorgeneem het, huur sedert dieselfde jaar hierdie gebou by die *Athlone Raad* vir die FPMS se gebruik.

Tans is die FPMS se huisvesting vir hulle 'n groot bekommernis aangesien hulle nie seker is hoe lank hierdie gebou nog aan hulle beskikbaar sal wees nie. Volgens mnr. Pietersen is dit die FPMS se behoefte dat die fasiliteit aan hulle oorhandig moet word. Die gebou is onlangs in Februarie 2012 vir die eerste keer, sedert die FPMS daar gehuisves word, opgeknop op onkoste van die WKOD. Alhoewel die FPMS baie dankbaar is vir hierdie opknappingswerk, noem mnr. Pietersen dat hulle graag die gebou sou wou verander volgens hulle behoefte sodat dit effektief benut kan word. Ongelukkig sal dit eers moontlik wees wanneer die gebou aan die FPMS behoort. Die bestaande lokale is eintlik onnodig groot vir die doel waarvoor dit gebruik word. Mnr. Pietersen noem dat hulle graag sommige van die lokale sou wou verdeel om sodoende meer onderriglokale te skep. Hy sê dat 'n ander moontlikheid, wat ook egter 'n groot behoefte

⁵ "Die Groepsgebiedewet (Wet No. 41 van 1950) was 'n parlementêre wet wat onder die apartheidsstelsel in Suid-Afrika geskep is en wat verskillende dele van residensiële- en sakegebiede in stede en dorpe eksklusief aan verskillende rassegroepe toegeken het. 'n Gevolg van die wet was dat sogenaamde nie-Blankes verhoed is om ekonomies-vatbare gevestigde buurte in dorpe en stede te betrek of ondernemings daar te bedryf." (aanhaling uit Wikipedia, 2013)

in die sentrum is, ook sou wees om binne 'n lokaal 'n afskorting te maak om 'n tipe werkskamertjie te skep waar instrumente herstel en gediens kan word. Hierdeur kan die goeie instandhouding van die FPMS se instrumente verseker word.

Hoofstuk 5

Samevatting en slot

5.1. Die waarde van musiekonderrig in die Paarlse gemeenskap

Op 13 Maart 2012, tydens die VGK se konferensie oor Onderwys en Armoede, het twee van die FPMS se personeellede, mev. I. Wittenberg en mnr. H. Duminy, 'n bydrae gelewer oor "Die rol van musiek in Armoedebekamping". Na afloop van hierdie konferensie is daar op 16 Maart 2012 'n onderhoud met mnr. Duminy gevoer en daar is spesifiek gefokus op die betekenis van musiekonderrig in die Paarlse gemeenskap. Die Inligting vir hierdie afdeling is uit bogenoemde onderhoud verkry.

Tydens die FPMS se jarelange verbintenis met die Paarlse gemeenskap is besef dat daar in die agtergeblewe gemeenskappe heelwat onderontwikkelde musiektalent is. Daardie mense het bloot nie die geld om hulle kinders se talent te laat ontwikkel deur hulle byvoorbeeld musiekonderrig te laat neem nie. Die FPMS wys nie eenvoudig kinders weg wat nie die musiekonderrig kan bekostig nie, maar hulle sien dit eerder as 'n verpligting wat nagekom moet word om die gemeenskap op te hef en sien toe dat daardie kinders se talent ontwikkel word. Daarom reik die FPMS uit na hierdie gemeenskappe deur musiek-uitreikprogramme om aan hierdie kinders geleenthede te bied wat andersins nie vir hulle beskikbaar sou wees nie.

Die FPMS het vir baie van sy leerlinge soos 'n tuiste geword; 'n plek van veiligheid, weg van hul bekommernisse, haglike huislike omstandighede, ongunstige omgewings, dwelms en misdaad, ouers wat werkloos of alkoholiste is, ens. As gevolg van musiekonderrig kry hulle kans om weg te breek en 'n bietjie af te skakel van hierdie probleme en om die helende effek van musiek op die siel te ervaar. Mnr. Duminy meld in sy onderhoud dat die Afrika-perkussieleerlinge, wat veronderstel is om net een keer per week na die FPMS te kom vir musiekonderrig, byna elke dag daar opdaag:

Hulle kom na die sentrum toe omdat dit vir hulle soos 'n ontvlugting is, "ek gaan na daar waar dit beter is". As mens fyn dophou, byvoorbeeld die marimba-groep wat by die *Christmas Concert* gespeel het, hulle speel elke noot met 200% oorgawe, want dit beteken vir hulle baie meer as wat dit byvoorbeeld vir kinders beteken wat 'n geleentheid het om individueel les te kan neem of wat vele ander geleenthede het.

(Persoonlike mededeling deur mnr. H. Duminy, 16 Maart 2012)

Volgens mnr. Duminy ontwikkel die musiekonderrig nie slegs kinders se musikale vaardighede nie, maar dit dra by tot hul algehele persoonlike ontwikkeling. Hy sê dat dissipline die eerste ding is wat deur musiekonderrig by kinders ontwikkel word. Om die vaardigheid aan te leer om 'n spesifieke instrument te kan speel en om 'n mooi klank te maak, verg gereelde en gedissiplineerde oefening. Hierdie dissipline spoel onvermydelik oor na ander lewenskwaliteite en het uiteindelik ook 'n positiewe invloed op kinders se skoolwerk.

Saam met dissipline ontwikkel die beoefening van musiek ook 'n sin vir verantwoordelikheid. Die kinders neem nie net verantwoordelikheid vir die musiek wat hulle maak nie, maar hulle is ook verantwoordelik vir die instrument waarop hulle speel en hulle moet daardie instrument bewaar en versorg.

Hy moet die instrument versigtig hanteer en sorg dat dit na elke oefening afgestof en versigtig weggepak word. [. . .] vir baie mense is sekere dinge *common sense*, óf jy het dit as kind geleer en daarmee grootgeword in jou huis, maar vir agtergeblewe kinders is dit dinge wat hulle nie mee grootgeword het nie en wat hulle êrens anders moet leer. Daar is in baie gevalle nie 'n plek waar hy sy viool kan stoor nie. So, musiek leer vir daardie kinders verantwoordelikheid en dissipline.

(Persoonlike mededeling deur mnr. H. Duminy, 16 Maart 2012)

Behalwe dat 'n leerling verantwoordelikheid moet neem vir die gereelde en stiptelike bywoning van lesse is hy natuurlik ook verantwoordelik vir die vaardigheid waarmee hy die instrument speel en die klank wat hy daarop maak. Dit word slegs ontwikkel deur gereelde oefening.

Deur musiekonderrig word 'n kind se identiteit ontwikkel en hy leer om homself deur sy musiek uit te druk. Hy word ook geïdentifiseer met die instrument wat hy speel en hierdie instrument gee vir hom die reg en die selfvertroue om 'n identiteit te mag wees in 'n groter ensemble. Deur die FPMS se ensembles en orkeste kry die kind die bevrediging om deel te vorm van 'n groep, maar steeds om sy eie identiteit in daardie groep uit te leef.

Dit is een van die groot worstelpunte van kinders, veral tieners, en dit is een van die redes waarom hulle betrokke raak by dwelms. Hulle soek aanvaarding by 'n groep. Maar deur musiekonderrig kry hulle outomaties aanvaarding in die groep waarin hulle speel. Die kind hoef nie sy identiteit op 'n ander plek te gaan soek nie en sodoende verkeerde dinge doen om êrens in te pas nie.

(Persoonlike mededeling deur mnr. H. Duminy, 16 Maart 2012)

Wat die FPMS so uniek maak, is dat dit musiekonderrig bied aan kinders van verskillende agtergronde, gemeenskappe, rasse en stand, ens. en dat hierdie kinders die geleentheid kry om saam in die sentrum se ensembles en orkeste musiek te maak. Elkeen moet sy volle samewerking gee om van die groep 'n sukses te maak. Mnr. Duminy verwys na wat Dr. Alun Francis, 'n internasionale dirigent wat tydens die FPMS se 35-jarige feesvieringe met die FPMS se jeugorkes gewerk het, gesê het: *"Music is a great leveller, because when playing together in an orchestra it does not matter where you come from. All that matters is that we make music together and that we play the right notes at the right time and that we put our soul into it to create something beautiful, together."*

Deur saam musiek te maak in 'n orkes, leer kinders ook om respek vir mekaar te hê. Omdat hulle almal saam aan 'n bepaalde musiekstuk oefen en dit uitvoer, moet hulle mekaar

respekteer, want elkeen se stemparty in die komposisie is belangrik en hulle moet na mekaar luister en elkeen moet gehoor kan word, anders kom die musiekstuk nie tot sy reg nie.

Musiekbeoefening ontwikkel ook trots. Die kind is trots om sy instrument te kan hê en om sy instrument huis toe te kan neem en vir sy familie en maats te kan wys. Hy is trots om in 'n orkes te speel, want hy voel deel van die "elitegroep".

Die eerste ding wat hy vir sy familie vertel is, "ek speel in die Frank Pietersen Junior-orkes". Dit is vir hom baie belangrik! "ek gaan nie net skool by Paarlzicht nie, ek gaan ook Dinsdae *Frank Pietersen Musieksentrum* toe vir musiekles", want dit is vir hulle soos 'n Kollege of 'n Universiteit.

(Persoonlike mededeling deur mnr. H. Duminy, 16 Maart 2012)

Die FPMS gee ook erkenning aan leerlinge se vordering tydens die sentrum se jaarlikse diplomaplegtigheid. Selfs al speel 'n kind net in die orkes, kry hy ook 'n sertifikaat vir sy deelname. Hierdie erkenning beteken vir die kinders ontsettend baie, want hulle kan die sertifikate huis toe neem en daarmee spog, óf hulle neem dit na hulle skole sodat die skool dit weer tydens 'n prysuitdelingsereemonie aan hulle kan oorhandig. Dit is baie bevorderlik vir hul selfbeeld, want enige kind blom as hy erkenning en aanmoediging ontvang.

Deur die inskakeling by die FPMS word die kind in staat gestel om sy musiektalent te ontwikkel en hy kan sy talent gebruik om goeie sakgeld te verdien. 'n Goeie voorbeeld hiervan is die FPMS se Afrika-perkussie-ensemble wat gereeld gevra word om by formele funksies in die gemeenskap op te tree teen betaling. Die unieke klank van hul instrumente en die 200% oorgawe waarmee hulle hul musiek maak, lei tot hierdie groep se sukses en gewildheid in die gemeenskap. Mnr. Duminy sê dat die gemeenskap weg moet beweeg van die idee dat kinders vir "tee en *doughnuts*" kom speel en dat kinders eerder geleer moet word om hul talent te gebruik om vir hulself 'n geldjie bymekaar te maak. Daardeur kan hulle moontlik bydrae tot hul musiek-onderrigkoste, óf om 'n instrument aan te koop.

5.2. Terugvoering vanaf oud-leerlinge van die FPMS

Onderhoude is gevoer met sommige van die oud-leerlinge van die FPMS. Dit het gehandel oor die impak wat musiekonderrig by die FPMS op hul lewens gemaak het en hoe dit bygedra het om hulle lewens te vorm en om sukses te behaal.

Mej. Felicia Roux het vir die eerste keer in 2001 met musiekonderrig by die FPMS begin. Hier het sy nege jaar lank violonderrig ontvang en sy was ook deel van die sentrum se Senior Strykensembel en die FPMS Jeugorkes. In 2009 is sy aangewys as Dux-leerling van haar skool, *Klein Nederburg Sekondêr*. Na skool het sy 'n Hoër Sertifikaat in Musiek aan die Universiteit van Stellenbosch behaal en tans is sy daar ook besig met haar B.Mus-graad. Sy sê dat alles wat sy tot dusver in haar lewe bereik het, te danke is aan haar ervaring by die FPMS en dat sy nie 'n lewe sonder die musieksentrum kan indink nie.

Die FPMS was 'n plek waarheen ek kon gaan waar ek kon tyd spandeer op iets waardevols vir myself, eerder as om my tyd te gebruik om verkeerde dinge te doen. Die musieksentrum was vir my soos 'n wegom van alles, die skool en die normale dinge wat mens elke dag moet doen en dit het my gestimuleer en ontwikkel. Die musieksentrum is soos 'n familie, want as jy daar kom, dan is almal bly om mekaar te sien en bly om saam met mekaar musiek te maak. [...] Daar kan jy jouself in jou musiek uitdruk en dit gee vir mens moed vir elke dag. By die musieksentrum word almal van verskillende gemeenskappe soos een mens. Ek het daar ook geleer om my menseverhoudings te verbeter, want in musiek moet jy kan kommunikeer met mense en dit gee jou meer selfvertroue om dinge te doen wat nie elke dag oor jou pad kom nie.

(Persoonlike mededeling deur mej. F. Roux, 22 Maart 2012)

Mej. Roux sê dat die FPMS veral vir die skole in die omgewing baie belangrik is, aangesien baie van die skole nie meer musiekonderrig van enige aard aanbied nie. As gevolg van die FPMS se uitreikprogramme word sommige van die skole aan musiekonderrig blootgestel.

Mnr. Wade Arendse het sedert 2003 vier jaar lank perkussie-onderrig by die FPMS ontvang en was ook 'n lid van die FPMS Jeugorkes. Mnr. Arendse volg tans 'n loopbaan in Meganiese

Ingenieurswese en alhoewel hy tans nie meer musiek beoefen nie, lê sy jare as leerling van die FPMS hom baie na aan die hart:

Thinking about the time I spent at the FPMC brings about fond memories. In particular, the Senior Symphony Orchestra comes to mind. Being part of the Senior Symphony Orchestra taught us trust and the ability to work together, and furthermore, the greatness and joy of what was possible if we did so. Also, it gave us a platform to not only prove to ourselves what we're capable of, but to everyone that had had the honour of seeing us perform. The FPMC was a place where lifelong friendships were formed, and where everyone respected their fellow mates, as well as teachers alike. These relationships extend to this day as I'm sure we all feel a mutual sense of connectedness for each other, no matter where and when we happen to meet each other. These are but just a few of the valuable life lessons learnt during my time at the FPMC. Therefore, music will forever remain dear to me.

(Persoonlike mededeling deur mnr. W. Arendse, 29 September 2011)

Mnr. Björn Kock het in 1990 vir die eerste keer met musiekonderrig by die FPMS begin. Hy was altesaam agt jaar 'n leerlinge van die sentrum en het onderrig ontvang in tjello en kontrabas en was ook 'n lid van die Senior Strykensemble en FPMS Jeugorkes. Na skool behaal hy 'n B.Mus-graad aan die Universiteit van Stellenbosch en het daarna besluit om weer terug te keer na die FPMS waar hy tans tjello-onderrig aanbied. Mnr. Kock sê die volgende oor sy ervaring by die FPMS:

Die FPMS het my dissipline, lewensvaardighede en respek vir andere geleer. Die medestudente het soos my broers en susters geword en ons het nog steeds kontak met mekaar. Die hoogtepunte was om saam te speel in die verskillende groepe soos die Simfonie-orke, Senior Strykensemble en ander ensembles. Dissipline het 'n groot rol in ons lewens gespeel en dit het ons geleer om meer selfstandig en doelgerig te wees.

(Persoonlike mededeling deur mnr. B. Kock, 20 April 2012)

Mev. Inge Scott (née Pietersen) was sedert 1993 vir sewe jaar lank, tot matriek, 'n leerling van die FPMS. Daar het sy onderrig ontvang in dwarsfluit en het ook in die sentrum se Houtblaasorkes en die FPMS Jeugorkes gespeel. Na skool behaal sy 'n meestersgraad in Musiek aan die Universiteit van Kaapstad. Tans gee sy dwarsfluitonderrig by verskeie skole in die Paarl en bied ook onderrig in Dwarspyp (*Fife*) aan as deel van die FPMS se uitreikprogramme. Sy is ook die bestuurder van twee kamermusiekgroepe wat ligte klassiekemusiek verskaf vir funksies, troues en ander geleenthede.

Die onderwysers by die FPMS was baie hardwerkend, energiek, inspirerend en gedrewe. Hulle het alles in hul vermoë gedoen om musiek vir ons as jong musikante interessant en genotvol te maak. Die musiekonderrig by die PFMS het my lewe op so 'n wyse beïnvloed dat ek vandag 'n musiekonderwyseres is. Dit is vir my baie spesiaal om te sien hoe my leerlinge hul potensiaal bereik.

(Persoonlike mededeling deur mev. I. Scott, 29 September 2011)

5.3. Gevolgtrekkings en aanbevelings

Hierdie tesis het dit as hoofdoel gehad om die historiese agtergrond van die FPMS wat strek oor 'n tydperk van ongeveer veertig jaar, so noukeurig en volledig as moontlik na te vors. Onderhoude is gevoer met elkeen van die stigterslede, of selfs in die geval waar 'n stigterslid reeds oorlede is, is onderhoude met hul naasbestaandes gevoer. Verdere onderhoude is gevoer met ander belangrike figure wat 'n rol gespeel het in die geskiedenis van die FPMS. Dokumente uit die argief van die FPMS is georganiseer en bestudeer en gebruik om die geskiedenis soos deur die stigterslede vertel is aan te vul, veral in Hoofstuk 3. Deur middel van die inligting wat uit hierdie navorsing bekom is, kon 'n verhaal geskep word wat die geskiedenis van die FPMS so volledig en in diepte as moontlik vertel. Die feit dat hierdie dokument die enigste van sy aard is en die volledigste navorsingsdokument oor die geskiedenis en huidige funksionering van die FPMS is, bevestig dat die hoofdoel van die tesis hierdeur suksesvol bereik is.

Verskeie ontwikkelingsaspekte en suksesse van die FPMS is regdeur die studie uitgelig en bestudeer. Verskeie hoogtepunte in die bestaan van die FPMS, bevestig die sukses en voortbestaan van die sentrum. 'n Breedvoerige bestudering van die huidige funksionering van die FPMS en die huidige stand van onderrig en programme wat tans deur die sentrum aangebied word, verskyn in Hoofstuk 4 van hierdie tesis. Een van die FPMS se grootste nuwe toevoegings tot sy onderrigprogram is die aanbieding van die volwaardige Vakmusiekkursus wat deel vorm van die WKOD se VOO-program vir Gr.11 en 12 leerlinge (sien afdeling 4.2.1). 'n Moontlike tema vir verdere navorsing in hierdie verband sou kon handel oor 'n evaluering van die FPMS se aanbieding van die Vakmusiekkursus. Hierdeur kan 'n groot bydrae gelewer word ten opsigte van die sukses en uitbouing van hierdie program.

Ander kwessies wat tydens die navorsing oor die huidige funksionering van die FPMS bestudeer is en heelwat verdere aandag sou kon geniet, is sake soos die finansiële funksionering van die sentrum. Alhoewel die FPMS se bestaan tot 'n groot mate verseker is deur sy inskakeling by die WKOD, is die handhawing van 'n stabiele en groeiende finansiële basis 'n kwessie wat gedurig aandag moet geniet. In hierdie opsig sou meer breedvoerige navorsing oor die finansies van die FPMS van groot hulp vir die sentrum kan wees. Navorsing sou kon fokus op die huidige struktuur waarop die sentrum se finansiële werking berus, asook die evaluering van vorige fondsinsamelingsprojekte en ondersoek na nuwe maniere en middele wat 'n bydrae kan lewer om 'n groeiende finansiële stand vir die FPMS te kan verseker en bevorder.

Hand aan hand met 'n goeie finansiële sisteem, is 'n gesonde en doeltreffende bemarkingstrategie. Die goeie bemarking van die FPMS kan 'n groot bydrae maak in sy ontwikkeling. Met die sterk rol van internet in die hedendaagse samelewing en die moontlikhede wat dit bied, kan die effektiewe en doeltreffende benutting daarvan as bemarkingsmiddel nooit te min aandag geniet nie. Die opgradering van die FPMS se webtuiste is 'n kwessie wat dringende aandag kan geniet. Met behulp van hierdie tesis kan 'n webtuiste met genoegsame inligting oor al die aspekte van die FPMS se doen en late saamgestel word. Hierdeur word die FPMS se bekendheid en toeganklikheid vir sy gemeenskap op groot skaal verseker. Gereelde radiopraatjies wat handel oor onlangse gebeure, aktiwiteite en

hoogtepunte van die sentrum kan ook 'n groot rol speel in die bemerking van die sentrum en ook die sentrum se behoefte aan borge aanspreek.

5.4. 'n Toekomsblik

Wanneer 'n mens die omstandighede in oënskou neem waarin die meeste van die FPMS se leerlinge grootword, besef 'n mens die onskatbare waarde van 'n instansie soos die FPMS in die Drakenstein-gemeenskap. Die positiewe uitwerking wat hierdie musieksentrum op die lewens van sy leerlinge het, het 'n opheffende uitwerking in die breër gemeenskap.

Die unieke omstandighede waaruit hierdie sentrum meer as veertig jaar gelede ontstaan het, kan vandag nog steeds in die omliggende gemeenskap waargeneem word – armoede; misdaad; 'n soeke na identiteit; ens. Dit is juis as gevolg van hierdie omstandighede dat daar vandag nog steeds 'n behoefte is aan instansies soos die FPMS wat bydra tot die ontwikkeling van beter lewensstandaarde in die gemeenskap en dít bevestig die bestaansreg van die FPMS, vandag en in die toekoms.

Bronnelys

A. BIBLIOGRAFIE:

Adhikari, M. 1993. *"Let us live for our children": The Teachers' League of South Africa 1913-1940*. University of Capetown Press. Cape Town.

Babbie, E. & Mouton, J. 2001. *The Practice of Social Research*. South African Edition. Oxford University Press, Cape Town.

Cloete (née Engel), C.L. 1996. **Die Frank Pietersen Musieksentrum**. Ongepubliseerde Skripsie B.Mus. Hons., Universiteit van Stellenbosch.

Mouton, J. 2002. *How to succeed in your Masters & Doctoral Studies*. Van Schaik publishers. Pretoria. S.A.

Oersen, M. 1998. **Die Frank Pietersen Musieksentrum**. Die Suid-Afrikaanse Musiekonderwyser. Vol. 131, bl. 40. Kaapstad: Die Suid-Afrikaanse Vereniging van Musiekonderwysers.

Robbins, S. 2003. *Organizational Behaviour*. Upper Saddle River, New Jearsey: Prentice Hall. In. Kritsonis 2004/5, p. 2.

Van Blerk, B. 1993. **Die Frank Pietersen Musieksentrum**, in: **Die Suid-Afrikaanse Musiekonderwyser**. Vol. 122, bl. 16-17. Kaapstad: Die Suid-Afrikaanse Vereniging van Musiekonderwysers.

Whiteman, M. 1960. *Bothner Scholarship*, in: *The South African Music Teacher*. Vol. 59, p. 13. Cape Town: The South African Society of Music Teachers.

Yin, R.K. 1993. *Applications of case study research*. U.S.A.: SAGE Publications.

B. INTERNETBRONNE:

Drakenstein Munisipaliteit. 2009. **Demographics**. [Intyds] Beskikbaar:

<http://www.drakenstein.gov.za/Residents/demographics/Pages/Demographics.aspx> [12 Mei 2009].

Hendricks, C. 2005. **Debating Coloured Identity in the Western Cape**. *African Security Review*. Vol.14 No.4 [Intyds] Beskikbaar: <http://www.iss.co.za/pubs/ASR/14No4/CHendricks.htm#top> [7 Mei 2010]

Wikipedia. 2013. **Groepsgebiedwet**. [Intyds] Beskikbaar:

www.af.wikipedia.org/wiki/Groepsgebiedwet [3 Februarie 2013]

Mangaung String Programme. 2013. **About Us**. [Intyds] Beskikbaar:

<http://mangaungstringprogr1.wix.com/msp#!about-us> [7 February 2013]

C. PERSOONLIKE MEDEDELING:

Arendse, W. (Oud-leerling van die FPMS). E-pos korrespondensie. 29 September 2011.

Bailey, H. (Oud-burgemeester van die Drakenstein Distrik). Persoonlike onderhoud. Wellington. 5 September 2011.

Benjamin, A. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 23 September 2011.

Crail, I. (Dogter van mev. C Jephta, stigteslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 13 Januarie 2012.

De Vos, M. (Suster van mev. N. Norman, stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 31 Januarie 2012.

Duminy, H. (Huidige personeellid van die FPMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 16 Maart 2012.

Engel, J. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 27 September 2011.

Kannemeyer, F. (Eggenoot van M. Kannemeyer, stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 29 September 2011.

Kock, B. (Oud-leerling van die FPMS). E-pos korrespondensie. 20 April 2012.

Le Kay, F. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 17 Desember 2011.

Le Kay, I.U.D. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoude. Paarl. 3 Augustus 2010 en 16 Desember 2011.

Le Kay, I.U.D. (Stigterslid van die PSMS). E-pos korrespondensie. 24 Junie 2011, 29 Junie 2011 en 2 Julie 2011.

Lewis, J. (Suster van J.S. Martin, stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 27 September 2011.

Martin, C. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 24 November 2011.

Martin, J.S. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 1 Junie 2010.

Pietersen, P. (Eggenoot van mnr. F.C. Pietersen, stigter van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 22 September 2010.

Pietersen, V.R.F. (Skoolhoof van die FPMS). Persoonlike onderhoude. Paarl. 28 September 2010, 26 Mei 2011, 16 Januarie 2012, 19 Maart 2012.

Pietersen, V.R.F. (Skoolhoof van die FPMS). E-pos korrespondensie. 20 Augustus 2012, 29 Augustus 2012.

Roux, F. (Oud-leerlinge van die FPMS). Persoonlike onderhoud. Stellenbosch. 22 Maart 2012.

Samaai, D. (Skoolhoof van *Amstelhof Primêr*). Persoonlike onderhoud. Paarl. 4 Augustus 2010.

Samaai, R. (Oud-personeellid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 22 Julie 2010.

Scott, I. (Oud-leerling van die FPMS). E-pos korrespondensie. 29 September 2011.

Smith, M.J. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 5 Oktober 2011.

Solomons, A. (Stigterslid van die PSMS). Persoonlike onderhoud. Ceres. 10 Desember 2011.

Van Niekerk, C. (Waarnemende Studieleier tydens die aanvangsfase van hierdie navorsing). E-pos korrespondensie. 2009

Wittenberg, I. (Huidige personeellid van die FPMS). Persoonlike onderhoud. Paarl. 15 Maart 2012.

Wittenberg, I. (Huidige personeellid van die FPMS). E-pos korrespondensie. 6 Julie 2012, 29 Augustus 2012.

D. ARGIEF:

Slegs materiaal uit die Argief van die FPMS wat vir die doeleindes van die navorsing gebruik is, word hier gelys. Dit word hier chronologies gerangskik.

1975	
1975 (datum onseker)	"Ons maak al vyf jaar musiek!" 'n Feesblad uitgegee ter viering van die vyf-jarige bestaan van die <i>Paarl Skole-Musieksentrum</i> .
1990	
1990 (datum onseker)	"Konstitusie van die <i>Paarl Skole-Musieksentrum</i> " Opgestel deur mnr. Stanley Grabriëls.
25 Oktober 1990	Dokument uitgereik deur <i>Paulus Joubert Sekondêre Skool</i> , Paarl, vir die uitleen van instrumente aan die PSMS.
26 Oktober 1990	Brief vanaf die PSMS aan mnr. I. Kulsen van die DOK, oor die benodigging van finansiële steun.
1991	
26 Maart 1991	Brief vanaf die PSMS aan <i>W. Heuer Musiekwinkel</i> , Stellenbosch. Aansoek om borgskap vir die publisering van 'n feesblad vir die sentrum se 21-jarige

	feesvieringe.
19 Oktober 1991	Program vir die PSMS se 21-jarige feeskonsert.
4 Desember 1991	Notas opgestel deur mnr. S. Haas tydens 'n besoek aan die <i>Hugo Lambrechts Musieksentrum</i> , saam met mnr. V. Pietersen.
1991 (datum onseker)	Brief vanaf die Hoof Uitvoerende Direkteur van die DOK aan die PSMS, opgestel ongeveer Oktober/November. Dit verskaf terugvoering oor die PSMS se aansoek om finansiële hulp, gedateer 17 Oktober 1991.
1991 (datum onseker)	Feesblad uitgegee tydens die PSMS se 21-jarige bestaansfeesvieringe.
1992	
29 Januarie 1992	Voorlopige, handgeskrewe brief vanaf mnr. V. Pietersen aan die Hoof Uitvoerende Direkteur van die DOK oor die betrokkenheid van die DOK by die FPMS.
6 Februarie 1992	Faktuur uitgereik deur <i>W. Heuer Musiekwinkel</i> aan die FPMS vir die verskaffing van instrumente.
24 Februarie 1992	Brief vanaf die Hoof uitvoerende Direkteur van die DOK aan die FPMS. Terugvoering op 'n brief van die FPMS oor die departement se betrokkenheid by die sentrum.
24 Februarie 1992	Brief vanaf mev. P. Pietersen aan mnr. S. Haas (sekretaris van die FPMS). Toestemming vir die gebruik van lokaal te Murraystraat 14, Paarl, vir die doel van die musieksentrum.
27 Februarie 1992	Handgeskrewe notas deur mnr. V. Pietersen vir sy voorlegging tydens 'n ontmoeting met die Departement op 27 Februarie 1992.
15 April 1992	Faktuur uitgereik deur <i>W. Heuer Musiekwinkel</i> aan die FPMS vir die verskaffing van instrumente.
6 Mei 1992	Brief vanaf die FPMS aan die Minister van Onderwys en Kultuur. Bedanking vir geldelike steun van R 63 000, ontvang op 7 April 1992.
8 Junie 1992	Voorlegging deur die FPMS aan die DOK in verband met die oornam van die FPMS deur die Departement.
7 Oktober 1992	Brief vanaf die Minister van Onderwys en Kultuur aan die FPMS oor die

	oorname van die FPMS deur die Departement van Onderwys en Kultuur.
16 Oktober 1992	Brief vanaf die Stadsekretaris van die Paarlse Munisipaliteit aan die FPMS oor die aankoop van 'n gedeelte van Erf 10310 vir Musieksentrum.
22 Oktober 1992	Brief vanaf mnr. V. Pietersen aan die Minister van Onderwys en Kultuur oor die FPMS se beoogde permanente huisvesting.
20 Oktober 1992	Handgeskrewe notas deur mnr. V. Pietersen vir sy spreukbeurt tydens 'n Prinsipale vereniging.
19 November 1992	Brief vanaf die Minister van Onderwys en Kultuur aan die FPMS oor die oornome van die FPMS deur die Departement van Onderwys en Kultuur.
1992 (datum onseker)	Verslag opgestel deur mnr. V. Pietersen, met die titel "Verslag ten opsigte van werksaamhede vir 1992."
1993	
16 Maart 1993	Notule van die oueronderwyservergadering gehou op 16 Maart 1993, te <i>Ebenezer Primêre Skool</i> .
10 Mei 1993	Brief vanaf die FPMS aan ouers van leerlinge van die sentrum i.v.m. die huur van die sentrum se instrumente.
26 Junie 1993	Brief vanaf die Sekretaris van die FPMS, mnr. S.P. Haas, aan ouers van leerlinge van die sentrum oor die betaling van lesfooie.
28 Junie 1993	"Resumé" van die FPMS.
28 Junie 1993	Brief vanaf die Hoof Uitvoerende Direkteur van die DOK aan die FPMS oor die sentrum se aansoek om finansiële hulp.
7 Julie 1993	Brief vanaf die Hoof Uitvoerende Direkteur van die DOK aan die FPMS oor die oorhandiging van finansiële hulptoelae aan kultuurorganisasies.
21 September 1993	'n "Voorsittersverslag" opgestel deur mnr. V. Pietersen.
27 September 1993	'n Dokument met die titel "Samevatting en Aandkonsert", waarin verslag gegee word oor gebeure by die Roodepoortse Eisteddfod '93.
18 November 1993	Dokument gestuur aan die Sekretaris van die <i>Athlone Raad</i> deur die FPMS om aansoek te doen vir die benutting van die koshuis en musieklokale van die <i>Athlone Onderwys Kollege</i> .

1994	
1994 (datum onseker)	Een-bladsy dokument wat gebruik is in konsertprogramme wat 'n kort opsomming van die FPMS se geskiedenis bevat asook inligting oor die sentrum se werksure, lesfooie ens.
1994 (datum onseker)	"Begroting vir 1994" opgestel deur mnr. V. Pietersen.
1994 (datum onseker)	Jaarbepanning vir 1994. 'n Dokument wat datums bevat van byvoorbeeld sentrumkwartale, funksies, konsert ens. vir 1994 asook moontlike projekte vir 1995/6.
18 Januarie 1994	Brief vanaf mnr. V. Pietersen, voorsitter van die FPMS, aan die personeel, leerlinge en ouers van die FPMS, waarin hy kennis gee dat die DOK amptelik die FPMS oorgeneem het op 1 Januarie 1994 en dat die sentrum vanaf 24 Januarie die gebou van die <i>Athlone Raad</i> amptelik in gebruik gaan neem.
6 Junie 1994	'n Bedankingsbrief aan die <i>Athlone Raad</i> vir die benutting van hulle geboue as huisvesting vir die FPMS.
1995	
26 Augustus 1995	Dokument uitgegee tydens die feeskonsert vir die sentrum se 25-jarige bestaan.
1996	
20 Junie 1996	Kwartaalverslag vir die tydperk 10 April tot 20 Junie 1996.
1997	
14 Februarie 1997	Handgeskrewe notas deur mnr. V. Pietersen vir 'n onderhoud met die S.A.U.K.
2001	
2001 (datum onseker)	'n Voorleggingsdokument wat opgestel is vir die doeleindes om heraanzoek te doen vir die huisvesting van die FPMS in die geboue van die <i>Athlone Raad</i> .
2005	
2005 (datum onseker)	'n Konsertprogram wat verskyn het tydens die feesvieringe van die FPMS

	se 35-jarige bestaan.
2006	
2006 (datum onseker)	Kompetisie-inskrywingsvorm: Inskrywingsvorm vir deelname aan die kompetisie vir die toer na Duitsland in Julie 2007.
22 Maart 2006	Amptelike uitnodiging vanaf mnr. Siegfried Fritsche, hoof van die <i>Kreismusikschule</i> in Duitsland, aan die FPMS om die <i>Kreismusikschule</i> in Julie 2007 te gaan besoek.
2007	
2007 (datum onseker)	Toerverslag: 'n Dokument, getiteld " <i>Frank Pietersen Music Centre Charms Audiences in Germany</i> ", opgestel deur personeellede van die FPMS, wat verslag gee oor die Sentrum se besoek aan die <i>Kreismusikschule</i> in Duitsland in Julie 2007.
2012	
27 Maart 2012	Personeellys
Beeldmateriaal	
'n Foto van mnr. Frank Charles Pietersen	

E. KOERANTARTIKELS:**Paarl Post:**

12 September 1991. **Jeugorkes gaan toer.**

24 September 1992. **Historiese opstal huisves dalk sentrum.**

7 Oktober 1993. **Paarlse musiekgroep skitter.**

19 Mei 1994. **Musieksentrum kry eie tuiste.**

3 September 1998. I. Arendse. **Post Scriptum: Ons musiekerfenis bekyk.**

25 Augustus 2005. ***Fortune changes overnight for music centre.*** bl. 17.

5 Augustus 2010. ***40th anniversary concert.***

16 September 2010. ***Paarl Music Centre benefits from Cultivaria Festival.***

2 Desember 2010. ***Krisis by musieksentrum.***

20 Mei 2010. ***Athlone Institute Trust wins gold***

Die Burger:

4 Julie 1992. ***Musieksentrum vra staatshulp.*** bl. 13.

15 Augustus 2005. ***Musieksentrum vier 35 jaar.*** bl. 10.

Kaapse Rapport:

21 Augustus 2005. ***Wonder van musiek herleef.***

Cape Times:

10 Augustus 2005. ***Boland to come alive with A Song for Mandela as young musicians show their talents.***

Sunday Argus:

30 Julie 2005. I. du Toit. ***Personality of the week: Man with a mission to turn kids on to music.***

Addendum A:**Dokumente tans in gebruik by die FPMS**

1. Registrasievorm	127
2. Oudisievorm	129
3. Vorm vir die inkennisstelling van die uitslag van 'n oudisie	131
4. Aanspreeklikheidsvorm	132
5. Inligtingstuk vir ouers	134
6. <i>Fees & Tariffs 2012</i>	135
7. Vrywaringsvorm	136
8. <i>Music Development Fund</i>	137
9. Aansoekvorm vir die vrystelling van die betaling van skoolgeld	138
10. <i>2012 Parent Meetings and FPMS Governing Body Meetings</i>	143
11. Vorderingsverslag	144
12. Praktiese Eksamenverslag	145
13. <i>2012 Concerts and Events</i>	146
14. Weekrooster 2012	148
15. <i>Year Planner 2012</i>	149
16. <i>2012 Arts and Music Centre Profile</i>	150

1. Registrasievorm:

Uitgawe 1

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM

REGISTRASIEVORM

Datum begin:

Tel : 021 – 872 2123/4
 Faks : 021 – 872 7651
 E-Pos : principal@fpmusiccentre.org.za

Sanddriftstraat
 Noorder Paarl
 7646

PERSOONLIKE BESONDERHEDE VAN LEERDER / STUDENT									
VROULIK	MANLIK	LEERDER	VOLWASSENE	TAAL :					
Geboortedatum :					I.D. Nommer :				
Van									
Voorname									
Adres							Poskode		
Leerder	Tel	Huis	Sel						
Skool / Kollege			Skool Gr		Kerkverband				
MEES ONLANGSE MUSIEKEKSAMEN : UNISA / ROYAL SCHOOLS / TRINITY COLLEGE									
Eksamens	Instrument		Jaar		Graad		Punte		
Eksamens	Instrument		Jaar		Graad		Punte		
BUITE KURRIKULêRE AKTIWITEITE : Bv : SPORT / DRAMA / KOOR / ENS.									
Spesifiseer enige mediese of fisiese defekte wat sy/haar vorderig met die instrument kan beïnvloed									
BESONDERHEDE VAN OUERS OF WETTIGE VOOG									
Vader	Titel	Van en Voorletters			Beroep				
Moeder	Titel	Van en Voorletters			Beroep				
Voog	Titel	Van en Voorletters			Beroep				
Telefoon	Vader	H	W		Sel				
Telefoon	Moeder	H	W		Sel				
Telefoon	Voog	H	W		Sel				
RAPPORT / REKENING / NUUSBRIEF GESTUUR AAN : MNR / MEV / MEJ									
Adres							Poskode		
INSTRUMENT :									
Instrument huidiglik bespeel	1.	Onderwyser			Tydperk				
Instrument huidiglik bespeel	2.	Onderwyser			Tydperk				
Neem leerder musiek as vak?		Instrument							

BLAAI OM ASSEBLIEF

-2-

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM

REGISTRASIEVORM

ONDERNEMING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat ek kennis neem van die volgende :

1. Alle applikante is verplig om aan 'n oudisie deel te neem waarna applikante op meriete gekies word.
2. Indien 'n applikant aanvaar word, moet die ouers en leerder 'n onderhoud met die Prinsipaal reël voor die eerste les.
3. Alle nuwe leerders word aan 'n proef tydperk van ses maande onderwerp.
4. Vorderingsverslae word twee maal per jaar aan ouers gestuur. Voortsetting van lesse hang van vorderingraf.
5. Leerders ontvang een **praktiese** les per week asook een les in die **teorie-** en **gehoorprogram** per week. Indien 'n leerder teorie by sy/haar dagskool neem, moet 'n aparte vorm deur die skool se musikonderwyser/es voltooi word.
6. **Alle leerders wat instrumentale onderrig ontvang word verplig om deel te neem aan ensemble, orkes en blaasorkes wat weekliks oefen. 'n Addisionele verpligte oefening mag soms geskeduleer word.**
7. Leerders word verplig om alle lesse en oefeninge by te woon, ook gedurende eksamentye. **Indien 'n leerder meer as een maal sonder 'n skriftelike verskoning van die oer/voog afwesig is, sal sy/haar lesse opgeskort word.**
8. Daar word van leerders verwag om hul eie instrumente te voorsien. **Die Musieksentrum het 'n beperkte aantal instrumente wat gehuur kan word per kwartaal. Ouers is verantwoordelik vir die gereelde onderhoud daarvan.**
9. Lesfooie is betaalbaar by die kantoor nie later as die tweede week van elke kwartaal nie. Ouers is welkom om met die finansiële klerk te reël indien daar enige probleme in hierdie verband is.
10. Indien lesse gestaak word moet ouers een kwartaal vooraf skriftelik kennis gee aan die Prinsipaal.

.....
HANDTEKENING VAN OUER.....
DATUM

VRYWARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee as volg :

Ek, die vader / moeder / wettige voog van

1. Ek het volmag en is geregtig om toestemming te gee, en hiermee gee ek daardie toestemming dat my kind mag deelneem in aktiwiteite georganiseerde en/of aangebied deur die Musieksentrum en/of sy onderwysers gedurende orkeskampe, orkestoere, konserte ens.
2. Ek vrywaar
 - a. die Wes-Kaapse Departement van Onderwys
 - b. die Frank Pietersen Musieksentrum
 - c. die Beheerliggaam van die Frank Pietersen Musieksentrum
 - d. die Prinsipaal, alle onderwysers, werknemers en agente van genoemde Departement en Sentrum, asook
 - e. alle lede van die Beheerraad van die Musieksentrum en hul agente,
 teen enige aanspreeklikheid aan enige besering, ongeval, skade of ander vooroordeel waarvan EK, MY KIND OF ENIGE ANDER PERSOON mag ly na aanleiding van MY / MY KIND se deelname aan bogenoemde aktiwiteite of vervoer daarheen of terug.
3. Hierdie vrywaring sluit alle beserings, ongeval, skade of ander vooroordeel uit wat gely word as gevolg van opsetlike of nalatige handeling of weglating deur een of die ander party soos verwys in 2 (a) tot (e) hierbo genoem, in welke geval die party wat gehandel het (of nagelaat het om so te doen) opsetlik of nalatig en/of sy Prinsipaal bedoel het om plaasvervangend aanspreeklik te wees, mag aanspreeklik gehou word.

.....
HANDTEKENING VAN OUER.....
DATUM

2. Oudisievorm:

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM														
oudisievorm														
FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM														
Tel : 021 – 872 2123/4					Sanddriftstraat									
Faks : 021 – 872 7651					Noorder Paarl									
E-Pos : principal@fpmusiccentre.org.za					7646									
PERSOONLIKE BESONDERHEDE VAN LEERDER / STUDENT														
VROULIK			MANLIK			LEERDER			VOLWASSENE			TAAL :		
Geboortedatum :						I.D. Nommer :								
Van														
Voorname														
Adres							Poskode							
Tel ☎		H		W		Sel								
Skool / Kollege			Graad			Kerkverband								
MEES ONLANGSE MUSIEKEKSAMEN : UNISA / ROYAL SCHOOLS / TRINITY KOLLEGE														
Eksamen		Instrument			Jaar		Graad		Punte					
Eksamen		Instrument			Jaar		Graad		Punte					
BUIE KURRIKULêRE AKTIWITEITE : Bv : SPORT / DRAMA / KOOR / ENS														
Spesifiseer enige mediese of fisiese defekte wat sy/haar vorderig met die instrument kan beïnvloed														
BESONDERHEDE VAN OUERS OF WETTIGE VOOG														
Vader		Titel		Van en Voorletter				Beroep						
Moeder		Titel		Van en Voorletter				Beroep						
Voog		Titel		Van en Voorletter				Beroep						
Telefoon		Vader		H		W		Sel						
Telefoon		Moeder		H		W		Sel						
Telefoon		Voog		H		W		Sel						
RAPPORT / REKENING / NUUSBRIEF GESTUUR AAN : MNR / MEV / MEJ														
Adres						Poskode								
ONDERRIG VERLANG														
JAZZ														
Dwarsfluit		Euphonium			Viool			Klavier		Tromme				
Fagot		Franse Horing			Altviool			Solo-Sang		Bas Kitaar				
Hobo		Skuiftrumpet			Tjello			Teorie		Elek. Kitaar				
Klarinet		Trompet			Kontrabas			Orkes		Klawerbord				
Saxofoon		Tuba			Orkes Perkussie			Kitaar						
Blokfluit		Fife			Afrika Perkussie			Koorsang		Kerkorrel				
Pre-Prim / Gr 1 Musiekprogram				Musiek Geletterheidsprogram				Oorbruggingskursus						
Instrument huidiglik bespeel				1.		Onderwyser		Tydperk						
Instrument huidiglik bespeel				2.		Onderwyser		Tydperk						
Neem leerder musiek as vak						Instrument								
.....														
HANDTEKENING														
.....														
DATUM														
BLAAI ASSEBLIEF OM														

3. Vorm vir die inkennisstelling van die uitslag van 'n oudisie:

<div style="text-align: center;"> <p>FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM MUSIC CENTRE</p> </div> <p style="text-align: right;">Est. 1979</p> <p>Geagte Heer / Dame</p> <p>LOUDISIE</p> <p>Na afloop van die oudisie by die Musieksentrum, berig ons graag dat:</p> <p>..... (NAAM EN VAN)</p> <p>'n oudisie vir (INSTRUMENT) afgelê het en</p> <p>☐ suksesvol was op die en</p> <p>☐ met onderrig kan begin sodra 'n registrasievorm voltooi en ingehandig is en 'n onderhoud met die prinsipaal gereël is.</p> <p>☐ op 'n waglys geplaas is totdat daar 'n leswyd beskikbaar is. U sal deur die Sentrum gekontak word.</p> <p>☐ by die "Program '98" (semi-privaat onderrig) kan inskakel aangesien die Departementale program vol is. Stel die Sentrum in kennis of u in die opsie belangstel al dan nie. Indien ja, kan u seun/dogter met onderrig begin sodra 'n registrasievorm voltooi en ingehandig is en 'n onderhoud met die prinsipaal gereël is. Indien nee sal u seun/dogter op die waglys geplaas word.</p> <p>☐ met onderrig kan begin volgens "Program '98" (semi-privaat onderrig) sodra 'n registrasievorm voltooi en ingehandig is en 'n onderhoud met die prinsipaal gereël is.</p> <p>☐ onsuksesvol was. Hi/isy is welkom om op 'n later stadium weer 'n oudisie te doen.</p> <p>☐ Huidige fooie en tariewe word aangeheg vir u kennisname. Bring asseblief hierdie brief saam na die onderhoud.</p> <p style="text-align: right;"> V R F PIETERSEN PRINSIPAAL 021-872 2123/4 Sanddriftstraat Postbus 485 PAARL 7646 E-pos/waai: principal@fmusiccentre.org.za Website: www.fmusiccentre.org.za </p>	<div style="text-align: center;"> <p>FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM MUSIC CENTRE</p> </div> <p style="text-align: right;">Est. 1979</p> <p>Dear Sir / Madam</p> <p>AUDITION</p> <p>Following the recent auditions held at the Music Centre, we wish to advise you that:</p> <p>..... (NAME AND SURNAME)</p> <p>auditioned for (INSTRUMENT) and</p> <p>☐ was successful on the and</p> <p>☐ can commence lessons once a registration form has been completed, returned to the Centre and an interview has been arranged with the Principal.</p> <p>☐ has been placed on a waiting list until there is a vacancy and the Centre will contact you then.</p> <p>☐ can join the "Program '98" (semi-private tuition) as there is no vacancy in the Departmental programme. Please inform the Centre of your decision. If yes, a registration form must be completed and an interview must be arranged with the principal. If no, your son/daughter will be placed on the waiting list.</p> <p>☐ can commence lessons under the "Program '98" (semi-private tuition) once a registration form has been completed, returned to the Centre and an interview has been arranged with the Principal.</p> <p>☐ was unsuccessful. However he / she is welcome to re-audition at a future date.</p> <p>☐ Fees and tariffs are attached for your information. Please bring this letter with you to the interview.</p> <p style="text-align: right;"> V R F PIETERSEN PRINCIPAL 021-872 2123/4 Sanddriftstraat Postbus 485 PAARL 7646 E-pos/waai: principal@fmusiccentre.org.za Website: www.fmusiccentre.org.za </p>
--	--

4. Aanspreeklikheidsvorm:

**FRANK PIETERSEN
MUSIEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

AANSPREEKLIKHEIDSVORM

Instrument : Grootte :

Fabrikaat : MC Nommer :

Serienommer : Huur :

HIERMEE VERKLAAR EK, DIE ONDERGETEKENDE:

1. Dat ek bostaande instrument van die Frank Pietersen Musieksentrum in 'n goeie toestand ontvang het vir die gebruik deur terwyl hy/sy as leerder by die Musieksentrum ingeskryf is.
2. Dat die instrument in dieselfde toestand gehou en terugbesorg sal word.
3. Dat ek volle aanspreeklikheid vir die instrument aanvaar en onderneem om ook :
 - 3.1 in die geval van diefstal/verlies die instrument te vervang met 'n nuwe instrument (volgens spesifikasies hierbo), of met 'n instrument goedgekeur deur die Musieksentrum
 - 3.2 in die geval van beskadiging van die instrument, om die nodige herstelwerk te laat doen op eie koste deur 'n instansie goedgekeur deur die Musieksentrum
 - 3.3 in die geval van strykinstrument, ou of gebreekte snare te vervang en die strykestok laat behaar, indien nodig, met die verstande dat die instrument met goeie snare en strykestok ontvang is
 - 3.4 in die geval van houtblaasinstrumente, ou of gebreekte rietjies te vervang, met dien verstande dat die instrument met 'n goeie rietjie ontvang is
4. Dat die instrument aan my verhuur word slegs vir gebruik deur die leerder hierin genoem vir onderrigdoeleindes.
5. Dat ek aanvaar dat die Musieksentrum:
 - 5.1 aan die einde van enige kwartaal, of

BLAAI OM ASSEBLIEF

-2-

- 5.2 wanneer die leerder ook al ophou om onderrig by die Musieksentrum te ontvang, of
- 5.3 by wanbetaling van die huurgeld die instrument sonder voorbehoud of terugbetaling van reeds betaalde huurgeld kan intrek.
- 6. Dat ek aanvaar dat die instrument per skoolkwartaal (soos vasgestel deur die Departement van Onderwys en Kultuur) aan my verhuur word en dat hierdie ooreenkoms geld totdat die instrument ingetrek word in terme van paragraaf 5 hierbo.
- 7. Dat ek aanvaar dat die huurgeld kwartaalliks vooruitbetaalbaar is en dat dit by ondertekening van hierdie dokument betaal moet word en daarna op of voor die sewende (7de) dag van die daaropvolgende kwartaal.

Geteken te op hierdie dag van

..... HANDTEKENING VAN OUER / VOOG HANDTEKENING VAN GETUIE
---------------------------------------	----------------------------------

NAAM EN ADRES VAN OUER / VOOG :	NAAM VAN LEERDER (In blokletters) :
---------------------------------	--

_____	_____

Toestand van instrument :

Huidige vervangingswaarde :

Handtekening van instrumentalis : Datum

Hantekening van Hoof / Voorsitter : Datum

Instrument terugontvang deur : Datum

Toestand van instrument :

Handtekening van Hoof / Voorsitter : Datum

5. Inligtingstuk vir ouers:

<p style="text-align: center;">FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM MUSIC CENTRE</p> <p style="text-align: center;">INLIGTINGSTUK VIR OUIERS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leerders moet huiswerkboeke na elke les saambring. 2. Sorg asseblief dat boeke netjies oorgetrek is. Bladmusiek moet ingeplak word. 3. Leerders moet aparte boeke gebruik vir orkeswerk. Dit moet met swart papier oorgetrek word. 4. Die gebruik van 'n musieksak is altyd 'n goeie idee. 5. Daar word verwag dat leerders gereeld oefen, d.w.s. elke dag en nie net een keer voor die volgende les nie. Beginners : 20 min Gevorderder leerders : 30 – 45 min. minimum 6. Elke leerder is verantwoordelik vir die aankoop van snare en harpuit (strykers), riete (houtblasers) en olie (koperblasers) vir sy instrument. Dit kan gekoop word by die kantoor, maar slegs kontant en nie op rekening nie. Geen verantwoordelikheid word deur die onderwyser geneem as sy/hy die leerder se instrument stem en 'n snaar breek nie. 7. Ouers is verantwoordelik vir die gereelde diens van instrument (Sentrum en eie instrument). 8. ORKESOEFENINGE EN LESSE : Slegs geldige verskoning vir afwesigheid word aanvaar. Indien afwesig moet daar 'n brief ter verskoning wees. Laat asseblief vroegtydig weet indien leerder nie by les/orkeesoefening kan wees nie (voor 12:00). 9. Indien lesse gestaak word moet ouers een kwartaal vooraf skriftelik kennis gee. 	<p style="text-align: center;">FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM MUSIC CENTRE</p> <p style="text-align: center;">INFORMATION SHEET FOR PARENTS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Learners must bring homework books to every lesson. 2. Please make sure that books for sheet music are covered neatly. Sheet music must be pasted into books. 3. Learners must use separate books for orchestra work. This must be covered in black paper. 4. The use of a music bag is always a good idea. 5. It is expected of learners to practice regularly i.e. every day and not only once before the next lesson. Beginners : 20 min Advanced learners : 30 – 45 min minimum 6. Every learner is responsible for the purchase of strings and rosin (strings), reeds (woodwinds) and oil (brass) for his/her instrument. This can be bought at the office for cash only. No teacher can be held responsible if he/she breaks a string while tuning the instrument. 7. Parents are responsible for regular service of their instruments (Music Centre or own instrument). 8. ORCHESTRA PRACTICE AND LESSONS : Only valid reasons for absence will be accepted. In the case of absence a letter must be handed in. Please let us know well in advance if learner cannot be at a lesson/orchestra practice (before 12:00). 9. <u>Termination of lessons must be given a term in advance in writing.</u>
---	---

6. Fees & Tariffs 2012

<p>FRANK PIETERSEN MUSEKSENTRUM MUSIC CENTRE</p> <p>FEES & TARIFFS 2012</p> <p>BANKING DETAILS Fees Can Be Paid In At Music Centre Office Or Directly Into Bank Account. Bank: Standard Bank Branch: Paarl Branch Code: 050-210 Account Number: 072214503 Type Of Account: Cheque Account Tel: (021) 872 2123/4</p>	<p>A INDIVIDUAL TUITION (Departmental – Subject And Non-Subject Learners) (Photocopies Included in Price) Annual Tuition Fee</p> <table border="0"> <tr> <td>Pre –Gr 1 - Gr 2</td> <td>R 1400.00</td> </tr> <tr> <td>Gr 3 – Gr 5</td> <td>R 1800.00</td> </tr> <tr> <td>Gr 6 – Gr 8</td> <td>R 2360.00</td> </tr> </table> <p>Tuition Fee Per Term</p> <table border="0"> <tr> <td>Pre – Gr 2</td> <td>R 350.00</td> </tr> <tr> <td>Gr3 – Gr5</td> <td>R 450.00</td> </tr> <tr> <td>Gr6 – Gr8</td> <td>R 590.00</td> </tr> </table> <p>B INDIVIDUAL TUITION Programme '98 (Photocopies : Additional R15.00 Per Term)</p> <table border="0"> <tr> <td>Annual Tuition Fee (35 Min)</td> <td>R3 000.00</td> </tr> <tr> <td>Tuition Fee Per Term</td> <td>R 750.00</td> </tr> </table> <p>Annual Tuition Fee (Learners & Adults : 50 Min) Tuition Fee Per Term</p> <table border="0"> <tr> <td>Guitar Per Month (30 Min Per Week) To Be Announced Later</td> <td>R 3 520.00</td> </tr> <tr> <td>Drumkit Per Term (30 Min Per Week) To Be Announced Later</td> <td>R 880.00</td> </tr> <tr> <td>Drumkit Per Term (50 Min Per Week) To Be Announced Later</td> <td></td> </tr> </table> <p>C HIRING OF MUSIC INSTRUMENTS (Only Learners Up To Grade 12)</p> <p>Hiring Fee : Per Quarter</p> <p>R 300.00</p>	Pre –Gr 1 - Gr 2	R 1400.00	Gr 3 – Gr 5	R 1800.00	Gr 6 – Gr 8	R 2360.00	Pre – Gr 2	R 350.00	Gr3 – Gr5	R 450.00	Gr6 – Gr8	R 590.00	Annual Tuition Fee (35 Min)	R3 000.00	Tuition Fee Per Term	R 750.00	Guitar Per Month (30 Min Per Week) To Be Announced Later	R 3 520.00	Drumkit Per Term (30 Min Per Week) To Be Announced Later	R 880.00	Drumkit Per Term (50 Min Per Week) To Be Announced Later	
Pre –Gr 1 - Gr 2	R 1400.00																						
Gr 3 – Gr 5	R 1800.00																						
Gr 6 – Gr 8	R 2360.00																						
Pre – Gr 2	R 350.00																						
Gr3 – Gr5	R 450.00																						
Gr6 – Gr8	R 590.00																						
Annual Tuition Fee (35 Min)	R3 000.00																						
Tuition Fee Per Term	R 750.00																						
Guitar Per Month (30 Min Per Week) To Be Announced Later	R 3 520.00																						
Drumkit Per Term (30 Min Per Week) To Be Announced Later	R 880.00																						
Drumkit Per Term (50 Min Per Week) To Be Announced Later																							
<p>NB Hiring Fees Are Payable In Advance. Hiring Fees Must Be Paid Before The Instrun Will Be Entrusted To The Registered Learner. The Parents Sign On Receipt Instrument. The Instrument Must Be Returned By The End Of The First Semester UNLESS Hiring Fees For The Second Semester Have Been Paid In Advance. Instruments Must Be Returned By The End Of The Second Semester For Service Parents Are Responsible For Maintenance Of Instruments And FULL SERVICE Bei Instrument Is Allocated To The Next Learner.</p>	<p>D PRACTICE AND MAINTENANCE FEE (for instruments which stay at Centre) Per Quarter R 300.00</p> <p>Parents will pay any additional cost in terms of repairs. In case of damage caused b specific learner the parents will solely be responsible for the cost.</p> <p>E CHOIR (Photocopies included in price)</p> <table border="0"> <tr> <td>Adult Choir (per year)</td> <td>R 190.00</td> </tr> <tr> <td>Youth Choir (per year)</td> <td>R 190.00</td> </tr> <tr> <td>Children's Choir (per year)</td> <td>R 190.00</td> </tr> </table> <p>F TRANSPORT</p> <table border="0"> <tr> <td>Per Term</td> <td>R 450.00</td> </tr> <tr> <td>Per Year</td> <td>R1 800.00</td> </tr> </table> <p>G OTHER EXPENCES</p> <p>Eisteddfod R 15.00 per learder</p> <p>If paid in advance for the year before/or end of February – 10%</p>	Adult Choir (per year)	R 190.00	Youth Choir (per year)	R 190.00	Children's Choir (per year)	R 190.00	Per Term	R 450.00	Per Year	R1 800.00												
Adult Choir (per year)	R 190.00																						
Youth Choir (per year)	R 190.00																						
Children's Choir (per year)	R 190.00																						
Per Term	R 450.00																						
Per Year	R1 800.00																						

7. Vrywaringsvorm:

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM MUSIC CENTRE

Geagte Ouer / Dear Parent

VRYWARING / INDEMNITY :

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee as volg :

Ek, die vader / moeder/ voog van

1. Ek het volmag en is geregtig om toestemming te gee, en hiermee gee ek daardie toestemming dat my kind mag deelneem in aktiwiteite georganiseerde en/of aangebied deur die Musieksentrum en/of sy onderwysers gedurende orkeskampe, orkestoere, konserte ens.
2. Ek vrywaar
 - a) die Wes-Kaapse Departement van Onderwys
 - b) die Frank Pietersen Musieksentrum
 - c) die Beheerliggaam van die Frank Pietersen Musieksentrum
 - d) die prinsipaal, alle onderwysers, werknemers en agente van genoemde Departement en Sentrum, asook
 - e) alle lede van die Beheerraad van die Musieksentrum en hul agente,

teen enige aanspreeklikheid aan enige besering, ongeval, skade of ander vooroordeel waarvan EK, MY KIND OF ENIGE ANDER PERSOON mag ly aanleiding van MY/MYKIND se deelname aan bogenoemde aktiwiteite of vervoer daarheen of terug.

3. Hierdie vrywaring sluit alle beserings, ongeval, skade of ander vooroordeel uit wat gely word as gevolg van opsetlike of nalatige handeling of weglating deur een of die ander party soos verwys in 2 (a) tot (e) hierbo genoem, in welke geval die party wat gehandel het (of nagelaat het om so te doen) opsetlik of nalatig en/of sy prinsipaal bedoel het om plaasvervangend aanspreeklik te wees, mag aanspreeklik gehou word.

HANDETEKENING :

DATUM :

I, the undersigned, declare herewith as follows :

I, the father / mother / lawful guardian of

1. I warrant that I am entitled to grant permission, and herewith grant such permission that my child may participate in activities organized and/or presented by the Music Centre and/or his lecturers during orchestra camps, orchestra tours, concerts, etc.
2. I indemnify
 - a) the Department of Education of the Western Cape
 - b) the Frank Pietersen Music Centre
 - c) the Governing Body of the Frank Pietersen Music Centre
 - d) the principal, all teachers, employees and agents of the said Department and Centre, and
 - e) all members of the Governing Body of the Music Centre and agents there of,

against liability for any injury, casualty, damages or other prejudice which I, MY CHILD, OR ANY OTHER PERSON may suffer owing to MY/MYCHILD'S participation in the said activity or transport there to or there from.

3. This indemnity excludes any injury, casualty, damages or other prejudice suffered due to a wilful or negligent act or omission by one or the other of parties referred to in 2 (a) to (e) here above, in which case the party who acted (or failed to do so) wilfully or negligently and/or his principal purported to be vicariously liable, may be held liable.

SIGNATURE :

DATE :

8. Music Development Fund:

MUSIC DEVELOPMENT FUND

I hereby commit myself to a
 MONTHLY, QUARTERLY, ANNUAL OR ONCE OFF
 (please underline your choice)

pledge to the amount of
 R..... toward the

Frank Pietersen Music Centre Development Fund

Cheques made payable to : Frank Pietersen Music Centre

*Thank you for your support
 Principal and Governing Body*

Please return this form to the Music Centre at the address below.

NAME :

ADDRESS :

.....

☐ :

DATE :

☎ 021-872 2123/4
 Sanddriftstraat
 Posbus 485
 PAARL 7646

E-pos/mail : principal@fpmusiccentre.org.za
 Website : www.fpmusiccentre.org.za

☎ 021-872 7651
 Sanddrift Street
 P O Box 485
 PAARL 7620

9. Aansoekvorm vir die vrystelling van die betaling van skoolgeld:

Ander Ouer/Voog: _____
 Volle naam: _____
 ID Nr.: _____
 Volledige woonadres: _____
 Beroep: _____
 Naam en adres van werkgewer: _____
 Telefoonnummer: Huis: _____ Werk: _____
 Selnr: _____ epos adres: _____

3. AFHANKLIKES:

3.1 BESONDERHEDE VAN ALLE AFHANKLIKE LEERDERS MET INSluitING VAN STUDENTE ONDER 26 JAAR OUD TEN OPSIGTE VAN DIE AKADEMIESE JAAR (*WERKLOSE AFHANKLIKES UITGESLUIT*)*

NAAMEN VAN	ID-NOMMER/ GEBORTE DATUM	NAAM VAN STUDIE- INRICHTING	GRAAD/ VLAK

3.2 BESONDERHEDE VAN VOORSKOOLESE KINDERS

NAAMEN VAN	IDENTITEITSNOMMER/ GEBORTE DATUM

Is vrystelling vorige jaar verleen? Ja Nee

Werklike maandelikse tarief betaalbaar aan skool R _____

Bedrag wat ouer/voog bereid is om per maand te betaal R _____

Is vorige aansoek om vrystelling al afgekeur? Ja Nee

Indien JA, om welke rede? _____

3/...

BYLAE B

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM

AANSOEK OM VRYSTELLING VAN DIE BETALING VAN SKOOLGELD

INSTRUKSIES

- (a) Hierdie vorm moet asseblief volledig in enkelvoud en in blokketters deur die leerder se ouer(s)/wettige voog(de) ingevul word. In gevalle waar leerders van 'n huisgesin meer as een skool sal bywoon, moet ten opsigte van elk van die skole 'n aparte vorm ingevul word.
- (b) Toepaslike dokumentêre bewys(e) van die bruto inkomste, 3 maande se bankstate, munisipale rekening, egskeidingsbevel (geskei) en staat van bates & laste (weduwe/wewenaar) van die ouer(s)/voog(de) moet by die voltooië aansoekvorm aangeheg word voordat die aansoek in sy geheel aan 'n Kommissaris van Ede voorgele word vir bekragting.
- (c) Die voltooië aansoekvorm moet by die prinsipaal van die betrokke skool ingedien word.
- (d) Let asseblief daarop dat aansoekvorms teruggestuur sal moet word as die verlangde stawende bewyse nie aangeheg is nie, alle besonderhede nie verskrek is nie, indien handtekeninge ontbreek, die aansoek nie by paragraaf 6 deur 'n geskikte persoon bedig is nie, ens.
- (e) Aansoekers wat hul eie ondernemings soos bv. boerdery, ens. bedryf, moet hul bates en inkomste in 'n afsonderlike aanhangsel (Aanhangsel B) verskrek.

1. BESONDERHEDE VAN LEERDERS) VIR WIE DAAR AANSOEK GEDOEN WORD (Heg afskrif van geboortestifikaat aan)

NAAMEN VAN	GESLAG	IDENTITEITSNOMMER	GRAAD

2. BESONDERHEDE VAN OUER*

*ouer – "(a) die ouer of voog van 'n leerder; (b) die persoon met wettige aanspraak op sorg vir 'n leerder; of (c) die persoon wat ondernem om die verpligtinge van 'n persoon in (a) en (b) ten opsigte van die leerder se opvoeding op skool na te kom."

Vader/Moeder/Voog: _____
 Volle naam: _____
 ID Nr.: _____
 Volledige woonadres: _____
 Beroep: _____
 Naam & adres van werkgewer: _____
 Kerkverband: _____
 Telefoonnummer: Huis: _____ Werk: _____
 Selnr: _____ epos adres: _____

Getroud
 Ongetroud
 Geskei
 Wewenaar
 Weduwee
 Voog

4. GEKOMBINEERDE BRUTO JAARLIKSE INKOMSTE VAN OUIERS(S) OF VOOG(DE)

Die totale bruto jaarlikse inkomste van beide ouer(s) of voog(de) moet hieronder kategories verstrekk word en dokumentêre bewyse daarvan soos IRP 5-stroktes, jongste belastingaanslag, salarisstrokies, wins-en-verliesstate, rente, ens. moet by aansoekvorms aangeheg word. (Die totale bruto jaarlikse inkomste sluit onder andere in ontvangste in die vorm van salaris, lone, pensioen, diens- en byvoordele (insluitende behuisingstoelae), kleretoelae, kommissie, oortydbesoldiging, direkteursgelde, enige toelae, aandele-inkomste, bonusse (enige bonusse, insluitende die sogenaamde 13de tjekbedrag) en vergoeding vir dienste wat gelever is of in die skooljaar gelewer sal word.

4.1 BRUTO JAARLIKSE INKOMSTE VERKRY VAN WERKGEWERS

Salaris:

- (a) Vader/Stiefvader/Voog: R _____
- (b) Moeder/Stiefmoeder/Voog: R _____

Pensioen:

- (a) Vader/Stiefvader/Voog: R _____
- (b) Moeder/Stiefmoeder/Voog: R _____

Ander Inkomste:

TOTALE INKOMSTE * R _____

ADDISIONELE INLICHTING:

- (a) Besit u eie huis? _____
- (b) Is 'n verband daarop en hoeveel? _____
- (c) Wat bedra u verbandpauement? _____
- (d) Indien u nie u eie huis besit nie –
Hoeveel huur betaal u per maand? _____

*** LW: DOKUMENTÊRE BEWYSE SOOS IN PARAGRAAF 4 BESKRYF MOET AANGEHEG WORD**

4.2 JAARLIKSE INKOMSTE VERKRY UIT EIE SAKE-ONDERNEMING, HANDEL OF BEROEP, PRAKTYK OF BOERDERY

BESONDERHEDE	AARD VAN ONDERNEMING	GEREGISTREERDE HANDELSNAAM VAN ONDERNEMING	TOTALE INKOMSTE VOLGENS PARAGRAAF 3.3 VAN BYLAEB
VADERVOOG			R _____
MOEDERVOOG			R _____
Totale Inkomste*			R _____

LW: *Hierdie bedrag moet gestaat word deur die voltooing van die aangehegte staat (Aanhangsel B) wat medeonderteken moet word deur u outiteur/rekneemster/boekhouer/persoon wat u belastingopgawe ingevul het.

4/...

4.3 ANDER INKOMSTE BY ONDERHOUD INDIEN GESKEI; KINDERTOELAE; PLEEGOUER-TOELAE; TOELAE VAN 'N LIEFDADIGHEIDSLIGGAAM; ONGESKIKTHEIDSTOELAE; OUDERDOMS-OF ANDER PENSGOEN; HUUR UIT EIENDOMME EN RENTE OP BELEGINGS; PNEUMOKONOSITOELAE; HUUR; ENS.

BESONDERHEDE	AARD VAN INKOMSTE	INSTANSIE VAN WIE ONTVANG	BRUTO INKOMSTE
VADERVOOG			R _____
MOEDERVOOG			R _____
Totale Inkomste*			R _____

LW: * DOKUMENTÊRE BEWYSE WAT BEDRAE DUIDELIK AANTOON MOET AANGEHEG WORD

4.4 Indien werkloos, gee redes en meld of ouer/voog as werkloos geregistreer is, en indien wel, meld die Departement van Arbeid se verwysingsnommer: _____

4.5 GROOTTOTAAL VAN INKOMSTE

Van vader en moeder/voogde (komponent 4.1 tot 4.3) _____ R _____

5. VERDERE BESONDERHEDE VAN OUIERVOOG VERLANG

5.1 Die totale maandelike noodsaaklike uitgawes van aansoeker beloop *R _____

LW: * Hierdie bedrag moet gestaat word deur die voltooing van die aangehegte staat (Aanhangsel A).

5.2 Enige spesiale opmerkings wat die ouer/voog onder die aandag van die beheerfigsaam wil bring: _____

6. VERKLARING DEUR OUIERVOOG

EK (volle naam en van) _____
 Verklaar hierby plegtig en opreg dat ek sonder die ondersteuning waarvoor ek hiermee aansoek doen, nie in staat is om voorsiening vir die onderwys van die leerder(s) genoem in paragraaf 3 te maak nie, dat ek geen inligting hoegenaamd aangaande my omstandighede weerhou het nie en dat alle besonderhede verstrekk in hierdie aansoekvorm juis is. Ek aanvaar dat indien daar in enige stadium vasgestel word dat die inligting deur my verstrekk nie juis is nie, vrystelling wat verteen is, ingetrek en die bedrag van sodanige vrystelling van my verhaal sal word.

Datum: _____ Handtekening: _____
 Die verklaarder erken dat hy/sy ten volle op hoogte van die inhoud van hierdie verklaring is en dit verstaan.
 Bedekje voor my te _____ op hede die _____ dag van _____

LANDROSKOMMISSARIS VAN EDE/VEREDERGETER*
 (*Skrap wat nie van toepassing is nie)

5/...

2

BEREKENING VAN NETTO INKOMSTE (WINS OF VERDIENSTE) uit ete sakeonderneming, handel, praktyk of boerdery van vorige belastingjaar, dit wil sê bruto opbrengs, inkomste en verdienste, al was dit nie in kontant omgesit nie, minus uitgawes (ete salariss en goedere onttrek uitgesluit) wat noodsaaklik was om sakeonderneming/boerdery te bedryf of die beroep te beoefen

- (a) Sakeonderneming(s) R _____
- (b) Boerdery R _____
- (c) beroep (praktyk/inkomste) R _____
- (d) ander inkomste, byvoorbeeld vir gelewerde dienste, vervoer, kontrakwerk, konsultaandienste wat nie in paragraaf 2(e) tot (c) vermeld is nie (haar ontvang en renieversdiensies uitgesluit) R _____

TOTALE BEDRAG VAN NETTO INKOMSTE (WINS OF VERDIENSTE) R _____

Indien 'n verlies t.o.v. (a) tot (d) hierbo ter sprake is, meld die totale bedrag daarvan R _____

NOTA: Vir die berekening van die netto inkomste of netto verlies by paragraaf 2 mag slegs werklike uitgawes wat noodsaaklikerwys aangegaan moes word om die onderneming, boerdery of beroep se inkomste te genereer (uitsluitend persoonlike en huishoudelike uitgawes), in ag geneem word.

BEREKENING VAN INKOMSTE UIT SAKEONDERNEMING, HANDEL OF BOERDERY

- 3.1 6% van netto waarde van die bedrag soos in paragraaf 1.3 indien dit 'n batige saldo is R _____
- 3.2 Plus netto inkomste soos in paragraaf 2 bereken OF minus netto verlies soos in paragraaf 2 bereken R _____
- 3.3 Totale inkomste verdien uit sakeonderneming, handel of boerdery. Die bedrag moet ooreenstem met dié genoem in paragraaf 4.2 van die aansoekvorm. R _____

Ek verklaar hiermee dat die inligting hierbo verstrekk ten opsigte van nmr/mev _____ na die beste van my wete korrek is.

OUDIETEUR/REKENMEESTER/BOEKHOUER **ADRES:** _____

DATUM: _____

TEL. NR.: _____

3

HANDTEKENING VAN AANSOEKER OM VRYSTELLING

DATUM

LET WEL: Indien boekhouding self behartig word, moet hierdie vorm deur 'n Kommissaris van Ede bedig word.

LANDDROSVREDEREKTER/KOMMISSARIS VAN EDE*
 (*Skrap woorde wat nie van toepassing is nie)

10. 2012 Parent Meetings and FPMS 2012 Governing Body Meetings:**2012 PARENT MEETINGS**

EERSTE KWARTAAL <i>FIRST TERM</i>	DINSDAG 21 FEBRUARIE 2012 <i>TUESDAY 21 FEBRUARY 2012</i>
TWEEDE KWARTAAL <i>SECOND TERM</i>	DINSDAG 8 MEI 2012 <i>TUESDAY 8 MAY 2012</i>
DERDE KWARTAAL <i>THIRD TERM</i>	DINSDAG 7 AUGUSTUS 2012 <i>TUESDAY 7 AUGUST 2012</i>
VIERDE KWARTAAL <i>FOURTH TERM</i>	DINSDAG 6 NOVEMBER 2012 <i>TUESDAY 6 NOVEMBER 2012</i>

FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM**2012 GOVERNING BODY MEETING DATES**

Time	Date	Type
18h00	7 February 2012	SGB
18h00	1 March 2012	1 st election
18h00	6 March 2012	SGB
18h00	19 March 2012	2 nd election
18h00	24 April 2012	SGB
18h00	05 June 2012	Exco
18h00	24 July 2012	SGB
18h00	21 August 2012	Exco
18h00	16 October 2012	SGB
18h00	30 October 2012	Exco

11. Vorderingsverslag:

**FRANK PIETERSEN
MUSIEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

**Vorderingsverslag
November 2011**

Naam:

Graad:

	Uitstekend	Goed	Bevredigend	Redelik	Swak
Kennis van Nootname en Nootwaardes					
Tongslag					
Klankbeheer					
Vingerkoördinasie					
Stuk 1					
Stuk 2					
Musikaliteit					
Samewerking in Klas					
Algemene Vordering					
	Maximum	Afwesig			
Aantal lesse afwesig					
Kommentaar:					

**ONDERWYSER
November 2011**

PRINSIPAAL

12. Praktiese Eksamenverslag:

**FRANK PIETERSEN
MUSIEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

**PRACTICAL EXAM REPORT
PRAKTIESE EKSAMEN VERSLAG
(GROUP / GROEPE)**

NAME / NAME: _____ MUSIC GRADE /
INSTRUMENT: _____ GRAAD: _____

	MARK / PUNT		MARK / PUNT
PIECE / STUK 1		TECHNICAL EXERCISE / TEGNIESE WERK	
PIECE / STUK 2		YEAR MARK /JAARPUNT	
PIECE / STUK 3		AVERAGE / GEMIDDELDE	

EVALUATION SCALE/EVALUASIE SKAAL		LESSONS MISSED/LESSE AFWESIG	
4	80-100%	ACHIEVED ABOVE EXPECTATION/PRESTEER BO VEREISTES	Maximum Maksimum
3	60-79%	ACHIEVED VOLDOEN AAN	Lessons Lesse
2	40-59%	PARTIALLY ACHIEVED GEDEELTELIK BEREIK	
1	0-39%	NOT ACHIEVED NIE BEREIK	

EXAMINER / EKSAMINATOR

PRINCIPAL / PRINSIPAAL

TEACHER / LEERKRAG

DATE / DATUM

■ 021-872 2123/4
Sanddriftstraat
Postbus 485
PAARL 7644

E-pos/mail: principal@fpmusiccentre.org.za
Website: www.fpmusiccentre.org.za

☎ 021-872 7651
Sanddrift Street
P.O. Box 485
PAARL 7620

13. 2012 Concerts and Events:

FRANK PIETERSEN
MUSIKSENTRUM
MUSIC CENTRE

DATE	EVENT	CO-ORDINATOR	ASSISTANT	VENUE
Fri, 13 April	ABRSM 2 nd Session entries Theory	L le Roux	I Wittenberg	FPMC
Wed, 18 April	ABRSM 2 nd Session entries Practical	L le Roux	I Wittenberg	FPMC
Fri, Sat 20/21 April	STAFF CAMP	RENGEL	H Duminy	
Fri 4 May	UNISA 2 nd Session entries Practical and theory	L le Roux		
Fri - Sun 4-6 May	ORCHESTRA CAMP	H DUMINY	M Pieterse A Adams	
Week of 14 - 18 May	CONTROL TESTS	L LE ROUX		FPMC
Wed 23 May	Practical			
Wed 30 May	Written			
Fri 25 May	FET EXAMS	A JONES	E Gildenhuys	FPMC
Fri 1 June	TRINITY 2 nd Session entries Practical	A JONES	A Nel	FPMC
Fri 8 June	PVE Internal entry date	J Le Kay		FPMC
Fri 8 June	PVE Final entry date	J Le Kay		FPMC
Week of 11-14 June	IQMS - Summative	I Wittenberg		FPMC
Week of 18 - 21 June	TERM CONCERTS	T MANDELA		FPMC
Fri, 22 June	TRINITY 3 rd Session entries Practical and Theory	A JONES		FPMC

FRANK PIETERSEN
MUSIKSENTRUM
MUSIC CENTRE

CONCERTS AND EVENTS

Staff involvement

DATE	EVENT	CO-ORDINATOR	ASSISTANT	VENUE
Fri 20 Jan	ABRSM 1 st Session entries Theory	L le Roux	I Wittenberg	FPMC
Fri 3 Feb	Junior Practice Day	I WITTENBERG	R Engel, A Basson	FPMC
Fri 10 Feb	Senior Practice Day	A JONES	H Duminy, B Kock, M Pieterse	FPMC
Fri 24 Feb	TRINITY 1 st Session entries Theory and Practical	A JONES	A Nel	FPMC
Wed 29 Feb	ABRSM 1 st Session entries Practical	L le Roux	I Wittenberg	FPMC
Fri 2 March	UNISA 1 st Session entries Practical and theory	L le Roux		
Sat & Sun 3&4 March	Somerset College Orchestra Festival - FPMC participation	H DUMINY		
Sat 17 March	MUSIC FESTIVAL	J LEKAY	A Nel I Wittenberg C Vos J Schicklerling C Fourie J Jones	FPMC
Mon, Tues, Thurs 19, 20, 22 March	Term Concerts	RENGEL		FPMC

**FRANK PIETERSEN
MUSEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

DATE	EVENT	CO-ORDINATOR	ASSISTANT	VENUE
Sat 21 July	Practice Day	I Wittenberg		FPMC
Sun 29 July	GALA CONCERT	A JONES	T Mandela D Weir A Basson	
Tue 31 July	SANS Concert	J Le Kay		
Wed 1 Aug	SANS Concert SANS Visit to FPMC	J Le Kay	E Gildenhuis	FPMC
13 - 7 Sept	PVE EISTEDDFOD	ALL STAFF		
14 - 29 Aug	Artscape Schools Music Festival <i>(probably one evening)</i>	A Nel		
Fri, 17 Aug	ABRSM 3 rd Session entries	L le Roux	I Wittenberg	FPMC
Thurs 13 Sept	PVE Gala Concert			
Sat 15 Sept	Concert at Mbekweni	T MANDELA	H Duminy A Gudula A Nel	
Wed 26 Sept	Concert at Paarl East	H DUMINY		
Fri, 21 Sept				
Tue - Thurs, 25-27 September	Auditions	RENGEL	E Nontes A Jones	FPMC
Tue-Thurs 25-27 Sept	Term Concerts	M PIETERSEN		FPMC

**FRANK PIETERSEN
MUSEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

DATE	EVENT	CO-ORDINATOR	ASSISTANT
TERM 4			
Fri - Fri 19 - 26 October	CENTRE EXAMS	L le Roux	M Pieterse
25 Oct??	CULTIVARIA??	M PIETERSEN	B Kock
Wed 31 Oct, Wed 7 Nov	FET Exams	AJ EG	
Fri, 16 Nov	CENTRE AWARDS	A NEL	A Jones E Nontes
Week of 19 - 23 Nov	Departmental Concerts	Dept Co-ordinators	
Fri, 23 Nov	Development Group Concert	R Engel	I Scott
Sat, 1 Dec	CHRISTMAS CONCERT	I WITTENBERG	H Duminy T Mandela
OTHER			
	IQMS Finalizing	I WITTENBERG	
	Mark Sheets	I Wittenberg	
	FET Admin	A Jones	
	No dates yet:		
	Jazz Workshop	L le Roux	H Veldsman

14. Weekrooster 2012

WEEK ROOSTER / WEEK TIMETABLE 2012
FRANK PIETERSEN MUSIEKSENTRUM / MUSIC CENTRE

Edit. 2011:12:07

Tyd Time	Maandag Monday	Tyd Time	Dinsdag Tuesday	Tyd Time	Woensdag Wednesday	Tyd Time	Donderdag Thursday	Tyd Time	Vrydag Friday
							Finance VP, JJ	08:00 09:00	Admin. Staff Meeting
								09h-12h*	Quarterly Staff Meeting 1 st Fri each term
12:00	Support Staff Meeting	12:00	SMT Meeting VP, IW, RE, AJ					10:00	Educator Meeting *
13:00		13:00						11:00	General Staff Meeting 1 st Friday of every Month *
13:45	Departmental Meeting	13:45 14:25	IQMS / GGBS Teaching Staff	13:45 14:25	FET/Theory Subject Meeting	13:45 14:25	PRINCIPAL'S HOUR		
14:45		14:45 15:30	Trinity Grade 3 Theory(EG) Primo/Gr 1 and 2(JL)	14:30	FET Gr 10,11,12 EG, AJ, AN	14:30		13:00	African Percussion Senior Ensemble
15:15	Senior Brass Ensemble RE	15:30 16:30	Trinity Grade 5 Theory(EG)	15:30	African Percussion Junior Ensemble	15:30		15:30	
16:00	Youth Orchestra MP	16:00	Junior Strings (IW)	16:30	FET Gr 10,11,12 EG, AJ, AN	17:00	SINGING ENSEMBLE JL	14:45 15:15	Junior Brass Ensemble RE
17:30	Senior Windband AJ	16:30 17:15	Trinity Grade 4 Theory(EG)	16:30	FET Gr 10,11,12 EG, AJ, AN			15:15 16:00	Junior Windband AJ
17:30	Big Band LL		Intermediate Strings (IW)	17:00-17:30	CHOIR DEPT MEETING				
19:00	Senior Strings HD	17:00 18:00	Trinity Grade 6 Unisa Grade 5(EG)	17:30-18:00	FET 10,11,12 EG, AJ, AN				
		17:15 18:00			CHILDRENS CHOIR (CV)				
					YOUTH CHOIR (JS)				
19:00-21:00	ADULT CHOIR								
TEORIE		STRINGS		WIND		CHOIR		YOUTH ORCHESTRA	

*Quarterly Staff Meeting replaces Educator and General Staff Meeting on the first Friday of each term.

15. Year planner – 2012:

**FRANK PIETERSEN
MUSIEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

Yearplanner – 2012

Times for Orchestras, Ensembles and Choirs:

Mondays: 15:15 – 16:00 Senior Brass Ensemble
16:00 – 17:30 Youth Orchestra
17:30 – 19:00 Senior Strings/ Senior Windband alternating with Big Band
19:00 – 21:00 Adult Choir

Tuesdays: 16:00 – 17:00 Junior String Ensemble

Wednesdays: 17:30 – 19:00 Youth Choir / Children's Choir

Fridays: 14:45 – 15:15 Junior Brass Ensemble
15:15 – 16:00 Junior Windband

Concerts/ Events:

Term 1: 11 January Schools Open
3 February (Friday) Junior Ensembles – Practice Day, 14:30
10 February (Friday) Senior Ensembles – Practice Day, 14:30
3 – 4 March Somerset College Combined Orchestra Festival
16 – 17 March FPMC Music Festival
19 – 22 March Term Concerts

Term 2: 4 – 6 May Orchestra Camp – Seniors
14 – 18 May Control Tests
29 May Theory Exams
18 – 21 June Term Concerts

Term 3: 21 July Practice Day
29 July Gala Concert
13 August – 7 September Paarl Valley Eisteddfod
13 September Paarl Valley Eisteddfod Gala Evening
25 – 27 September Term Concerts

Term 4: 22 – 26 October Centre Exams
30 October Theory Exams
16 November Centre Awards
19 – 23 November Departmental Concerts
1 December Christmas Concert
7 December Schools Close

**FRANK PIETERSEN
MUSIEKSENTRUM
MUSIC CENTRE**

Yearplanner – 2012

Times for Orchestras, Ensembles and Choirs:

Mondays: 15:15 – 16:00 Senior Brass Ensemble
16:00 – 17:30 Youth Orchestra
17:30 – 19:00 Senior Strings/ Senior Windband alternating with Big Band
19:00 – 21:00 Adult Choir

Tuesdays: 16:00 – 17:00 Junior String Ensemble

Wednesdays: 17:30 – 19:00 Youth Choir / Children's Choir

Fridays: 14:45 – 15:15 Junior Brass Ensemble
15:15 – 16:00 Junior Windband

Concerts/ Events:

Term 1: 11 January Schools Open
3 February (Friday) Junior Ensembles – Practice Day, 14:30
10 February (Friday) Senior Ensembles – Practice Day, 14:30
3 – 4 March Somerset College Combined Orchestra Festival
16 – 17 March FPMC Music Festival
19 – 22 March Term Concerts

Term 2: 4 – 6 May Orchestra Camp – Seniors
14 – 18 May Control Tests
29 May Theory Exams
18 – 21 June Term Concerts

Term 3: 21 July Practice Day
29 July Gala Concert
13 August – 7 September Paarl Valley Eisteddfod
13 September Paarl Valley Eisteddfod Gala Evening
25 – 27 September Term Concerts

Term 4: 22 – 26 October Centre Exams
30 October Theory Exams
16 November Centre Awards
19 – 23 November Departmental Concerts
1 December Christmas Concert
7 December Schools Close

16. 2012 Arts and Music Centre Profile:

2012 ARTS AND MUSIC CENTRE PROFILE, Name of Centre: Frank Pietersen Music Centre

(Staff and Learner Numbers as on 7 March 2012. This will change as from the beginning of the third Term)

Permanent Posts	5
Contract posts (please indicate hours allocated as well)	0
Split posts (please indicate hours allocated as well)	8 (210h00 per week)
Governing Body posts	1 (20h00 per week)

TEACHER DETAILS:

Names of teachers	Status	Post Level	Subject /field/ instrument/FET	OTHER
1	Permanent	4	Principal	Managing,
2	Permanent	1	Violin, Viola, Recorder, Junior Strings, Section Practice- Youth Orchestra, Talent Search FET 3h00	2nd in Command, SMT, Paarl Valley Eisteddfod Convener
3	Permanent	1	Brass, Brass Ensemble, Section Practice- Youth Orchestra and Big Band, Talent Search FET 3h00	SMT, Gov. Body, Paarl Valley Eisteddfod Convener
4	Permanent	1	Voice, Theory, Singing Ensemble, Choir warm up, Talent Search FET 3h00	Coordinator Vocal and Choirs,
5	Permanent	1	Flute, Piano, Recorder, Youth Orchestra, Talent Search	Paarl Valley Eisteddfod Convener
6	Part time Contract	1	Clarinet, saxophone, FET Gr11, Senior Wind Band, Junior Wind Band, Talent Search, Choir Accompaniment FET 8h00	SMT, Coordinator Winds,
7	Part time Contract	1	Violin, Senior Wind Band, Intermediate Wind Band, Performance Classes, Talent Search FET 2h00	Coordinator Strings, Gov. Body,
8	Part time Contract	1	Orchestral Percussion, Senior Percussion Ensemble, Junior Percussion Ensemble, FET Gr 10, Talent Search FET 5h00	Coordinator Percussion, Paarl Valley Eisteddfod Convener
9	Part time Contract	1	Jazz, Piano, keyboard, Talent Search FET 1h00	Coordinator Jazz, Arrangement of Music,
10	Part time Contract	1	African Percussion, Uhadi, Djembe, Traditional Vocals and Percussion, Talent Search	Coordinator African Percussion,

The following are duties all the above teachers fulfill as part of the 30/35 hours:

Attend meetings – Staff meetings, Subject meetings, IQMS Meetings, (SMT meetings for members of the SMT). Maintain Instruments, organize concerts, liaise with schools, enter learners for Eisteddfods, Competitions, external exams, arrange parts, make photocopies, order music, etc.

PARTTIME TEACHERS DETAILS:			
Names of teachers	Status	Post Level	Subject/field/instrument
11	Part time Contract	1	Oboe
12	Part time Contract	1	FET Gr 12, Theory for high school learners, Music as extra subject for external exams - theory. Bridging course prepare for tertiary level. 1 Violin learner
13	Part time Contract	1	Accompanist: Children's Choir
14	Part time Contract	-	Cello, assistance Youth Orchestra
15	Part time Contract	1	Cello
16	Part time Contract	1	Adult & Youth Choir
17	Part time Contract	1	Flute, Fife
18	Part time Contract	1	Jazz Guitar
19	Part time Contract	1	Children's Choir
20	Governing Body	-	African Percussion, marimba, kudu horn, Talent Search
21	Semi-private	1	Piano, keyboard

PROGRAMME AND LEARNER DETAILS:		
PROGRAMMES OFFERED (Not outreach)	Number of learners	Number of teachers
STRING DEPARTMENT		
Violin (Individual)	Practical Prim/Sec	50
Viola (Individual)	Practical Prim/Sec	3
Cello (Individual)	Practical Prim/Sec	11
Junior String Ensemble	Practical Prim/Sec	20
Intermediate String Ensemble	Practical Prim/Sec	10
Senior String Ensemble	Practical Secondary	15
WOODWIND DEPARTMENT		
Clarinet/Saxophone (Individual)	Practical Prim/Sec	19
Bassoon (Individual)	Practical Prim/Sec	2
Oboe (Individual)	Practical Prim/Sec	7
Flute (Individual)	Practical Prim/Sec	15
Junior Wind Band	Practical Prim/Sec	15
Senior Wind Band	Practical Secondary	12
Recorder	Practical Prim/Sec	4

BRASS DEPARTMENT			
Brass (Individual)	Practical Prim/Sec	29	1
Senior Brass Ensemble	Practical Prim/Sec	6	1
Junior Brass Ensemble	Practical Prim/Sec	7	1
ORCHESTRAL PERCUSSION DEPARTMENT			
Orchestral Percussion (Individual)	Practical Prim/Sec	27	1
Junior Percussion Ensemble	Practical Prim/Sec	4	1
Senior Percussion Ensemble	Practical Secondary	3	1
VOCAL DEPARTMENT			
Voice (Individual)	Practical Prim/Sec	25	1
Singing Ensemble	Practical Secondary	12	1
Children's Choir	Practical Primary	28	2
Youth Choir	Practical Secondary	35	1
Adult Choir	Practical Adult	47	2
AFRICAN PERCUSSION DEPARTMENT			
African Percussion Ensemble Junior	Practical Prim/Sec	15	2
African Percussion Ensemble Senior	Practical Secondary	18	2
JAZZ DEPARTMENT			
Piano/Keyboard - Jazz and Classical (Individual)	Practical Prim/Sec	39	4
Guitar (Individual)	Practical Prim/Sec	9	1
Big Band	Practical Secondary	20	2
Jazz Combo (Ensemble)	Practical Secondary	6	1
OTHER			
Youth Orchestra	Practical Prim/Sec	30	4
FET -THEORY Gr 10-12 (Group)	Theoretical Secondary	21	3
THEORY (Group)	Theoretical Prim/Sec	58	2
Performance class	Practical Prim/Sec		1
Piano Accompaniment	Practical Prim/Sec		2

PROGRAMMES OFFERED: Outreach (Outreach refers to programs being offered to disadvantaged schools or communities)	No. of Learners	Teachers
STRING DEPARTMENT		
Violin (3 schools)	54	2
Cello (1 school)	15	1
WOODWIND DEPARTMENT		
Recorder (6 groups)	32	2
Fife (4 groups)	22	1
BRASS DEPARTMENT		
Brass (2 schools, one community project)	23	1
ORCHESTRAL PERCUSSION DEPARTMENT		
Orchestral Percussion	12	1
AFRICAN PERCUSSION DEPARTMENT		
African Percussion Marimba, Uhadi, Djembe, Kudu Horn, Traditional Percussion & Voice	130	2
JAZZ DEPARTMENT		
Keyboard Group classes	45	1

Addendum B:

Vraelyste

Groep 1: Stigterslede van die PSMS	155
Groep 2: Huidige Personeellede van die FPMS	157
Groep 3: Leerlinge van die FPMS	161

**Hierdie opname vorm deel van die navorsing vir die voltooiing van die
Magistergraad in Musiek.**

**Departement van Musiek
Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe
Universiteit van Stellenbosch**

Saamgestel deur Petrus Coetzee

Hierdie vraelys sal versprei word onder **stigterslede** (Groep 1) van die destydse *Paarl Skole-
Musieksentrum* (PSMS). Gegewens is vertroulik en sal slegs gebruik word vir
navorsingsdoeleindes vir 'n Magister-tesis.

Inligting uit die volgende vrae sal gebruik word om 'n kort agtergrond van elkeen van die
stigterslede van die destydse PSMS op te stel wat deel sal vorm van die navorsingsprodukt.

1. Titel: _____

Volle naam: _____

Van: _____

Nooiensvan: _____

2. Wanneer en waar is u gebore?

3. Waar het u grootgeword en skoolgegaan?

4. Waar kom u belangstelling in musiek vandaan?

5. Waar het u u musiekopleiding ontvang? Meld asseblief u kwalifikasies in musiek.

6. Wanneer en hoe het u betrokke geraak by die PSMS?

7. Wat was u rol as stigterslid van die PSMS?

8. Kan u asseblief van enige hoogtepunte of interessantheide vertel tydens die beginjare van die PSMS?

9. Kan u die name van leerlinge van die PSMS noem wat besondere musiekprestasies in hul loopbane behaal het?

10. Glo u dat die PSMS voldoen het aan die behoefte wat aanleiding gegee het tot die stigting daarvan?

11. Is u dalk tans op enige wyse betrokke by die FPMS?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

11.1. Indien "Ja" geantwoord, verduidelik asseblief hoe u daar betrokke is:

11.2. Indien "Nee" geantwoord, het u nog kontak met die FPMS en sy bedrywighede?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

12. Woon u dikwels konserte van die FPMS by?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

13. Stel u belang om gereelde inligting oor die FPMS en sy bedrywighede te ontvang?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

**Hierdie opname vorm deel van die navorsing vir die voltooiing van die
Magistergraad in Musiek.**

**Departement van Musiek
Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe
Universiteit van Stellenbosch**

Saamgestel deur Petrus Coetzee

Hierdie vraelys sal versprei word onder **huidige personeellede** (Groep 2) van die *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS). Gegewens is vertroulik en sal slegs gebruik word vir navorsingsdoeleindes vir 'n Magister-tesis.

Hierdie vraelys bestaan uit twee afdelings. Afdeling 1 handel oor u persoonlike inligting. Afdeling 2 handel oor die huidige omstandighede by die FPMS

Afdeling 1. Persoonlike Inligting:

Verskaf asseblief die volgende persoonlike inligting. Hierdie inligting sal moontlik gebruik word om 'n kort agtergrond van elkeen van die huidige personeellede van die FPMS op te stel en sal deel vorm van die navorsingsproduk. U is egter geensins verplig om hierdie inligting te verskaf nie.

1.1. Titel: _____

Volle naam: _____

Van: _____

Nooiensvan: _____

1.2. Wanneer en waar is u gebore?

1.3. Waar het u grootgeword en skoolgegaan?

1.4. Waar kom u belangstelling in musiek vandaan?

1.5. Waar het u u musiekopleiding ontvang? Meld asseblief u kwalifikasies in musiek.

1.6. Wanneer het u betrokke geraak by die FPMS?

1.7. Hoe het u betrokke geraak by die FPMS?

1.8. Watter onderrig bied u tans aan by die FPMS? Noem byvoorbeeld viool, teorie, orkes ens.

1.9. Watter ander pligte het u tans as personeellid van die FPMS?

1.10. Kan u asseblief van enige hoogtepunte of interessantheide vertel tydens u betrokkenheid by die FPMS?

Afdeling 2. Huidige omstandighede by die FPMS:

Die volgende vrae handel oor u huidige lesgeesituasie by die FPMS en sal anoniem weergegee word in die navorsingsproduk. U is geensins verplig om hierdie inligting te verskaf nie.

Waar van toepassing merk asseblief die gepaste blokkie met 'n ✓.

2.1. Aan hoeveel leerders bied u tans musiekonderrig aan by die FPMS?

2.2. Tussen watter ouderdomme wissel hierdie leerders?

_____ tot _____ jaar.

2.3. Op watter vlak is hierdie leerders? Dui aan hoeveel in elke groep (meld getalle).

2.3.1.	<input type="text" value="Beginner"/>	<input type="text"/>	2.3.2.	<input type="text" value="Gr.1"/>	<input type="text"/>	2.3.3.	<input type="text" value="Gr.2"/>	<input type="text"/>
2.3.4.	<input type="text" value="Gr. 3"/>	<input type="text"/>	2.3.5.	<input type="text" value="Gr.4"/>	<input type="text"/>	2.3.6.	<input type="text" value="Gr.5"/>	<input type="text"/>
2.3.7.	<input type="text" value="Gr. 6"/>	<input type="text"/>	2.3.8.	<input type="text" value="Gr.7"/>	<input type="text"/>	2.3.9.	<input type="text" value="Gr.8"/>	<input type="text"/>

2.4. Meld asseblief die getal leerlinge waarvoor u lesgee in elk van die volgende kategorieë:

2.4.1.	<input type="text" value="Aantal individuele leerlinge"/>	<input type="text"/>		
2.4.2.	<input type="text" value="Aantal groepsleerlinge"/>	<input type="text"/>		
2.4.3.	<input type="text" value="Aantal groepe"/>	<input type="text"/>		
2.4.4.	<input type="text" value="Aantal leerlinge per groep:"/>	<input type="text"/>	tot	<input type="text"/>
2.4.5.	<input type="text" value="VOO-leerders (Gr. 10 tot 12)"/>	<input type="text"/>		

2.5. Beklee u 'n voltydse of deeltydse pos by die FPMS?

<input type="text" value="Deeltyds"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Voltyds"/>	<input type="text"/>
---------------------------------------	----------------------	--------------------------------------	----------------------

2.6. Deur wie is u aangestel?

<input type="text" value="Onderwysdepartement"/>	<input type="text"/>
<input type="text" value="FPMS Beheerliggaam"/>	<input type="text"/>
<input type="text" value="Semi-privaat deur die FPMS"/>	<input type="text"/>

2.7. Bied u ook musiekonderrig aan by enige ander skole of aan privaat leerders?

<input type="text" value="Ja, ander skole."/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Ja, privaat leerders."/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Nee, geen ander leerlinge."/>	<input type="text"/>
---	----------------------	--	----------------------	---	----------------------

2.8. Sou u sê dat daar enige verskil is in die gesindheid van leerders wat by die FPMS musiekles neem en kinders wat by ander skole musiekles neem?

<input type="text" value="Ja"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Nee"/>	<input type="text"/>
---------------------------------	----------------------	----------------------------------	----------------------

Verduidelik of gee redes vir u antwoord:

2.9. Is u tevrede met die vordering van u leerlinge by die FPMS?

<input type="text" value="Ja"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="Nee"/>	<input type="text"/>
---------------------------------	----------------------	----------------------------------	----------------------

Verduidelik:

2.10. Maak u ooit persoonlik kontak met die ouers van u leerlinge?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

2.11. Woon u die kwartaalvergaderings vir personeellede by?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

2.11.1. Indien "Nee" geantwoord, waarom nie?

2.12. Woon u dikwels vakvergaderings by?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

2.12.1. Indien "Nee" geantwoord, waarom nie?

2.13. Word u as onderwyser voldoende op hoogte gehou van die sentrum se aangeleenthede?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

2.13.1. Hoe word dit gedoen? Verduidelik kortliks:

2.14. Het u enige voorstelle om musiekonderrig aan die FPMS te verbeter of uit te brei?

2.15. Het u enige projekte in die oog vir die toekoms van die FPMS?

2.16. Verskaf asseblief enige ander kommentaar wat van belang sal wees vir die doeleinde van hierdie navorsing.

**Hierdie opname vorm deel van die navorsing vir die voltooiing van die
Magistergraad in Musiek.**

Departement van Musiek

Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe

Universiteit van Stellenbosch

Saamgestel deur Petrus Coetzee

Hierdie vraelys sal versprei word onder **leerlinge** (Groep 3) wat tans praktiese musieklesse by die *Frank Pietersen Musieksentrum* (FPMS) ontvang. Gegewens is vertroulik en sal slegs gebruik word vir navorsingsdoeleindes vir 'n Magister-tesis.

Waar van toepassing merk asseblief die gepaste blokkie met 'n ✓.

1. In watter graad is jy in die skool? _____
2. Wat is jou skool se naam? _____
3. In watter instrument(e)/sang neem jy les by die FPMS?

Blokfluit		Dwarsfluit		Hobo		Klarinet		Fagot	
Viool		Altviool		Tjello		Kontrabas			
Trompet		Franse Horing		Tromboon		Eufonium		Tuba	
Sang		Klavier		Orrel		Klawerbord		Saxofoon	
Westerse Slagwerk		Afrika-perkussie		Dromme		Jazz Klawerbord			
Klassieke Kitaar		Elektriese kitaar		Elektriese baskitaar		Jazz Kitaar			

4. Is jy 'n lid van een van die sentrum se ensembles of orkeste?

FPMS Jeugorkes		Senior Strykorkes	
Senior Blaasorkes		Junior Strykorkes	

Junior Blaasorkes	☐	Senior Jazzorkes	☐
Westerse Slagwerkensemble	☐	Junior Jazzorkes	☐
Afrika-perkussie-ensemble	☐	Volwasse koor	☐
Jeugkoor	☐	Kinderkoor	☐
Sangensemble	☐	Geen	☐

5. Wie het besluit dat jy musiekles moet neem?

Ek self	☐	My ouers	☐	My skool	☐
---------	--------------------------	----------	--------------------------	----------	--------------------------

Waarom?

6. In watter jaar het jy met musiekles by die FPMS begin?

2011	☐	2010	☐	2009	☐	2008	☐	2007	☐	2006	☐
2005	☐	2004	☐	2003	☐	2002	☐	2001	☐	2000	☐

7. Het jy al voorheen êrens anders musiekles geneem?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

7.1. Indien "Ja" geantwoord, waar het jy al voorheen musiekles geneem?

Privaat	☐	By my skool	☐	By my kerk	☐
---------	--------------------------	-------------	--------------------------	------------	--------------------------

8. Ontvang jy tans groepsonderrig of individuele onderrig by die FPMS?

Groepsonderrig	☐	Individuele onderrig	☐
----------------	--------------------------	----------------------	--------------------------

9. Is jy deel van 'n ontwikkelingsgroep?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

10. Hierdie vraag is slegs bedoel vir hoërskool leerders. Beantwoord slegs 10.1 of 10.2.

10.1. **Gr. 8 tot 9 leerlinge:** Beoog jy om musiek as vak te neem?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

10.1.1. Indien "Ja" geantwoord, spesifiseer waar:

By my skool	☐	By die FPMS	☐
-------------	--------------------------	-------------	--------------------------

10.2. **Gr. 10 tot 12 leerders:** Neem jy tans musiek as vak?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

10.2.1. Indien "Ja" geantwoord, spesifiseer waar:

By my skool	☐	By die FPMS	☐
-------------	--------------------------	-------------	--------------------------

11. Neem jy tans êrens musiekteorie?

Ja	☐	Nee	☐
----	--------------------------	-----	--------------------------

11.1.1. Indien "Ja" geantwoord, spesifiseer waar:

By my skool	☐	By die FPMS	☐	Privaat	☐
-------------	--------------------------	-------------	--------------------------	---------	--------------------------

12. Aan watter van die volgende kunswedstryde, kompetisies of concertofeeste het jy al deelgeneem sedert jy by die FPMS met musiekles begin het?

Paarl Vallei Eisteddfod	☐
-------------------------	--------------------------

Stellenbosch Eisteddfod	☐
-------------------------	--------------------------

Hugo Lambrecht Concerto Fees	☐
------------------------------	--------------------------

Geen	☐
------	--------------------------

Ander:	_____

13. By watter van die volgende instansies het jy al 'n musiekeksamen afgelê sedert jy by die FPMS met musiekles begin het?

UNISA	☐	Trinity	☐
-------	--------------------------	---------	--------------------------

Royal Schools	☐	Geen	☐
---------------	--------------------------	------	--------------------------

14. Watter graad was die laaste musiekeksamen wat jy gespeel het?

Voorgraads		Gr.1		Gr.2		Gr.3	
Gr.4		Gr.5		Gr.6		Gr.7	

15. Watter punt het jy daarvoor behaal?

Tussen:	0 – 20 %		21 – 30 %		31 – 40 %	
	41 – 50 %		51 – 60 %		61 – 70 %	
	71 – 80 %		81 – 90 %		91 – 100 %	

16. Waar het jy van die *Frank Pietersen Musieksentrum* gehoor?

My skool		My ouers		Vriend	
Koerant		Konsert			

17. Is dit vir jou lekker dat jy'n musiekinstrument kan speel?

Ja		Nee	
----	--	-----	--

Verduidelik asseblief waarom?

18. Hoeveel tyd per week oefen jy vir jou musiekklesse?

1 uur		2 – 3 ure		4 – 5 ure		6 – 7 ure		8 – 9 ure	
-------	--	-----------	--	-----------	--	-----------	--	-----------	--

18.1. Dink jy dit is genoeg oefening vir een week?

Ja		Nee	
----	--	-----	--

19. Wil jy graag na matriek musiek by'n Universiteit gaan studeer?

Ja		Waar?	_____
----	--	-------	-------

Nee	
-----	--

20. Wil jy'n loopbaan in musiek volg?

Ja		Nee	
----	--	-----	--

21. Wat was vir jou'n hoogtepunt vandat jy musiekles by die FPMS begin neem het?

Addendum C:

Resultate van Vraelyste

Resultate van die vraelyste wat voltooi is deur personeellede wat tydens 2011 by die FPMS werksaam was.	166
Histogramme vir die resultate van vraelyste wat voltooi is deur leerlinge (Groep 3) wat in 2011 praktiese musieklesse by die FPMS ontvang het.	180

**Resultate van die vraelyste wat voltooi is deur personeellede wat tydens 2011
by die FPMS werksaam was:**

Die response is per vraag geskommel en verskyn dus hier in geen spesifieke volgorde nie.

Vraag 1. Persoonlike Inligting:

Vraag 1.1. Verskaf asseblief u titel, volle naam, van en nooiensvan waar van toepassing.

In ooreenstemming met die wense van die Beheerliggaam word geen name van personeellede hier verstrek nie.

Vraag 1.2. Wanneer en waar is u gebore?

Respons 1:	1963, Ceres
Respons 2:	Robertson
Respons 3:	1984, Bellville
Respons 4:	1970, Paarl
Respons 5:	1964, Bellville
Respons 6:	1980, Paarl
Respons 7:	1965, Genadendal
Respons 8:	1984, Paarl
Respons 9:	Paarl
Respons 10:	1978, Stellenbosch

Vraag 1.3. Waar het u grootgeword en skoolgegaan?

Respons 1:	Paarl
Respons 2:	Windhoek, Namibië
Respons 3:	Paarl: <i>William Lloyd Primêr, New Orleans Sekondêr</i>
Respons 4:	Paarl
Respons 5:	Stellenbosch: <i>St. Idas Primêr, The Settlers High School</i>
Respons 6:	Overberg

Respons 7:	Paarl
Respons 8:	Bellville: <i>Bellville Hoërskool</i>
Respons 9:	Bellville, Duitsland, Pietermaritzburg. <i>Ridge Primary School, Scottsville School, Girls High PMB.</i>
Respons 10:	Elsiesrivier

Vraag 1.4. Waar kom u belangstelling in musiek vandaan?

Respons 1:	Musiek in die familie, <i>Morawiese Kerk, Basuinkoor, Blaasorkes.</i>
Respons 2:	My hele familie is in die kunste en so het ek belang gestel in Musiek. Ek het begin met blokfluit, klavier, kontrabas en tjello.
Respons 3:	My ouerhuis en kerk.
Respons 4:	My ma was 'n musiekonderwyser en ek het die eerste keer in Gr. 2 'n simfonieorkes beleef.
Respons 5:	Van my familie – altyd baie gesing en musiek geluister.
Respons 6:	My ouers en ander familieledede. My ouers was albei stigterslede van die musieksentrum toe dit nog Paarl-Skole Musieksentrum was.
Respons 7:	Het nie keuse gehad nie. Is ingebore.
Respons 8:	My ouers en broer en susters.
Respons 9:	Blootstelling deur ouers.
Respons 10:	Ek het vanaf 8 jarige ouderdom klavier geneem. Het dus oor die jare 'n belangstelling ontwikkel.

Vraag 1.5. Waar het u u musiekopleiding ontvang? Meld asseblief u kwalifikasies.

Respons 1:	<i>Stellenbosch Universiteit – B.Mus. Hons.</i>
Respons 2:	Op skool by <i>William Lloyd Primêr</i> , daarna by FPMS. Gevolg by Universiteit Stellenbosch se oorbruggingskursus.
Respons 3:	By <i>Suid-Wes Konservatorium</i> en toe Stellenbosch (B.Mus ED Hons.)
Respons 4:	<i>Bellville Opleidingskollege – Onderwysdiploma in Musiek.</i>
Respons 5:	Universiteit van Stellenbosch. B.Mus. ED.

Respons 6:	Universiteit van Stellenbosch – B.Mus. Hons. UNISA – UPLM en UTLM
Respons 7:	U.W.K. Diploma in Musiekonderrig.
Respons 8:	Skool, UWK, UCT. B.Mus. Hons.
Respons 9:	Frank Pieterse Musieksentrum, Kerke, <i>New Orleans Sekondêr</i> .
Respons 10:	Klavier op skool by Franklin Lewis, daarna op Hoërskool by FPMS, <i>Paarl-Wellington Streekkoor, Stellenbosch Universiteit</i> . Lisensiaat in Musiekvoordrag.

Vraag 1.6. Wanneer het u betrokke geraak by die FPMS?

Respons 1:	1996
Respons 2:	Vanaf 1993, so 18 jaar gelede.
Respons 3:	1998
Respons 4:	1994
Respons 5:	1996 – deelyds as plaasvervanger vir voltydse personeel.
Respons 6:	2008
Respons 7:	2000, 2005 tot 2006, 2010 tot op hede.
Respons 8:	2006
Respons 9:	2007
Respons 10:	2008

Vraag 1.7. Hoe het u betrokke geraak by die FPMS?

Respons 1:	Daar was 'n demonstrasie gehou en ek het dadelik belang gestel en vanaf 1993 tot hede.
Respons 2:	As 'n Franse Horing leerling.
Respons 3:	Sangopleiding aan leerders gegee. Op skool in perkussie-orkeste gespeel.
Respons 4:	Ek het 'n musiekwaarderingsklas aangebied vir voorskoolse groep.
Respons 5:	Mnr. Vaughan Pietersen het my gebel en gesê dat hy iemand nodig het om vioolles te gee.
Respons 6:	Vakante pos.

Respons 7:	Prinsipaal het my genader. Deeltyds, toe later voltyds.
Respons 8:	Die Prinsipaal het my gekontak en 'n deeltydse pos in orkes-perkussie aangebied.
Respons 9:	Deeltydse onderwyser (saksofoon/klarinet)
Respons 10:	Aangestel in permanente pos, koperblaas onderwyser.

Vraag 1.8. Watter onderrig bied u tans aan by die FPMS?

Respons 1:	Viool, Altviool, Blokfluitgroepe, <i>Junior Strings</i>
Respons 2:	Tjello
Respons 3:	Viool, Teorie, Musiek as vak Gr.12, Koor.
Respons 4:	Sangopleiding. Koördineer Koor Akademie.
Respons 5:	Franse Horing
Respons 6:	Koperblaas: Trompet, Tromboon, Eufonium, Franse Horing, Tuba.
Respons 7:	Klavier, Dwarsfluit, Jeugorkes, Blokfluit aan ontwikkelingsgroepe.
Respons 8:	Viool
Respons 9:	Perkussie
Respons 10:	Klarinet, Saksofoon, Fagot, Senior en Junior Blaasorkes. VOO-graad 10.

Vraag 1.9. Watter ander pligte het u tans as personeellid van die FPMS?

Respons 1:	Finansies
Respons 2:	Koördineerder van FPMS Funksies en Konserte.
Respons 3:	Geen.
Respons 4:	Tans is ek Orkesbestuurder.
Respons 5:	2de in bevel, IQMS Koördineerder, Royal Schools en Trinity Sameroeper, <i>Centre Awards</i> , Instrumente Instandhouding, Oudisies, Briewe van <i>Paarl Post</i> skryf.
Respons 6:	Gee net les.
Respons 7:	Oudisies, Koördineerder van interne toetse en eksamens, Samro-Koördineerder, P.V.E.-Orkeste Koördineerder.
Respons 8:	Koördineerder van Blasersafdeling, VOO Koördineerder, Administratiewe pligte,

	Begeleier.
Respons 9:	Lid van Senior-Bestuurspan. Lid van Beheerliggaam.
Respons 10:	Betrokkenheid met administratiewe werk van my afdeling. Bydrae met die reël van geleenthede by die Sentrum. Ek is ook sameroeper van die perkussie afdeling vir die Eisteddfod.

Vraag 1.10. Kan u asseblief van enige hoogtepunte of interessantheide vertel tydens u betrokkenheid by die FPMS?

Respons 1:	Suid-Kaap toer in 1998. Ek was nog 'n leerlinge hier. Die toer was 'n groot sukses. Ons het 'n reeks konserte aangebied in Knysna, George en Oudtshoorn. Die Mandela-Konsert in 2005.
Respons 2:	Ons het talle jare die <i>Paarl Vallei Eisteddfod</i> gewen as algehele Simfonie-orke. Is deur die welbekende dirigent, Dr. Alun Francis dirigeer.
Respons 3:	Musiek Vakwerk: Ons openbare eksamen hierdie jaar by La Pommier Landgoed. Koor: <i>Tygerberg Eisteddfod</i> en <i>Applous</i> .
Respons 4:	Galakonsert en Kerskonsert 2008 en 2009. Koor-Akademie <i>Launch</i> 2009.
Respons 5:	Toer na Suid-Kaap met 1998 Jeugorkes. <i>Senior Windband</i> , <i>Senior Strings</i> en <i>Marimba band</i> . Met bus na Oudtshoorn, George en Knysna – ongelooflike atmosfeer onder die leerders.
Respons 6:	Om elke dag te kan ervaar wat musiek vir al die leerlinge beteken.
Respons 7:	Toer na Knysna. Sentrum se 35ste en 40ste Bestaansjaar-vieringe.
Respons 8:	Nee
Respons 9:	40-jarige bestaansjaarvieringe in 2010. Ek het aan die begin van die jaar voltyds hier begin werk. Dit is dus opwindend om groei te sien in die perkussie afdeling.
Respons 10:	2005: Konserte met die dirigent, Dr. Alun Francis. 2010: Duitsland toer. 2011 Mei: Kursus in Genadendal.

Vraag 2. Huidige omstandighede by die FPMS:**Vraag 2.1. Aan hoeveel leerders bied u tans musiekonderrig?**

Respons 1:	5
Respons 2:	2
Respons 3:	30
Respons 4:	20
Respons 5:	
Respons 6:	40
Respons 7:	28
Respons 8:	23
Respons 9:	44
Respons 10:	50

Vraag 2.2. Tussen watter ouderdomme wissel hierdie leerders?

Respons 1:	9 tot 22
Respons 2:	12 tot 30
Respons 3:	18 tot 23
Respons 4:	7 tot 45
Respons 5:	15 tot 46
Respons 6:	6 tot 18
Respons 7:	14 tot 24
Respons 8:	11 tot 16
Respons 9:	10 tot 33
Respons 10:	5 tot 18

Vraag 2.3. Op watter vlak is hierdie leerders? Dui aan hoeveel in elke groep (meld getalle).

Respons 1:	4 gr. 3, 4 gr.4, 4 gr.5, 6 gr. 6, 3 gr.7, 1 gr.8.
Respons 2:	2 beginners, 1 gr.2, 1 gr.3, 1 gr.6
Respons 3:	5 beginners, 3 gr.1, 4 gr.2, 3 gr.3, 1 gr.4, 5 gr.5, 2 gr.6, 2 gr.7
Respons 4:	Gr. 1, Gr. 3
Respons 5:	3 beginner, 3 gr.1, 7 gr.1, 4 gr.3, 5 gr.4, 2 gr.5, 1 gr.7
Respons 6:	20 beginner, 8 gr.1, 4 gr.2, 4 gr.4, 2 gr.4, 2 gr.5, 2 gr.6, 1 gr.7
Respons 7:	14 beginner, 10 gr.1, 1 gr.2, 3 gr.3, 1 gr.4, 1 gr.6
Respons 8:	
Respons 9:	3 beginner, 3 gr.1, 3 gr.2, 3 gr.3, 2 gr.4, 4 gr.5, 2 gr.6, 3 gr.7
Respons 10:	53 beginner, 7 gr.1, 3 gr.2, 1 gr.3, 1 gr.4, 2 gr.6,

Vraag 2.4. Meld asseblief die getal leerlinge waarvoor u lesgee in elk van die volgende kategorieë: individueel, groepsleerlinge, aantal groepe, aantal leerlinge per groep, VOO-leerlinge.

Respons 1:	5 individueel, 1 VOO.
Respons 2:	2 individueel, 1 groep, 15 tot 20 leerlinge per groep.
Respons 3:	19 individueel, 9 groepsleerlinge, 3 groepe, 3 tot 5 per groep, 3 VOO.
Respons 4:	20 individueel, 40 groepsleerlinge, 2 groep, 10 tot 15 per groep, 2 VOO.
Respons 5:	8 VOO
Respons 6:	20 individueel, 20 groepsleerlinge, 4 groepe, 3 tot 5 per groep, 2 VOO.
Respons 7:	3 individueel, 5 groepsleerlinge, 8 groepe, 2 tot 5 per groep, 15 VOO.
Respons 8:	23 individueel, 44 groepsleerlinge, 6 groepe, 3 tot 10 per groep, 3 VOO.
Respons 9:	30 individueel, 14 groepsleerlinge, 4 groep, 3 tot 4 per groep, 1 VOO.
Respons 10:	25 individueel, 25 groepsleerlinge, 3 groepe

Vraag 2.5. Beklee u 'n voltydse of deelydse pos by die FPMS?

Respons 1:	Deelydse
Respons 2:	Deelydse
Respons 3:	Deelydse
Respons 4:	Voltydse
Respons 5:	Voltydse
Respons 6:	Voltydse
Respons 7:	Voltydse
Respons 8:	Voltydse
Respons 9:	Voltydse
Respons 10:	Voltydse

Vraag 2.6. Deur wie is u aangestel?

Respons 1:	Onderwysdepartement
Respons 2:	Onderwysdepartement
Respons 3:	Onderwysdepartement
Respons 4:	Onderwysdepartement
Respons 5:	Onderwysdepartement
Respons 6:	Onderwysdepartement
Respons 7:	Onderwysdepartement
Respons 8:	Onderwysdepartement
Respons 9:	Onderwysdepartement
Respons 10:	Onderwysdepartement

Vraag 2.7. Bied u ook musiekonderrig aan by enige ander skole of aan privaat leerders?

Respons 1:	Ja, by ander skole.
Respons 2:	Ja, privaat leerlinge.
Respons 3:	Ja, by ander skole, asook privaat leerlinge.

Respons 4:	Ja, by ander skole en privaat leerlinge.
Respons 5:	Nee, geen ander leerlinge nie.
Respons 6:	Ja, by ander skole.
Respons 7:	Nee, geen ander leerlinge nie.
Respons 8:	Ja, privaat leerlinge.
Respons 9:	Ja, by ander skole.
Respons 10:	Ja, privaat leerders.

Vraag 2.8. Sou u sê dat daar enige verskil is in die gesindheid van leerders wat by die FPMS musiekles neem en kinders wat by ander skole musiekles neem?

Respons 1:	Ja, FPMS leerlinge is 'n bietjie meer gefokus en maak meer moeite om te oefen.
Respons 2:	Nee, alma is ewe gemotiveerd.
Respons 3:	Ja, die individuele leerlinge is meer pligsgetrou en doen hulle werk. Die groepsleerlinge is meer ongedissiplineerd.
Respons 4:	Ja. FPMS-leerlinge is musikaal, maar nie altyd toegewyd nie. Leerlinge van ander skole is nie so musikaal nie, maar meer toegewyd. Privaat-leerlinge is goeie studente en baie gefokus.
Respons 5:	Ja, FPMS leerlinge het 'n spesiale verbondenheid. Hulle maak vriende met leerlinge uit ander skole en gemeenskappe en hulle behou dikwels hierdie vriendskappe nog lank in die toekoms.
Respons 6:	Ja, leerlinge van die FPMS sien baie keer die sentrum as 'n tuiste.
Respons 7:	Nee
Respons 8:	Ja, die leerlinge by ander skole kry tydens skool les, dus is dit meer toeganklik en bereikbaar.
Respons 9:	Ja, die meerderheid van die FPMS leerlinge het nie die nodige belangstelling van hulle ouers nie.
Respons 10:	

Vraag 2.9. Is u tevrede met die vordering van u leerlinge by die FPMS?

Respons 1:	Nee. Hoë afwesigheidsyfer.
Respons 2:	Nee, daar is leerlinge wat goed vorder, maar daar is ook leerlinge wat nie genoeg oefen nie, of nie genoeg ondersteuning van hul ouers ontvang nie.
Respons 3:	Ja
Respons 4:	Ja, hul werk baie hard, ten spyte van hul omstandighede.
Respons 5:	Ja, ek rig meer volwassenes af as leerlinge.
Respons 6:	Ja, as gevolg van skool en sport programme is die standaard aanvaarbaar.
Respons 7:	Ja, hulle oefen goed en neem aktief deel aan orkeste en ensembles en speel eksterne eksamens.
Respons 8:	Ja en nee. Leerlinge benodig meer ondersteuning van hul ouers.
Respons 9:	Nee. Die oorgrootte meerderheid oefen nie, dus is daar te min vordering.
Respons 10:	Ja, my leerlinge vorder baie goed en is musikaal aangelê, maar sommige is lui en oefen nie so gereeld nie.

Vraag 2.10. Maak u ooit persoonlik kontak met die ouers van u leerlinge?

Respons 1:	Ja
Respons 2:	Ja
Respons 3:	Ja
Respons 4:	Ja
Respons 5:	Ja
Respons 6:	Ja
Respons 7:	Ja
Respons 8:	Ja
Respons 9:	Ja
Respons 10:	Ja

Vraag 2.11. Woon u die kwartaalvergaderings vir personeellede by?

Respons 1:	Ja
Respons 2:	Ja
Respons 3:	Ja
Respons 4:	Ja
Respons 5:	Ja
Respons 6:	Ja
Respons 7:	
Respons 8:	Ja
Respons 9:	Ja
Respons 10:	Ja

Vraag 2.12. Woon u dikwels vakvergaderings by?

Respons 1:	Nee
Respons 2:	Nee, ek het nie vakleerlinge nie.
Respons 3:	
Respons 4:	Ja
Respons 5:	Ja
Respons 6:	Ja
Respons 7:	Ja
Respons 8:	Ja
Respons 9:	Ja
Respons 10:	Ja

Vraag 2.13. Word u as onderwysers voldoende op hoogte gehou van die sentrum se aangeleenthede?

Respons 1:	Ja, deur SMS'e en inligtingsbriewe in posvakkies.
Respons 2:	Ja, ek kry gereeld terugvoering in my posvakkie en SMS'e.
Respons 3:	Ja, met die personeel jaardagboek en SMS-sisteem.
Respons 4:	Ja, e-pos of SMS-sisteem.
Respons 5:	Ja, deur middel van vergaderings, briefies en die sentrum jaarboek.
Respons 6:	Ja, deur middel van vergaderings en E-posse.
Respons 7:	Ja, deur middel van SMS'e, ens.
Respons 8:	Ja, deur middel van dagboek, memo, SMS
Respons 9:	Ja, deurgegee by vergaderings (weekliks)
Respons 10:	Ja, deur middel van vergaderings, kopieë van dokumente en korrespondensie.

Vraag 2.14. Het u enige voorstelle om musiekonderrig aan die FPMS te verbeter of uit te brei?

Respons 1:	Miskien moet ons meer oefenkampe reël sodat ons kan werk om die musiek te bevorder en miskien die " <i>vibe</i> " in die groep meer lewendig te maak.
Respons 2:	
Respons 3:	
Respons 4:	Meer ontwikkelingsgroepe met blokfluit – en daaruit word kinders geïdentifiseer vir orkes instrumente.
Respons 5:	Daar moet meer ensemblewerk gedoen word sodat die leerlinge gewoon kan raak om in 'n groep alleen 'n stemparty te speel en sy/haar deel te doen.
Respons 6:	Baie talentvolle kinders, maar moet meer ouersamewerking kry.
Respons 7:	
Respons 8:	Strenger oudisie/keuring van leerlinge.
Respons 9:	Meer werksinkels, meer kontak met tersiêre inrigtings.
Respons 10:	Alle leerlinge moet lesfooie betaal.

Vraag 2.15. Het u enige projekte in die oog vir die toekoms van die FPMS?

Respons 1:	
Respons 2:	Nee, miskien vakwerk.
Respons 3:	Ja, om al die oud-leerlinge van die sentrum in 'n volwasse orkes in die Paarl bymekaar te trek. Hier is baie potensiaal in die Paarl.
Respons 4:	
Respons 5:	<i>Website</i> beter bemark. Meer uitreiking na ouetehuse.
Respons 6:	Nee
Respons 7:	Koperblaas werkswinkel
Respons 8:	Koperblaas werkswinkel vir Februarie 2012.
Respons 9:	Ons wil graag ons eie ouditorium bou.
Respons 10:	

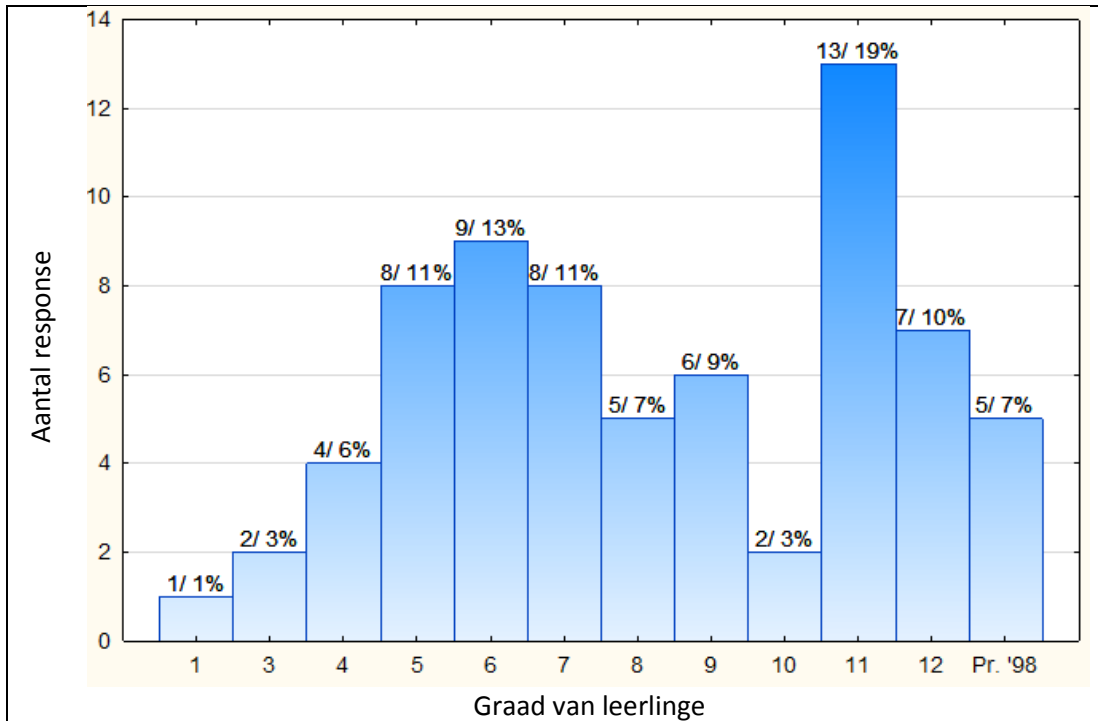
Vraag 2.16. Verskaf asseblief enige ander kommentaar wat van belang sal wees vir die doeleinde van hierdie navorsing.

Respons 1:	
Respons 2:	
Respons 3:	Dit is altyd 'n kwessie dat ons meer finansies tot ons beskikking sou wou hê om meer geleenthede vir agtergeblewe kinders te kon skep.
Respons 4:	Ek dink daar is baie talent wat nog nie gevind is nie. As ons meer blokfluit les vir gr.4/5 of selfs gr.3 kan gee, sal ons uit daardie groepe nog talent kon identifiseer.
Respons 5:	Sodra die leerders na matriek die sentrum verlaat, vergeet baie van hulle hoe belangrik musiek is. My doel is om hulle te betrek en weer te laat belangstel in dit wat hulle geniet – Musiek.
Respons 6:	
Respons 7:	Die FPMS het die potensiaal om 'n fantastiese inrigting te wees wat werklik kompetisie kan wees vir byvoorbeeld die Hugo Lambrecht Musieksentrum. Maar . . . hier is soveel onderstroming tussen verskillende musiekfamilies van

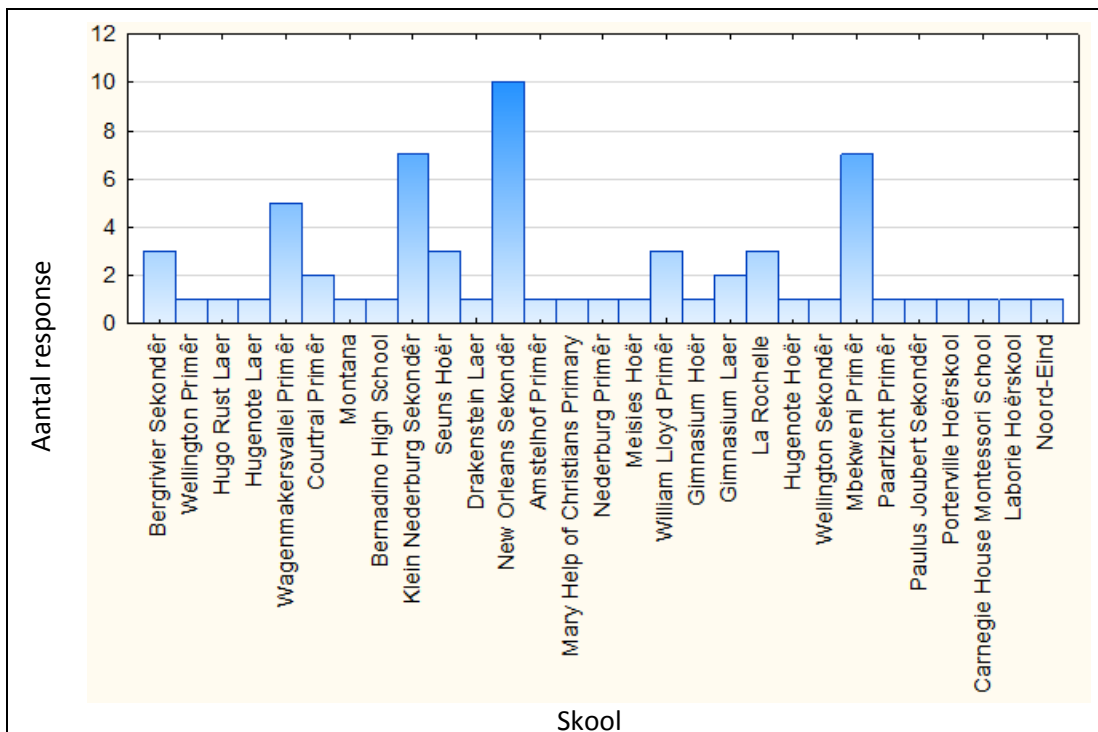
	die Bruin gemeenskap dat dit die doeltreffendheid van die sentrum amper "kelder". Alles vanaf die besluitnemings tot by die manier van lesgee word beïnvloed deur hierdie sosiale onderstrominge.
Respons 8:	
Respons 9:	Die FPMS toon ongelooflike potensiaal vir groei! Borge en fondse sal moet aandag geniet.
Respons 10:	

Histogramme vir die resultate van vraelyste wat voltooi is deur leerlinge (Groep 3) wat tydens 2011 praktiese musieklesse by die FPMS ontvang het:

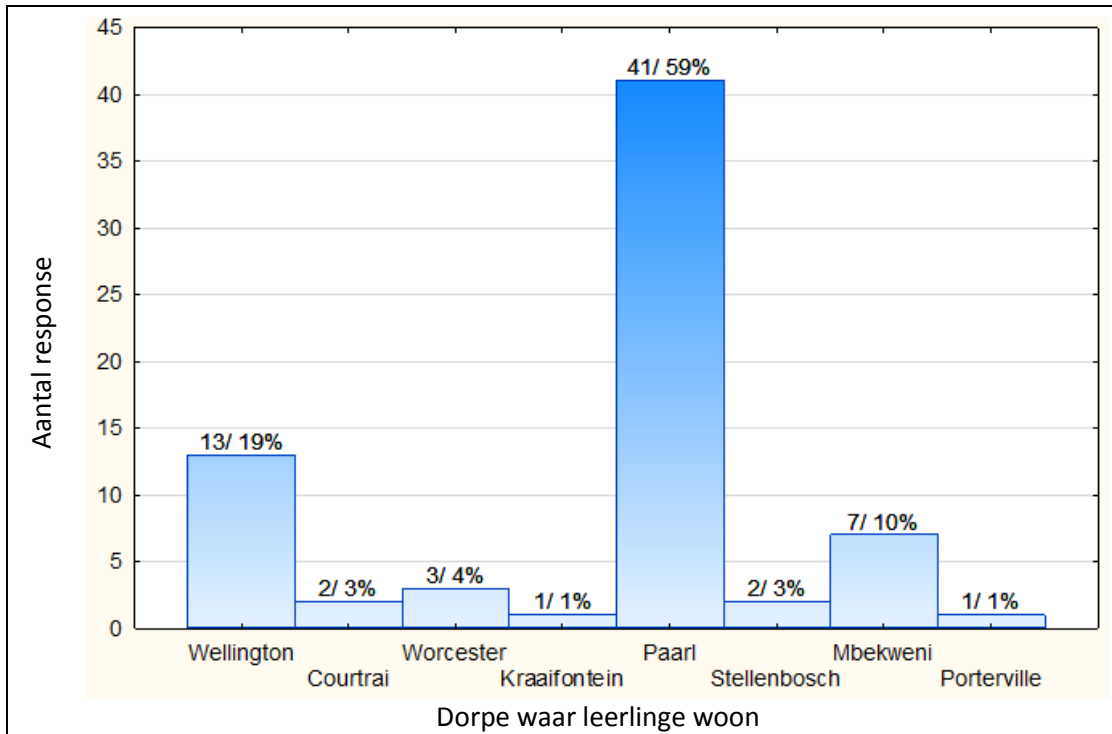
Vraag 1: In watter graad is jy in die skool?

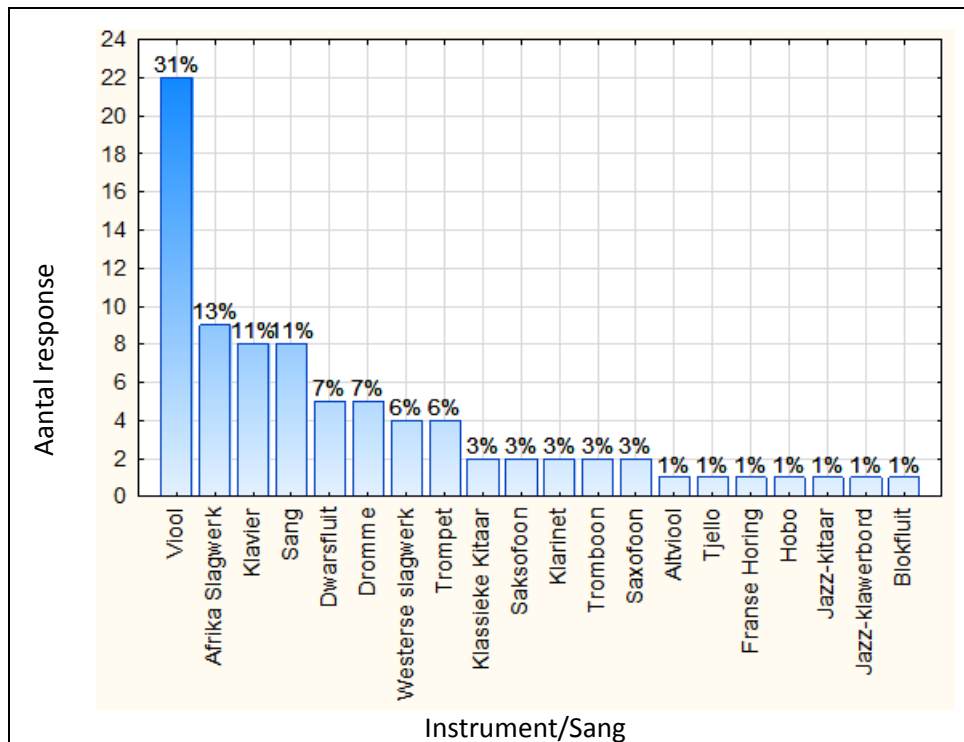
Vraag 2: In watter skool is jy?

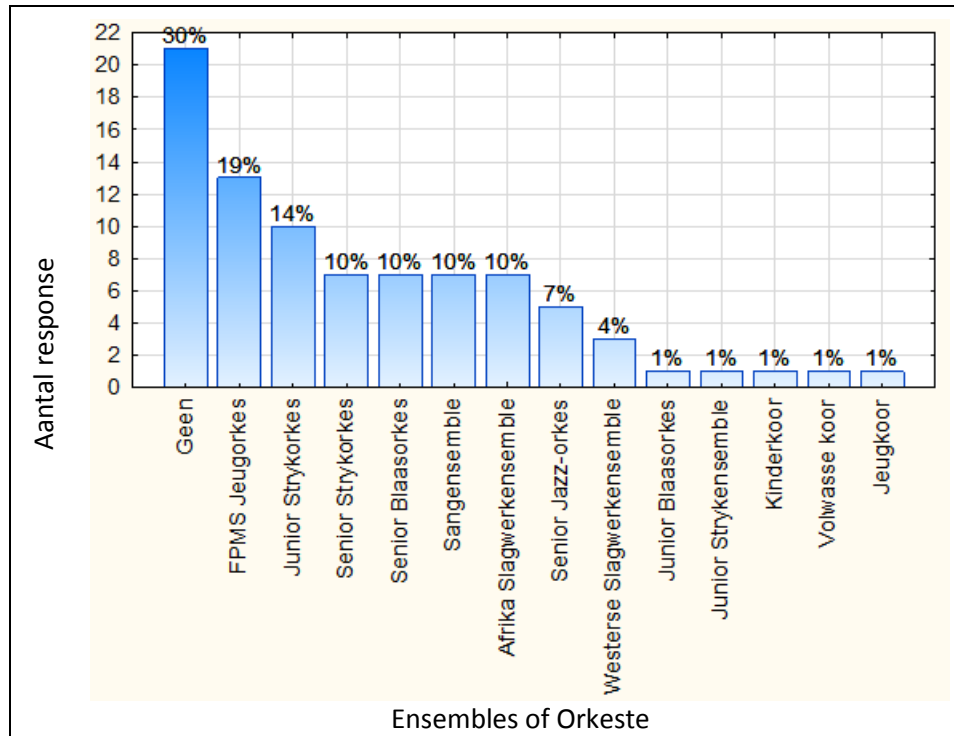
Vraag 2.1: In watter dorp is jou skool geleë?

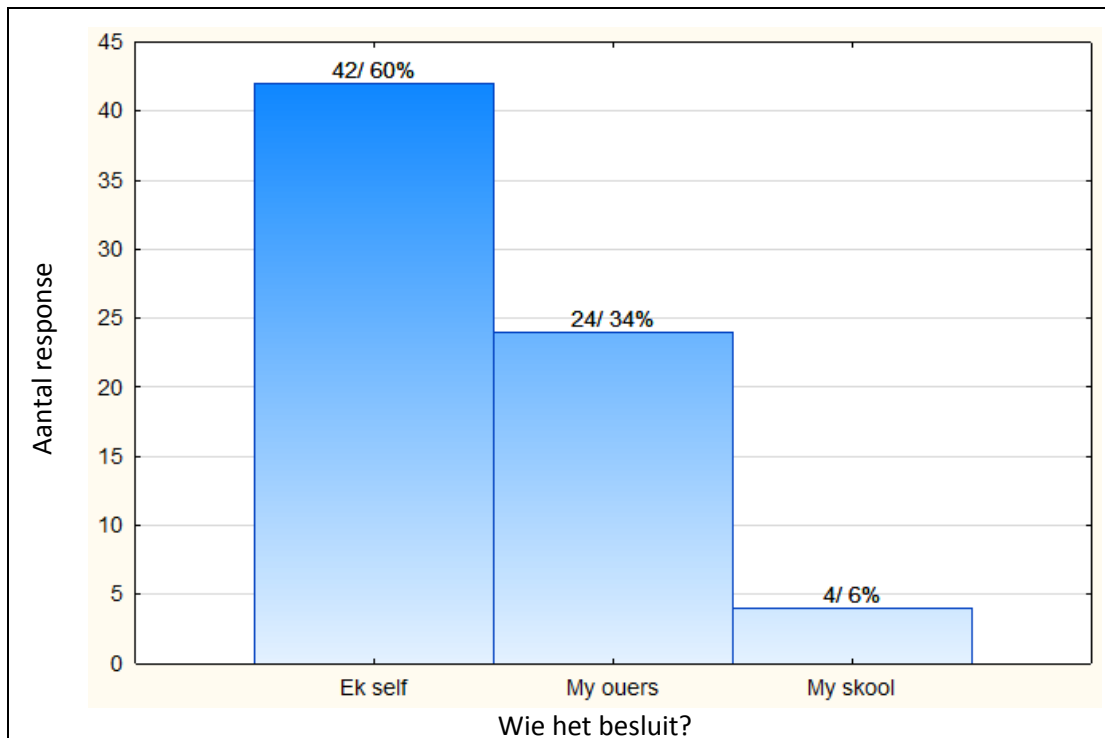
Vraag 3: In watter instrument(e)/sang neem jy les by die FPMS?

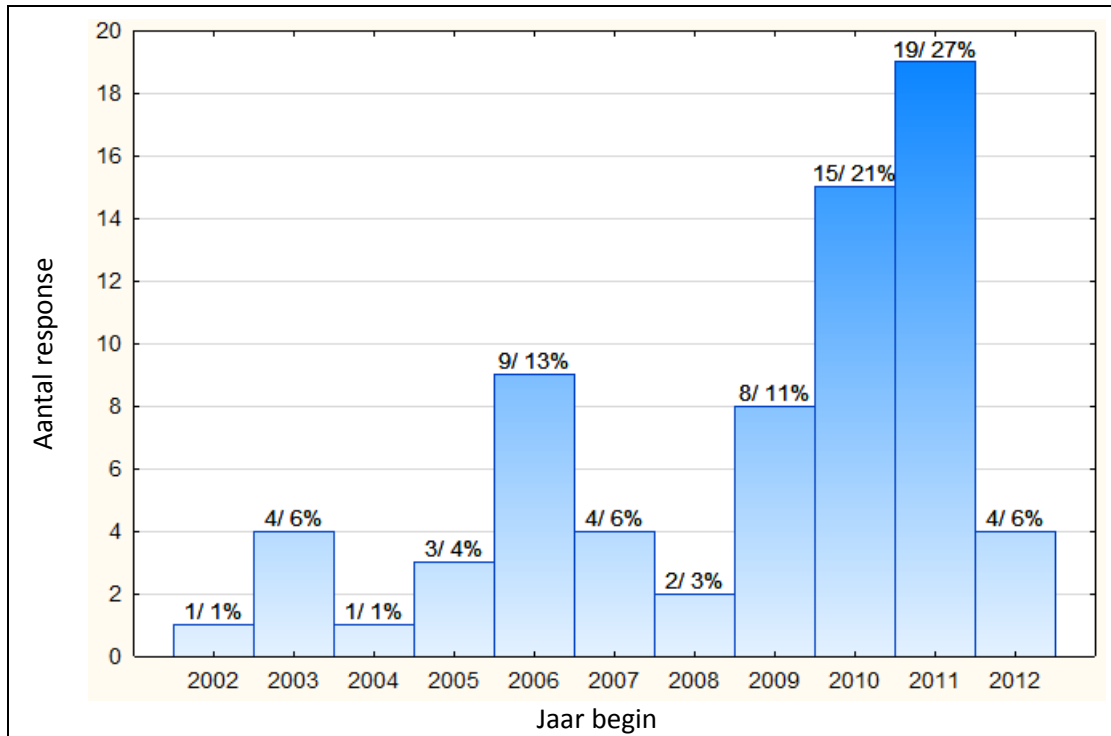
Vraag 4: Is jy 'n lid van een van die sentrum se ensembles of orkeste?

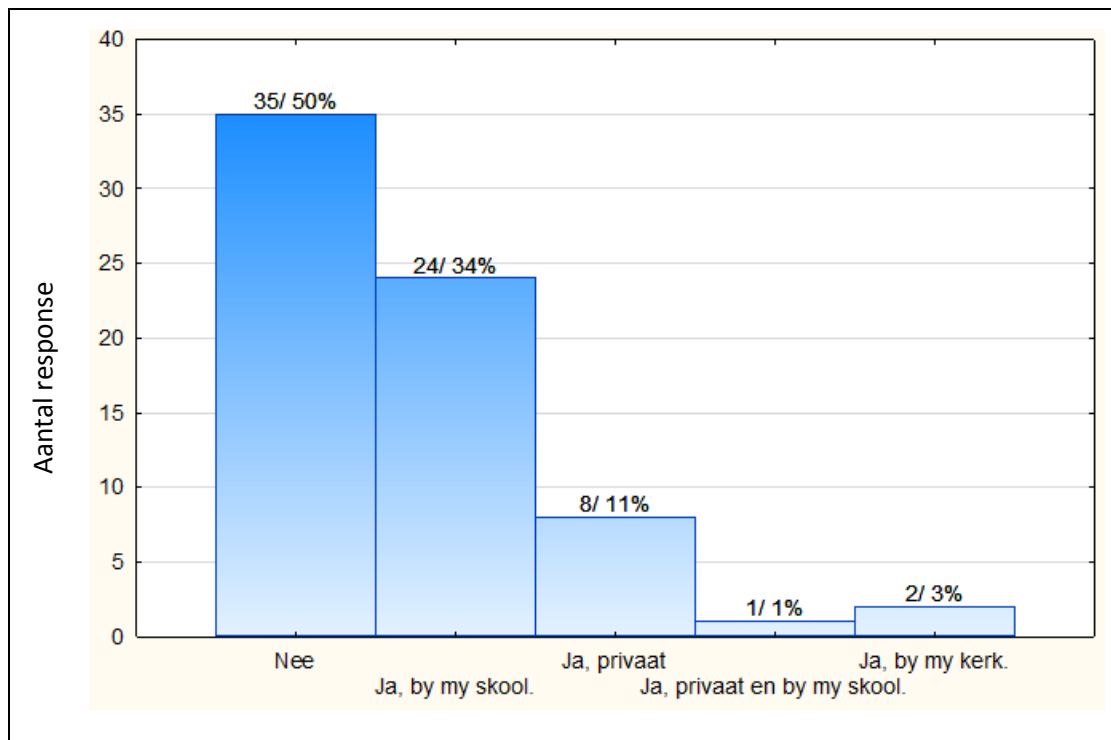
Vraag 5: Wie het besluit dat jy musiekles moet neem?

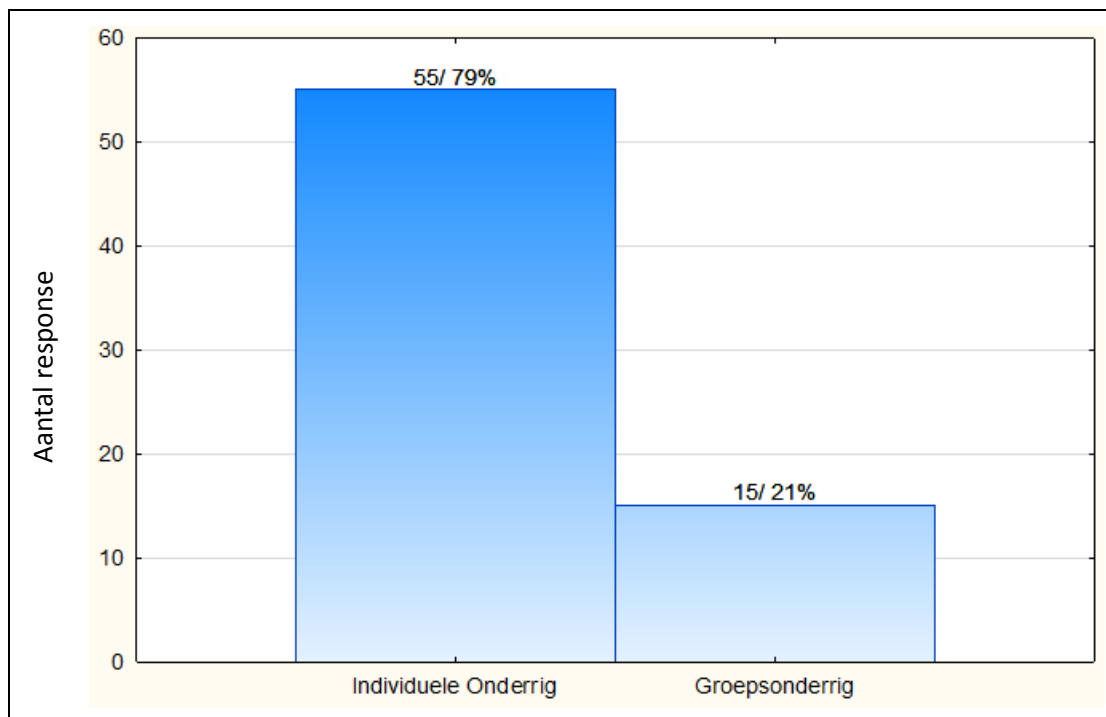
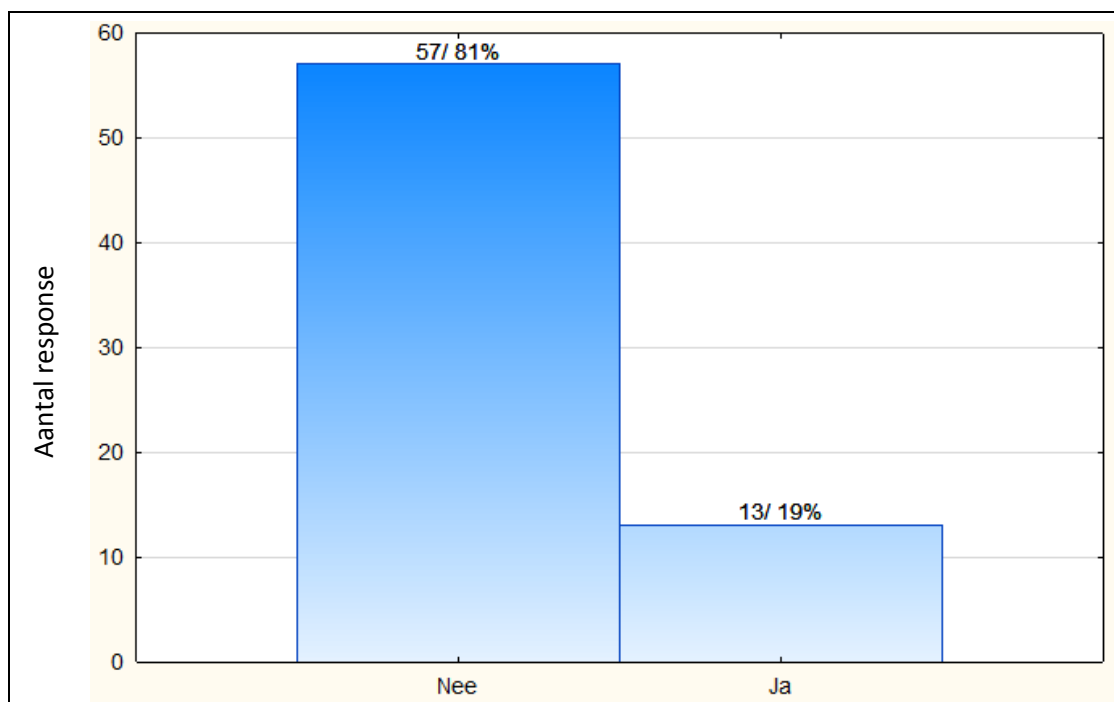

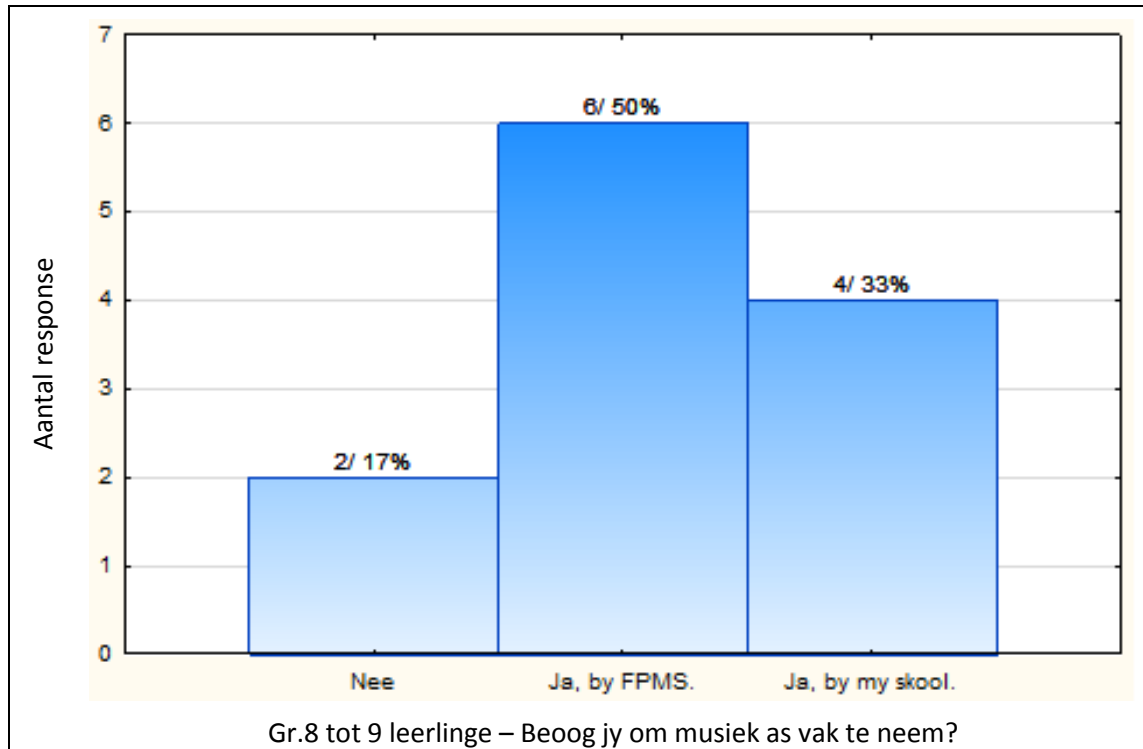
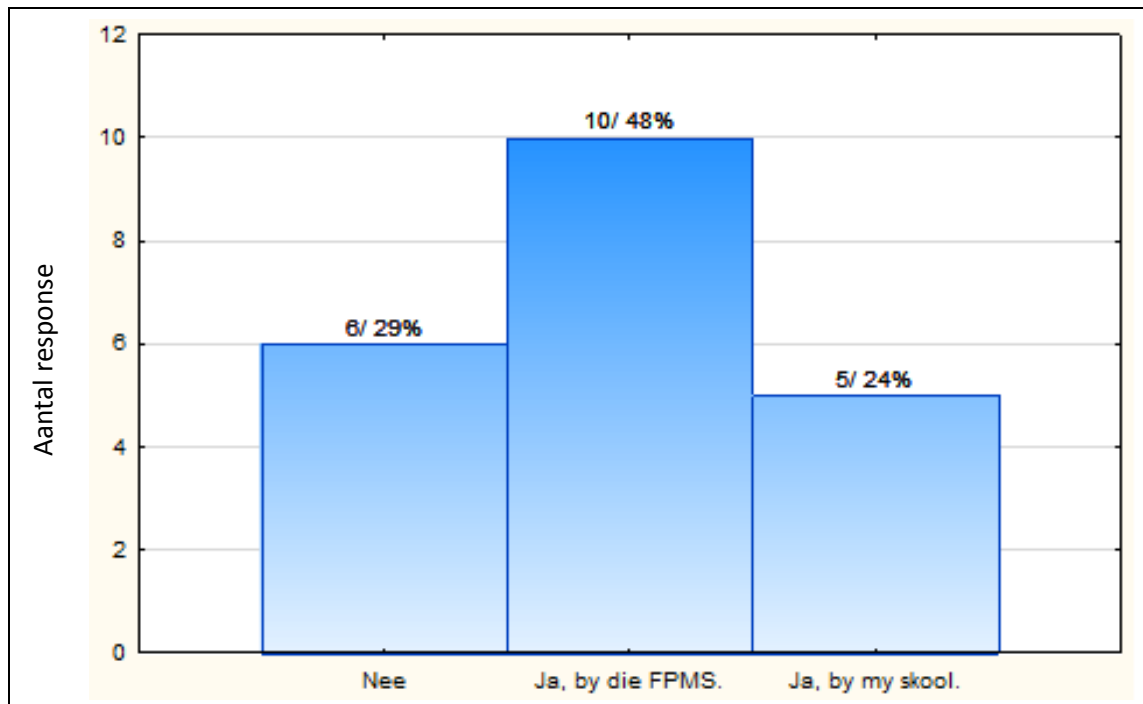
Vraag 6: In watter jaar het jy met musiekles begin?

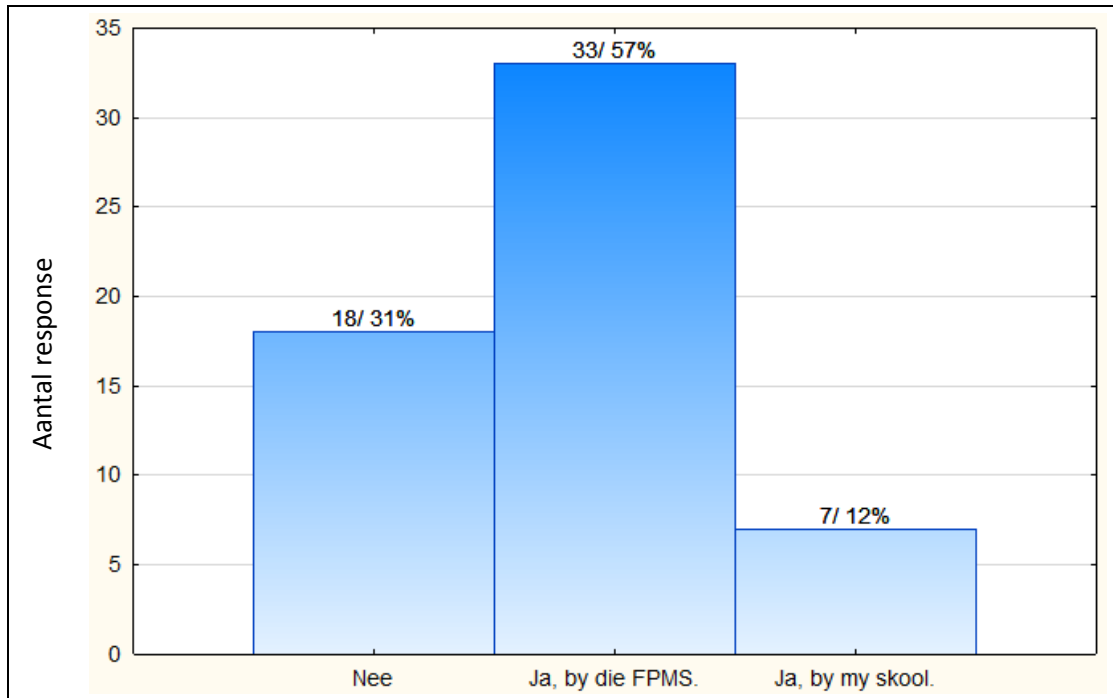
Vraag 7: Het jy al voorheen êrens anders musiekles geneem?

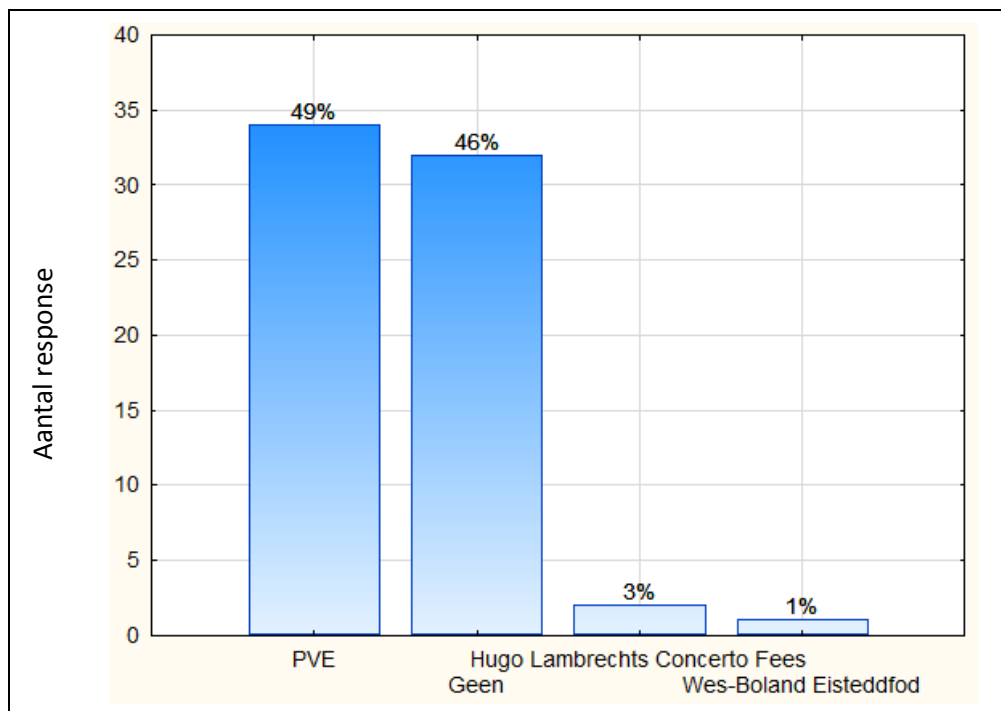
Vraag 8: Ontvang jy tans groepsonderrig of individuele onderrig by die FPMS?**Vraag 9: Is jy deel van 'n ontwikkelingsgroep?**

Vraag 10.1: Gr.8 tot 9 leerlinge: Beoog jy om musiek as vak te neem?**Vraag 10.2: Gr.10 tot 12 leerlinge: Neem jy tans musiek as vak? Waar?**

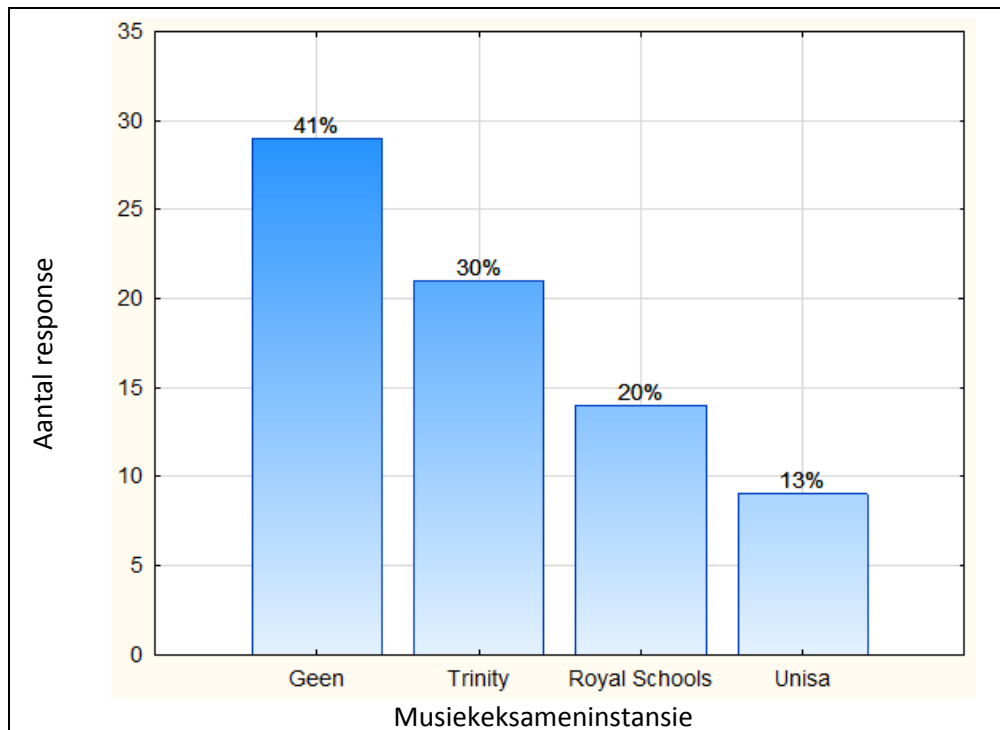
Vraag 11: Neem jy tans êrens musiekteorie?

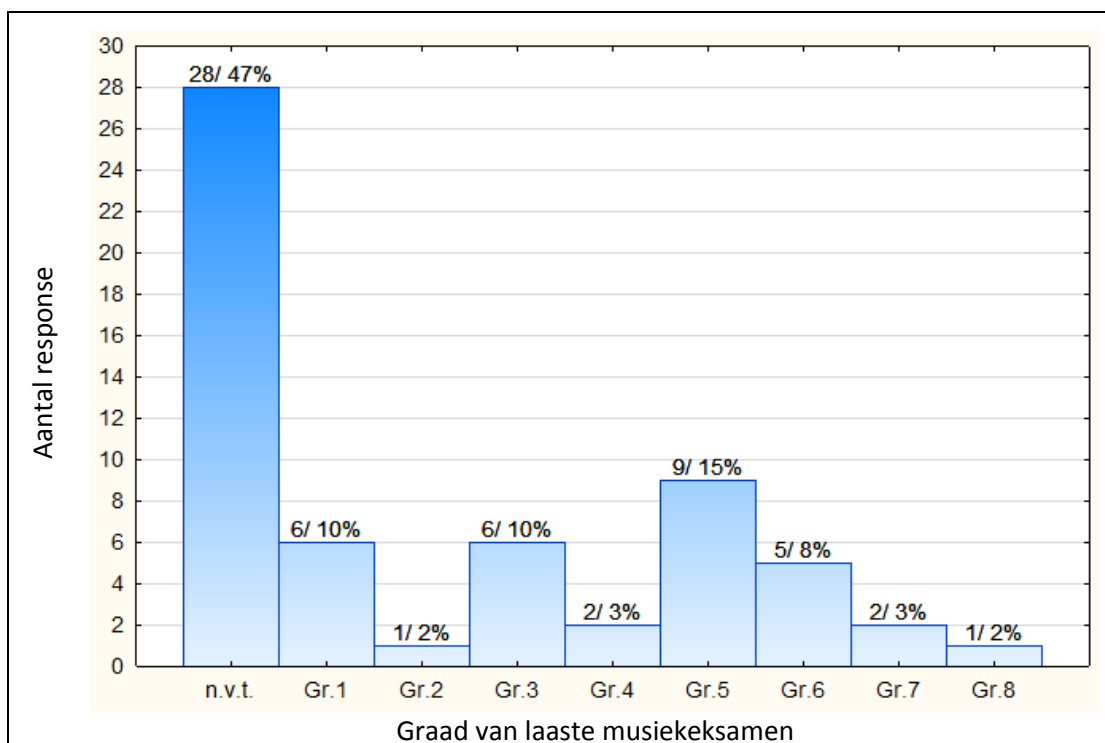
Vraag 12: Aan watter van die volgende kunswedstryde, kompetisies of concertofeste het jy al deelgeneem sedert jy by die FPMS met musiekles begin het?

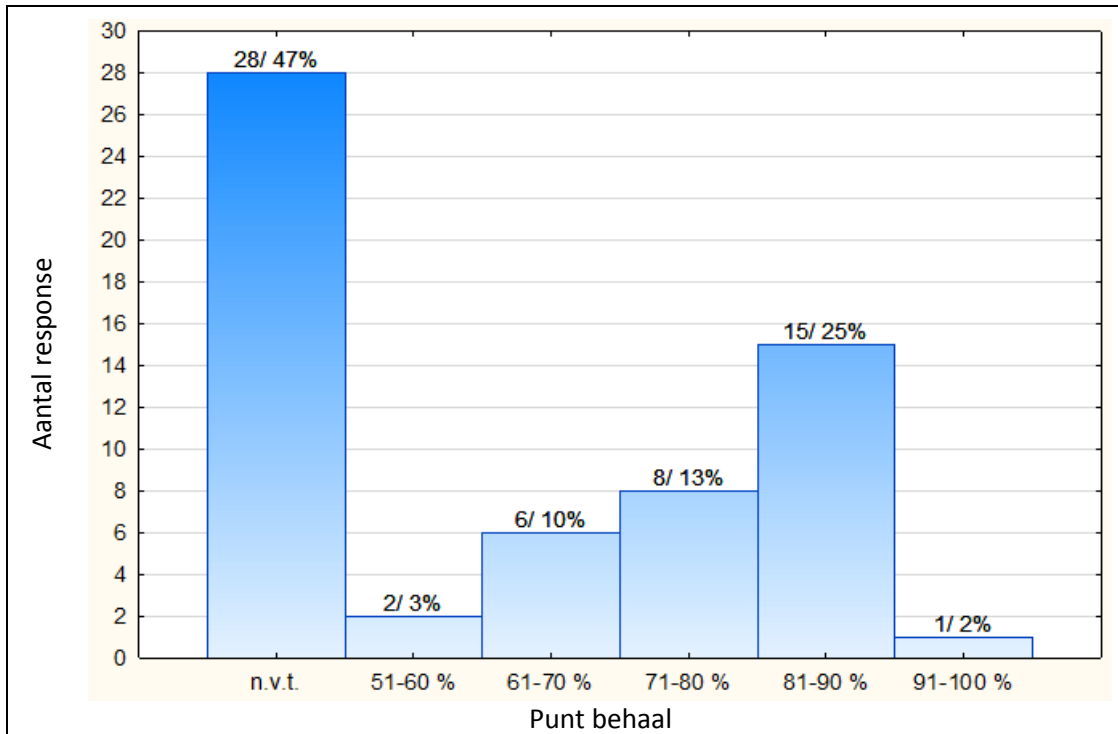
Vraag 13: By watter van die volgende instansies het jy al 'n musiekeksamen afgelê sedert jy by die FPMS met musiekles begin het?

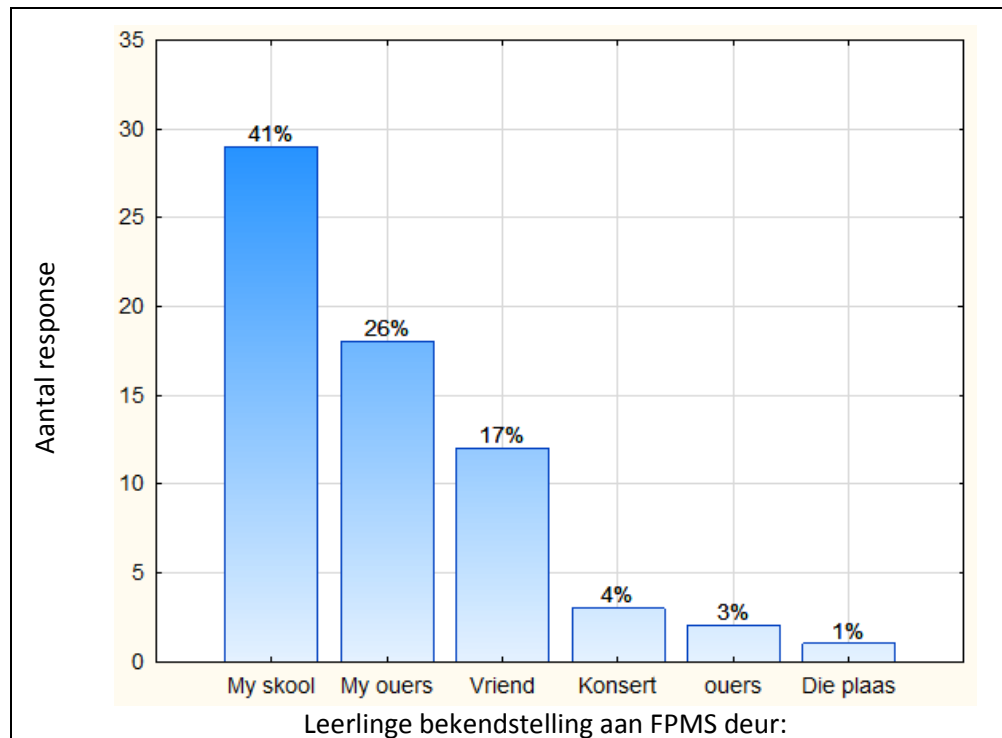
Vraag 14: Watter graad was die laaste musiekeksamen wat jy gespeel het?

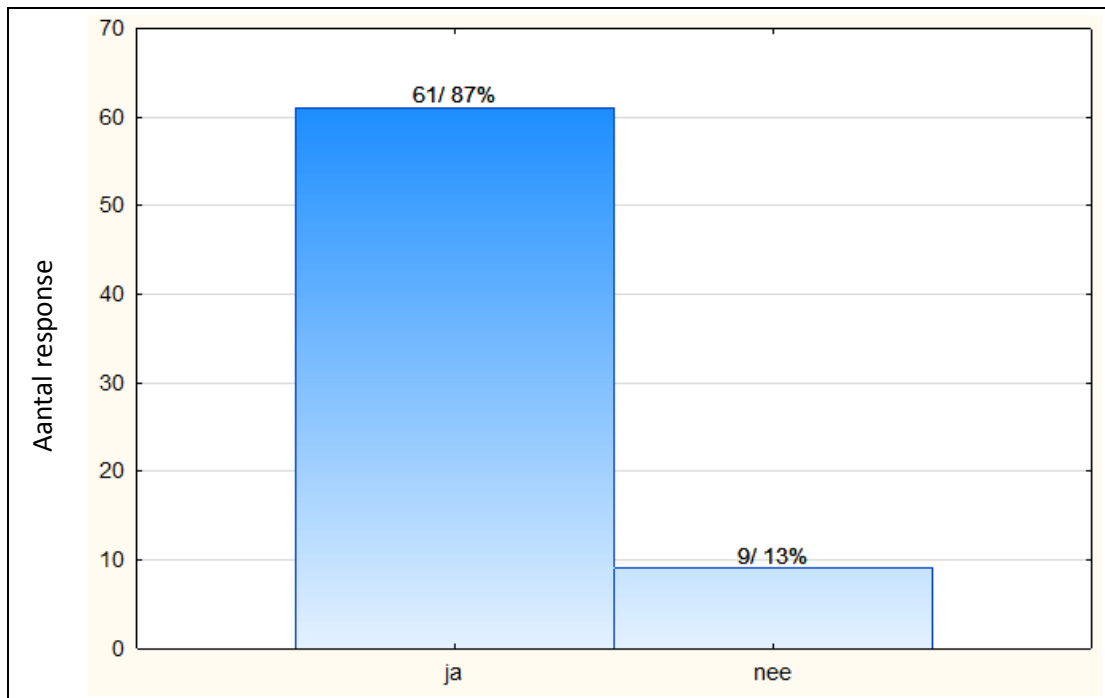
Vraag 15: Watter punt het jy vir bogenoemde eksamen behaal?

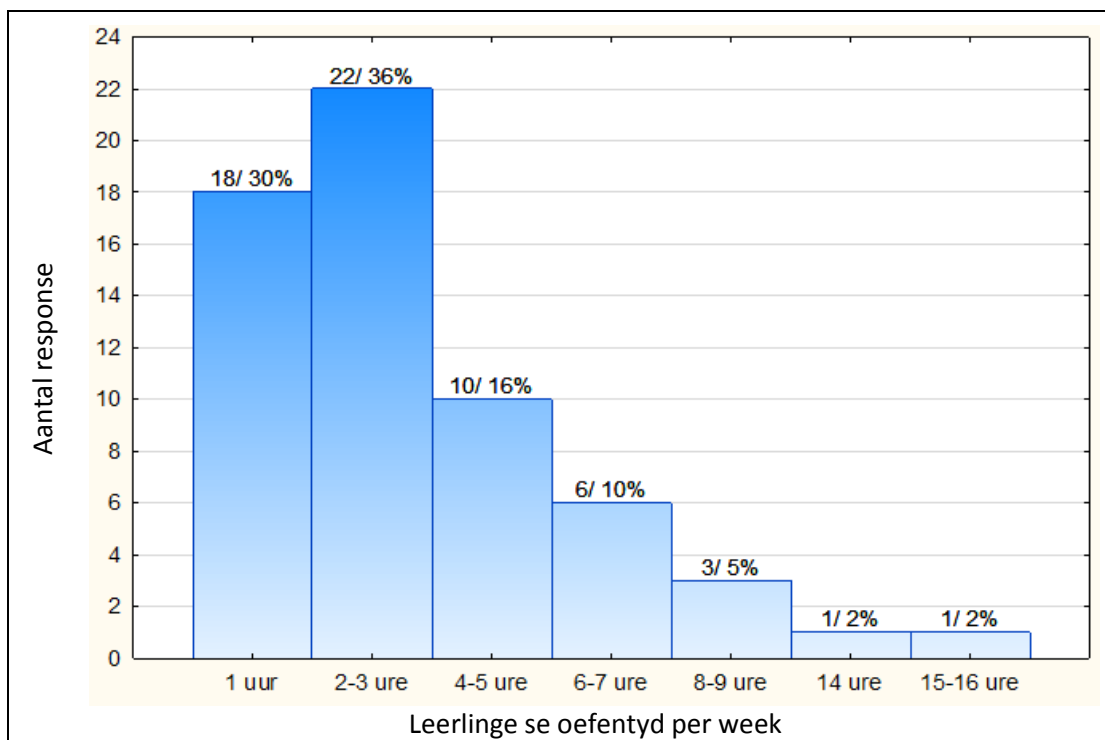
Vraag 16: Waar het jy van die FPMS gehoor?

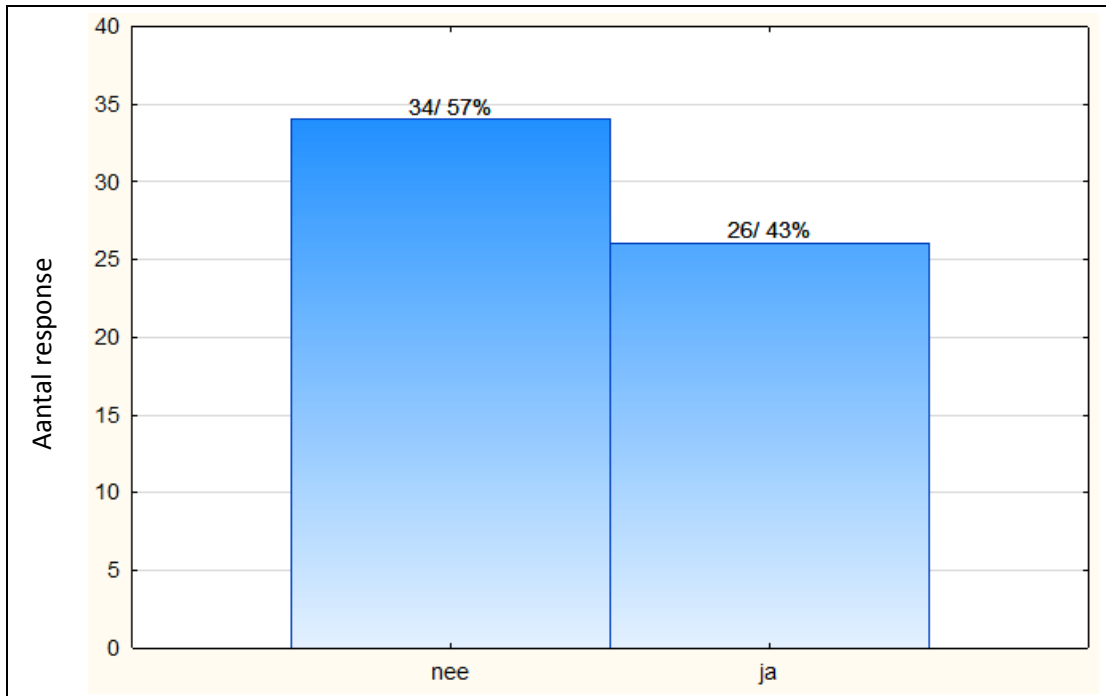
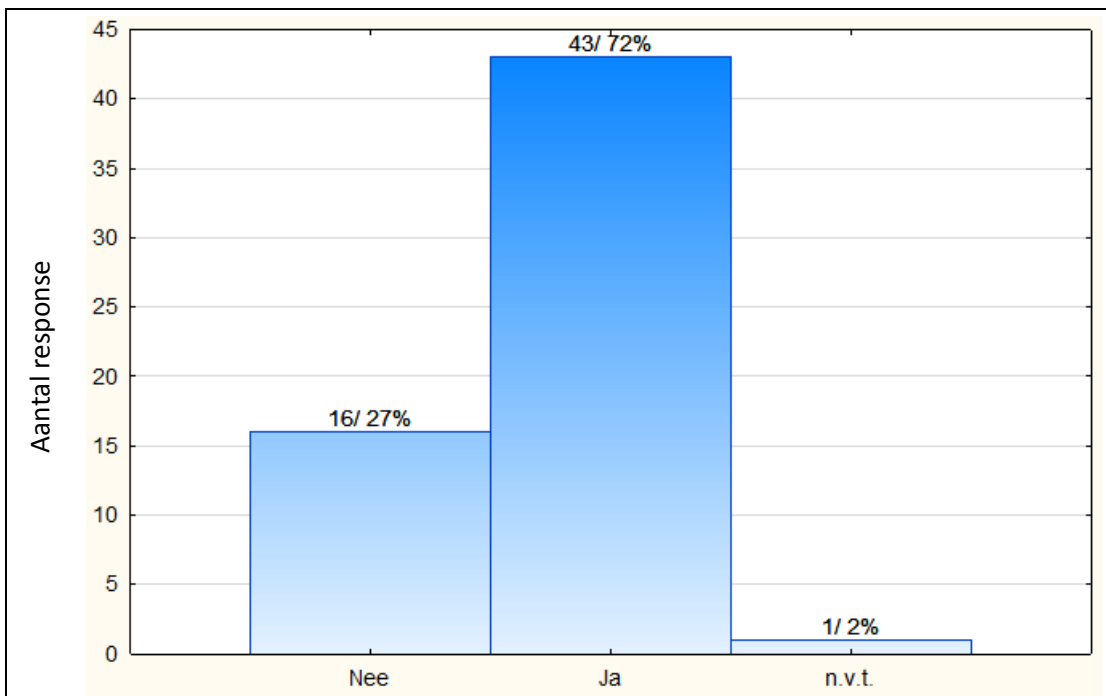

Vraag 17: Is dit vir jou lekker dat jy 'n musiekinstrument kan speel?

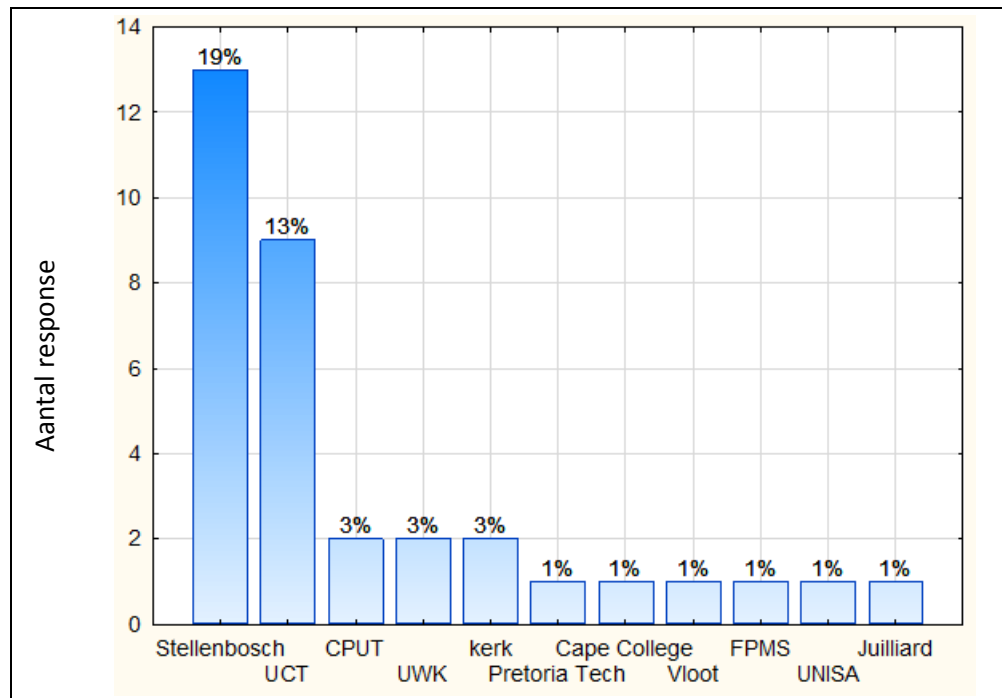

Vraag 18: Hoeveel tyd per week oefen jy vir jou musiekliese?

Vraag 18.1: Dink jy dit is genoeg?**Vraag 19: Wil jy graag na matriek Musiek by 'n Universiteit gaan studeer?**

Vraag 19.1: Waar?

Vraag 20: Wil jy graag 'n loopbaan in Musiek volg?

